

Melléklet a Közgyűlés 127/2020. (X.29.) számú határozatához

Miskolc Megyei Jogú Város

TURIZMUSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2020 - 2030

BEVEZETÉS	4
VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	6
1. KIINDULÓPONTOK	36
1.1. A STRATÉGIA AKTUALITÁSA	36
1.2. NEMZETI TURIZMUSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA 2030	37
2. HELYZETFELTÁRÁS	40
2.1. ÁGAZATI HELYZETFELTÁRÁS.....	40
2.1.1. A turizmus világgpiaci jellemzői	40
2.1.2. A turizmus gazdasági súlya Magyarországon, turisztikai mutatószámok alakulása	43
2.1.3. Miskolc turizmusának gazdasági súlya, a turisztikai tevékenység gazdasági mutatói	50
2.2. MISKOLC ADOTTSÁGAI.....	55
2.2.1. Attrakciók és vonzerők	55
2.2.2. A klasszikus turisztikai termékek hazai trendjei, Miskolc pozíciója	68
2.2.2 A turizmust kiszolgáló támogató-erőforrások bemutatása, értékelése	74
2.3. MISKOLC IDEGENFORGALMI MARKETING-TEVÉKENYSÉGE AZ ELMÚLT IDŐSZAKBAN	100
2.3.1. Az idegenforgalmi szervezési tevékenység színhelye(i)	100
2.3.2. Miskolc mint márka változásainak bemutatása.....	102
2.3.3. Idegenforgalmi és városmarketing-eszközök használatának gyakorlata.....	104
3. HELYZÉTÉRTÉKELÉS	111
<i>A turisztikai ágazat miskolci szereplőinek helyzetértékelése</i>	123
A TURIZMUS HELYZETE A VILÁGJÁRVÁNY IDEJÉN, PROGNOZIS AZ ÚJRAINDULÁSRA ÉS AZ ÁGAZAT JÖVŐBELI TELJESÍTMÉNYÉRE	128
<i>Prognózis Miskolc turisztikai ágazatának teljesítményére a következő 10 évben</i>	132
4. A STRATÉGIA CÉLRENDSZERE	137
4.1. INDÍTTATÁS.....	139
4.2. VÍZIÓELEMELK	139
4.3. MISSZIÓ	142
4.4. STRATÉGIAI CÉLOK.....	142
A. HERMAN OTTÓ TURISZTIKAI FEJLESZTÉSI PROGRAM	143
B. STRATÉGIAI MÁRKAKOMMUNIKÁCIÓ, CÉLZOTT MARKETINGKOMMUNIKÁCIÓS KAMPÁNYAKTIVITÁS ÉS ÉRTÉKESÍTÉS.....	148
C. ELHIVATOTT SZAKEMBEREK, VISSZAHÍVÓ VENDÉGSZERETET	152
D. MEGBÍZHATÓ ADATOK, MÉRHETŐ TELJESÍTMÉNY.....	154
E. TRANSPARENTS, KISZÁMÍTHATÓ SZABÁLYOZÁS ÉS ÖSZTÖNZÉS	155
F. IRÁNYMUTATÁS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	157
G. IDENTITÁS ÉS KÖTŐDÉS.....	160
HORIZONTÁLIS CÉLOK.....	161
5. A STRATÉGIA ESZKÖZRENDSZERE	164
FEJLESZTÉSPOLITIKAI, TERVEZÉSI, TÁMOGATÁSI ESZKÖZTÁR.....	164
<i>Kiemelt fejlesztési térségek nevesítése és beavatkozási programjuk elkészítése</i>	164
SZÜKSÉGES BEAVATKOZÁSI PONTOK, TERVEZETT FEJLESZTÉSEK	166

1. A Történelmi Avas és Belváros rehabilitációja.....	166
2. LILLAFÜRED FEJLESZTÉSE.....	174
<i>Lillafüred gyógyhely rekreációs központtá fejlesztése .....</i>	<i>174</i>
3. DIÓSGYŐR.....	180
4. MISKOLCTAPOLCA.....	183
5. INFRASTRUKTÚRA-FEJLESZTÉS.....	185
<i>A közlekedés infrastruktúra-fejlesztési koncepciójának kidolgozása.....</i>	<i>185</i>
<i>Turisztikai tájékoztatási rendszer kidolgozása és megvalósítása .....</i>	<i>185</i>
<i>Kapcsolódó alpinfrastruktúra-ellátások biztosítása .....</i>	<i>186</i>
6. SZÁLLÁSHELYFEJLESZTÉS	186
<i>Belváros – Avas Szálló .....</i>	<i>187</i>
<i>Belváros - ifjúsági szálláshely.....</i>	<i>187</i>
<i>Miskolctapolca - Új szálláshely a fürdőterületen, Juno Hotel.....</i>	<i>187</i>
<i>Diósgyőr és Lillafüred – kirándulócsoport-fókuszú szálláshely.....</i>	<i>188</i>
7. RENDEZVÉNYSTRATÉGIA KIDOLGOZÁSA	188
8. MISKOLC VÁROSRESZEINEK ÉS ATTRAKCIÓINAK ÖSSZEKÖTÉSE, SZOLGÁLTATÓK BEKAPCSOLÁSA A TURISZTIKAI TERMÉKKÍNÁLATBA	189
<i>Helyi programajánlatok kidolgozása .....</i>	<i>189</i>
<i>Térségi és desztinációs programajánlatok kidolgozása .....</i>	<i>189</i>
<i>Országhatáron túl nyúló együttműködések és turisztikai csomagok kidolgozása .....</i>	<i>190</i>
<i>Turisztikai kártyarendszer megújítása.....</i>	<i>190</i>
MARKETINGKOMMUNIKÁCIÓS ÉS ÉRTÉKESÍTÉSI ESZKÖZTÁR	191
<i>Marketingkommunikációs és értékesítési stratégia kidolgozása .....</i>	<i>191</i>
KÉPZÉSHÉZ, OKTATÁSHOZ, SZEMLÉLETFORMÁLÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ESZKÖZTÁR.....	192
<i>Együttműködés a helyi szakirányú képzéseket folytató intézményekkel .....</i>	<i>192</i>
<i>Városi gyakornoki és ösztöndíjprogram kidolgozása .....</i>	<i>192</i>
<i>Szakmai továbbképzési rendszer megvalósítása.....</i>	<i>192</i>
<i>Tudás- és tapasztalatcserét támogató platformok létrehozása.....</i>	<i>193</i>
<i>Együttműködés az óvodákkal és az alap- és középfokú oktatási intézményekkel .....</i>	<i>193</i>
<i>Szemléletformálás, látogatók tájékoztatása .....</i>	<i>193</i>
KUTATÁSI ESZKÖZTÁR	194
<i>Turisztikai adatok helyi információs rendszerének kidolgozása .....</i>	<i>194</i>
<i>Központi adatszolgáltatás biztosítása.....</i>	<i>194</i>
<i>Kutatások szervezése és lebonyolítása.....</i>	<i>194</i>
<i>Látogatói adatok gyűjtése .....</i>	<i>194</i>
6. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK NYOMON KÖVETÉSE	195
A CÉLOK MEGVALÓSULÁSÁNAK MÉRTÉKÉT SZOLGÁLÓ INDIKÁTOROK	195
7. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK PÉNZÜGYI FELTÉTELEI	196
8. KOCKÁZATELEMZÉS	200
ÁBRAJEGYZÉK	203
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	205

Bevezetés

Egyetlen város sincs az országban, ahol a turizmus az elmúlt két évtized során olyan fejlődést ért a volna el, mint Miskolcon. A város végleg elhagyta nehézipari múltját, és annak árnyékából kilépve visszatért történelmi örökségéhez, amely rövid idő alatt a keresett turisztikai desztinációk közé emelte. Mindez azért történhetett, mert a város olyan adottságokkal rendelkezik, melyek páratlanok az országban. Miskolc turisztikai stratégiája éppen ezért nem új, kitalált adottságok és értékek gyűjteménye, hanem létező, a régmúlt és a közelmúlt harmonikus találkozásának és a jelen akaratának együttes kifejezése. A paradigma- és arculatváltás nem pusztán várospolitikai elhatározásból született, hanem a város közösségének akaratából. Ereje és sikere éppen annak köszönhető, hogy találkozott azzal a hihetetlen társadalmi támogatással, mely a legendás „miskolciságból” fakad.

A stratégia arra törekszik, hogy a város számára a fejlődés új és eredményes útjait nyissa meg, de mindezt úgy, hogy fejlesztéseivel egyúttal az itt élők boldogulását is szolgálja. Az elmúlt évek kiadványai arra az egyszerű kérdésre keresték a választ, hogy miért Miskolc, és választ is adtak rá egy tömör megfogalmazásban: „...mert páratlan a természeti, az épített és a kulturális öröksége.”

Az Európa szívében található - hétbetűs, a hozzánk más országokból érkezők számára nehezen kimondható nevű - városunk a magyar turizmus másik fővárosa. Joggal használhatja ezt a címet, mert másutt nem található értékeinek sokfélesége azzá emelte.

Miért Miskolc? Mert több, mert más, mert jobb.

Több, mert az ideérkező vendég látnivalóban sokkal többet kap, mint más magyar városban. Ebben Miskolc az egész országban egyedülálló. Itt találkoznak a hegyek és a völgyek, az aprócska patakok a folyóval, az őskőkor lenyomata a népvándorlás korának emlékeivel, az Anjou-pompa a bencés kolostorok magányával, a hegy kristálytisza karsztvize a föld gyógyító termálvizével. Itt együtt él a felhőtlen szórakozás és a világ zaja elől való visszavonulás csendes magánya. Minden, amire ma az ember vágyik, amit keres, azt Miskolcon megtalálja.

Más, mert az itt élő emberekre évszázadok óta a befogadás, a vendég szeretete a jellemző. A miskolci ember nem tanulja, hanem öröklí azt a képességet, mely miatt érdemes idelátogatni. A vendéglátás a település egész története során meghatározó volt. Télen kocsnyát enni, nyáron egy erdei sütödében friss pisztrángot kóstolni, sörözni a Belvárosban, borozni egy középkori pincében az Avason, ez mind a miskolciak különleges ajándéka az idelátogatóknak. Ahogy egy versike utolsó sorai hirdetik már több mint kétszáz éve: „aki nem volt Miskolcon, nem tudja a boldogságot, hol ülhet a főpolcon”. Ebben a városban az ember úgy érzi, hogy biztonságban van. Biztonságban vannak értékei és egészsége is. Ez utóbbi a mai világban a legnagyobb kincs.

Jobb, mert a fővárostól, a kassai és a debreceni nemzetközi repülőtértől autópályán és gyorsforgalmi úton kényelmesen, 120 percen belül elérhető. Mert minden korosztály számára programot biztosít. Itt regenerálódhat Miskolctapolca világcsodának számító, gyógyhatású barlangfürdőjében a család, a gyerekek életre szóló élményt kapnak az állatkertben, a látványos fürdőkben, az ország legjelentősebb és erdei környezetben fekvő gokart- és bobszánkáján. De nem hiányzik a romantika sem. Itt van Lillafüred, az ország egyik legszebb helye, a csónakázásra hívogató Hámori-tó, a szentléleki szerelmes fák, a bencések kolostora és a „látókövek”, vagy az ősember barlangja, ahová Herman Ottó, az utolsó magyar polihisztor útján járva jutunk.

Miért Miskolc? Mert több, mert más, mert jobb.

Vezetői összefoglaló

A stratégia aktualitása

Miskolcnak olyan sok feltárt és feltáratlan turisztikai értéke van, hogy ebben az értelemben a várost már nem kitalálni, hanem „csak” menedzselni kell. Városunkban az elmúlt évszázadokban négy, területileg és értékeiben is különböző turisztikai – kulturális centrum alakult ki: a Belváros a Történelmi Avassal, Miskolctapolca, Lillafüred és Diósgyőr a reneszánsz várral.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030-ban rögzített, új szemlélet és a megváltozott állami beavatkozási metodika; a desztinációs logikán alapuló termék- és attrakciófejlesztés, az ehhez kapcsolódó alpinfrastruktúra-fejlesztés és marketingkommunikáció adott elsőként aktualitást annak, hogy Miskolc 2030-ig szóló turizmusfejlesztési stratégiáját összeállítsuk. Ennek során érte városunkat és az egész világot a koronavírus-járvány, így a tervezési folyamat közepén azzal szembesültünk, hogy az elmúlt években dinamikusan növekvő, rekordokat beállító ágazat teljesen leáll. Ez a folyamat és az elmúlt időszak kormányzati lépései, valamint a várható újraindulásra való felkészülés szükségessége „munka közben” további inspirációt adott ahhoz, hogy egy részletes, váratlan körülményekkel is számoló stratégiát állítsunk össze.

Miskolc Megyei Jogú Város Turizmusfejlesztési stratégiája három lépésben készült.

1. Megalapozóvizsgálat, melynek része a helyzetfeltárás és a helyzetértékelés
2. Miskolc turizmusfejlesztésének célrendszer-összeállítása
3. A stratégiai célrendszer kibontása, és a megvalósításhoz szükséges eszközök számbavétele, valamint a nyomon követés módjainak összeállítása és a kockázatok elemzése.

Az NTF 2030 kiemelt fejlesztési térségei között még nem szerepelt Miskolc, a Mátra-Bükk turisztikai térség részeként lett megjelölve. Bár már 2017-ben elindult a kiemelt desztinációvá nyilvánításához kapcsolódó előkészítő munka, a Mátra-Bükk kiemelt turisztikai fejlesztési térséggé minősítése akkor nem történt meg. A Kormány 2020 szeptemberében tárgyalta és fogadta el a turisztikai térségekről szóló rendeletet, melyben 11 turisztikai térséget jelölt ki, közöttük a Mátra-Bükk turisztikai térséget. A GINOP-1.3.4-17-2018-00006 „A Mátra-Bükk turisztikai térség fejlesztése és pozicionálása” projekt keretében jelenleg készül a térség stratégiája.

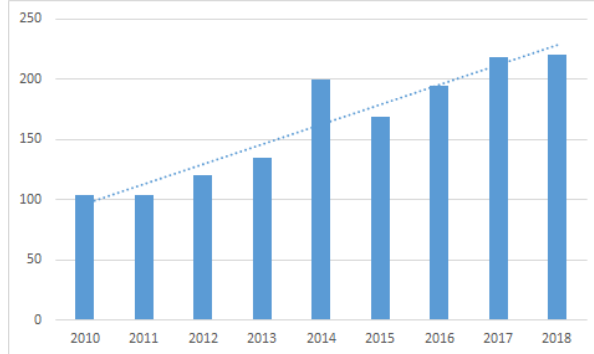
Miskolc a távlati tervében megfogalmazott saját cél- és eszközrendszerével akar hozzájárulni a Mátra-Bükk turisztikai fejlesztési térség stratégiai dokumentumához, ezzel elérve, hogy a város turisztikai potenciáljának és teljesítményének megfelelő hangsúlyt kapjon, és Miskolc a turisztikai térség vezető desztinációjává, húzóerejévé váljon.

Magyarország Kormánya 1073/2020. (III. 5.) Korm. határozatában döntött a „Creative Region” – Határtalan fejlődés Északkelet-Magyarország – gazdasági együttműködésben

érintett, a fejlesztéshez határon túli területek megvalósuló – nemzeti, és kulturális övezetének tervéről, melynek kapcsán

gazdaságfejlesztési koncepció kidolgozása is folyamatban van az érintett négy megye és megyeszékhelyeik részéről. Miskolc Gazdaságfejlesztési koncepciója összhangban készül a város jelen Turizmusfejlesztési stratégiájában megfogalmazottakkal.

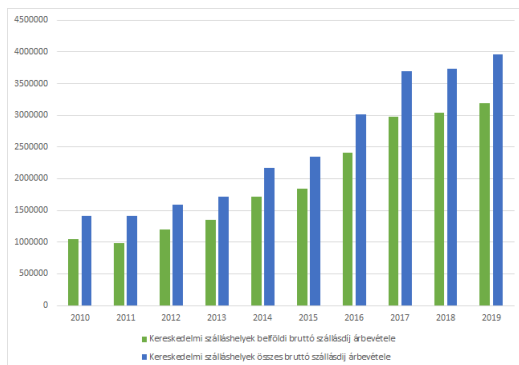
csatlakozó bevonásával gazdasági fejlesztési

Helyzetfeltárás

A stratégia helyzetfeltáró munkarésze alapos leírást ad Miskolc turizmusáról, ezen belül vonzerőiről, valamint pozíciójáról a klasszikus turisztikai termékek hazai trendjének tükrében. Ismerteti a miskolci turizmust támogató és kiszolgáló erőforrások helyzetét, a turisztikai mutatószámokat az elmúlt évtized távlatában, valamint a közelmúltban megvalósult és jelenleg is folyamatban lévő turisztikai fejlesztéseket. Képet ad a város elmúlt időszakbeli idegenforgalmi szervezési tevékenységéről és a város turisztikai arculatának alakulásáról.

Szálláshelyek

Miskolc turizmusának dinamikus növekedésében szerepet játszanak a turisztikai fejlesztések, az új beruházások és a szolgáltatások színvonalának emelkedése is. Emellett a kivételes természeti környezet is vonzza a látogatókat. A város turisztikai trendjeit alátámasztják a statisztikai adatok: nagy fokú, szinte ugrásszerű növekedést figyelhetünk meg a kereskedelmi szálláshelyek bruttó bevételeiben 2012-től kezdődően. Hasonlóan folyamatos emelkedést mutatott a szálláshelyek idegenforgalmi adóbefizetése az elmúlt évtizedben.

1. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek bevételei, Miskolc 2010-2019 (eFT)

Forrás: KSH Statinfo

2. ábra: Idegenforgalmi adó alakulása Miskolcon 2010-2018 (MFt)

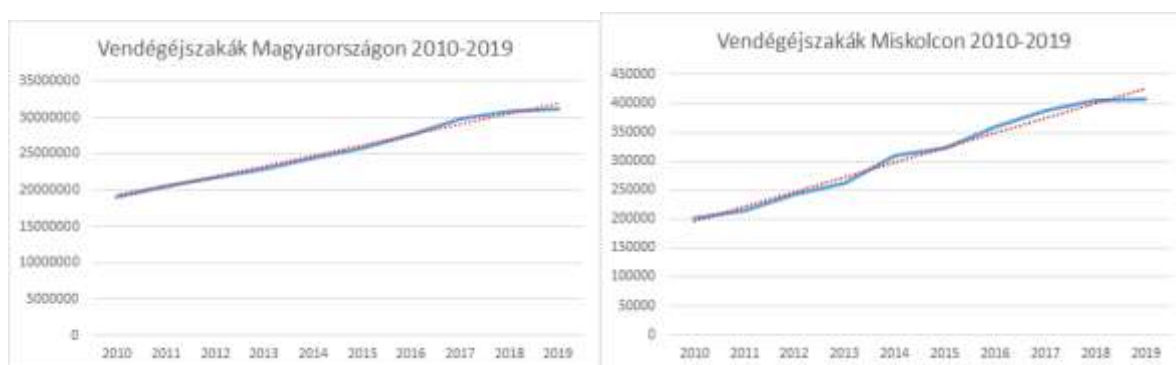
Forrás: Polgármesteri hivatal

A vendégek és vendégéjszakák magasabb száma figyelemreméltó növekedést eredményezett a szálláshelyek bevételeiben is. Míg 2010-ben a kereskedelmi szálláshelyek

bruttó bevétele 1 416 820 eFt volt, 2016-ban ez az érték már 3 010 746 ezer forintra nőtt, majd 2019-ben elérte a 3 960 958 eFt-ot. Az összes bruttó árbevétel domináns része a belföldi forgalomból származik, és évről évre egyre magasabb részarányt képvisel, 2019-ben már meghaladta a 80 %-ot.

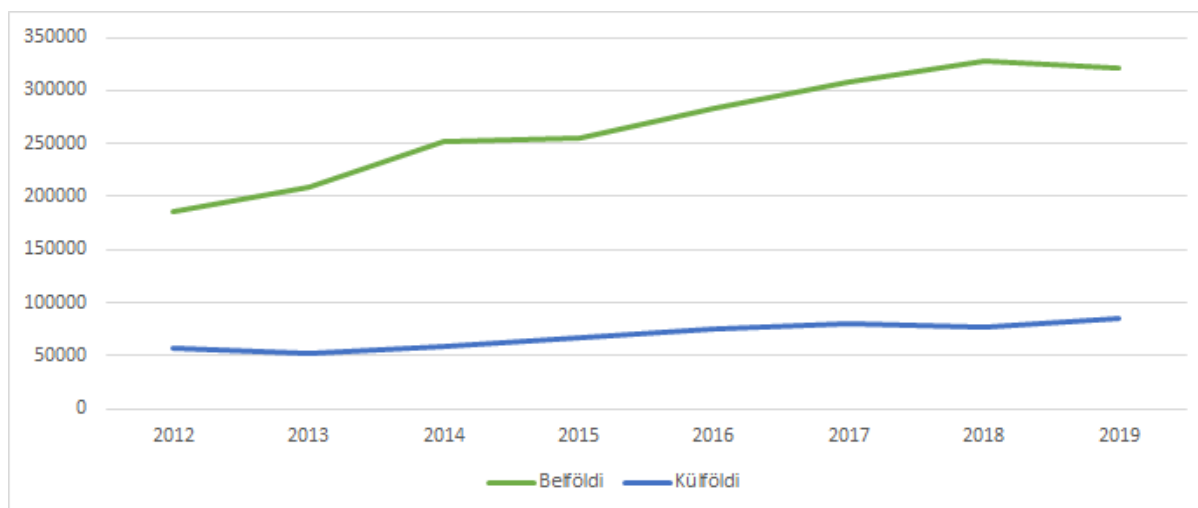
A miskolci vendégéjszakák növekedési mértéke 2010 és 2019 között magasabb volt, mint az országos érték. (A 2010-es bázisértékhez képest Magyarországon 63%-os növekedés történt, míg Miskolcon ez meghaladja a 100%-ot.)

3. ábra: Vendégéjszakák alakulása és trendvonalak Magyarországon és Miskolcon 2010-2019

Forrás, KSH, MTÜ

A belföldi és külföldi vendégek számának alakulása eltérő dinamikájú volt 2012-től kezdve, a belföldi vendégéjszakák növekedése jóval meredekebb, mint a külföldieké.

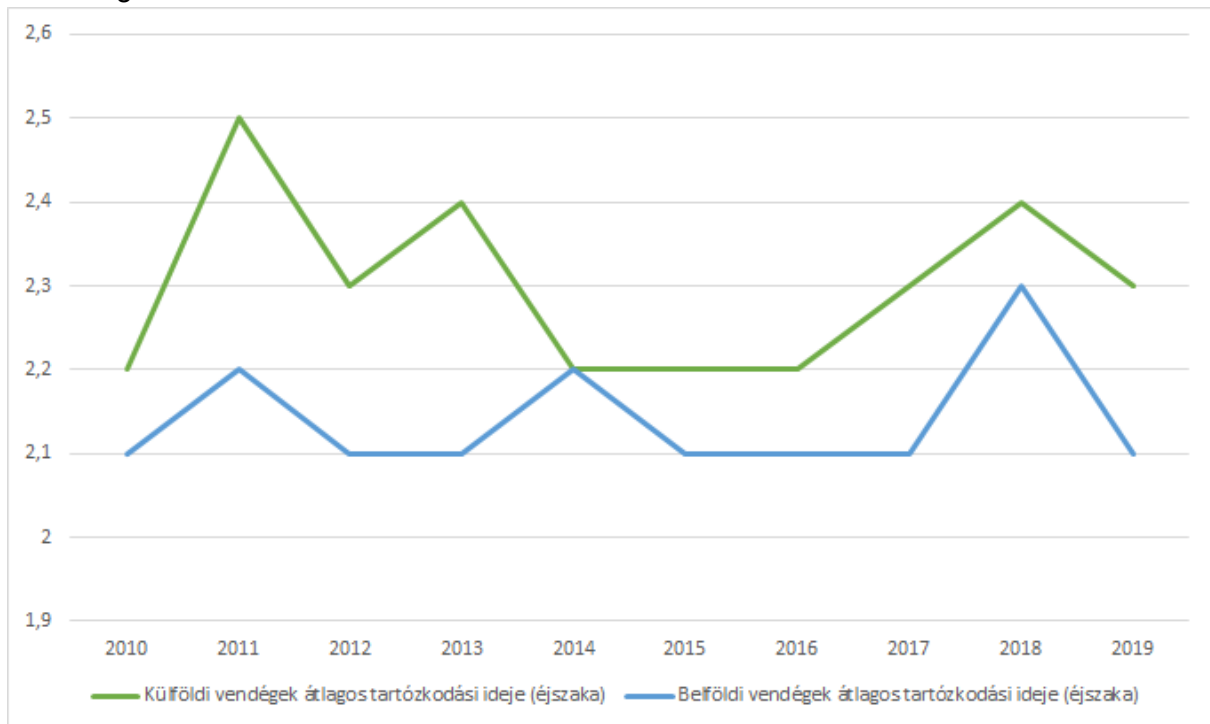
4. ábra: Belföldi és külföldi vendégéjszakák alakulása Miskolcon 2012-2019

Forrás, KSH, MTÜ

Miskolcra a legtöbben továbbra is Budapestről és a főváros agglomerációjából érkeznek, de a Dél-Alföldről, illetve az Észak-Alföldről is sok vendéget regisztrálnak. Miskolc számára külföldről Lengyelország, Ukrajna, Szlovákia és Románia jelentik a főbb küldőpiacokat.

Az összes vendégéjszaka száma 2012-2019 között Miskolcon 72%-kal nőtt, ezzel a város a második legnagyobb fejlődést mutatta be Magyarországon. Figyelemreméltó, hogy a belföldi vendégéjszakák számának növekedése a városban 73%-os - mely bár hazai viszonylatban a 4. -, viszont a város növekedési dinamikáját a megyei jogú városok közül egyedül Szeged előzi meg.

5. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakák száma, Miskolc 2010-2019

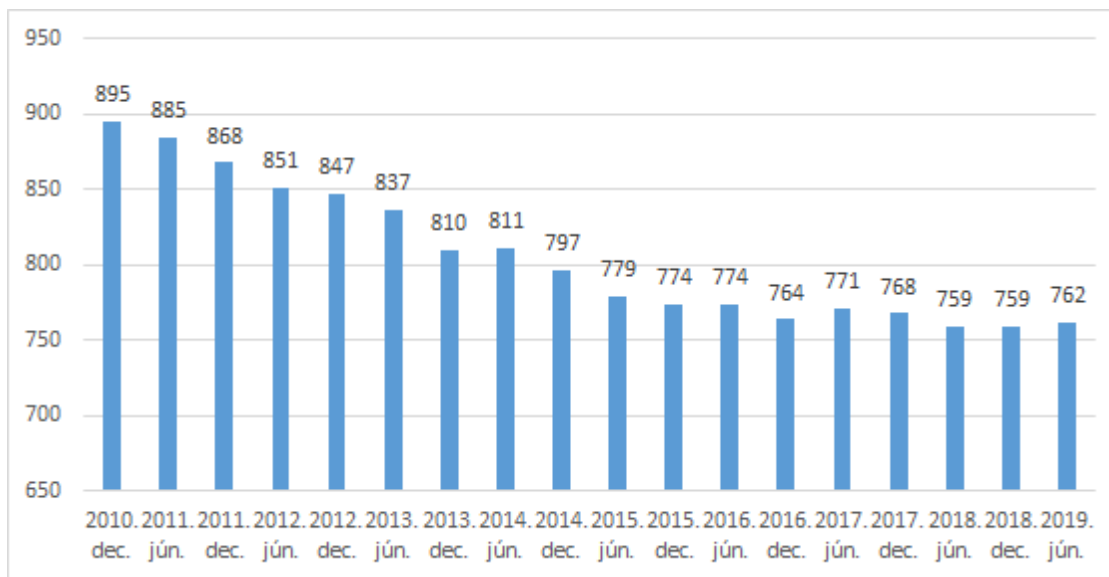
Forrás, KSH

2019-ben a belföldi vendégforgalom változása enyhe visszaesést mutatott mind a vendégek, mind a vendégéjszakák számát tekintve, az átlagos tartózkodási idő minimális mértékben, de csökkent.

Vendéglátás

Miskolcon a kereskedelmi vendéglátóhelyek száma 2010-től kezdődően folyamatosan csökkent.

6. ábra: Kereskedelmi vendéglátóhelyek száma 2010-2019 között 6 havi bontásban

Forrás: KSH Statinfo

A féléves bontású adatsorból látható, hogy a helyek között igen alacsony számú a szezonális, időszakos nyitvatartással működő vendéglátóhely.

A vendégforgalmi mutatók töretlen javulása a miskolci gasztronómiában is érezteti hatását. Bár csökkent a vendéglátóhelyek száma, ugyanakkor a vendéglátás jelentősen javult. Ezt bizonyítják a közelmúlt legfontosabb gasztronómiai elismerései:

- Pizza, Kávé, Világbéke: 2018-ban az Év Street-food helye, 2019-ben az Év Alternatív Vendéglátóhelye Díja a Volkswagen-Dining Guide Év Étterme Díjátadó Gáláján.
- Avalon Ristorante: 2018-ban elnyerte Közép-Európa legszebb belsőépítészeti megoldásokkal rendelkező étterme címet. Autentikus olasz konyháját pedig már több ízben is jutalmazták, először a World Luxury Restaurant Awards díjátadón nyerte el Közép-Európa legjobb olasz konyhája címet, majd 2019-ben Ospitalità Italiana minősítést nyert az Olasz Külkereskedelmi Kamara által.
- Desszertem Cukrászda: 2019-ben és 2020-ban is bekerült a Dining Guide TOP100 Étteremkalauz TOP 10 vidéki cukrászdája közé
- Lillafüredi Pisztrángtelep: A 2017-es Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon a halászati késztermékek között az első helyezett lett a lillafüredi füstölt pisztráng. A telep szerepel a települési és a megyei Értéktárban is. Dülő Étterem: a Gault&Millau Étteremkalauz 2016-os értékelése szerint a város legjobb étterme

Miskolc adottságai

Miskolcnak az elmúlt évszázadokban négy - területileg és értékeiben is különböző - turisztikai – kulturális centruma alakult ki: a Belváros a Történelmi Avassal, Miskolctapolca, Lillafüred és Diósgyőr a Nagy Lajos korabeli várral.

Miskolc egyedi adottsága, hogy a turisztikailag leginkább érintett négy városrésze négy különböző hangulatot képvisel.

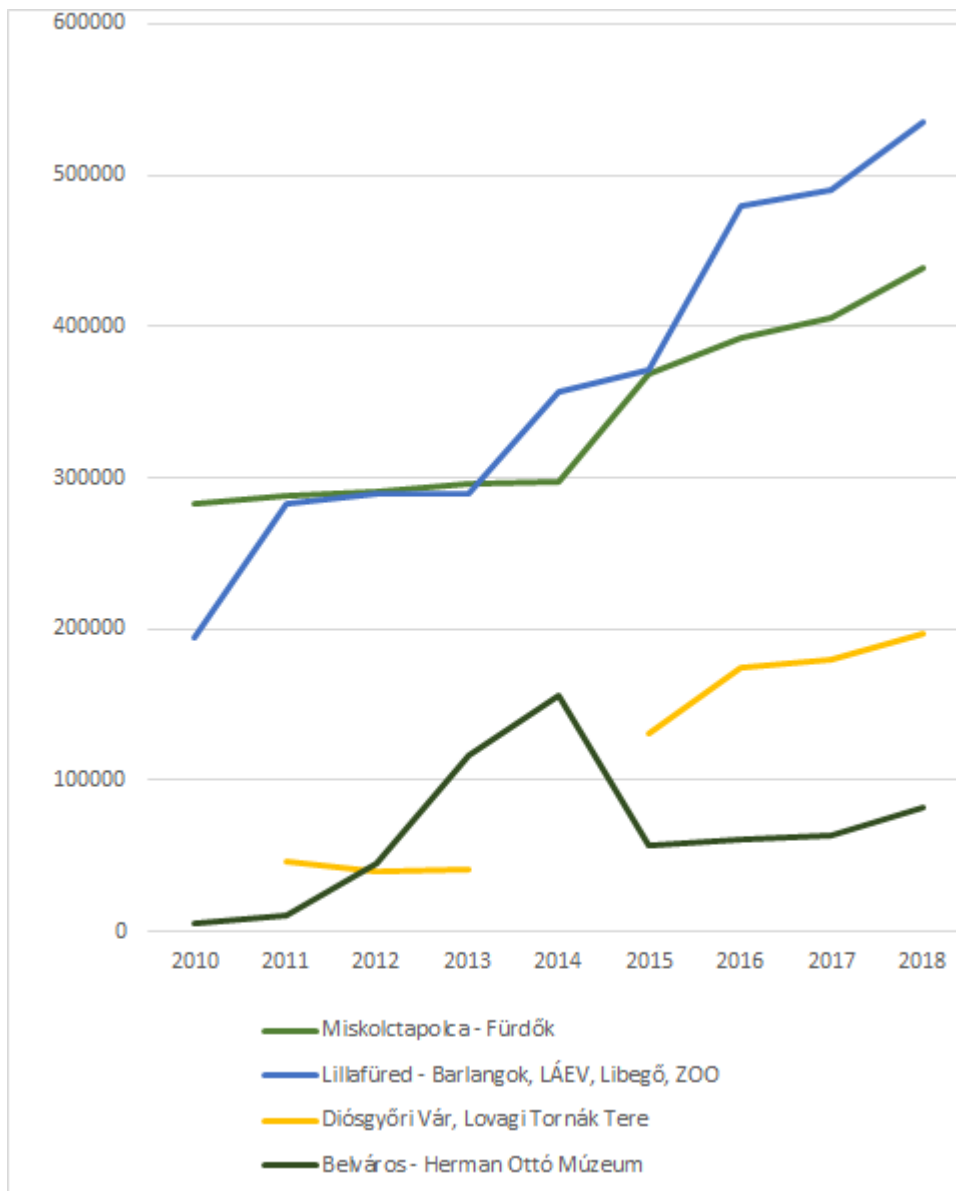

7. ábra: Miskolc négy turisztikai centruma

Főbb turisztikai attrakciók látogatottsága

Miskolc négy, turisztikai szempontból kiemelt városrészének mindegyike nemzetközi vagy országos jelentőségű attrakcióval vonzza a látogatókat, de ezek mellett számos élményt adó vonzerővel rendelkezik. Az egyes attrakciók, területek látogatottsága azonban számottevő eltérést mutat.

8. ábra: Főbb turisztikai attrakciók látogatottsága területenként 2010-2018 között (fő)

A klasszikus turisztikai termékek hazai trendjei, Miskolc pozíciója

Az utazási motiváció szerinti hatféle „klasszikus turisztikai termék” vonatkozásában Miskolcon a négy városrész - eltérő adottságai és attrakciói révén - különféleképp pozícionálódik.

Egészségturizmus

A magyarországi gyógyturizmus fő színterei a minősített gyógyhelyek és gyógyfürdők, melyek közül kiemelkedő és nemzetközi jelentőségű Miskolctapolca barlangfürdője. A természetes barlangrendszerben működő termálfürdő gyönyörű ősfás arborétumával, csónakázótavával és különleges élővilágával világviszonylatban is számottevő jelentőséggel bíró látványossága az országnak.

Egészségturisztikai szempontból szintén kiemelten fontos helyszín Lillafüred mint az ország első klimatikus gyógyhelye, az ott működő Palotaszálló, valamint a Szent István-cseppkőbarlang, melynek Fekete-terme nem csak látványos, de légzésterápiás célt is szolgál.

Kulturális turizmus

A hazai várak, kastélyok között kiemelt jelentőségű Diósgyőr vára, melynek átfogó rekonstrukciója évek óta tart, és 2022-ig a következő ütem is befejeződik. A királynék váraként ismert, impozáns erődítmény akár nemzetközi viszonylatban is versenyképes attrakció lehet, ha az új fejlesztések révén létrejött kulturális terei különböző nemzetközi rendezvényeknek is otthont adnak (Lovagi Tornák Tere). A Diósgyőri vár minősített történelmi fesztiválja, a Középkori Forgatag már jelenleg is nemzetközi érdeklődésre tart számot, mint ahogyan a Lovagi Tornák Tere nemzetközi lovassport-eseményei is. További térnyerésükkel a város több olyan új, külföldi és/vagy prémium-vendégszegmenst is meg tud szólítani, amely még jelenleg nincs hangsúlyosan jelen a város turizmusában.

A Belváros Miskolc kulturális érzékenységét, multikulturális jellegét mutatja az idelátogatóknak azzal, hogy itt minden jelentős vallási felekezetnek van “háza”. A vallási turizmus egyik országosan is kiemelt helyszíne lehet a görögök által épített ortodox templom és a mellette lévő épületben a Magyar Ortodox Egyház országos gyűjteményének múzeuma. Ebbe a sorba illeszkedik a miskolci zsinagóga és a már korábban említett avasi református templom. Miskolc belvárosa egy izgalmas, értékekben gazdag szakrális tér is a különleges kulturális látnivalók mellett.

A szellemi örökségen, néphagyományon alapuló vonzerők kapcsán Miskolc kiemelt helyzetbe kerülhet országos viszonylatban is, amennyiben a Kárpát-medence népviseleti gyűjteményét - melyet Barna György műgyűjtő hagyott a városra - a következő években sikerül megfelelő helyen (a Herman Ottó Múzeum új épülettömbjében) őrizni és kiállítani. Miskolc a fesztiválturizmus területén a nagy tömegeket mozgató könnyűzenei fesztiválok helyett a Bartók Plusz Nemzetközi Operafesztivállal jelent meg a palettán 20 éve,

változó kínálati fókusszal. Magas szakmai minőséget képvisel a város filmes hagyományait felelevenítő CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál.

Lillafüred a Trianon utáni csonka nemzet összefogásának első, mindmáig legmarkánsabb jelképe, a térség a magyar szellem és kulturális örökség egyik legjelentősebb helyszíne, a magyar kultúra kultikus helye. Itt élt és alkotott az utolsó polihisztor, a magyar tudomány meghatározó alakja, Herman Ottó, itt született meg az első mesterséges gáttal létrehozott tó, itt rendezték meg 1939-ben és 1940-ben az első magyar filmfesztivált, a Nemzeti filmhetet, ikonikus mozik forgatásának helyszíne. Lillafüreden született a magyar szerelmi líra legszebb verse, József Attila Ódája.

Lillafüredről beszélve nem szabad kihagyni az ipari örökséget sem, hiszen itt található hazánk egyetlen kohóipari műemlékét, a faszéntüzelésű nagyolvasztót, a Fazola-kohót, közismert nevén "őskohót". Az őskohóhoz hasonló ipari emlék Európában csak három található. A kohó története a 18. századra nyúlik vissza, Fazola Henrik lakatos mester nevéhez fűződik, aki 1770-ben Miskolc-Ómassa területén, Mária Terézia engedélyével az általa felfedezett bányákra, illetve a térségben található hatalmas erdőségekre alapozva vasművet épített.

Bor- és gasztronómiai turizmus

Miskolc két évtizeddel ezelőtt indította el a miskolci kocsonyalegendára épített fesztiválját, a Kocsonyafesztivált, mely néhány év alatt az ország tizenöt legismertebb fesztiválja közé került. 2011-től kezdődően jogviták sora kísérte a rendezvényt, melyet emiatt Kocsonyafarsangra „kereszteltek” át. Ez utóbbi kevésbé képviselte a sikeres gasztronómiai turizmus elvárt szintjét, azonban 2020-ban ismét Kocsonyafesztiválként, az eredetileg elképzelt tematika mentén rendezték meg - óriási érdeklődés mellett.

Miskolcon a borturizmus potenciálisan legkomolyabb szegmense a belvárosi Történelmi Avas területe, ahol több mint 800 pince található.

Hivatásturizmus (MICE)

Hivatásturizmusban Miskolc egyeteme lehet az a bázis, melyre a város komolyabban támaszkodhat. A városnak modern kongresszusi központja nincs ugyan, azonban egyrészt az egyetemi oktatási infrastruktúra (nagy és kisebb előadók egy épületrendszerben), valamint a miskolci centrumban található, felújításra érett ITC székház előadóterme alkalmassá teheti a várost arra, hogy MICE turisztikai szereplővé váljon.

Rendezvényturizmus

Miskolcon a hazai trendeknek megfelelő méretű és közönségű zenei fesztivál nem szerveződött az elmúlt tíz év során. A Kocsonyafesztivál februárban, valamint az ősszel megrendezésre kerülő CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál számít tematikus, országosan is kiható eseménynek.

Miskolc Debrecennel közösen rendezi meg 2024-ben az EUSA Európai Egyetemi Játékokat. A rendezvény előreláthatóan több ezer fő sportolót és kísérőket vonzza majd a városba.

Aktív és természeti turizmus

Miskolc vonatkozásában aktív turisztikai desztináció a Bükk - az elindult Bükk Kapuja fejlesztéstől (Szeleta park) Lillafüreden áthaladó vonal mentén értelmezve a területet -, mely közvetlen kisvasúti összeköttetésben van Diósgyőrrel. A vonal aktív turizmus vonatkozásában egészen Bánkútig tart, ahol a környék legnagyobb sípályája található. Induló desztinációja esetében pedig a természeti turizmus potenciálja összefügg az aktív turisztikával, hiszen a Szeleta park közvetlen közelében található a Miskolci Állatkert és Kultúrpark.

Miskolctapolca esetében is a természet közelsége és a természeti turizmus szinterei szintén összekapcsolódnak aktív turisztikai helyszínekkel (Kalandpark, Bobpálya). Miskolctapolca nemcsak fürdője, hanem különleges levegője miatt is egyedülálló: a karsztvizek és a barlangrendszeren át érkező termálvizek sajátos, egyedülálló mikroklimát hoznak létre a völgyben, ennek hatása látható a különleges arborétumként értelmezhető ősfás parkban.

Az egyes klasszikus turisztikai termékek miskolci területi egységek szerinti kapcsolódását a következő táblázatban foglaltuk össze.

	Miskolctapolca	Lillafüred	Diósgyőr	Avas - Belváros
Egészségturizmus	X	X		
Kulturális turizmus		X	X	X
Bor- és gasztronómiai turizmus	X			X
Hivatásturizmus (MICE)	X	X		X
Rendezvényturizmus	X		X	X
Aktív és természeti turizmus	X	X		

1. táblázat: Miskolci, turisztikai szempontból kiemelt területek turisztikai termékek szerinti kapcsolódása

Emberi erőforrások - Szakképzett munkaerő, szakképzés Miskolcon

A városban közép- és felsőfokú képzés is elérhető magas színvonalon, így lehetőség van arra, hogy az itt képzett szakemberek helyben kamatoztassák a tudásukat.

Középfokú képzés

A városban nagy hagyománya van a vendéglátással kapcsolatos képzéseknek, a Miskolci SZC Berzeviczy Gergely Technikum az ország egyik legrégebben, 1886 óta működő középfokú kereskedelmi szakközépiskolája. Jelenleg 3 szakgimnáziumi szakon folyik az oktatás.

Felsőfokú képzés

A felsőfokú oktatásban városon belül szintén megoldható a humánerőforrás-képzés. A Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Marketing és Turizmus Intézetében 1995 óta folyik marketing szakirányos képzés. Az új struktúra első eleme a 2006 szeptemberében elindult kereskedelem és marketing szak, s a korábbi továbbképzési szakok hagyományaira épülően, 2009 szeptemberében megkezdődött a turizmus és vendéglátás szakon az oktatás. 2008-tól bevezették a marketing mesterszakos képzést, majd ezelőtt négy évvel csatlakoztak két szakkal a felsőoktatási szakképzést folytató szervezetekhez. A Vállalkozáselmélet és Gyakorlat Doktori Iskolában a marketingnek önálló, definiált kutatási területére vesznek fel hallgatókat, eddig 11-en szereztek PhD-fokozatot. Megalapították a „Marketinggyémánt” Országos Városmarketing Díjat. Az Intézet hallgatói duális felsőfokú képzési formában is részt vesznek.

A városban a turizmus-vendéglátás területén megvannak a megfelelő képzési bázisok, a diákok mindenütt gyakorlatorientált oktatásban részesülnek, mely biztosítja számukra, hogy az iskola befejezése után könnyen elhelyezkedjenek a szakterületükön. Az országos trendhez hasonlóan viszont Miskolcon is gond a megfelelő munkaerő megtartása, hiszen az ágazatra jellemző alacsony bérek miatt (ami a Kelet-Magyarország régióban fokozottan érvényes) sokan a fővárosban, a Dunántúlon vagy külföldön keresnek boldogulást.

Önkormányzati befolyás, érdekképviseleti, szakmai szervezetek

Az idegenforgalmi tevékenység hatékony szervezését nagyban befolyásolja, hogy hol, milyen formában történik a szervezés, milyen önkormányzati részvétellel és milyen szakmai szervezetekkel, szereplőkkel való szoros együttműködésben.

Jelenleg Miskolcon az idegenforgalmi tevékenységet a többségi önkormányzati tulajdonban lévő MIDMAR Miskolci Idegenforgalmi Marketing Nonprofit Közhasznú Kft. végzi, amely egyben Miskolc turisztikai desztinációmenedzsment-szervezete.

A MIDMAR Kft. számos szakmai kapcsolatot ápol egyesületekkel, szakmai szervezetekkel, piaci szereplőkkel, azonban Miskolc idegenforgalmi tevékenységében négy kulcsfontosságú intézmény és szervezet játszik szerepet: Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata, a

Miskolc és Térsége Turisztikai Egyesület, a Magyar Turisztikai Ügynökség és a Magyar Turisztikai Desztinációs Menedzsment Szövetség.

Turisztikai attrakciók és a közelmúltban megvalósult turisztikai fejlesztések

Miskolc elmúlt időszakbeli turisztikai sikereihez nagyban hozzájárultak az esztendőik során megvalósult turisztikai fejlesztések. Az alábbiakban bemutatott megvalósult fejlesztések az elmúlt évek trendjeire voltak hatással, a folyamatban lévő fejlesztések pedig a következő időszak turizmusának fellendülését eredményezhetik, mindemellett fontosak a stratégiai tervezés kapcsán is.

Már megvalósult fejlesztések:

- Miskolctapolcai Strandfürdő fejlesztése
- Selyemréti Strandfürdő
- Lillafüredi Állami Erdei Vasút (LÁEV) fejlesztése
- Diósgyőr-Lillafüred komplex kulturális és ökoturisztikai fejlesztése
- Miskolci Állatkert és Kultúrpark infrastrukturális fejlesztése
- Csodamalom Bábszínház és a Művészetek Háza infrastruktúrájának megújítása
- Anna-barlang fejlesztése
- Szent István-barlang fejlesztése
- Lillafüredi Libegő
- Lillafüredi Sport -és Kalandpark
- Avalon Park
- Tündérvár

Folyamatban lévő fejlesztések:

- Lillafüredi Állami Erdei Vasút (LÁEV) fejlesztése
- Miskolctapolcai Strandfürdő bővítése és környezetének fejlesztése
- Történelmi Ávas turisztikai fejlesztése
- Miskolci Állatkert és Kultúrpark ökoturisztikai fejlesztése
- Herman Ottó Múzeum bővítése
- Diósgyőri vár belsővár-rekonstrukció II. üteme és a várhoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések
- turisztikai applikáció továbbfejlesztése

A Mátra-Bükk térség kiemelt desztinációjává nyilvánításához kapcsolódó előkészítő munka 2017-ben kezdődött el. Ekkor a Magyar Turisztikai Ügynökség megkezdte a térségre vonatkozó fejlesztési program kidolgozását, a munkába a Miskolci TDM szervezet

bekapcsolódott. Az MTÜ végül 9 más projektötlet elvetése mellett az alábbi projekteket fogadta el 2018-ban:

	Projekt	Költség (MFt)	Várható befejezés (év.n év)	Projekt tartalom
1	Attraktív kötőpályás kapcsolat az Avastetőre	2000	2022. II	A projekt eredményeként egy új, már önmagában is látogatókat vonzó közlekedési attrakció megvalósítására kerül sor Miskolc szívében. A kiépítendő kötőpályás kapcsolat a tervek szerint összekötné a központi helyen fekvő Avastetőt a Belvárossal. A csupán minimális környezeti beavatkozással járó fejlesztés fellendítené a kitűnő panorámát biztosító ikonikus kilátót és környezetét, kapcsolódva az érintett területek fejlesztéseihez. A szezonális ingadozások és az egyelőre csak fejlődő turisztikai forgalom miatt ez akkor lehet sikeres, ha a város tömegközlekedési rendszerébe integráljuk.
2	Miskolc Belváros turisztikai vonzerejének növelése	500	2022. I	Miskolc turisztikai sikerei és jelenlegi potenciálja a három önálló márkaként is utazási döntést generáló településrésze: Lillafüred, Diósgyőr, Miskolctapolca. Cél, hogy a Miskolc városrészein tartózkodó vásárlóerő megjelenjen a Belvárosban. Ehhez - számos eszköz mellett - a belvárosi sétálóutca korzószerű kialakítása szükséges. A terv, hogy egységes utcafronti arculattal, ízléses kirakatokkal, cégekkel, polgári hangulattal, megfelelő árukészlettel rendelkező üzletek nyitását, vendéglátóhelyek, éttermek, kávézók, cukrászdák kialakítását generálva, a teljes utcát pezsgő étellel töltsük meg.
3	DAM City -	50	2019. IV	A projekt célja egy megvalósíthatósági

	Attrakciós park a Diósgyőri Acélművek területén			<p>tanulmány készítése, mely - a nemzetközi piacot is vizsgálva - egy magas minőségű és nemzetközi színvonalú attrakciós park létrehozását készíti elő a területen a következő célkitűzések mentén:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 365 napos koncepció 2. Kültéri és beltéri attrakciók egyaránt 3. Széles közönség vonzása és kiemelten új, nemzetközi célpiacok bevonása 4. Attrakciótípusok széles választéka 5. A városi MICE turizmus erősítése 6. Rendezvényhelyszínek kialakítása 7. Illeszkedés a miskolci és országos turisztikai célpiacokhoz és meglévő attrakcióikhoz
4	Lillafüred gyógyhely rekreációs központtá fejlesztése	1000	2020.III	<p>A fejlesztés célja a gyógyhely rekreációs központtá alakítása, amely a helyszín jelenlegi aktív turisztikai arculatához illeszkedik, kiegészíti azt. A fejlesztési projektelemek magukban foglalják az aktív szabadidőeltöltési lehetőségek szolgáltatásfejlesztését (csónakház, vízisport-eszközök), valamint fedett piknikezőhelyek, pihenőterek és tematikus sétányok (Magdolna sétány, Hámorító körüli sétány) kialakítását. A Peleház fejlesztésének segítségével bemutatásra kerülnek a korabeli Lillafüred és térsége természeti értékei. Az attrakciók megközelíthetősége és infrastruktúrális adottságai mosdó, zöldparkoló és buszforduló kialakításával válnak teljessé. A komplex fejlesztés garantálja a magas környezeti színvonalú, egész évben elérhető és értelmezhető, tartalmaz kikapcsolódást célzó turisztikai kínálatot.</p>
5	Fürdők szolgáltatási kínálatának desztinációs szintű fejlesztése (része Miskolctapolca Barlangfürdő fejlesztése)	350 /fürdő	2021	<p>A projekt célja a nemzetközi és országos vonzerővel bíró fürdők műszaki és specializált, célcsoport -orientált szolgáltatási környezetének korszerűsítése. Elsődleges cél a négy évszakban elérhető szolgáltatási kínálati struktúra kialakítása, a szolgáltatások minőségének azonos szinten történő biztosítása, valamint a párhuzamos fejlesztések elkerülése a desztinációs</p>

				szemlélet érvényesülése mellett.
--	--	--	--	----------------------------------

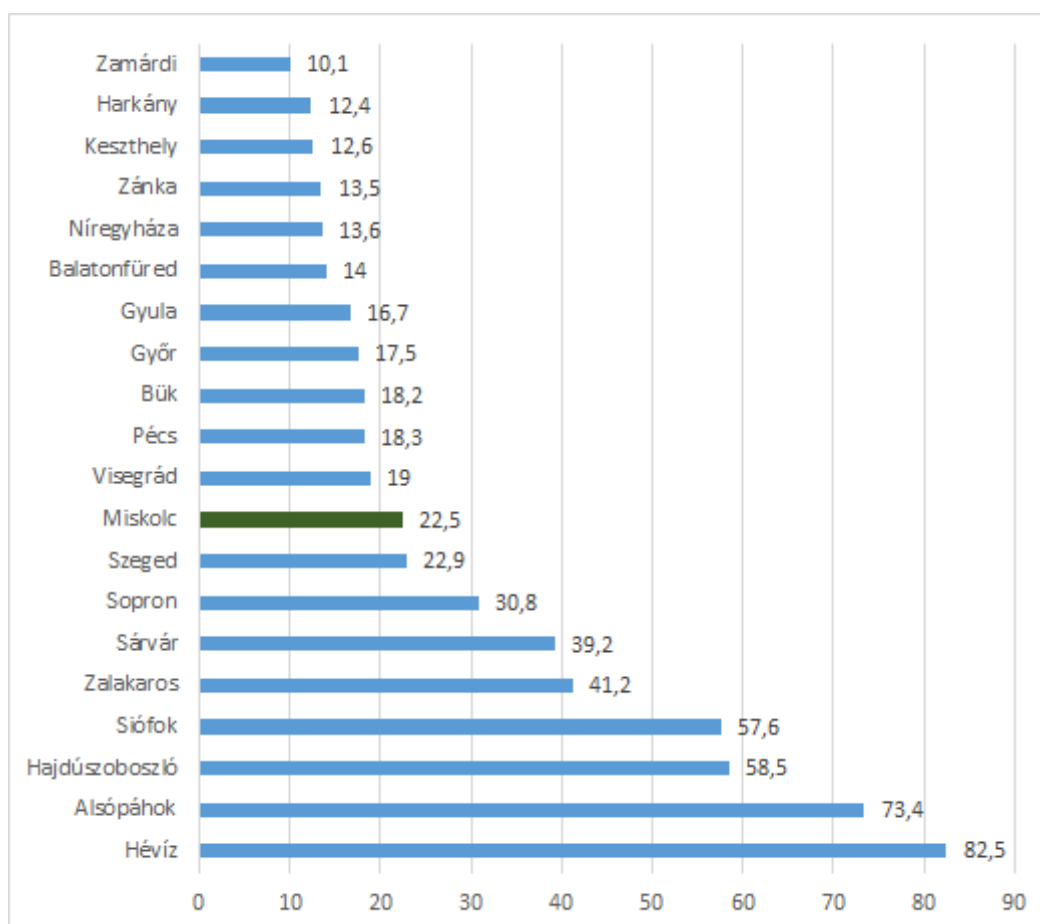
2. táblázat: MTÜ által elfogadott projektötletek 2018

Miskolc turizmusának gazdasági súlya, a turisztikai tevékenység gazdasági mutatói, a 2020. március-áprilisi válság ismeretében – SWOT-analízis

<p>Erősségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinamikus növekedés 2012-től kezdődően a kereskedelmi szálláshelyek bevételeiben. • A belföldi forgalomból származó szállásdíjbevétel domináns, 2019-ben meghaladta a 80 %-ot. • Miskolc küldőpiacai a belföldi forgalmon túl a közvetlen szomszédos, közeli országok. • Miskolcra a legtöbb belföldi utazó Budapestről és környékéről, valamint a Dél-Alföldről, illetve az Észak-Alföldről érkezik. 	<p>Gyengeségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miskolc küldőpiacai eltérnek az országos küldőpiacoktól: a Miskolcon legjelentősebb lengyel küldőpiac országosan csak a 6., Szlovákia a 11., míg Románia a 9. • Miskolc külföldi vendégforgalma 20% alatti szintre állt be az elmúlt években, ez alacsony. • Miskolc városi turisztikaimenedzsment-szervezetének költségvetési támogatása alacsony, az elmúlt években nem követte a bevétel emelkedésének dinamikáját, 2020-ban pedig (részben kényszerűen) csökkenő tendenciájú.
<p>Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A 2019-ig tartó domináns belföldi forgalom a turizmus újraindulásával könnyebben normalizálódó városi turisztikát eredményez, mint a külföldi vendégekre alapozó más turisztikai desztinációk. • Miskolc ismertsége alacsony a külföldi látogatók körében, a későbbiekben célirányos marketinggel jelentősen növelhető a külföldi vendégforgalom részaránya. 	<p>Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miskolc turisztikai ágazatnak való kiettsége magas, a szektor válsága idején nagyobb a visszaesés hatása, mint más turisztikai desztinációk esetében. • Az ágazat újraindulásakor minden szereplő a “startvonaltól” indul, fokozott jelentősége lesz a menedzsment teljesítményének és aktivitásának, mely alacsony erőforrásokkal nem biztosítható.

2020 márciusában a hazai turizmus – a világ összes országához hasonlóan – gyakorlatilag teljesen leállt. Miskolc számára az újraindulás új pozíciót, új lehetőséget és veszélyt is jelent egyben. 2020. május elején a szallas.hu ismertette kutatását, melyben azontúl, hogy az újraindulás első időszakában a belföldi turizmus dominanciáját prognosztizálják, összeállították a kedvelt hazai turisztikai desztinációk ágazatnak való kitétségi sorrendjét. A kitétség mértékét a szallas.hu elemzői egy származtatott mutatószámmal igazolták, mely a vendégéjszakák arányát a város lélekszámahoz viszonyítja. Az elemzők álláspontja az, hogy a mutatószám azért megfelelő a kitétség értékelésére, mert feltételezésük szerint minél többszöröse a lakosság számnak az eltöltött vendégéjszakák száma, annál nagyobb hatással van a lokális gazdaságra a turisztikai ágazat helyi teljesítménye. E származtatott érték alapján Miskolc a 9. legkitéttebb hazai turisztikai desztináció, 3. a megyei jogú városok között.

9. ábra: Kitétségi mutatószám alakulása a kiemelt turisztikai desztinációk vonatkozásában

Forrás: szallas.hu, Forbes

Miskolcnak a turisztikai ágazat újraindulásakor komoly esélyt ad a korábbi években kialakult domináns belföldi vendégforgalom, amennyiben sikeresen szolgálja meg az utazást tervező

hazai vendégeket. Komoly potenciál rejtőzik az eddig nem domináns belföldi küldőrégiókban is. Ezzel összefüggésben viszont jelentős gyengeség, hogy alulfinanszírozott a turisztikai menedzsment tevékenysége és aktivitása.

Miskolc adottságai, vonzerők – SWOT-analízis

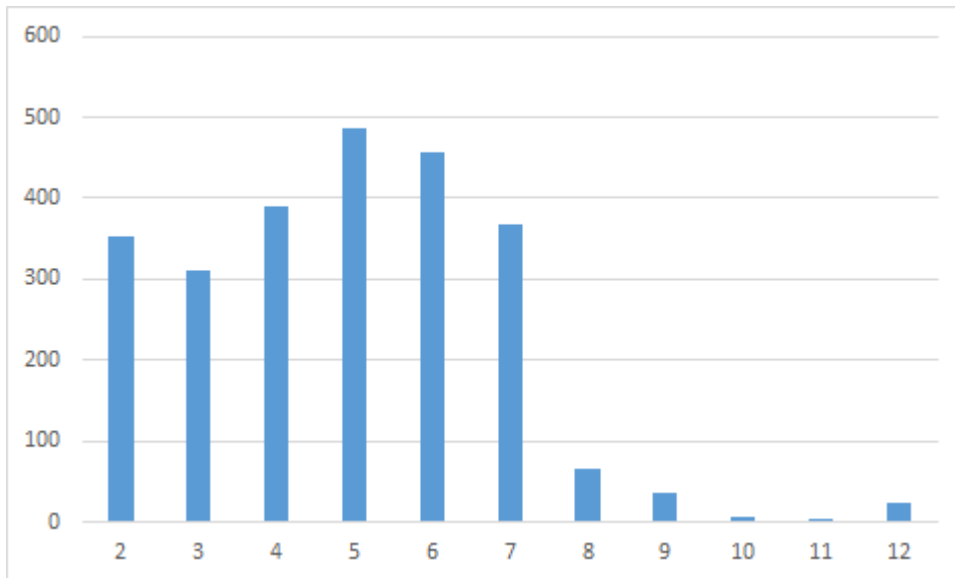
<p>Erősségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Négy, önállóan is értelmezhető turisztikai desztináció egy városban. • Új, nagy léptékű fejlesztések Miskolctapolcán és Diósgyőrben. • Hagyományos klimatikus gyógyhely Lillafüreden és Miskolctapolcán. • Egyedülálló természetes barlangfürdő Miskolctapolcán. • Országosan ismert, szezonon kívüli téli fesztivál. • 20 éves múltú nemzetközi operafesztivál. • Magyarország legjelentősebb, magas színvonalú filmfesztiválja. • Minősített Európai Fesztivál: Középkori Forgatag. • Egyedi, új fejlesztésű attrakciók több desztináció közelében. • Miskolc közúti, vasúti kapcsolatrendszere megfelelő. • Prémiumkategóriájú sporthelyszín (Lovagi Tornák Tere) 	<p>Gyengeségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egymástól független, nem összekötött desztinációk egy városon belül. • Történelmi Avas elhanyagolt állapota. • A Belváros - Történelmi Avas határán a korábbi Avas Szálloda épülete üresen áll leromlott állapotban. • Fejlesztések hiánya Lillafüreden és vonzáskörzetében. • Fejletlen turisztikai szolgáltatások a desztinációk többségében. • Nyári zenei fesztivál hiánya. • A Diósgyőri strand (Várfürdő) elhanyagolt terület, évek óta zárva. • Az Avasi kilátó megközelíthetőségének javítása évtizedek óta megoldatlan feladat. • A Belváros egyes területei és a főutca kapualjai, belső udvarai gondozatlanok. • A főtérfejlesztési projekt elhúzódása. • A Herman Ottó Múzeum Papszeri épülete életveszélyes állapotba került. • Miskolcnak nincs turisztikai beutaztatásra alkalmas repülőtere. • Miskolc térségét kiemelt turisztikai fejlesztési térségként ezideig nem nevesítették. • Gyengén definiált turisztikai és kulturális karakter.
<p>Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Több, jelentős léptékű, folyamatban lévő turisztikai fejlesztés (Szeleta park, Herman Ottó Múzeum, Avasi 	<p>Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egymással kapcsolatban nem lévő desztinációk fenntarthatósága nehézkes.

<p>kilátó felújítása, pincesorok vízvezetése).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Évek óta bemutatásra váró, országos jelentőségű népviseleti gyűjtemény a Herman Ottó Múzeumban. ● A Történelmi Avas – Belváros turisztikai fejlesztési koncepciója előkészített, megvalósításra kész. ● A Diósgyőri Várfürdő egyedi fürdőkínálati elem lehet a városban. ● Miskolctapolca vonzerőkínálata bővíthető a Miskolci Egyetem Campusával, új fesztivál-programkínálat alakítható ki, új célcsoportok érhetők el. ● A vonzerők összekötésével növelhető az átlagosan eltöltött vendégéjszakaszám. ● Miskolc a Mátra-Bükk turisztikai térség vezető városa lehet. ● Miskolc történelme és legendái érdemi fejlesztési alapot jelentenek az élményalapú turizmus számára. ● A Bükki borvidék erősödésével és a Történelmi Avas fejlesztésével, a meglévő bor-gasztronómiai rendezvények ismertségének növelésével a borturizmus hangsúlyosabb megjelenése a város kínálatában. ● Még nagyobb potenciál a Lovagi Tornák Tere rendezvényterében. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Főként a Belvároshoz kapcsolódó elhanyagolt területek miatt alacsonyabb tartózkodási idő, kevesebb turisztikai eredményt produkáló vendégek. ● Miskolcot a Mátra-Bükk turisztikai térség vezető városaként szükséges definiálni, ellenkező esetben a város térségi súlya csökken. ● A lakosság bevonása nélküli, a lakosok és turisták által közösen használható infrastruktúra fejlesztése nélkül ellenállás alakulhat ki.
---	---

Az NTF 2030 kiemelt fejlesztési térségei között nem szerepelt Miskolc, a Mátra-Bükk turisztikai térség részeként lett megjelölve. Bár már 2017-ben elindult a kiemelt desztinációvá nyilvánításához kapcsolódó előkészítő munka, a Mátra-Bükk kiemelt turisztikai fejlesztési térséggé nyilvánítása akkor nem történt meg. A Kormány 2020 szeptemberében tárgyalta és fogadta el a turisztikai társégekről szóló rendeletet, melyben 11 turisztikai térséget jelölt ki, közöttük a Mátra-Bükk turisztikai térséget. A GINOP-1.3.4-17-2018-00006 „A Mátra-Bükk turisztikai térség fejlesztése és pozicionálása” projekt keretében jelenleg készül a térség stratégiája. Miskolc attrakciós potenciálja, adottságai és a folyamatban lévő, valamint a tervezett fejlesztések alapján cél, hogy a város turisztikai teljesítőképességéhez

és teljesítményéhez mérten hangsúlyt kapjon, és Miskolc a turisztikai térség vezető desztinációjává, húzóerejévé váljon.

Prognózis az ágazat újraindulására Miskolcon

A koronavírus-járvány egy példa nélküli helyzetet teremtett a világban, nincsenek olyan ágazati tapasztalatok, amelyek alapján előre lehet jelezni, hogy mi fog történni akár egy-két hónap távlatában.

A szallas.hu prognózisa szerint idén 43-48 százalékkal csökken a vendégéjszakák száma, ami 250-300 milliárd forint kiesést okoz a turizmusban, mivel azonban az ágazatot ért veszteség nemcsak önmagára, hanem más szektorokra is hatással van, a magyar gazdaság - a multiplikatív hatás miatt - ennek nagyságrendileg a háromszorosát, közel 800-900 milliárd forintot veszíthet el. Miskolc számára a szallas.hu prognózisa és kutatása azért lehet iránymutató, mert a városban eltöltött vendégéjszakák számában domináns a belföldi forgalom.

A szallas.hu 2020 áprilisában készített kutatási jelentése szerint 2020. március és április 8. között közel 17 ezer szállásfoglalás-módosítást regisztráltak. A módosítások hónapos eltolásai az alábbi megoszlásban történtek a járványhelyzet kihirdetését követően.

10. ábra: Szállásfoglalás- módosítások hónapos eltolásainak megoszlása 2020.03.01-04.08

Forrás: szallas.hu

A bizonytalan helyzetben a gyors rendeződésben bizakodók 2-3 hónappal tolták el utazásaikat, a többség 4-7 hónappal - jellemzően fél évvel - halasztotta el tervezett utazást. Ugyanebben az időszakban 1600, szállás lemondása utáni újrafoglalást is regisztrált az oldal. Ezek 7%-a városmódosítást jelentett, közel 20%-a szállásmódosítást, 10%-a szállástípus-módosítást, de mindössze az újrafoglalók 0,1%-a váltott a korábbinál gyengébb kategóriájú szállásra.

A szállást módosító utazók közül közel 600-an online kérdőíven válaszoltak kérdésekre igényeikkel kapcsolatban a megváltozott helyzetre tekintettel. 60%-uk a tisztaságot jelölte meg fontos választási szempontként, és 30%-uk említette meg az árat.

A válaszadók 56%-a bizonytalan volt abban, hogy utazhat-e már a módosított időpontban, viszont 65%-uk mindenképp utazni szeretett volna, és a válaszadók fele rendelkezett az utazáshoz szükséges anyagi forrásokkal.

A 2020-as turisztikai szezon a vártnál jobban alakult. A belföldi forgalom felélénkülése már az enyhítő intézkedések folyamán elindult, a Magyar Turisztikai Ügynökség adatai szerint a belföldi turizmus meghaladta a tavalyi számokat július és augusztus hónapokban. Az összesített adatok alapján azonban látható, hogy a külföldiek hiánya nem pótolható a belföldi turistákkal, ez leginkább Budapest látogatottságán érezhető. A vidéki desztinációk közül a Balatont követően a Mátra-Bükk térsége vonzotta a legtöbb látogatót 2020 nyarán.

A járvány szeptemberben érkezett második hulláma visszavetette a foglalásokat. A rendezvények és a külföldi vendégek hiánya mellett a belföldi vendégek óvatossága is érezhető.

Következtetések és prognózis

A koronavírusjárvány első hullámakor készült prognózisok szerint Miskolc - mivel dominánsan belföldi utazók turisztikai célterülete - a lehetőségekhez képest előnyből indul a turizmus újraindulását követően. Az akkori járványügyi intézkedések ismeretében valószínűsíthető augusztusi felfutási szakasz az utazókat érintő turisztikai szolgáltatások igénybevételében már korábban, az enyhítő intézkedések hatására júliusban elindult. Fontos kritériummá vált a desztinációválasztásban a higiénia, erre a menedzsmentszervezetnek fel kellett és továbbra is fel kell készítenie a szolgáltatókat. A város turizmusa akkor száll jó esélyekkel versenybe a többi belföldi turisztikai desztinációval, ha mindenkit megelőzve hatékony reklámtevékenységet, figyelemfelhívó, kedvcsináló kampányt folytat akár nem megszokott eszközökkel, gerillamarketinggel. A 2019-es rekordév eredményei várhatóan nem teljesülnek még 2021-ben sem, mivel már az első féléves előrejelzések is újabb intenzív járványhullámokat vetítettek előre idén ősszel kezdődően, ami augusztus végén-szeptember elején meg is érkezett. Prognózisok szerint a 2019-es adatok visszaállása még nem történik meg 2021-ben. Elsőként ismét a belföldi forgalom visszatérése várható az újabb hullámot követően is. 2-3 évre is szükség lehet ahhoz, hogy a koronavírus-járvány előtti rekordszámokat ismételten elérjük. A belföldi utazók visszatérése után az autós utazók visszatérése várható, így a távolság a korábbinál nagyobb hangsúlyt kap. A repülő utazás visszaállítását teszik szakértők a legkésőbbre.

Prognózis Miskolc turisztikai ágazatának teljesítményére a következő 10 évben

Miskolc bruttó kereskedelmi szálláshelybevétele 2019-ben megközelítette a 4 milliárd Ft-ot. Az eredmény Magyarország kereskedelmi szálláshelybevételeinek 1,2%-a.

A szallas.hu becslése szerint a hazai turizmus teljes gazdasági potenciáljának nagyságrendje (minden más, a kereskedelmi szálláshelyek árbevételen túli turisztikához kapcsolódó szolgáltatással együtt) 600 milliárd forint körül alakult a koronavírus-járványt követő leállás előtti évben. Ez alapján Miskolc turizmusának közvetlen gazdasági potenciálja 7 Mrd Ft nagyságrendben alakult 2019-ben.

A multiplikatív hatások figyelembevételével a turizmus gazdasági potenciálja a beszállítókkal és egyéb gazdasági szereplők teljesítményével együttesen közvetetten 1850 Mrd Ft körül alakult Magyarországon, ennek a gazdasági teljesítménynek az 1,2%-a – hasonlóan a vendégéjszakák számához - Miskolcon érvényesül, így a turisztikai ágazat miskolci teljesítménye 2019-ben a koronavírus-járványt megelőzően a közvetett gazdasági eredményekkel együtt meghaladta a 20 Mrd Ft-ot.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számát országosan 50 M éjszakára prognosztizálja tíz év múlva, mely a 2019-es 31,26 M éjszakához képest 60%-os növekedést jelent.

A stratégia a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött belföldi vendégéjszakák számát országosan 25 M éjszakára becsli 2030-ra, mely a 2019-es 15,6 M éjszakához képest 38%-os növekedést jelez.

Tekintettel arra, hogy Miskolc vendégéjszakáinak domináns (80%) része belföldi vendégforgalomból állt, viszont a miskolci vendégéjszakák növekedési mértéke 2010 és 2019 között jóval magasabb volt, mint az országos érték (a 2010-es bázisértékhez képest Magyarországon 63%-os növekedés történt, míg Miskolcon ez az érték meghaladja a 100%-ot), így 50%-os összesített vendégéjszakaszám-növekedés valószínűsíthető Miskolcon 2030-ra.

Ez alapján - 2020-as áron számolva - Miskolc turizmusának közvetlen gazdasági potenciálja 10 Mrd Ft nagyságrendben alakul majd 2030-ra, mely a multiplikatív hatásokkal együttesen elérheti a 30 Mrd Ft-ot.

A következő 10 évre szóló, 50%-os növekedési prognózis akár óvatos becslésnek is tűnhet az elmúlt 10 év növekedési ütemének tükrében, azonban egy hosszú távú tervezés során figyelemmel kell lenni azokra az előre nem látható kockázatokra, melyek alapvetően változtathatják meg a környezetet. A 2014-ben készült Integrált településfejlesztési koncepció hasonlóan óvatos célt fogalmazott meg; a koncepció "Miskolc térségi szerepének jövőképe Miskolc térségi szerepe 2030-ban" szakasza 2030-ra azt prognosztizálta, hogy 2013-hoz képest a városba érkező turisták száma 30%-kal lesz több. Ezt az értéket az ágazat növekedése már 2020-ig túlteljesítette.

A stratégia célrendszere

Miskolc Megyei Jogú Város Turizmusfejlesztési Stratégiája célrendszerének felépítését a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia Indíttatás – Vízióelemek – Misszió – Stratégia pillérei – Stratégiai célok logikája szerint határozzuk meg, igazodva Magyarország elfogadott turisztikai stratégiájához.

Ennek megfelelően a célrendszer legfelső szintjén egy indíttatást rögzítettünk, amely az ágazat minden miskolci szereplőjének közös alap gondolatává válhat.

A vízióelemek ismertetése során – szintén az NTS 2030-hoz igazodva – mutatjuk be annak az ideális állapotot, amelyhez a stratégia megfelelő végrehajtásával juthatunk el. A misszió valamennyi, a helyi turisztikában működő szereplő közös feladatát határozza meg.

A következő szinten stratégiai pilléreket határoztunk meg. Ezekhez stratégiai célokat (emellett a horizontális célokat is) rendeltünk, azokhoz pedig eszközöket és indikátorokat. A cél, hogy mindez segítse a vízióban rögzített állapot elérését. A stratégia céljainak megvalósítása során Miskolc partnerként számol a város gazdasági szereplőivel, a helyi szakmai szervezetekkel és a civil szféra szervezeteivel egyaránt. Ugyanígy partnerként számolunk az állami turisztikai szervezetekkel, különösen a Magyar Turisztikai Ügynökséggel.

Az első stratégiai pillér kiemelt fontosságú a város számára, ehhez tartozóan Miskolc következő tízéves turisztikai fejlesztéseit, a Herman Ottó Turisztikai Fejlesztési Program idevágó elemeit foglaltuk össze.

Indíttatás

Megosztani Magyarországot és Miskolc iránti szeretetünket.

Vízióelemek

- Miskolci turizmus - a fenntartható városgazdasági fejlődés húzóágazata
- Minőségi élménykínálat
- Innovatív megoldások
- Erős turisztikai városmárka
- Vonzó karrier
- Elérhetőség és széles körű
- A város iránti szeretet táplálása
- Közösségeink erősödése és értékeink védelme

Misszió

Elmesélni Miskolc történetét, és a turizmus fejlesztésén keresztül biztosítani a város gyarapodását.

Miskolc stratégiai céljai

A célrendszer következő szintjét a stratégiai pillérekbe rendezett célrendszer alkotja. A pillérek olyan stratégiai fontosságú tényezők Miskolc turizmusának, amelyek alapfeltételei az ágazat hatékony működésének. Az ezekhez a pillérekhez rendelt célok teljesítését a későbbi fejezetben kifejtett eszközök segítik. Ezek megvalósításával érhetjük el a meghatározott vízióelemeket.

A stratégia pillérei az alábbiak:

- A. Herman Ottó Turisztikai Fejlesztési Program
- B. Stratégiai márkakommunikáció, célzott marketingkommunikációs kampányaktivitás és értékesítés
- C. Elhivatott szakemberek, visszahívó vendégszeretet
- D. Megbízható adatok, mérhető teljesítmény
- E. Transzparens, kiszámítható szabályozás és ösztönzés
- F. Iránymutatás és együttműködés
- G. Identitás és kötődés

HORIZONTÁLIS CÉLOK

- Együtt-élő turizmus
- Családbarát turizmus
- Hozzáférhető turizmus
- Érthető turizmus
- Digitális turizmus

A stratégia eszközszerző

Miskolc turizmusfejlesztési irányait a Herman Ottó Turisztikai Fejlesztési Program (HTFP) tartalmazza. A programhoz tartoznak a termékek, az attrakciók és az alpinfrastruktúra-fejlesztések is. Miskolc négy városrészét négy, önállóan is értelmezhető turisztikai desztinációként kezeli. Célja, hogy a négy önálló terület térbeli és időbeni koncentrációját csökkentse, hogy javuljon a jövedelmezőség, és érvényre jussanak a társadalmi-gazdasági-környezeti fenntarthatóság szempontjai.

A program kiemelt hangsúlyt fektet a város négy desztinációjának azonos szolgáltatási szintre emelésére 2030-ig. A korábban bemutatott, már megvalósult fejlesztési projektek alapvetően Miskolctapolcára és Diósgyőrré koncentráltak, illetve a Bükk Nemzeti Parkon és a Lillafüredi Állami Erdei Vasúton keresztül Lillafüred egyes elemei is gyarapodtak. A statisztikai adatok pontosan mutatják, hogy a látogatottság, a kiépített attrakciók igénybevétele a fejlesztéseket követi, minden egyes új beruházás jól érzékelhető eredményeket hozott a látogatószám növekedésében.

A HTFP célja, hogy a Belváros - Történelmi Avas és Lillafüred attrakcióterületek fejlesztettsége utolérje Miskolctapolca és Diósgyőr folyamatosan bővülő turisztikai kínálatának színvonalát, valamint összekapcsolja a város négy, jelenleg elkülönült attrakciós területét.

A Herman Ottó Turisztikai Fejlesztési Program a konkrét attrakció- és infrastruktúra-fejlesztések mellett szoftprojekteket is tartalmaz. A program részei a már folyamatban lévő és az - ezekhez igazított - új, megvalósítandó fejlesztések is.

Folyamatban lévő fejlesztések

A már folyamatban lévő, a tervezett befejezési határidők szerint (a Diósgyőri vár rekonstrukciójának kivételével) 2020 végén - 2021 első felében megvalósuló fejlesztéseket az alábbi táblázat foglalja össze.

Projekt megnevezése	Érintett városrész	Tervezett befejezés
Miskolctapolcai Strandfürdő bővítése és környezetének fejlesztése	Miskolctapolca	2021 közepe
Történelmi Avas turisztikai fejlesztése	Történelmi Avas és Belváros	2021.04.30.

Miskolci Állatkert és Kultúrpark ökoturisztikai fejlesztése	Lillafüred	2020.12.31.
Herman Ottó Múzeum bővítése	Történelmi Avas és Belváros	2020.12.31.
Diósgyőri vár belsővár-rekonstrukció II. ütem és a várhoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések	Diósgyőr	
Turisztikai applikáció továbbfejlesztése	Miskolc	2020.12.31.

3. táblázat: Folyamatban lévő fejlesztések (2020. május hó)

Tervezett fejlesztések és a tervezett források kapcsolata

A Turizmusfejlesztési Stratégia megvalósítása szempontjából elengedhetetlenül fontos az egyes projektelemek realizálásához szükséges forrástérkép tervezése. A források között az MTÜ forrásaival számolunk abban az 5 esetben, melyre a 2018-as jóváhagyásuk érvényben van, emellett aktív partnerséget és további támogatást vettünk tekintetbe több projektelem esetében.

Az operatív programok rendszeréből finanszírozni tervezett projektek esetében az eddig ismert programozási elvek szerint jártunk el, mivel a forrástérkép összeállítása időszakában nem voltak ismertek a következő hét évre vonatkozó EU-támogatásokhoz rendelt új operatív programok.

Az egyéb hazai forrásokból dotált projektelemek meghatározásakor azokat a beruházásokat soroltuk ebbe a csoportba, melyek az önkormányzattól független, külső fél által, részben saját, részben valamely más támogatási alrendszer által finanszírozottak.

A város két jelentős, magas minőségű szálláshely-, férőhelybővítő projektje (Avas Szálló és Miskolctapolca új szálláshely), valamint a Juno Hotel esetében dominánsan magánberuházással kalkuláltunk a forrástérképen.

Projekt	MTÜ	Operatív Program	Egyéb hazai	Magán-beruházás
1. Történelmi Avas és Belváros rehabilitációja				
Közvetlen összeköttetés a Belváros és az Avas-domb között	X			
Avastető komplex fejlesztése		X		
Amfiteátrum felújítása		X		
Avasi arborétum fejlesztése		X		
Kovakőmegmunkáló műhely – interaktív élményközpont létrehozása		X		
Városi rekreációs zöldterület kialakítása		X		
Avasi borkultúra erősítése – avasi pincesor fejlesztése	X			
Infrastruktúra-fejlesztés		X		
Látványszőlő-telepítés	X			
Herman Ottó Múzeum Papszeri épülete		X		
Passzázsok, átjárók		X		
Látogatómenedzsment	X			
2. Lillafüred fejlesztése				
Lillafüred gyógyhely rekreációs központtá fejlesztése	X			

Kerékpárút-fejlesztés – sport, környezetbarát közlekedés, a közlekedés infrastruktúra-fejlesztése		X		
Lillafüred Szeleta park- Eger tengelyű fejlesztése			X	
Szeleta Park Látogatóközpont			X	
Csanyik-völgy fejlesztése			X	
Miskolci Állatkert és Kultúrpark		X		
Hámori-tó környezetének fejlesztése - sétaútvonal kialakítása		X		
Herman Ottó Emlékház négy évszagos turisztikai attrakcióvá fejlesztése		X		
Zsófia-kilátó újjáépítése			X	
Tematikus sétányok és játszóterek kialakítása	X			
Szinva patak sportcélú kihasználása			X	
Downhill-pálya kiépítése		X	X	
Lillafüred-Bánkút útvonal- és attrakciófejlesztés	X	X		
3. Diósgyőr				
Diósgyőri Várfürdő – „Királyné fürdője” kialakítása			X	
“DAM City” a Diósgyőri Acélművek területén	X			

Lovagi Tornák Tere fejlesztése, kiegészítő attrakciós elemek		X		
4. Miskolctapolca				
Egyetemváros bevonása	X			
5. Infrastruktúra-fejlesztés				
A közlekedés infrastruktúra-fejlesztési koncepciójának kidolgozása		X		
Turisztikai tájékoztatási rendszer kidolgozása és megvalósítása		X		
Kapcsolódó alpinfrastruktúra-ellátások biztosítása		X		
6. Szálláshelyfejlesztés				
Belváros – Avas Szálló				X
Miskolctapolca - Új szálláshely a fürdőterületen, Juno Hotel				X
Belváros- ifjúsági szálláshely	X			
Diósgyőr és Lillafüred – kirándulócsoportható szálláshely	X			

4. táblázat: Tervezett fejlesztések és a tervezett források kapcsolata

A célok megvalósulásának mértékét szolgáló indikátorok

Mutató neve	Mértékegység	Bázisév	Bázisérték	Célérték elérésének éve	Célérték
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma Miskolcon	db	2019	407.201	2030	600.000
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött belföldi vendégéjszakák száma Miskolcon	db	2019	321.803	2030	420.000
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött külföldi vendégéjszakák száma Miskolcon	db	2019	85.398	2030	180.000
Külföldi vendégéjszakák aránya	%	2019	21%	2030	30%
A turizmus közvetlen gazdasági teljesítménye Miskolcon	millió Ft	2019	7.000	2030	10.000
A turizmus teljes gazdasági teljesítménye Miskolcon	millió Ft	2019	20.000	2030	30.000
Miskolc MJV közreműködésével megvalósuló turisztikai fejlesztések	db	2019*	7	2030	20

5. táblázat: Indikátorok

*Folyamatban lévő turisztikai attrakció-fejlesztések száma.

A kockázatelemzés során sorra vettük azokat a külső, belső és finanszírozási tényezőket, amelyek befolyásolják a stratégia megvalósítását és a helyi turizmust.

1. Kiindulópontok

1.1. A stratégia aktualitása

Miskolcnak olyan sok feltárt és feltáratlan turisztikai értéke van, hogy ebben az értelemben a várost már nem kitalálni, hanem „csak” menedzselni kell. Városunkban az elmúlt évszázadokban négy, területileg és értékeiben is különböző turisztikai – kulturális centrum alakult ki: A Belváros a Történelmi Avassal, Miskolctapolca, Lillafüred és Diósgyőr a Nagy Lajos korabeli várral.

A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény kimondja, hogy a turisztikai fejlesztések tervezésének alapegysége a desztináció, az állam pedig a törvényben meghatározott turisztikai fejlesztéspolitikai, tervezési, végrehajtási, koordinációs és marketingkommunikációs feladatait a 2016 tavaszán létrehozott új, turizmus irányításáért felelős szervezeten, a Magyar Turisztikai Ügynökségen keresztül látja el.

Az új szemléletnek megfelelő „Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030” vezérgondolatai a desztináció alapú termék- és attrakciófejlesztés, az ehhez kapcsolódó alpinfrastruktúra-fejlesztés és marketingkommunikáció.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030-ban meghatározottak alapján a jövőben a külföldi és belföldi turizmus szempontjából is kiemelkedő jelentőségű turisztikai térségek jelentik majd a turizmusfejlesztés és szervezés alapegységeit. Azok melyek országos jelentőségűek.

A megváltozott szemlélet és megváltozott állami beavatkozási logika adott elsőként aktualitást annak, hogy Miskolc 2030-ig szóló turizmusfejlesztési stratégiáját összeállítsuk. A stratégia összeállítása során érte városunkat és az egész világot a koronavírus-járvány, a tervezési folyamat közepén azzal szembesültünk, hogy az elmúlt években dinamikus növekvő, rekordokat beállító ágazat teljesen leáll. Ez a folyamat és az elmúlt időszak kormányzati lépései, valamint a várható újraindulásra való felkészülés szükségessége “munka közben” további inspirációt adott ahhoz, hogy egy részletes, váratlan körülményekkel is számoló stratégiát állítsunk össze.

Magyarországon nagyon erős verseny alakult ki a turisztikai térségek között, a vész elmúltával pedig a versengő desztinációk mindegyike a startvonalról, egyszerre indul. Miskolc esélyei jók, az újraindulásban azonban minden eddiginél fontosabb lesz a helyi turisztikai menedzsment szerepe és a mindennapi munkaráfördítés.

A turisztikai siker a kezünkben van. Készek vagyunk dolgozni érte.

Miskolc Megyei Jogú Város Turizmusfejlesztési stratégiája három lépésben készült.

4. Megalapozóvizsgálat, melynek része a helyzetfeltárás és a helyzetértékelés
5. Miskolc turizmusfejlesztésének célrendszer-összeállítása

6. A stratégiai célrendszer kibontása és a megvalósításhoz szükséges eszközök számbavétele, valamint a nyomkövetés módjainak összeállítása és a kockázatok elemzése.

1.2. Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 (a továbbiakban NTS 2030) az állami turizmusirányítás cél- és eszközrendszerét 2030-ig meghatározó alapidokumentum. Feladata, hogy a turisztikai szemléletváltás megalapozásával, a főbb beavatkozási pontok azonosításával, stratégiai célok kijelölésével rövid, közép- és hosszú távon definiálja az állam feladatait az ágazatban, illetve a célok eléréséhez megfelelő eszközöket, forrást és intézményrendszert rendeljen.

A turizmus összetettsége, komplexitása miatt az NTS 2030 nem tér ki részletesen valamennyi termék, desztináció, marketing- és értékesítési irány, horizontális szempont elemzésére és ezek egyedi céljainak azonosítására, de ernyőként szolgál minden olyan későbbi alstratégia és program számára, ahol a terület fontossága, összetettsége indokolja, hogy ilyen készüljön.

Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a jövőben megszülető termékstratégiáknak, desztinációs beavatkozási programoknak, ágazati fejlesztési programoknak, valamint a konkrét, egyedi projekteknek is illeszkedniük kell az NTS 2030 céljaihoz, támogatniuk kell azok megvalósulását. (NTS 2030)

Miskolc Turizmusfejlesztési Stratégiája az NTS 2030-cal összhangban készült, céljaiban és iránymutatásaiban is követi azt, röviden összefoglalva a Miskolc stratégiáját érintő elemeket. A Miskolcra vonatkozó stratégia nemcsak az illeszkedési kötelezettség miatt követi az NTS 2030 logikáját és rendszerét, hanem azért is, mert a város kiemelt célja, hogy a helyi turisztika rendszere, fejlesztési irányai, beavatkozási mechanizmusa, valamint az ezt irányító helyi turisztikai menedzsment tevékenysége a lehető legnagyobb mértékben igazodjon az országos folyamatokhoz. Miskolc célja, hogy a város és térsége turisztikai potenciálja, a városi turizmus gazdasági teljesítménye 2030-ra a mainál meghatározóbb részben járuljon hozzá az országos célok eléréséhez.

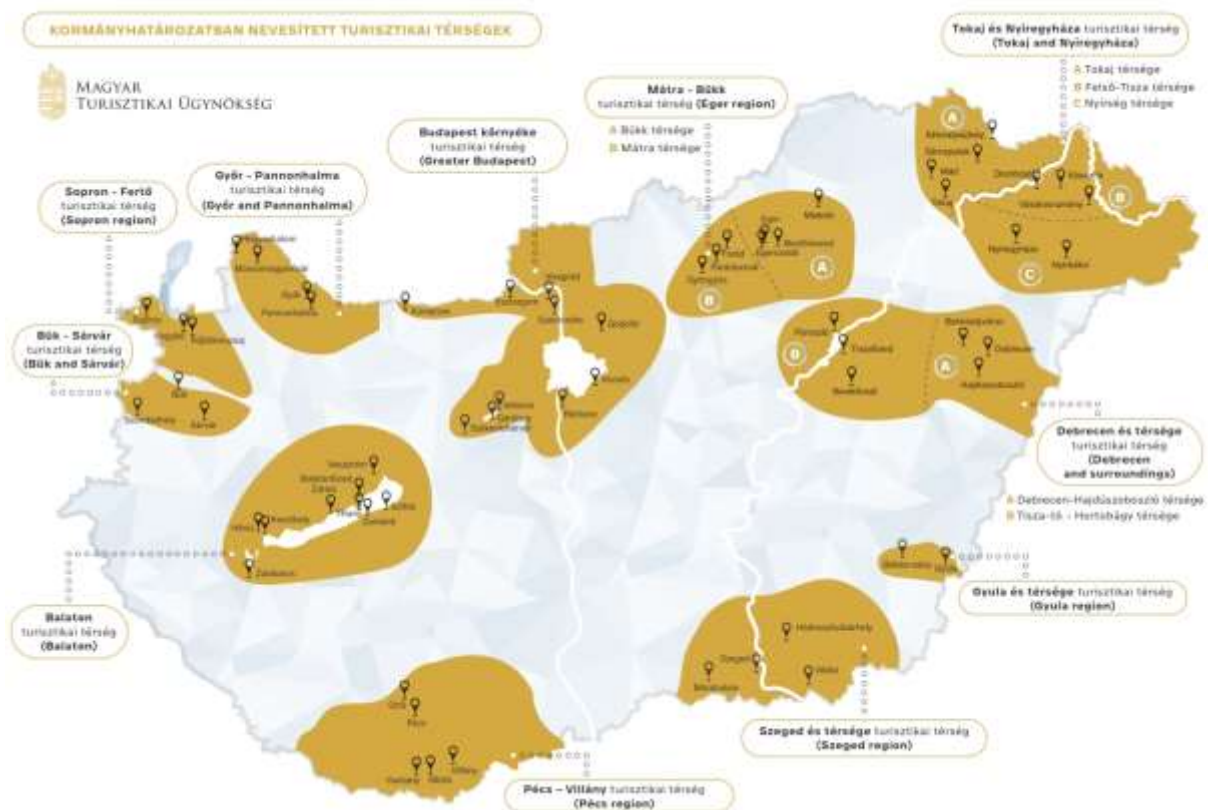
Az NTF 2030 kiemelt fejlesztési térségei között nem szerepelt Miskolc, a Mátra-Bükk turisztikai térség részeként lett megjelölve. Bár már 2017-ben elindult a kiemelt desztinációvá nyilvánításához kapcsolódó előkészítő munka, a Mátra-Bükk kiemelt turisztikai fejlesztési térséggé minősítése akkor nem történt meg. A Kormány 2020 szeptemberében tárgyalta és fogadta el a turisztikai térségekről szóló rendeletet, melyben 11 turisztikai térséget jelölt ki, közöttük a Mátra-Bükk turisztikai térséget. Miskolc ezen térségen belül került nevesítésre. A térségek nevesítésével párhuzamosan megváltozott a korábbi fejlesztésközpontú szemlélet is. A marketing és az értékesítés központba helyezése veszi át a fő szerepet a jövőben. A Magyar Turisztikai ügynökség az új iránytól a hatékonyabb

turisztikai feladatellátást, jól körülhatárolható és kommunikálható fogadóterületek kialakítását várja.

A kormány által kijelölt turisztikai térségek és angol megnevezésük:

1. Balaton turisztikai térség (angolul: Balaton)
2. Sopron–Fertő turisztikai térség (angolul: Sopron region)
3. Bük–Sárvár turisztikai térség (angolul: Bük and Sárvár)
4. Tokaj és Nyíregyháza turisztikai térség (angolul: Tokaj and Nyíregyháza)
5. Mátra–Bükk turisztikai térség (angolul: Eger region)
6. Gyula és térsége turisztikai térség (angolul: Gyula region)
7. Győr–Pannonhalma turisztikai térség (angolul: Győr and Pannonhalma)
8. Szeged és térsége turisztikai térség (angolul: Szeged region)
9. Pécs–Villány turisztikai térség (angolul: Pécs region)
10. Debrecen és térsége turisztikai térség (angolul: Debrecen and surroundings)
11. Budapest környéke turisztikai térség (angolul: Greater Budapest)

11. ábra: A kormány által nevesített turisztikai térségek

Forrás: MTÜ

A GINOP-1.3.4-17-2018-00006 „A Mátra-Bükk turisztikai térség fejlesztése és pozicionálása” projekt keretében jelenleg készül a térség stratégiája.

Miskolc a jelen stratégiájában megfogalmazottakkal hozzá kíván járulni a fejlesztési térség stratégiai dokumentumához saját cél- és eszközrendszerének megfogalmazásával, és el kívánja érni, hogy a város turisztikai potenciáljához és teljesítményéhez mértén hangsúlyt kapjon, és Miskolc a turisztikai térség vezető deszinációjává, húzóerejévé váljon.

Magyarország Kormánya 1073/2020. (III. 5.) Korm. határozatában döntött a a „Creative Region” – Határtalan fejlődés Északkelet-Magyarország – gazdasági együttműködésben érintett, a fejlesztéshez csatlakozó határon túli területek bevonásával megvalósuló – nemzeti, gazdasági és kulturális övezetének fejlesztési tervéről, melynek kapcsán gazdaságfejlesztési koncepció kidolgozása is folyamatban van az érintett négy megye és megyeszékhelyeik részéről. Miskolc Gazdaságfejlesztési koncepciója összhangban készül a város Turizmusfejlesztési stratégiájában megfogalmazottakkal.

2. Helyzetfeltárás

Miskolc Megyei Jogú Város Turizmusfejlesztési stratégiája helyzetfeltáró munkarésze a turizmus világpiacon trendjeiből kiindulva, a magyarországi jellemzőkön keresztül egészen Miskolc turizmusának részletes helyzetfeltárási ismerteti az ágazat elmúlt évekbeli teljesítményét és főbb irányvonalait. Célja, hogy objektív szempontok szerint alapozza meg a stratégia további fejezeteinek tartalmát. Kitér a turizmus világpiacon súlyára, a világ ki- és beutazási trendjeire. Feltárja a turizmus magyar gazdaságban betöltött szerepének alakulását, a belföldi és a beutazóturizmus legfőbb jellemzőit. Részletes leírást ad Miskolc turizmusáról, ezen belül Miskolc vonzerőiről, valamint a város pozíciójáról a klasszikus turisztikai termékek hazai trendjének tükrében. Bemutatja a miskolci turizmust támogató és kiszolgáló erőforrások helyzetét, a turisztikai mutatószámokat az elmúlt évtized távlatában, valamint a közelmúltban megvalósult és jelenleg is folyamatban lévő turisztikai fejlesztéseket. Képet ad a város elmúlt időszakbeli idegenforgalmi szervezési tevékenységéről és a város turisztikai arculatának alakulásáról.

2.1. Ágazati helyzetfeltárás

2.1.1. A turizmus világpiacon jellemzői

Az idegenforgalom az évtizedek óta tartó folyamatos növekedése után is a világ egyik legfontosabb gazdasági ágazata. Amellett, hogy jövedelmet termel, munkahelyeket teremt, ösztönzi a fejlődést, és támogatja a helyi közösségeket is. Míg rövid távon a turizmus helyzete bizonytalan, amit jelenleg az egészségügyi veszélyek okoznak, abban egyetértenek a szakértők, hogy a turizmus hosszú távon várhatóan tovább fog növekedni.

A 2019-es adatokat megvizsgálva a turizmusiparág hozzájárulása a világ GDP-jéhez 8.900 milliárd USD, ami a globális GDP 10,3 %-a. A tavalyi évben 3,5%-kal nőtt az idegenforgalmi szektor, jóval gyorsabb ütemben a világgazdaság 2,5 százalékos bővüléséhez képest. A foglalkoztatottságot tekintve 2019-ben összesen 330 millió munkahelyet biztosított világszerte a turizmus, 10-ből 1 munkahely kapcsolódott az ágazathoz. A turizmus dinamikus fejlődését mutatja, hogy az elmúlt 5 év során minden negyedik munkahely a turisztikai ágazatban jött létre. (WTTC, 2019)

A szektor fejlődése folyamatos, 2010 óta a turizmus közvetlen hozzájárulása a világ GDP-jéhez 51,34%-os növekedést mutat, teljes hozzájárulásának növekedése 51,56% ugyanebben az időszakban. (Statista, 2020)

A turizmus szektor egy stabil növekedést mutató iparág, ezt mutatja a WTTC előrejelzése is, amely szerint 2030-ig hozzájárulása a világ GDP-jéhez 11,3%-ra növekszik, az ágazathoz

kapcsolódó munkahelyek száma 425 millióra emelkedik, és minden 9. munkahely ehhez a szektorhoz köthető majd.

Területileg vizsgálva az ágazat súlyát azt láthatjuk, hogy a GDP-hez való hozzájárulás alapján 2911 milliárd dollárral az ázsiai csendes-óceáni térség részesedése a legnagyobb, majd Észak- és Dél-Amerika következik 2458 milliárd, Európa 2000 milliárd, Afrika és a Közel-Kelet pedig 413 milliárd dollárral.

	Ágazati GDP-hozzájárulás (mrd USD)	A teljes gazdaság GDP-arányában (%)	T&T GDP növekedés (%)
Észak-Amerika	2100	8,8	2,3
Karib térség	59	13,9	3,4
Európa	2000	9,1	2,4
Dél-Amerika	299	8,8	1,6
Afrika	168	7,1	2,2
Közel-Kelet	245	8,6	5,3
Északkelet-Ázsia	2100	9,8	6,4
Dél-Ázsia	234	6,6	4,5
Délkelet-Ázsia	380	12,1	4,6
Óceánia	197	11,7	1,2

6. táblázat: Ágazati GDP-hozzájárulás globális térségek szerint

Forrás: WTTC, 2019

A turizmus kiemelkedő szerepe Európában a GDP-hez való hozzájárulás súlyán túl az ágazatban dolgozók számát tekintve is jelentős: 2019-ben 37,1 millió munkahelyet biztosított Európában, ebből 22,6 millió az Európai Unióban volt, ami a foglalkoztatottság 11,2%-át jelentette. Ha a gazdaság ágazatait vizsgáljuk, a turizmusiparág az információ és kommunikáció, valamint a pénzügyi szolgáltatások ágazata mellett a 3. legnagyobb szektor

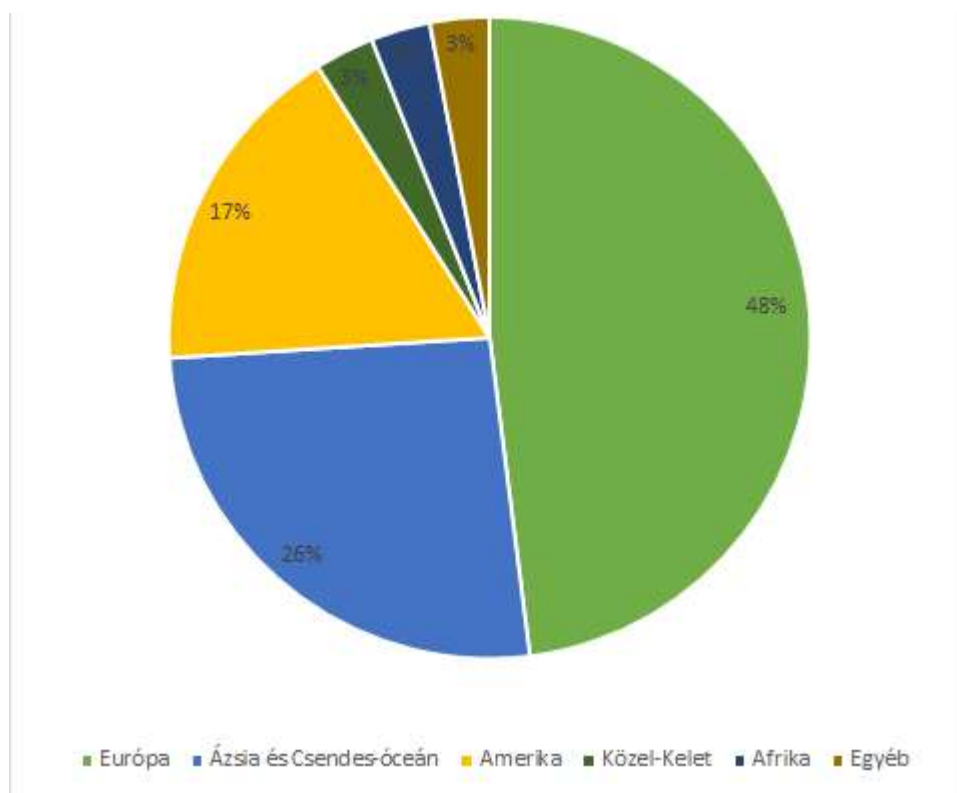

a GDP-hozzájárulást tekintve. 2019-ben az utazások több mint 70%-a belföldi, 28,7 %-a pedig nemzetközi volt; céljukat tekintve 21,4% üzleti, míg 78,6%-a szabadidős utazás.

2018-ban a nemzetközi turizmus 5%-kal nőtt, elérte az 1400 millió látogatót. Az exportbevételek pedig meghaladták az 1700 milliárd USD-t. Európa továbbra is tartja vezető szerepét, 2018-ban 710 milliós turistaszámával az összlátogatók 51%-át tudhatja magáénak, 570 milliárd USD-bevétellel pedig az összes exportbevétel 33,5%-a realizálódott a kontinensen. Európát Ázsia és a Csendes-óceán térsége, Amerika, Afrika, majd a Közel-Kelet követte. (UNWTO, 2019)

Kiutazási trendek

A legjelentősebb küldőpiacnak Európa számít, a turisták 48%-át adja, a sorban következő Ázsia és a Csendes-óceán térsége, illetve Amerika.

12. ábra: Kiutazási küldőpiacok világszinten 2018

Forrás: UNWTO, 2019

A kiutazóturizmus 2018-ban meghaladta az 1400 millió látogatót, 2010 és 2018 között átlagosan évi 5%-os növekedést hozott. A növekedés átlag feletti Ázsia és a Csendes-óceán térsége (7,2%), Afrika (6,1%) és Amerika (5,3%) esetében. (UNWTO, 2019)

A turisták jelentős része, 5-ből 4 fő a saját régióján belül utazott 2018-ban.

Az elköltött jövedelem alapján Kína a vezető a nemzetközi turisztikai költségek egyötödével, őt követi az USA. A költségekben Franciaország, Oroszország és Ausztrália mutatta 2018-ban a legnagyobb növekedést.

Fontos tényező Kína szerepének erősödése. Míg jelenleg Kína 1,4 milliárd lakosának körülbelül 10%-a utazik nemzetközi úton, az UNWTO előrejelzése szerint 2027-re az útlevelel rendelkezők száma várhatóan eléri a 300 milliót, vagyis a kínai népesség 20%-át.

Beutazási trendek

A beutazóturisták száma 2018-ban meghaladta a 1400 milliót, melyből mintegy 710 millió volt az Európába irányuló utazások száma, az összes beutazás 51%-a.

A nemzetközi idegenforgalmi bevételek 39%-a, 570 milliárd USD realizálódott Európában.

Még mindig Európa a világ leglátogatottabb régiója, 2018 volt a fenntartható növekedés egymást követő kilencedik éve a kontinensen. Dél-Európában a turisták száma és az elköltött jövedelem is jelentősen növekedett. Olaszország, Görögország, Portugália és Horvátország számottevő teljesítményt ért el. Törökország folytatta erőteljes fellendülését, kedvező árfolyam mellett. Spanyolország szolid növekedést mutatott 2018-ban. A vízumkönnyítés egyes desztinációknál a kínai turisták számának növekedését eredményezte. A 2018. évi labdarúgó-világbajnokságot Oroszország rendezte, ami az idegenforgalmi bevételek emelkedését eredményezte.

2.1.2. A turizmus gazdasági súlya Magyarországon, turisztikai mutatószámok alakulása

Magyarország kormányának célja, hogy 2030-ra Magyarország legyen Közép-Európa vezető turisztikai térsége. Az elmúlt évek trendjei és az ágazatban megvalósuló beruházások is szinte töretlenül növekvő tendenciát mutatnak. A turizmus az ország stratégiai ágazata, 2018-ban a GDP 10,7 százalékát adta, a Kormány tervei szerint 2030-ig 16 százalékra emelkedik.

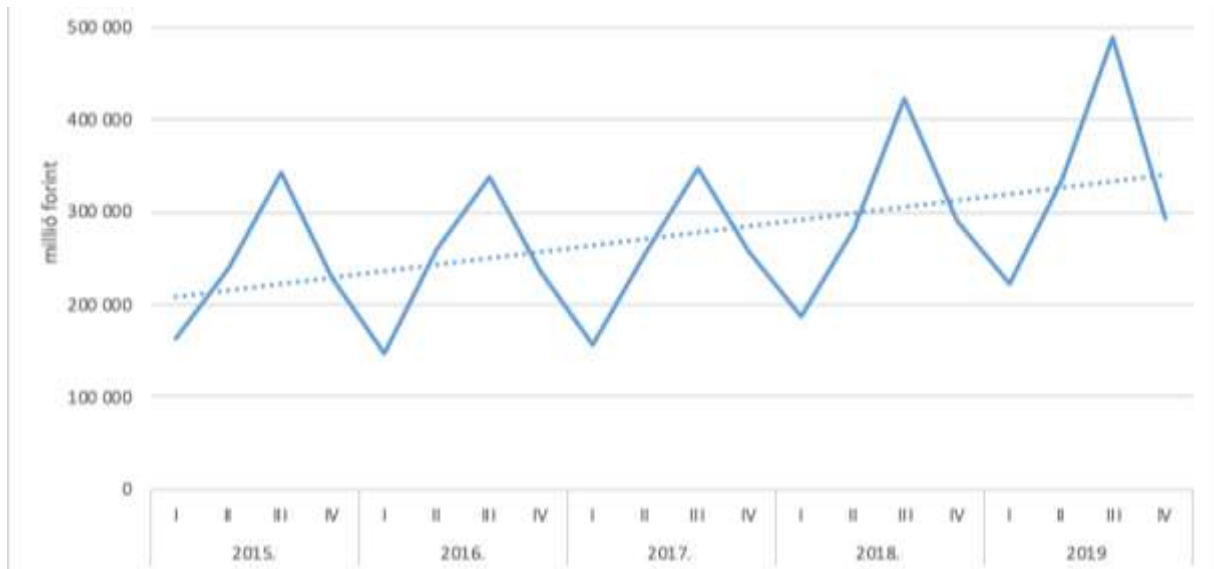
Jól mutatja az ágazat súlyát az is, hogy a World Travel and Tourism Council (WTTC) országokra lebontott statisztikája alapján 2018-ban az uniós országok közül Magyarországon nőtt a legnagyobb mértékben a turizmus hozzájárulása a GDP-hez.

A foglalkoztatottságot tekintve is jelentős a turizmus. A KSH szatellit számla-adatai szerint az ágazataiban betöltött állások száma 428 ezer fő, a munkahelyek 10,0%-át a turizmus

generálta közvetlenül, a közvetlen és közvetett hatásokat összesítve pedig a nemzetgazdasági foglalkoztatottság 13,2%-át adja.

Magyarország turisztikai egyenlege is stabil növekedést mutat, 2019-ben a turizmushoz kapcsolódó bevételek és kiadások egyenlege 1.340.809 millió Ft volt.

13. ábra: Magyarország turisztikai egyenlegének alakulása 2015-2019

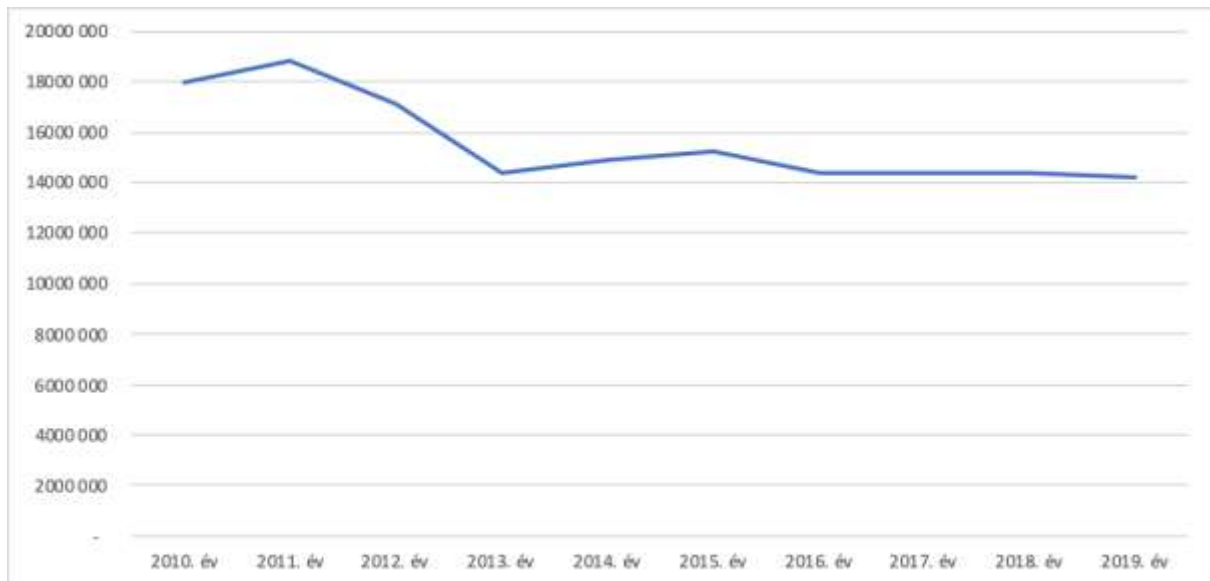
Forrás: KSH, Stadat

2019-ben rekordot döntött a magyar turizmus, a főbb mutatószámok túlszárnyalták az előző évet. A kereskedelmi szálláshelyeken realizált vendégek száma mintegy 12,8 millió volt, a közel 31,3 millió vendégéjszakával.

Közel azonos a megoszlás a külföldi és a belföldi vendég-, illetve vendégéjszakaszám esetében. A KSH adatai alapján 2019-ben az összes vendégéjszakaszám csaknem 50 százalékát, 15,6 millió éjszakát a belföldi, 15,7 milliót a külföldi vendégek töltötték el hazánkban.

Belföldi turizmus

14. ábra: Többnapos belföldi utak száma 2010-2019

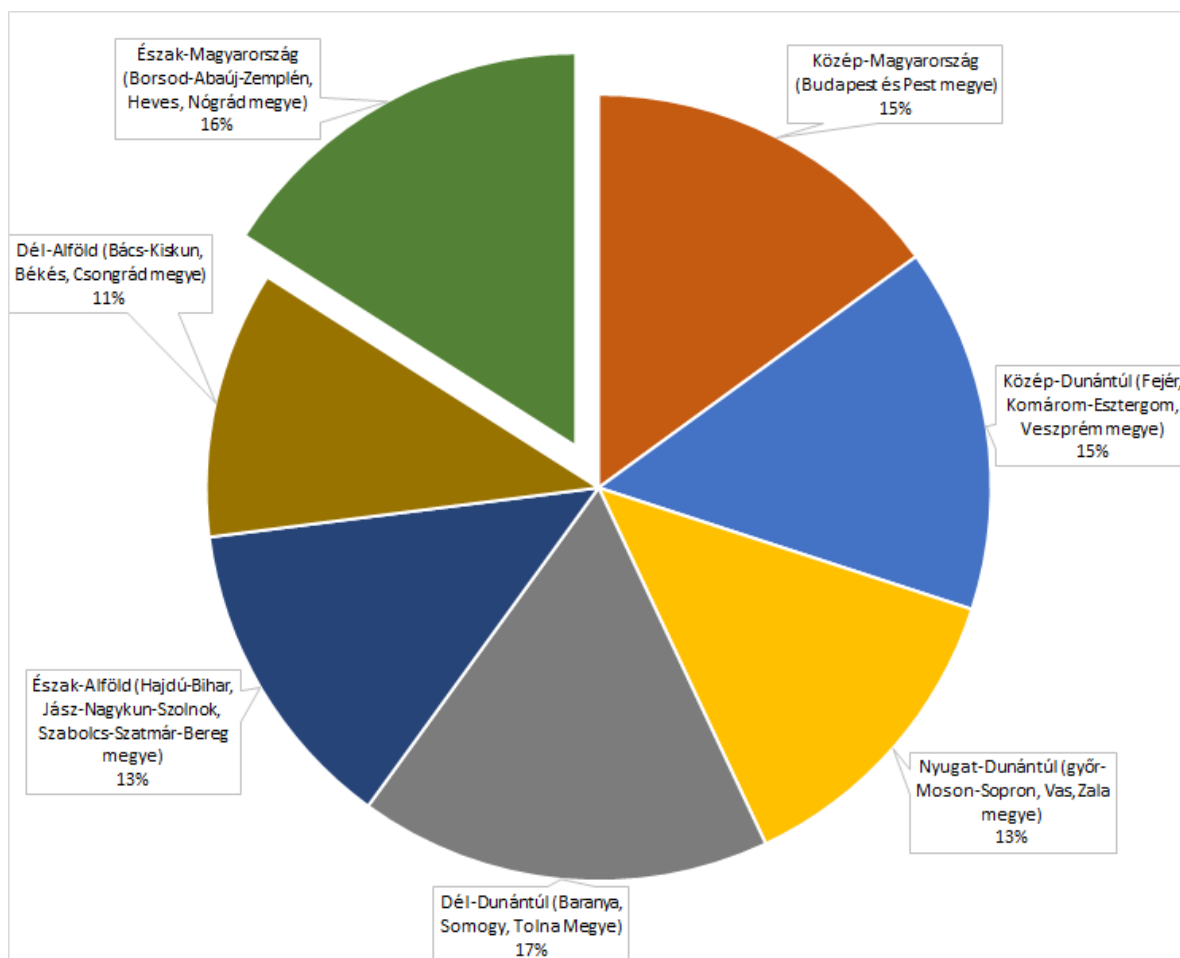
Forrás: KSH, Statinfó

2019-ben a belföldi utazások száma megközelítette a 48 milliót, melynek 70%-a (több, mint 33 millió) egynapos volt, a többnapos utazásoké meghaladta a 14 milliót.

A belföldi egynapos utazások esetén azt láthatjuk, hogy az elmúlt 5 évben mérsékelt, de stabil növekedés látható, az egynapos utazások költségei ez idő alatt kétszer olyan ütemben nőttek, mint az utak száma. A vidéki nagyvárosokba irányuló utazások mennyisége csökkenő tendenciát mutat. A többnapos belföldi utazások száma 2010 óta viszont 21%-kal visszaesett. 2019-ben a többnapos utazások 70%-a 1 és 3 éjszaka közötti, 30%-a - mintegy 3,8 millió - 4 vagy többéjszakás volt.

Az utazás célpontját vizsgálva 2019-ben Dél-Dunántúl után az Észak-Magyarország régió volt a második leglátogatottabb része az országnak.

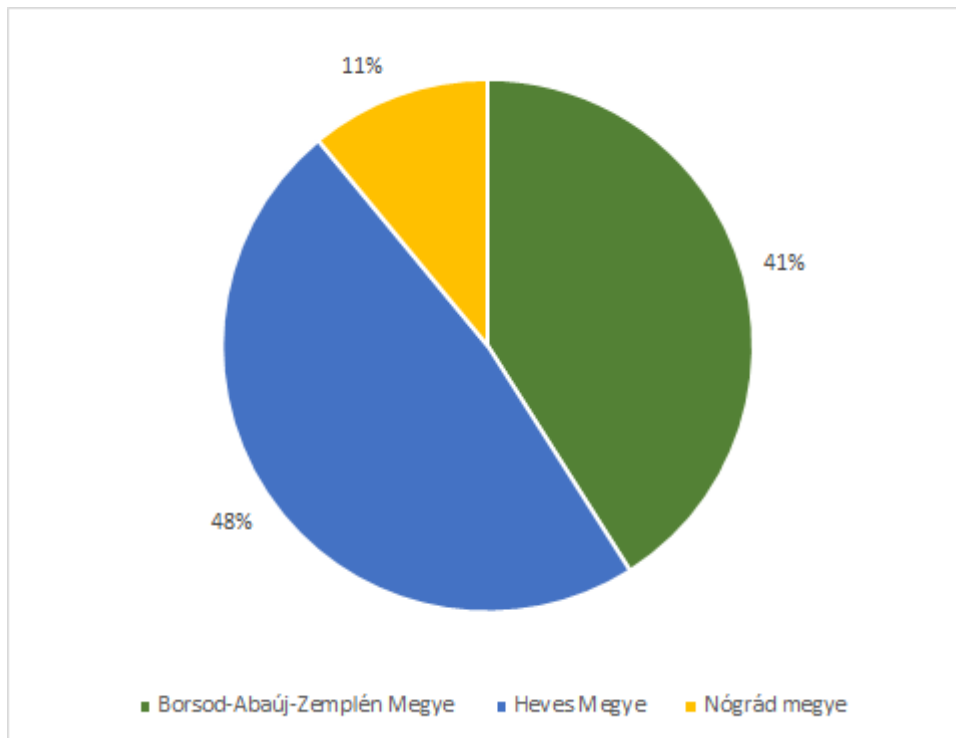

15. ábra: Többnapos belföldi utak megoszlása az utazás célpontja szerint 2019

Forrás: KSH, Statinfo

Ezen belül Borsod-Abaúj-Zemplén megye - jelentős hangsúlyt képviselve - a régióba látogató belföldi turisták 41%-át vonzotta.

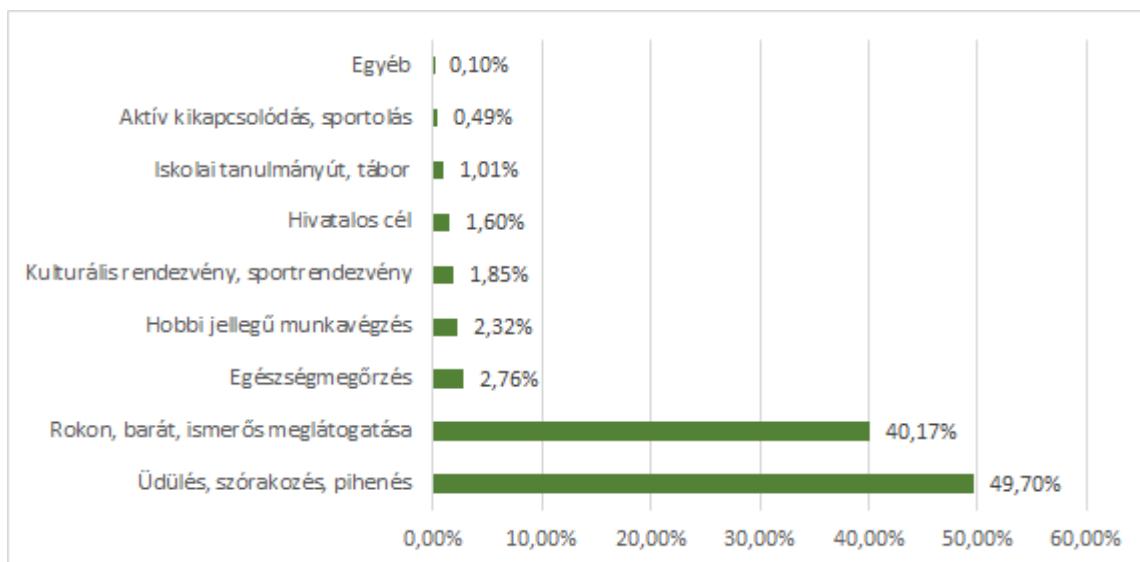

16. ábra: Többnapos észak-magyarországi utak megyékre bontva az utazás célpontja szerint 2019

Forrás: KSH, Statinfo

A belföldi többnapos utazások közel fele üdülés, szórakozás és pihenés céllal valósult meg. 40,17%-a kötődött rokon, barát, ismerős meglátogatásához.

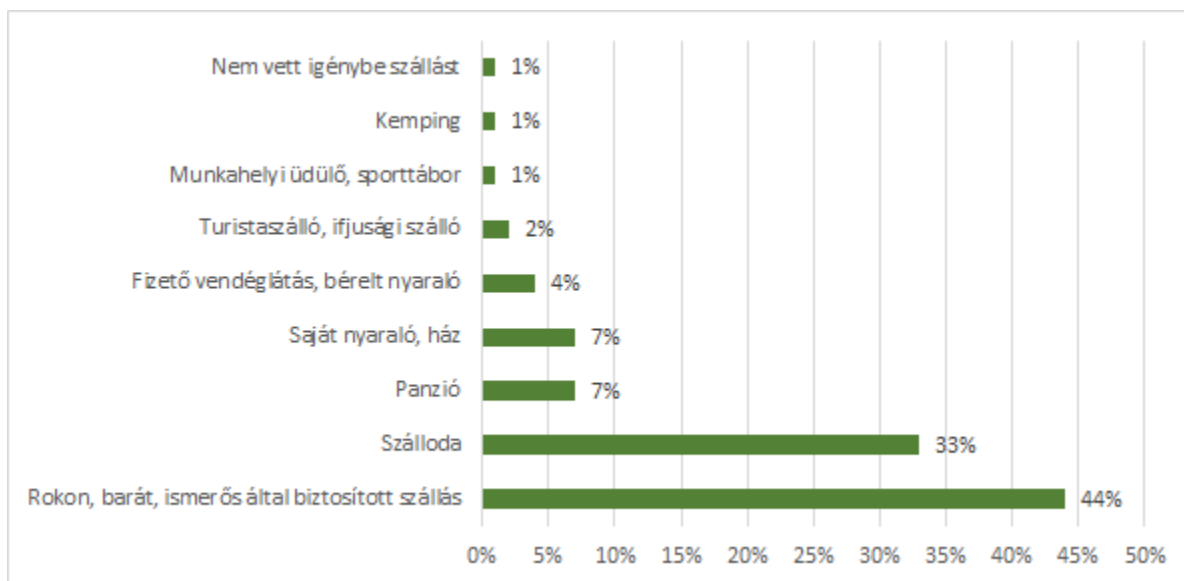
17. ábra: Többnapos belföldi utak az utazás motivációja szerint 2019

Forrás: KSH, Statinfo

Az elmúlt 10 év trendjeit vizsgálva jelentős változás figyelhető meg négy utazási motiváció esetén is. A rokonok és barátok meglátogatásával (VFR) kapcsolatos utazások száma 39%-kal csökkent 2010-hez képest. Számottevő a változás a kulturális rendezvény és sportrendezvény miatti többnapos utazásoknál, itt 70%-os növekedés történt. 58%-kal emelkedett a 10 évvel korábbihoz képest a hivatali célú utazások száma, a hobbijellegű munkavégzés miatti utazások 59%-kal csökkentek.

Bár az utazási motivációk között második helyen szerepelt 2019-ben a rokonok, barátok látogatása, a szálláshelyek között a legnépszerűbb lett az általuk biztosított szállás ugyanabban az évben. Szállodát az utazók 33%-a vett igénybe, 7%-uk saját nyaralójában töltötte az éjszaká(ka)t, ugyanilyen arányban szálltak meg panzióban is.

18. ábra: Többnapos belföldi utak a szálláshely típusa szerint 2019

Forrás: KSH, Statinfo

Az elmúlt 10 év távlatában az látható, hogy az utazók egyre nagyobb arányban választják a szállodákat szálláshelyként, csökken a rokonoknál, barátoknál megszállók aránya, mint ahogyan a saját nyaraló használata is.

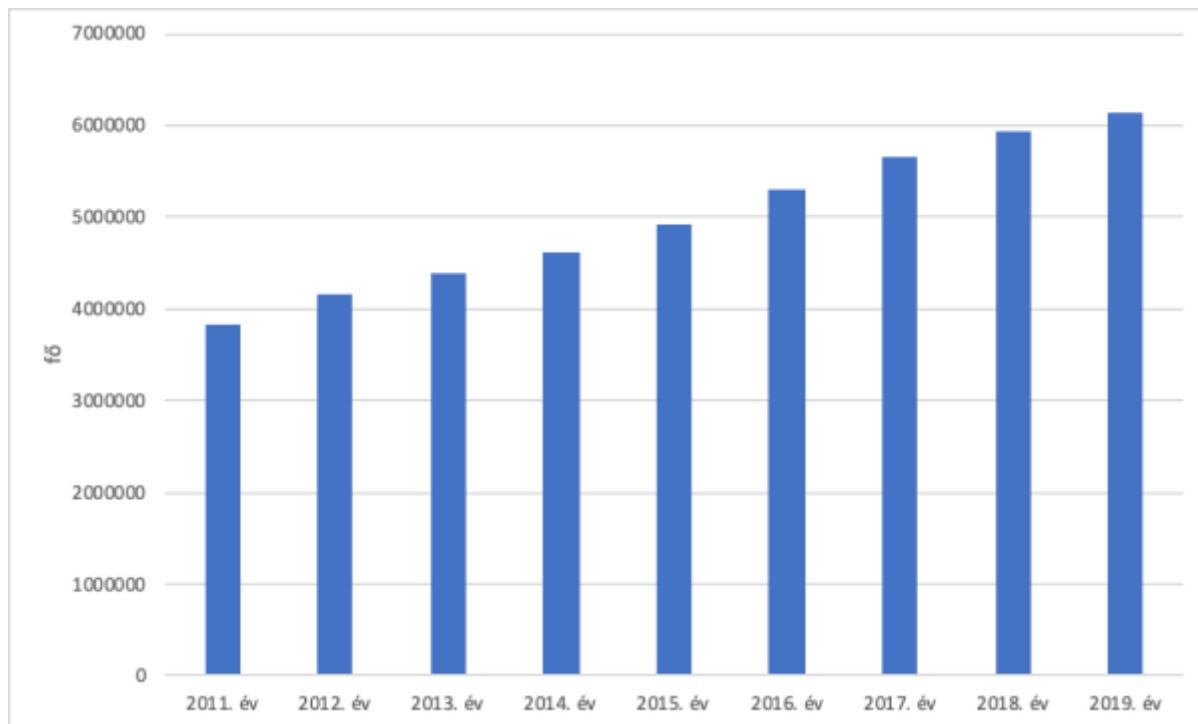
A többnapos belföldi utazásokat elsősorban autóval teszik meg a turisták (11,4 millió), második helyen a vasút (1,5 millió), harmadik helyen az autóbuszos utazás áll (1,3 millió). (KSH Statinfo, 2019)

Beutazóturizmus

Magyarországon a belföldi és külföldi vendégforgalom kiegyensúlyozott. 2019-ben a belföldi látogatók 15,6 millió éjszakát, a külföldiek mintegy 15,7 milliót töltöttek el Magyarországon.

2019-ben a külföldiek Magyarországon töltött vendégéjszakáinak száma meghaladta a 15,6 milliót.

19. ábra: Magyarországi kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma 2015-2019(fő)

Forrás: KSH, Statinfo

Magyarország külföldi küldőpiacainak sorrendje évről évre változik. Azonban stabilan Németország részesedése a legnagyobb, második helyen követi az Egyesült Királyság, harmadik pedig immár 3. éve Csehország.

Helyezés 2015-ben	Helyezés 2016-ban	Helyezés 2017-ben	Helyezés 2018-ban	Helyezés 2019-ben	Küldőország	Vendégéjszakák száma 2019 (db)	Részesedés
1.	1.	1.	1.	1.	Németország	2 021 311	12,9%
2.	2.	2.	2.	2.	Egyesült Királyság	1 096 634	7,0%

4.	4.	3.	3.	3.	Csehország	981 878	6,3%
6.	7.	6.	5.	4.	Egyesült Államok	862 474	5,5%
3.	3.	4.	4.	5.	Ausztria	816 716	5,2%
7.	5.	5.	6.	6.	Lengyelország	776 026	4,9%
8.	9.	8.	8.	7.	Oroszország	704 155	4,5%
5.	6.	7.	7.	8.	Olaszország	689 943	4,4%
9	8.	9.	9.	9.	Románia	660 675	4,2%
14.	14.	14.	12.	10.	Izrael	505 324	3,2%
12.	10.	10.	10.	11.	Szlovákia	493 623	3,1%
13.	13.	13.	11.	12.	Spanyolország	487 144	3,1%
11.	12.	11.	13.	13.	Franciaország	472 042	3,0%
15.	15.	15.	14.	14.	Kína	455 232	2,9%
10.	11.	12.	15.	15.	Hollandia	357 860	2,3%

7. táblázat: A legfontosabb küldőországok sorrendje Magyarországra a vendégéjszakák száma alapján 2015-2019

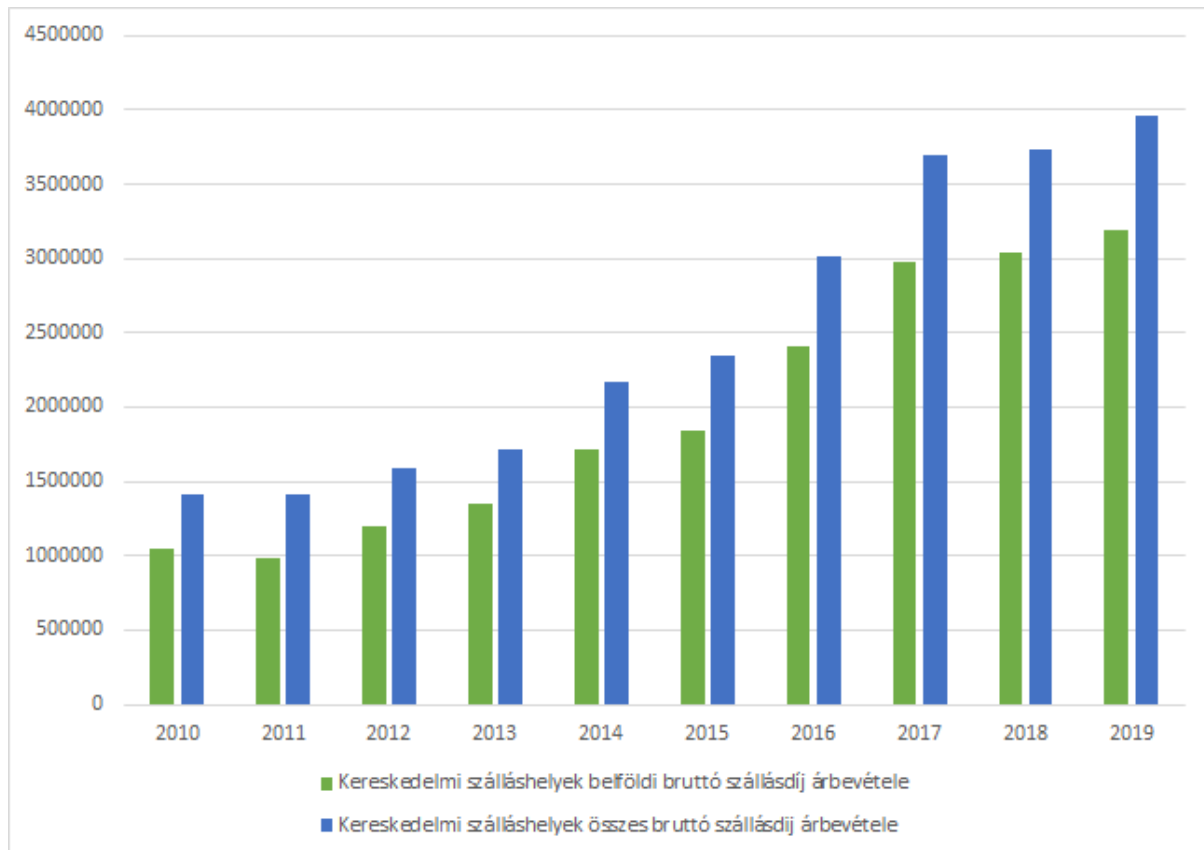
Forrás: KSH, Statinfo

2.1.3. Miskolc turizmusának gazdasági súlya, a turisztikai tevékenység gazdasági mutatói

Miskolc az elmúlt években az ország egyik legkeresettebb turisztikai célpontjává vált. Az iparvárosimázs folyamatos háttérbe szorulásával előtérbe kerültek azok a helyszínek, amelyek főként a családok számára tették vonzó célponttá a várost. Miskolc attrakciói nemcsak országos szinten kiemelkedőek, hanem Európában is megállják a helyüket. A magyarországi turisztikai úti célok közül Budapest után Miskolc az első vidéki település, amely felkerült Európa kedvenc úti célpontjai mellé a turisztikai térképre - többek között Velence, Madrid vagy Marseille mellé (www.europeanbestdestinations.com).

Miskolc turizmusának dinamikus növekedésében szerepet játszanak a turisztikai fejlesztések, az új beruházások és a szolgáltatások színvonalának emelkedése is. Emellett a kivételes természeti környezet is vonzza a látogatókat. A város turisztikai trendjeit alátámasztják a statisztikai adatok: nagyfokú, szinte ugrásszerű növekedést figyelhetünk meg a kereskedelmi szálláshelyek bruttó bevételeiben 2012-től kezdődően.

20. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek bevételei, Miskolc 2010-2019 (eFt)

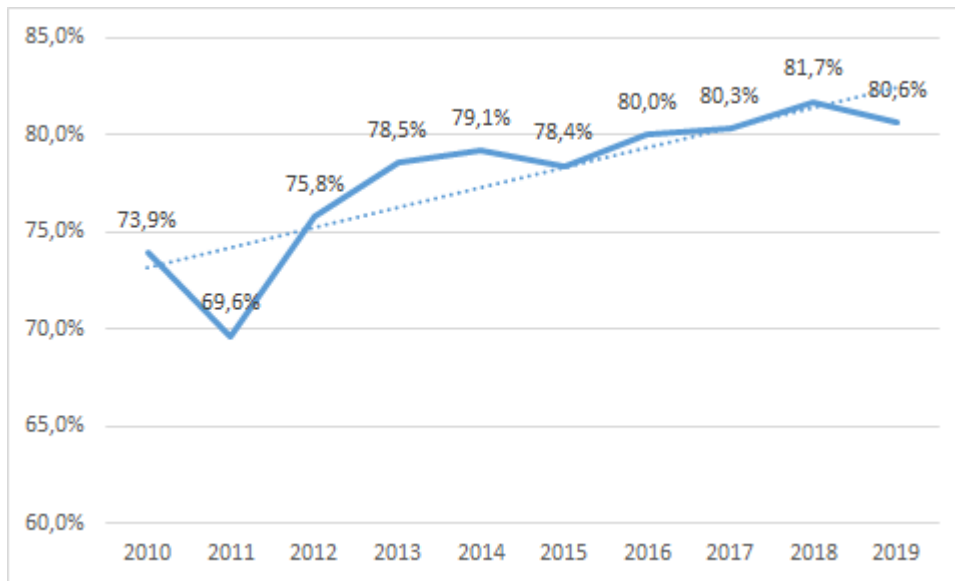
Forrás, KSH Statinfo

A vendégek és vendégéjszakák magasabb száma figyelemreméltó növekedést eredményezett a szálláshelyek bevételeiben is, míg 2010-ben a kereskedelmi szálláshelyek bruttó bevételei 1 416 820 eFt volt, 2016-ben ez az érték már 3 010 746 ezer forintra nőtt, majd 2019-ben elérte a 3 960 958 eFt-ot.

Az összes bruttó árbevétel domináns része a belföldi forgalomból származik, és évről évre egyre magasabb részarányt képvisel, 2019-ben már meghaladta a 80 %-ot. Belföldi utazók a legtöbbször továbbra is Budapestről és a főváros agglomerációjából érkeznek Miskolcra, de a Dél-Alföldről, illetve az Észak-Alföldről is sok vendéget regisztrálnak.

Miskolc számára külföldről Lengyelország, Ukrajna, Szlovákia és Románia jelentik a főbb küldőpiacokat.

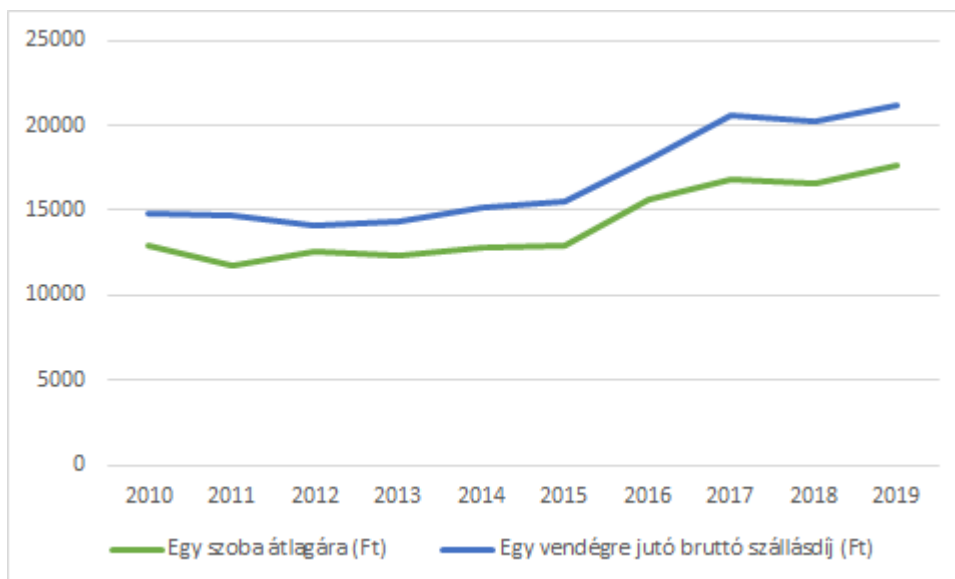

21. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek bevételeinek aránya (belföldi forgalom az összes forgalom %-ában), Miskolc 2010-2019

Forrás, KSH

A kereskedelmi szálláshelyek szobaárai, valamint az egy vendégre jutó szállásdíj azonos trendben mozgott, a szobaár-emelkedés 2010-es bázishoz képest 36%-os drágulást mutat 2019-ben, mely éves szinten átlagban visszafogott, 3% feletti növekedést jelent.

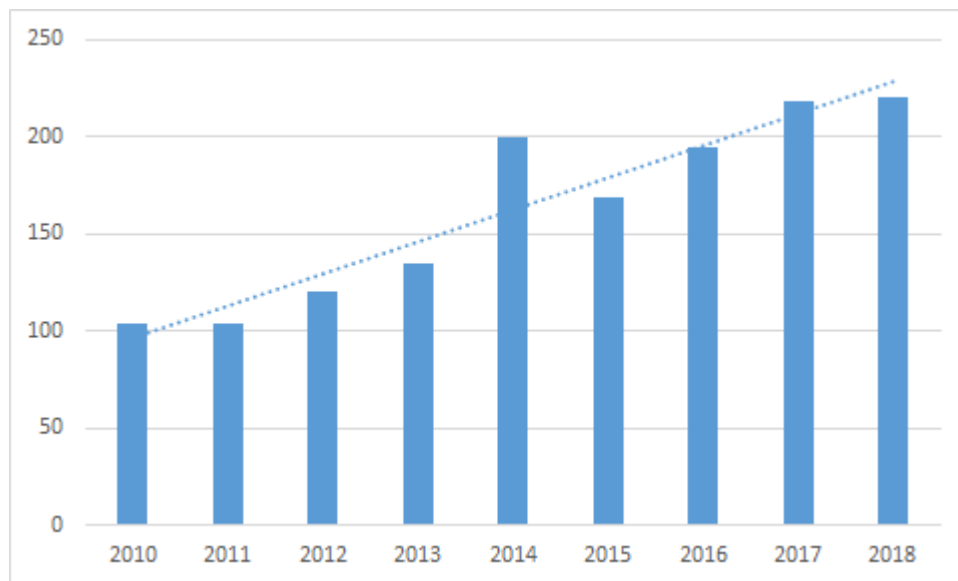
22. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek szobaátlagára és az egy főre jutó szállásdíj (Ft), Miskolc 2010-2019

Forrás, KSH

Hasonlóan folyamatos emelkedést mutatott a szálláshelyek idegenforgalmi adóbefizetése az elmúlt évtizedben. (2014-ben az Egyetemvárosban került megrendezésre az EFOTT

fesztivál, ebben az évben mutatott komoly felfutást a Herman Ottó Múzeum kiállítása, valamint a miskolci fürdőfejlesztés egy lezáruló szakasza után újraindult a vendégforgalom; a kiugró érték ezeknek az eseményeknek köszönhető.)

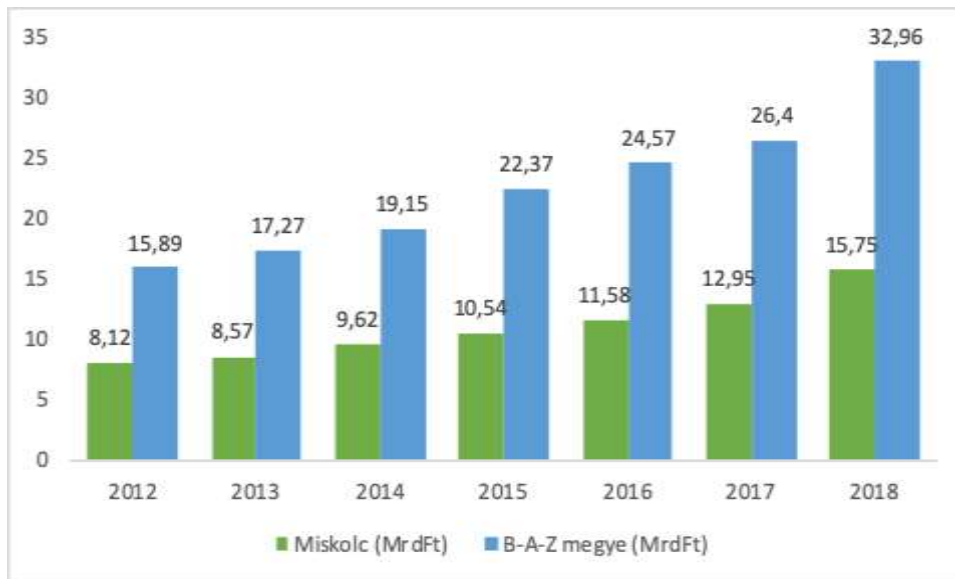
23. ábra: Idegenforgalmi adó alakulása Miskolcon 2010-2018 (MFt)

Forrás Polgármesteri Hivatal

A turizmus-vendéglátás iparág árbevételét vizsgálva azt láthatjuk, a folyamatos és jelentős mértékű a növekedés, az értékek megkétszereződtek 2012 és 2018 között. Ugyan a mutatók némileg torz képet mutatnak, mivel a vendéglátás esetén nem választható egyértelműen külön a turizmushoz kapcsolódó és az egyéb vendéglátási tevékenység, az ágazat súlyát és fejlődési irányát jól mutatja a lenti ábra, melyen Miskolc és Borsod-Abaúj-Zemplén megye turizmus-vendéglátás iparágban tevékenykedő társaságainak árbevétel-változása látható.

A megye turizmus-vendéglátásból származó árbevételeinek közel fele a megyeszékhelyen működő vállalatok tevékenységének eredménye, melyből az következik, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében Miskolc rendelkezik a legnagyobb súllyal az ágazatot tekintve.

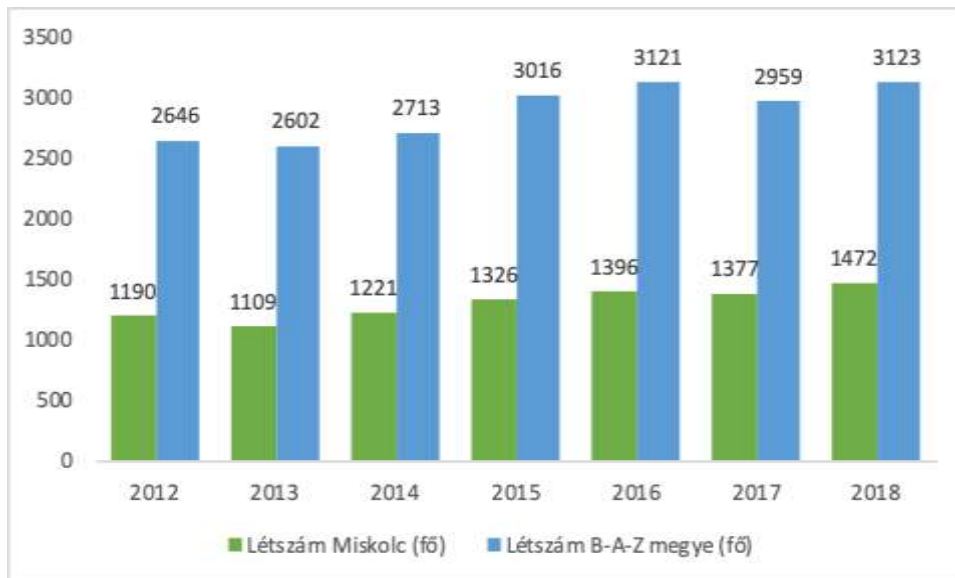

24. ábra: A turizmus-vendéglátás iparág árbevétele Miskolcon és B-A-Z megyében 2012-2018 között (MrdFt)

Forrás ceginformacio.hu

A turizmus-vendéglátás ágazatban dolgozók száma is növekedést mutat a 2012 és 2018 közötti időszakban mind megyei, mind miskolci vonatkozásban. Az alábbi ábrán megfigyelhető, hogy a megyében az ágazatban dolgozók közel fele Miskolcon foglalkoztatott.

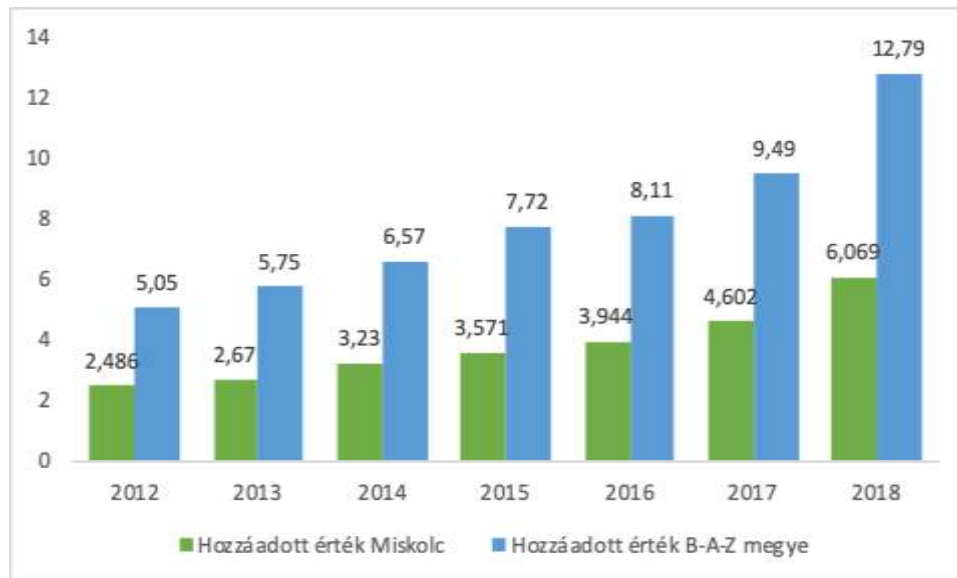
25. ábra: A turizmus-vendéglátás iparág foglalkoztatotti létszáma Miskolcon és B-A-Z megyében 2012-2018 között (fő)

Forrás ceginformacio.hu

Több mint 150%-os növekedés látható a vizsgált időszakban a B-A-Z megyei turizmus-

vendéglátás iparágában működő gazdasági társaságai által elért hozzáadott értékek esetében. Miskolc vonatkozásában is rendkívül dinamikus a növekedés, több mint 140% a teljes időszakot nézve. Ahogy a foglalkoztatottsági adatoknál, itt is jól látszik, hogy a megyeszékhely adata fele a megye adatának.

26. ábra: A turizmus-vendéglátás iparág hozzáadott értéke Miskolcon és B-A-Z megyében 2012-2018 között (MrdFt)

Forrás: ceginformacio.hu

2.2. Miskolc adottságai

2.2.1. Attrakciók és vonzerők

Miskolcnak olyan sok feltárt és feltáratlan turisztikai értéke van, hogy ebben az értelemben a várost már nem kitalálni, hanem „csak” menedzselni kell. Városunkban az elmúlt évszázadokban négy, területileg és értékeiben is különböző turisztikai – kulturális centruma alakult ki: a Belváros a Történelmi Avassal, Miskolctapolca, Lillafüred és Diósgyőr a reneszánsz várral.

Miskolc egyedi adottsága, hogy turisztikailag leginkább érintett négy városrésze négy különböző hangulatot képvisel:

- A **Belváros a Történelmi Avassal** együtt elsősorban a műemlékek, a kulturális értékek és a gasztronómiai élet színterei.

Miskolc belvárosa a város kulturális érzékenységét, multikulturális jellegét mutatja be az ide érkező utazóknak. Minden jelentős vallási szervezetnek háza van itt, emellett kilenc kisebbség van jelen szervezett formában a városban. A görögök által épített ortodox templomban áll Közép-Kelet Európa legnagyobb ikonosztáza, a mellette lévő épület a Magyar Ortodox Egyház országos gyűjteményének múzeuma. Ebbe a sorba illeszkedik a miskolci zsinagóga és az avasi református templom. Miskolc belvárosa egy izgalmas, értékekben gazdag szakrális tér is a különleges kulturális látnivalók mellett.

Az Avas a magyarországi borászat, de különösen a borkereskedés észak-magyarországi központja volt. Az Avason termesztett szőlőfajták gyakorlatilag megegyeztek a Tokaji borvidéken találhatóakkal (furmint, szamorodni stb.) Az avasi szőlőtermesztés halálát jelentették a XIX. század végének filoxerajárványai. Ezzel indult hanyatlásnak az avasi borkészítés, és ez a múlt század hatvanas éveitől kezdve már a borászat épített örökségének pusztulását eredményezte, gazdátlanul maradt borházak és műveletlen, beomló pincék jellemezték. Ma a borászat országosan tapasztalható fejlődése előhívta az avasi borászkodás hagyományait. Az itt jelenleg található borok Tokaj-hegyalja és a Bükki borvidék szőlőiből készülnek, a borászat híres miskolci hagyományai, amelyek az avasi szürethez kötődtek, ezért ma már csak tablókön látható legendák. A város egyik legjelentősebb szakrális emléke is itt található, a református templom a különálló haranglábbal, és itt van a város legrégebbi és legszebb környezetben fekvő sírkertje, az avasi „Házsongárd”.

- **Miskolctapolca** a világszinten is egyedülálló barlangfürdőről ismert, és a strandfürdővel együtt a különleges fürdőélmények és a pihenés szigetei. Miskolctapolca az ország kiemelkedő, nemzetközi jelentőségű helye természetes barlangrendszerben működő termálfürdőjével, arborétumával és a völgy különleges élővilágával. Ez az a hely, ahol a természetközeli élmények és a szórakoztatás különleges és divatos formái harmonikusan kiegészítik egymást.
- **Miskolc-Diósgyőr** a középkor hangulatát idéző történelmi városrész a „királynék várával” és a Lovagi Tornák Terével. A Diósgyőri vár falai a Szinva patak völgyéből kiemelkedő szikladombra épültek. Anonymus, a 13. századi névtelen krónikás említi, hogy itt már a honfoglalás idején állt egy földvár. Buda, Visegrád és Zólyom mellett Diósgyőr királyi székhelyként akkoriban vált jelentőssé, amikor Lajos a lengyel királyi trónt is elfoglalta. A vadban gazdag bükki erdők szélén fekvő várkastély évente több hónapon át Lajos király kedvenc tartózkodási helyeként szolgált. Lajos halála után Diósgyőr a továbbiakban a királynék javadalma volt. 1526-ig hat királyné - köztük Mátyás felesége, Beatrix - jegyajándékba kapott vidéki rezidenciájaként szolgált: ezért is emlegették akkoriban Diósgyőr várát „a királynék jegyruhája”-ként. A mohácsi csatavesztés után kezdődött a pusztulás, ami mintegy 300 évig tartott. 1962-ben tíz éven át tartó feltárás - konzerválás kezdődött, majd 2013-ban nagy felújítóprogram indult, két évvel később pedig a vár mellett a lovas hagyományörzők és sportesemények is birtokba vehették a Lovagi Tornák Terét és a Vásárteret. A Lovagi Tornák Tere Miskolc első számú nyári kulturális központja, Miskolc jelenleg legnagyobb befogadóképességű épített koncerthelyszíne. A vár újra megtelt élettel,

korhú berendezési tárgyak, jelmezes animátorok, történelmi játékok, hagyományőrző programok és a modern eszközök is segítik az időutazást titkot és érdekességet rejtő régmúlt korokba.

- **Miskolc-Lillafüred** a vadregényes Bükk-hegység gyöngyszeme, klimatikus gyógyhely, az aktív kikapcsolódás fellegvára. Lillafüred sokkal több annál, semhogy leragadjunk a természeti adottságainál és a Palotaszálló épületénél, ez a hely a Trianon utáni csonka nemzet összefogásának első, mindmáig legmarkánsabb jelképe, a magyarság fennmaradásának látványos, kőbe foglalt üzenete. Ott épült fel, ahol az ember már az őskorban is jelen volt, ahol a magyarság első ipari műemléke látható, és ami az internetes szavazásokban az ország egyik legszebb pontjaként szerepel. Ez a térség a magyar szellemi és kulturális örökség legjelentősebb, kultikus helyszíne.

Itt kezdődött a XVIII. század végén a magyar kohászat, itt élt és alkotott az utolsó polihisztor, a magyar tudomány meghatározó alakja, Herman Ottó, itt született meg az első mesterséges gáttal létrehozott tó, itt rendezték meg 1939-ben és 1940-ben az első magyar filmfesztivált, a Nemzeti Filmhetet, itt született a magyar szerelmi líra legszebb verse, József Attila Ódája, ikonikus mozis forgatásának helyszíne. Itt található az Anna-mésztufabarlang, melyhez hasonló csak néhány helyen látható a világban, és a Szent István-cseppkőbarlang. Egyedül itt szaporítják az őshonos sebes pisztrángot, és az őstörténet legendás leletének számító Szeleta-kultúra helyszíne is Lillafüred. Gyógyászati értéke ugyancsak kiemelkedő, kiváló levegője miatt nyilvánították az ország első klimatikus gyógyhelyévé még a múlt század harmincas éveiben. A Garadnavölgy folyosót nyit olyan látványosságokhoz, mint a szentléleki bencés kolostor, a „látókövek” és a „szerelmes fák”. A téli időszakban ez az út visz az ország egyik legjelentősebb síközpontjába, Bánkútra.

2017 júliusában négy település indításával megalakult a Bükk-vidék Geopark. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóságának célja, hogy a Bükk-vidék Geopark UNESCO Globális Geoparkká váljon, így egyike lesz annak a hálózatnak a világban, amely egyedi geológiai értékeivel az UNESCO kiemelt támogatását élvezheti.

Lillafüred barlangjai kivételes adottságúak. A Szent István-barlang a víznyelőkön keresztül a felszínről mélybe jutó karsztvíz által kialakított, időszakos forrásbarlang. A különleges, látványos oldásformák mellett gyönyörű cseppkőképződmények teszik feledhetetlen élménnyé a barlangot. Lillafüred gyógyhellyé minősítését erre a barlangra tekintettel kapta meg: gyógyhatását annak köszönheti, hogy a barlangi levegő mikrobiológiailag csaknem steril, azaz por-, csíra-, és orvosi szempontból allergénmentes közeg. Ehhez hozzájárul az állandó, 10°C körüli hőmérséklet, a közel 100%-os páratartalom és egyéb klimatikus tényezők, és nem utolsósorban a barlangi környezet idegrendszerre gyakorolt kedvező hatása. A Fekete-teremben gyógyászati célokra használják.

Az Anna-mésztufabarlang a lillafüredi vízesés mellett található. Az egész világon csak hat ehhez hasonló barlang látogatható. 1951-ben védetté, majd 1982-ben fokozottan védetté nyilvánították.

A Szeleta barlang pedig az őskorkutatás meghatározó helyszíne. Európa egyik legjelentősebb őstörténeti nevezetessége. Az itt talált, babérlevél alakú kőeszközök alapján a Bükk más barlangjára is jellemző eszközkészítő ipart ma Szeleta-kultúrának nevezik.

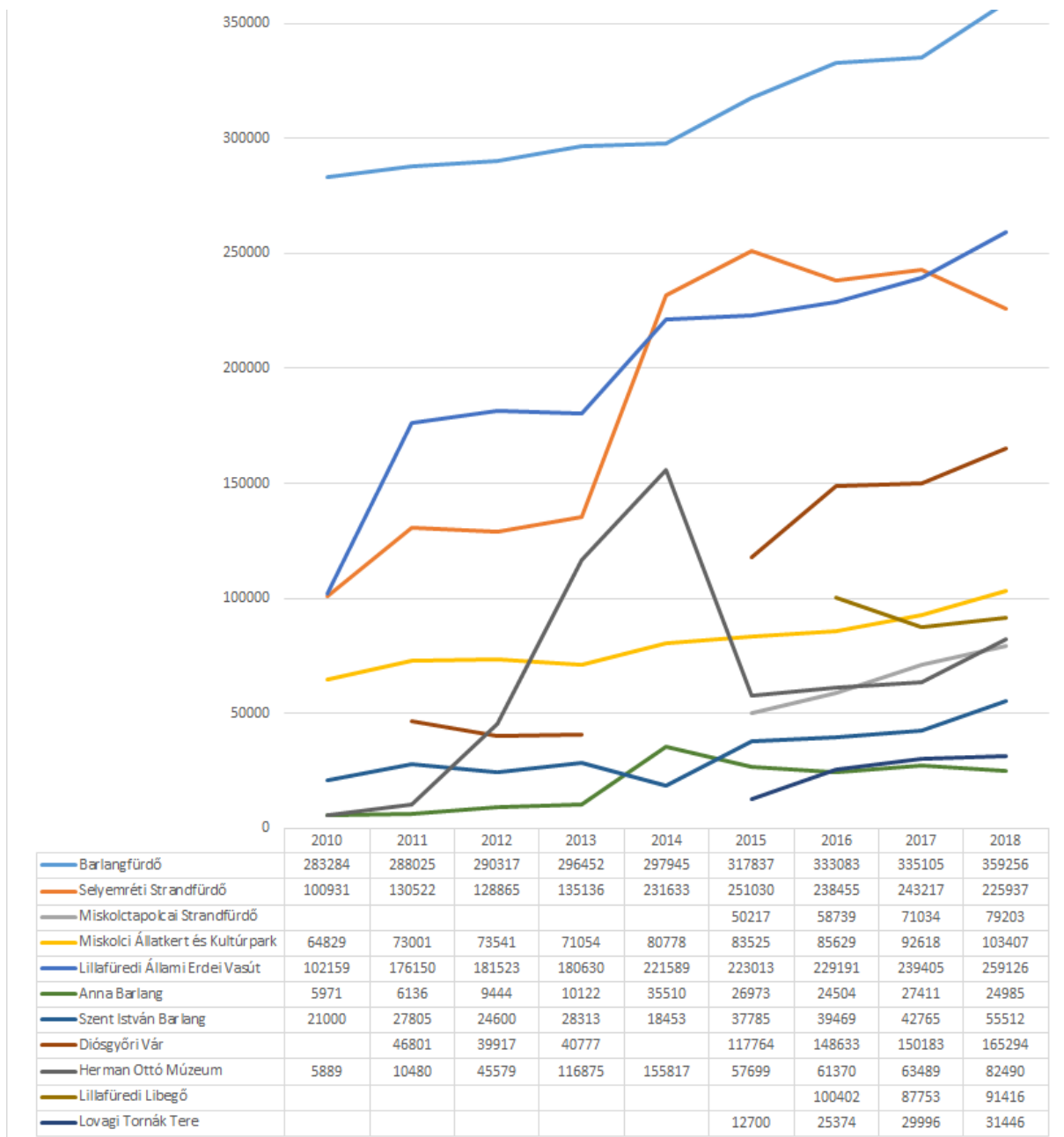

27. ábra: Miskolc négy turisztikai centruma

Főbb turisztikai attrakciók látogatottsága

Miskolc négy városrészének mindegyike nemzetközi vagy országos jelentőségű attrakcióval vonzza a látogatókat, emellett számos vonzerő ígér élményeket. Az egyes attrakciók, területek látogatottsága azonban számottevő eltérést mutat. A város folyamatosan figyelemmel kíséri az attrakciók látogatószámát, az elmúlt 10 év látogatottsági adatai és trendjei az alábbiak szerint alakultak:

28. ábra: Főbb turisztikai attrakciók látogatottsága 2010-2018 között (fő)

Forrás: Miskolc MJV adatszolgáltatás

Miskolc fürdőinek látogatottsága folyamatos növekedést mutat. A Miskolctapolca Barlangfürdő 9 év alatt folyamatos, egyenletes látogatószám-emelkedésen ment keresztül, 26,8%-os növekedést ért el 2010-es bázishoz képest 2018-ra. A Miskolctapolcai Strandfürdő 2015-ös megnyitása hatással volt a barlangfürdő látogatottságára, 2015-től kezdődően felgyorsult a növekedési ütem. A Miskolctapolcai Strandfürdő vendégszáma az induló évhez képest 57,7%-kal nőtt, folyamatosan egyenletes emelkedést mutat a nyitás óta.

A Selyemréti Strandfürdő látogatottsága 2018-ra 123,9%-os növekedést produkált 2010-es bázishoz képest. A fürdő 2013 nyarán újult meg, a növekedés döntő része ehhez az évhez köthető. A 2018-as visszaesést az okozta, hogy újabb fejlesztés miatt november - decemberben zárva volt.

A Diósgyőri vár látogatottsága 2011-13 között némileg csökkent, majd a kétéves zárvatartást és a fejlesztést követően, 2015-ben már a rekonstrukció előtti látogatószám több mint kétszeresét érte el. 2015 óta évről évre többen keresik fel az attrakciós helyszínt, azóta 40,4%-kal nőtt a vendégek száma. A Lovagi Tornák Tere rendezvényeinek 2015-ben 12 700, 2019-ben már 33 615 fizetőnézője volt, ebben természetesen nincs benne az ingyenes rendezvényeknek és a Vásártér programjainak látogatószáma.

A Miskolci Állatkert és Kultúrpark 59,5%-os, míg a LÁEV 153,6%-os növekedést ért el 2010-es bázishoz képest 9 év alatt.

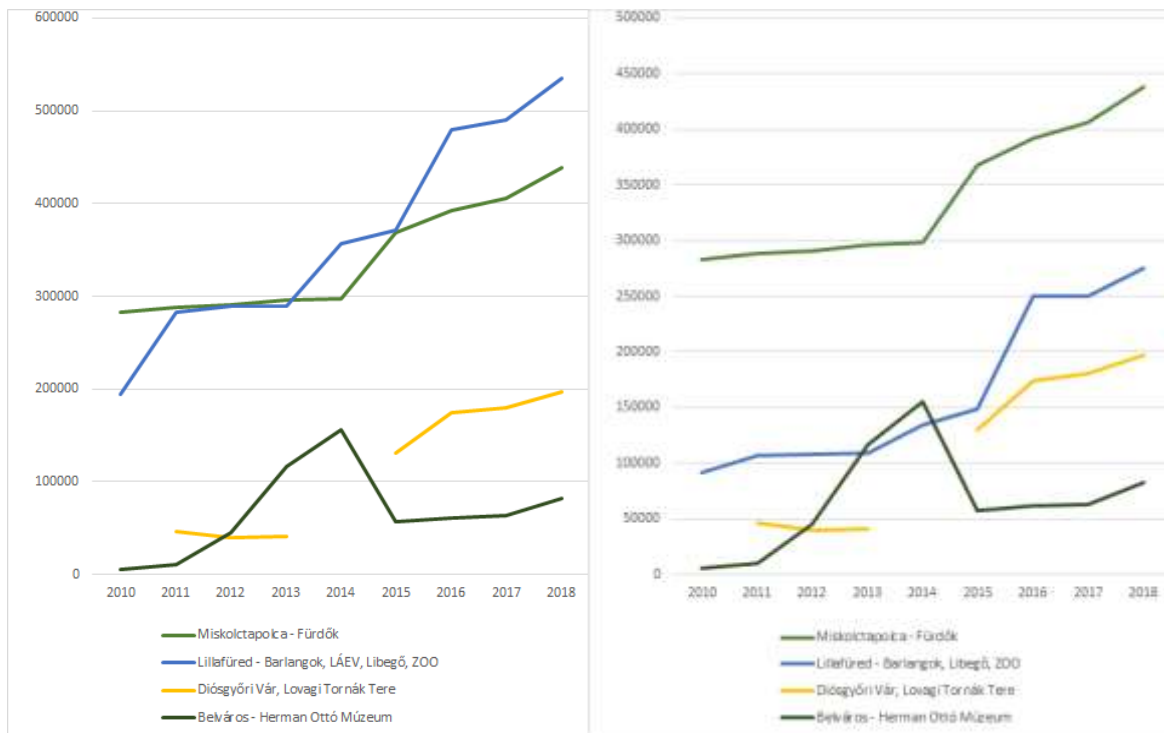
A Lillafüreden található barlangok látogatószáma is nagymértékben emelkedett, az Anna-barlang 318,4%-os, míg a Szent István-barlang 164,3%-os növekedést ért el. A libegő 2016-os megnyitását követően éves szinten 90.000 vendéget szolgál ki.

A Belvárosban található Herman Ottó Múzeum Pannon-tenger kiállítóépülete 2013 novemberében nyílt meg, ennek a fejlesztésnek tudható be a 2013-2014 közötti, kiugróan magas növekedési szám. Az indulófelfutást követő szakasz 60.000 körüli éves látogatószámon stabilizálódott.

A négy területen létrejött attrakciók között Lillafüred és Tapolca attrakciói a legerősebb látogatottságúak, a fejlesztés alatt lévő Diósgyőr attrakciói jelentik a következő szintet, míg a Belvárosban működő múzeumi attrakció stabil, nem növekvő látogatottságot ért el. Lillafüred esetében némileg torzítja a képet az erdei vasút utasszáma, mely attrakciós elem funkciója mellett valójában összekötő szerepet is ellát.

Az attrakciók a négy, városon belüli, kiemelt turisztikai terület szerinti bontásban az alábbiak szerint alakultak az elmúlt tíz évben.

29. ábra: Főbb turisztikai attrakciók látogatottsága területenként 2010-2018 között (fő)

Forrás: Miskolc MJV adatszolgáltatás

30. ábra: Főbb turisztikai attrakciók látogatottsága LÁEV nélkül területenként 2010-2018 között (fő)

Forrás: Miskolc MJV adatszolgáltatás

)

A bal oldali ábrán valamennyi attrakciós elemet feltüntettük. A négy terület összesített látogatósza 2018-ban meghaladta az 1,25 milliót. A kisvasút torzító hatása nélkül is érdemes összevetni az attrakciók látogatottságát: a jobb oldali ábrán “csak” az épített attrakciós elemeket összesítettük. (Lillafüred a LÁEV utasaitól tisztítottan szerepel).

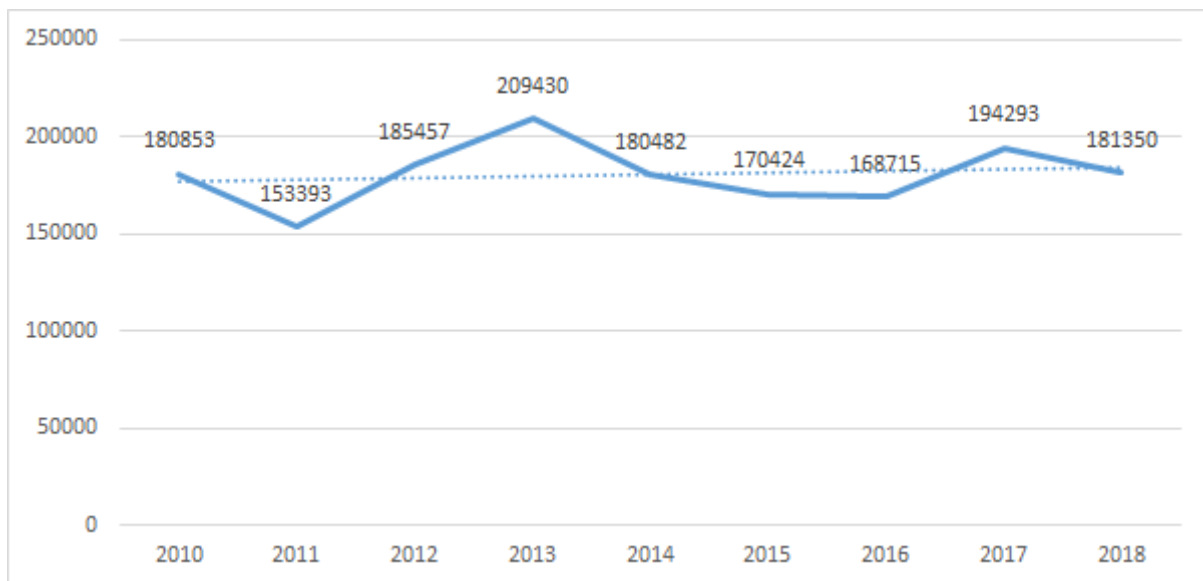
Miskolctapolca a fürdőfejlesztési program megvalósulásának köszönhetően meredek emelkedést mutat a látogatók számában. Lillafüred, bár megelőzi az elmúlt években, azonban ez főként annak köszönhető, hogy egy látogató több szolgáltatást, attrakciót is igénybe vesz; a valós, épített vonzerő eredményeit jobban szemlélteti a jobb oldali ábra, melyen jól látszik, hogy a lillafüredi a diósgyőri attrakciók látogatottságával nagyságrendileg azonos.

Diósgyőr enyhébb emelkedése vélhetően annak tudható be, hogy a fejlesztés még évekig húzódik, és a teljes szolgáltatási paletta csak a teljes rekonstrukció végén alakul ki.

A Belvárosban jelenleg kész, fejlesztett attrakció a Herman Ottó Múzeum létesítményeiben működik, a görbe lapos, szinten tartott dinamikája beavatkozást, fejlesztési igényt jelez.

Miskolcon két színház üzemel, a Miskolci Nemzeti Színház és a Csodamalom Bábszínház. A színházak összesített látogatói száma az elmúlt évtizedben néhány kiugró évtől eltekintve stabil 170-180 ezer fő évente.

31. ábra: Állandó színházak székhelyi előadásainak látogatószáma Miskolcon 2010-2018 (fő)

Forrás: KSH-Teir

Miskolcon a külön kiemelt Herman Ottó Múzeumon kívül az alábbi múzeumok, kiállítóhelyek működnek:

- Diósgyőri Papírgyár Papíripari Múzeuma**
A Diósgyőri Papírgyár Közép-Kelet Európában egyedülálló papíripari kiállítást rendezett be a gyár történelmi ereklyéiből 1982-ben.
- Emléktörténeti Gyűjtemény**
Selmeci műemlékkönyvtár több évszázados írásos műemlékekkel.
- Erdészettörténeti Gyűjtemény**
A Lillafüredi Állami Erdei Vasút garadnai végállomásán az erdészet és az erdei kisvasút történetét bemutató gyűjteményt tekinthetnek meg.
- Herman Ottó Emlékház**
A Herman Ottó Emlékház Herman Ottó - az utolsó magyar polihisztor - egykori lillafüredi nyaralójában található, amelyet más néven Peleháznak is hívnak.
- Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Kohászati Múzeuma**
Felső-Hámorban, a Lillafüredi Fügőkert felől sétával megközelíthető a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Kohászati Múzeuma.
- Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Massa Múzeuma**

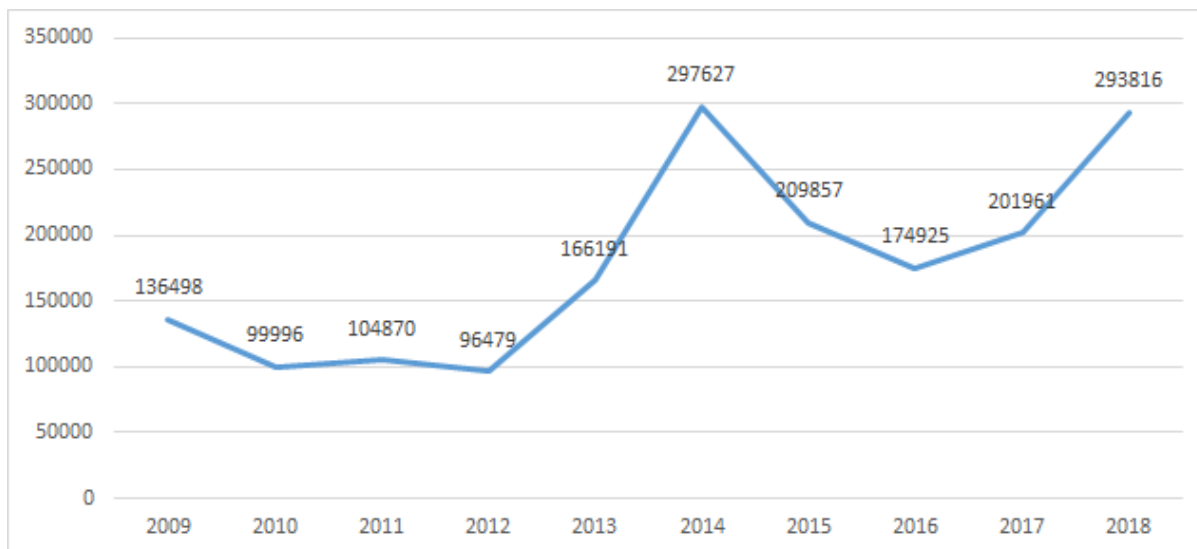

Újmassán a Fazola-kohó szomszédságában található az 1963-ban alapított Massa Múzeum.

- **Magyar Ortodox Egyházi Múzeum gyűjteménye**
Miskolcon, a Deák Ferenc térről nyíló egykori görög iskolaépületben megtekinthető a Magyar Ortodox Egyházmegye művészeti és kulturális örökségét bemutató állandó tárlata.
- **Miskolci Galéria Feledy-ház**
A Deák Ferenc téren található Feledy-házban látogatható Feledy Gyula grafikusművész újrarendezett, állandó kiállítása.
- **Miskolci Galéria Petró-ház**
A Miskolci Galéria tagintézménye a Petró-ház néven ismert kiállítóhely 1927-ben épült fel.
- **Miskolci Galéria Rákóczi-ház**
Miskolc legelső emeletes házában, a hajdanvolt barokk kúriában található ma a Miskolci Galéria központi épülete.
- **Postakürt Galéria**
A Magyar Posta Rt. Miskolci Igazgatóságán 1998-ban nyílt meg a Miskolc és környékének postatörténetét bemutató állandó kiállítás.
- **Színháztörténeti és Színészmúzeum**
Az egykori első miskolci színház helyén nyitotta meg kapuit 1996 őszén a múzeum, amely a miskolci és a hazai színháztörténet két évszázados múltját mutatja be.
- **Távközléstörténeti látványtár - Teletár**
A távközléstörténeti bemutatóraktár 2007-ben nyílt meg az egykori avasi telefonközpont épületében.
- **Herman Ottó Múzeum Papszeri épülete**
Műszaki okok miatt 2019. április 1-jétől bezárták.

A városban működő múzeumok összesített látogatottsági adatait az alábbi ábra szemléltetni.

32. ábra: Múzeumi látogatók száma Miskolcon 2009-2018 (fő)

Forrás: KSH-Teir

Az ábrán jól követhető a 2013-2014-ben történt kiugrás, mely a Bükkábrányban talált mocsári ciprusokat bemutató kiállításnak köszönhető a Herman Ottó Múzeumban. A 2018-as kiugrás oka pedig az, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum Seuso-kincs vándorkiállításának helyszíne volt ebben az évben a Herman Ottó Múzeum.

Rendezvények, fesztiválok

A kulturális rendezvények, fesztiválok látogatása önálló utazási motivációt is jelenthet, vagy fontos kiegészítője az utazási döntés meghozatalának. Miskolc sokszínűségét mutatja rendezvényeinek sokfélesége is, melyek között országos és nemzetközi jelentőségű események is szerepelnek.

Nagyobb rendezvények és látogatottak Miskolcon:

A **Bartók Plusz Operafesztivált** azzal a céllal alapították az ezredfordulón, hogy Miskolcot és a térséget bekapcsolja a nemzetközi zenei élet vérkeringésébe. A fesztivál már az első években többeszes látogatószámot ért el, az Ezrek operája a „Legyen az opera mindenkié!” elgondolás jegyében az utóbbi években került bele a Bartók Plusz Operafesztivál Miskolc művészeti programjába. A világ operairodalmának halhatatlan remekműveit reprezentáló sorozatban bemutatott nagyszabású, ingyenes produkciók új megvilágításba helyezik a klasszikus operákat a díszletként megjelenő város, Miskolc szabadtéri helyszínein.

A **Kocsonyafesztivál** 2020-ban indult újra a régi nevén. A rendezvény a téli időszakban több tízezer látogatót vonz a Belvárosba a fesztivál három napja alatt ingyenes koncertekkel.

Az elmúlt tizenöt évben a **CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál** Magyarország legismertebb - és a visszajelzések alapján - legkedveltebb filmfesztiváljává vált.

Minden év szeptemberében a szakma és a nézők az elmúlt egy esztendő legjelentősebb, legértékesebb filmjeivel találkozhatnak a világ filmterméséből. 2019-ben a fesztiválon több mint 110 filmet vetítettek le, köztük 4 új, magyar alkotást Miskolcon láthatott először a közönség. A nagyszabású nemzetközi fesztivál 9 napja alatt 25 ezernél is több néző vett részt a 142 vetítésen. Közel 100 hazai és külföldi alkotó kísérté el alkotását Miskolcra.

A Miskolczi Borbarátok Társasága Egyesület által elindított, civilszervezetek összefogásával szerveződő, a tradicionális miskolci pincekultúra hagyományainak újjáélesztését célzó **Avasi Borangolás** 3 napon keresztül tart a Történelmi Avas pincesorain. Tavaly megkapta a Minősített Fesztivál címet a Magyar Fesztiválszövetségtől. 2014-ben még 2800 vendéget vonzott, 2019-ben pedig már 19000 látogatót fogadott.

2018-ban került megrendezésre az első **Avasi Kvaterka**, amely nagy sikert aratott a látogatók körében. A Szent György-hegy Alapítvány 2019 júliusától havi rendszerességgel rendezi meg az Avasi Kvaterkát a Miskolczi Borbarátok Társaságának együttműködésével és más civil szervezetek és boros gasztronómiai közösségek közreműködésével. A programsorozat célja, hogy felelevenítse azokat az értékeket, melyek évszázadok óta az avasi pincesorhoz köthetőek. Látogatottsága egyre nő, jelenleg még csak körülbelül 1000 fő rendezvényenként.

A **Miskolci Fröccsfesztivált** 2006-ban rendezték meg először, kezdetekben a Herman Ottó Múzeum Papszeri épülete és kertje volt a helyszíne. 2014 óta a Kisavason lévő Avasi Cellarium és a környékbeli pincék és pincesorok biztosítanak autentikus háttérrel a hungarikumnak számító italnak. A Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozathoz kötődik a kétnapos esemény időpontja, látogatottsága évről évre nő, jelenleg közel 5000 fő.

A **Miskolci Egyetemi Napok** több mint harmincadik alkalommal kerül megrendezésre a Miskolci Egyetem campusán. A 3-4 napos fesztivál májusban a hazai élőzenei élvonal képviselőit vonultatja fel,

évente 20-25 ezer látogatót vonz. A zenei programok mellett az egyetemi hagyományok ápolása jegyében diákreaktor-választást és sok más hallgatói programot szerveznek évről évre.

A **Miskolci Sörfesztiválnak** évtizedes hagyományai vannak a városban. 2013 óta a Népkert területén rendezték meg külföldi és hazai könnyűzenei előadókkal, koncertekkel, széles körű kézműves sörkínálattal. A fesztivál minden évben több tízezres közönséget vonzott.

A **Határtalan Napok** 2014 óta a Miskolci Nemzeti Színház legfontosabb, 3 napos fesztiválja. Minden évben egy-egy határon túli, magyarlakta város kultúráját mutatja be, ahol a színházon kívül más művészeti ágak (képzőművészet, zene, tánc, irodalom, film) is megjelennek.

Minden év júliusában megelevenedik a középkor Diósgyőr várában a **Középkori Forгатag** című nyári fesztiválon. "Az év történelmi játéka" a vár egy nyüzsgő középkori udvarrá változik. A többnapos program 2017 óta a rangos Minősített Európai Fesztivál címet viseli.

A Lovagi Tornák Terén lovagi összecsapásokon, tornákon, lovasíjász- bemutatókon izgulhatnak.

A lovassportok megjelenésével Miskolc Megyei Jogú Város is felkerült az elhivatott sportolók és rajongók térképére. A **Castle Classic Nemzetközi Díjugrató Versenyre** 2019-ben 86 versenyző jelentős számú kiszolgálószeméllyel, családi kísérettel érkezett, de jelen voltak a lovas klubok képviselői, a Magyar Lovassportszövetség tagjai, a Nemzetközi Lovasszövetség (FEI) megfigyelői is. A verseny miatt szállást foglalók átlagosan 4-5 napot maradnak, és a kifejezetten nekik

összeállított turisztikai csomagnak köszönhetően a versenyt követően meglátogatják Miskolc nevezetességeit is. A miskolci díjugrató verseny európai viszonylatban is népszerű mind a nézők, mind a sportolók körében, mert a Lovagi Tornák Tere egyszerre rendelkezik kiváló technikai feltételekkel és utánozhatatlan műemléki környezettel.

A "Diósgyőrért" Közhasznú Alapítvány az Északerdő Zrt-vel együttműködésben 2019-ben immáron 17. alkalommal indítja útjára a **Diósgyőri Mikulásvonat**-ot, amely nem egy hétköznapi utazást jelent a lillafüredi kisvasúton, hanem egy közel 2 és fél órás, varázslatos kalandot a gyermekek és családok számára. Lillafüreden a "Mesebirodalom" kapujánál maga a Mikulás várja a kicsiket, majd további jelmezbe öltözött szereplők bekapcsolódásával egy interaktív szabadtéri mesejátékba vonják be őket, meseszép díszletek között, a miskolci óvodások és általános iskolások által feldíszített parkban. A program 2-10 éves gyermekek számára nyújt játszva tanulással felejthetetlen élményt. A résztvevők száma évek óta 20.000 fő körül alakul.

A **Miskolci Régiségvásárt** minden hónap első vasárnapján tartják a belvárosi sétálóutcán és a környező tereken. A rendezvény valóban régiségekkel várja a látogatókat, az árukínálat és az árusok kiválasztása folyamatosan ellenőrzött, a rendezvény a legnagyobb vidéki régiségvásárrá nőtte ki magát az elmúlt években.

Miskolc legnagyobb családi fesztiválja, a **Fonó** várja mindazokat, akik egy nyár eleji kikapcsolódásra vágnak történelmi környezetben, könnyed programokkal. A királynék várának bebarangolása után csodás élmények, fantasztikus produkciók várnak mindenkire a Bükk ölelésében fekvő Lovagi Tornák Terén. Akusztikus koncertek, gasztronómiai finomságok, szalmabála-labirintus, fényfestés és a népszerű Fonó liget is hozzájárul a gondtalan kikapcsolódáshoz. A Fonó ligetben babzsákokon és szalmabálákon ejtőzhetnek a vendégek, miközben a legjobb bükki borokat kortyolják. Az estéket fényfestés teszi felejthetlenné. Sötétedés után pedig páratlan, egyedi hangulatú motívumok elevenednek meg a Diósgyőri vár falain.

A többnapos **Fazola Fesztivált** szabad téren, az újmassai Fazola-kohónál, a Massa Múzeumnál és a vasverőnél rendezik meg szeptemberben. Célja a selmeci vaskohász hagyományok ápolása és a térségben évszázadokon át művelt ipari kultúra történelmi értékeinek bemutatása, valamint a fiatalok körében a műszaki pályák

népszerűsítése, és a bányász-kohász-erdész társadalom összetartozásának kifejezése. A fesztivált látványos vasolvasztási, vasverő és látványkovácsolási bemutatók színesítik.

A görömbölyi történelmi pincesoron tartják meg minden évben a város első gasztronómiai fesztiválját, a **Görömbölyi Forraltbör- és Tepertőnapokat**, mely évről évre egyre több látogatót vonz, és egyre több programot kínál az érdeklődők számára. Minden évben hagyományosan forraltbörfőző-versenyen vehetnek részt, valamint megtartják a Görömbölyi Ökumenikus Vince napi vesszőszentelést.

Minden hónap harmadik vasárnapján rendezik meg Miskolcon a **termelői napot** az Erzsébet téren. A vásár során helyi és környékbeli termelők, valamint kézművesek kínálják termékeiket, melyeket meg is kóstolhatnak az érdeklődők. A nap során kulturális és gyermekprogramok is várják a látogatókat.

2.2.2. A klasszikus turisztikai termékek hazai trendjei, Miskolc pozíciója

Az utazási motiváció szerint hatféle „klasszikus turisztikai terméket” különböztetünk meg:

- egészségturizmus,
- kulturális turizmus,
- bor- és gasztronómiai turizmus,
- hivatásturizmus (MICE),
- rendezvényturizmus,
- aktív és természeti turizmus.

Ma már nehéz egyértelműen besorolni a turistákat, hiszen az utazási motivációk összemosódnak. Több az olyan látogató, aki a kirándulása során szeretne egy jót enni, mint a kifejezett gasztroturista, pedig az igényük megegyezik. Sok olyan utazó van, aki látogatása során kerékpározik is, mégsem kerékpáros turisták. A klasszikus turisztikai termékek között az egészségturizmus és a hivatásturizmus tartozik azok közé, amelyek a leginkább lehatárolhatók. A beazonosíthatóság, az NTS 2030-hoz való alkalmazkodás és Miskolc lehetőségeinek felmérése miatt az elemzést a klasszikus turisztikai termékek alapján végezzük.

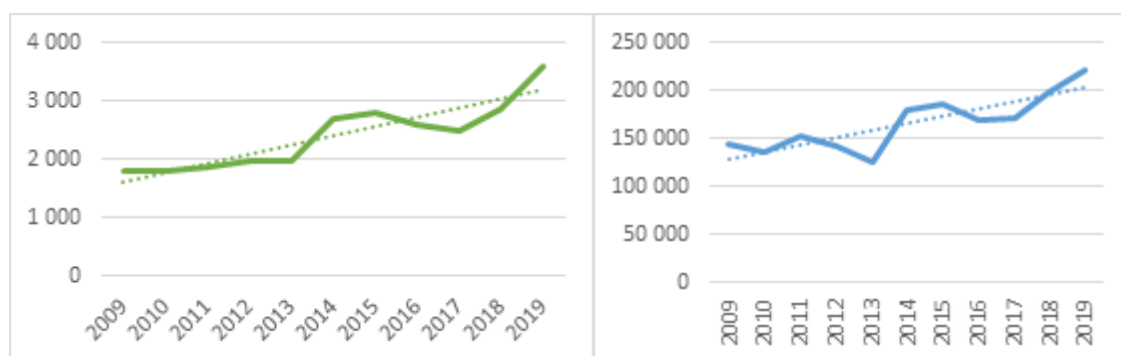
Az egyes klasszikus termékeken belül megjelenő önálló turizmusformákat jelen stratégiában – igazodva a NTS 2030-hoz - „turisztikai altermékként” definiáljuk.

Egészségturizmus

Az egészség szerepének felértékelődése miatt globálisan az egészségturizmus az iparág leggyorsabban fejlődő területe. Ide tartozik a klasszikus gyógyturizmus, a nagy népszerűségnek örvendő wellnesságazat, és a legmagasabb fajlagos költsést realizáló orvosi turizmus.

A KSH adatai alapján 2019-ben a Magyarországra látogató külföldiek mintegy 14,6%-a érkezett gyógy- és egészségturisztikai motivációval. Az ország legfőbb előnyét ma elsősorban kedvező ár-érték arányú szolgáltatásai jelentik.

33. ábra: Magyarországi egészségturisztikai célú utazások száma (eFő) és a hozzá kapcsolódó költség (MFt) 2009-2019

Forrás: KSH Statinfo

A 2017-es Országos törzskönyvi nyilvántartás a magyarországi gyógyszállókról miskolci szállodát nem regisztrál. A hazai gyógyturizmus legfőbb színhelyei a minősített gyógyhelyek és gyógyfürdők, ezen belül Miskolcon a Miskolctapolca Barlangfürdő kiemelt fürdőhely Magyarországi viszonylatban is. Miskolctapolca az ország kiemelkedő, nemzetközi jelentőségű helye természetes barlangrendszerben működő termálfürdőjével, arborétumával és a völgy különleges élővilágával.

Egészségturisztikai szempontból szintén kiemelten fontos helyszín Lillafüred mint klimatikus gyógyhely és az ott működő Palotaszálló, valamint a Szent István-cseppkőbarlang, melynek Fekete-terme légzésterápiás célt szolgál.

Az egészségturizmuson belül komoly potenciállal rendelkező orvosturizmus turisztikai altermék kategóriában Miskolc szerepe egyelőre nem jelentős.

Kulturális turizmus

A kulturális turizmus a turisztikai piac legösszetettebb termékcsoportja. Meghatározó turisztikai altermékei többek között az örökségturizmus, kastély- és várturizmus, a szellemi

örökségen, népi hagyományokon alapuló turizmus, filmturizmus, vallási, zarándok- és elvonulásturizmus, a városlátogatások és a kortársművészeti turizmus is. Az épített örökség és az örökségi helyszínek továbbra is a legfontosabb vonzerőt jelentik a világ kulturális utazói számára, a magyarországi kulturális utazások résztvevői jellemzően belföldi turisták.

A hazai várak, kastélyok között kiemelt jelentőségű Diósgyőr vára, melynek átfogó rekonstrukciója évek óta tart, és várhatóan 2022-ig a következő ütem is befejeződik. A vár akár nemzetközi viszonylatban is versenyképes attrakció lehet, a kapcsolódó turisztikai attrakciók (Lovagi Tornák Tere) nemzetközi rendezvényeknek is otthont adhatnak a későbbiekben.

A Belváros Miskolc kulturális érzékenységét, multikulturális jellegét mutatja az idelátogatóknak azzal, hogy minden jelentős vallási felekezetnek van itt "háza", a vallási turizmus egyik országosan is kiemelt helyszíne lehet a görögök által épített orthodox templom és a mellette lévő épület a Magyar Ortodox Egyházmegye országos gyűjteményének múzeuma. Ebbe a sorba illeszkedik a miskolci zsinagóga és a már korábban említett avasi református templom. Miskolc belvárosa egy izgalmas, értékekben gazdag szakrális tér is a különleges kulturális látnivalók mellett.

Új helyszínt jelenthet a fesztivál-mentesített Népkert és annak kulturális és vigalmi intézményei, amelyek éppen kínálatuk sokféleségével, a szolgáltatások összekapcsolásával, látványosságaikkal válhatnak a turizmus célterületeivé. Egy térként érdemes fejleszteni a parkot, összekapcsolódó elemei a Kálvária-domb, a Herman Ottó Múzeum, a Tudomány és Technika Háza, a Megyei Könyvtár, a Miskolc Városi Szabadidőközpont – benne a sport- és jégcsarnokkal - és a térség több mint százéves kultikus intézménye, a Hajós Alfréd által tervezett Miskolci Vigadó.

A szellemi örökségen, néphagyományon alapuló vonzerők kapcsán Miskolc kiemelt helyzetbe kerülhet országos viszonylatban is, amennyiben a Kárpát-medence népviseleti gyűjteményét, melyet Barna György műgyűjtő hagyott a városra, a következő években sikerül megfelelő helyen (a Herman Ottó Múzeum új épülettömbjében) kiállítani.

Miskolc a fesztiválturizmus területén a nagy tömegeket mozgó könnyűzenei fesztiválok helyett a Bartók Plusz Nemzetközi Operafesztivállal jelent meg a palettán 20 éve, változó kínálati fókusszal. Magas szakmai minőséget képvisel a CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál a városban. Minősített fesztivál kategóriába tartozik még a Diósgyőri vár nagyrendezvénye is, a Középkori Forगतag.

Miskolc a 2010-es Európa Kulturális Fővárosa pályázaton - bár a 2. helyet érte el - nem lehetett kiemelt helyszín, 2017-ben pedig végül nem is pályázott a következő lehetőségre.

Lillafüred a Trianon utáni csonka nemzet összefogásának első, mindmáig legmarkánsabb jelképe, a térség a magyar szellemi és kulturális örökség egyik legjelentősebb, kultikus helyszíne. Itt élt és alkotott az utolsó polihisztor, a magyar tudomány meghatározó alakja, Herman Ottó, itt született meg az első mesterséges gáttal létrehozott tó, itt rendezték meg 1939-ben és 1940-ben az első magyar filmfesztivált, a Nemzeti filmhetet, ikonikus mozik

forgatásának helyszíne. Lillafüreden született a magyar szerelmi líra legszebb verse, József Attila Ódája.

Bor- és gasztronómiai turizmus

A gasztronómia, amellet, hogy ma már egy (sikeres) desztináció alapszolgáltatása kell hogy legyen, önálló turisztikai termék is.

Az elmúlt években a hazai gasztronómiai életben végbement „gasztroforradalom” közvetlen élvonalában Miskolc nem képviseltette magát, azonban a fejlődő vidéki gasztronómia országos TOP 10-ében jegyzett encsi Anyukám Mondta étterem Miskolc főutcáján nyitott új helyet, és több olyan új egység is létrejött a Belvárosban, mely országos ismertségre tehet szert hamarosan.

A gasztroturizmust erősíti az egészséges életmód előtérbe kerülése, ezzel együtt a helyi termékek felértékelődése. Miskolc két évtizeddel ezelőtt indította el a miskolci kocsonyalegendára épített fesztiválját, a Kocsonyafesztivált. 2011-től kezdődően jogviták sora kísérte a rendezvényt, melyet emiatt Kocsonyafarsangra „kereszteltek” át, mely kevésbé képviselte a sikeres gasztronómiai turizmus elvárt szintjét, azonban 2020-ban ismét Kocsonyafesztiválként, az eredetileg elképzelt tematika mentén rendezték meg. Sikere és a folytatás nem kérdéses, a fesztivál koncepciója egyszerre jeleníti meg a helyi gasztronómia szezonális értékeit, valamint a környezettudatosságot. Emellett egy helyszínen fokozottan erősíti az elmúlt 5-10 év trendje közé tartozó a termelői és gasztropiacok népszerűségét.

Miskolcon a borturizmus potenciálisan legkomolyabb területe a Belvárostól rövid sétányira található Történelmi Avas, ahol több mint 800 pince van. Elsősorban az északi-északkeleti hegyoldalon vájtak pincéket, sokuk előtt pedig borházakat építettek. Pincét tulajdonolni az Avason státuszszimbólumnak számított, de sok környékbelinek is volt, így alakultak ki a pincék között kanyargó hangulatos utcák elnevezései is: Csáti sor (Mezőcsát), Csabai sor (Hejőcsaba), Győri sor (Diósgyőr), Arnóti sor (Arnót), Zsolcai sor (Alsó- és Felsőzsolca). Az 1880-as években a filoxérajárvány a miskolci szőlőhegyeken jórészt tönkretette a szőlőbirtokokat, majd az 1890-es években a peronoszpóra terjedése szinte teljesen elpusztította a városi szőlőket.

Jelenleg a fennmaradásért küzd a jelentős Miskolc környéki területeket is magába foglaló Bükki borvidék. A kevés számú, de egyre nagyobb szakmai sikereket elkönyvelő Szövetség a Bükki Borvidékért néven egységbe tömörült borászok viszont reményt adó eredményeket értek el a közelmúltban. A borkultúra is újraéledőben van, az elmúlt 9 évben jelentős eseménnyé nőtte ki magát az Avasi Borangolás fesztivál, illetve a kisebb keretek között zajló Fröccsfesztivál is, valamint az évente többször is megrendezett Avasi Kvaterka.

Borturisztikai szempontból kisebb jelentőségű, de komoly potenciált rejt magában a Miskolctapolca közelében található görömbölyi pincesor.

Hivatásturizmus (MICE)

A hivatásturizmus során elsősorban kongresszusi programok miatt érkeznek a látogatók, azonban jellemzően vagy ők vagy a kísérőik egyéb (turisztikai) programot is igénybe vesznek.

A potenciális rendezvényhelyszínek között zajló versenyben a siker feltételei:

- a kongresszus megrendezéséhez szükséges infrastrukturális háttér megléte;
- jó megközelíthetőség;
- a városok kulturális-szabadidős kínálata;
- a városoknak a rendezvény témájához kapcsolódó tudományos vagy gazdasági ereje;
- tudatos értékesítési tevékenység.

Hivatásturizmusban Miskolc egyeteme lehet az a bázis, melyre komolyabban támaszkodhat. A városnak modern kongresszusi központja nincs ugyan, azonban egyrészt az egyetemi oktatási infrastruktúra (nagy és kisebb előadók egy épületrendszerben), valamint a Belvárosban található, felújításra érett ITC székház előadóterme alkalmassá teheti arra, hogy MICE turisztikai szereplővé váljon. Ehhez a fenti feltételek közül a tudatos értékesítési tevékenység fokozása szükséges. Jelenleg hivatásturizmushoz kapcsolódóan kisebb kongresszusok, konferenciák színhelye a lillafüredi Palotaszálló. Az elmúlt időszakban szakmai rendezvényekkel és konferenciák szervezésével a Diósgyőri vár profilja is bővült.

Rendezvényturizmus

A fesztiválok, sportrendezvények kiemelten alkalmasak a lokális értékek bemutatására úgy, hogy a résztvevők ismeretszerzés közben kikapcsolódnak, szórakoznak. Az elmúlt évtized megfigyelhető trendje szerint a nagy, többnapos fesztiválok váltak fokozottan népszerűvé, és jellemző a rendezvények specializációja is. Magyarország egyik legsikeresebb turisztikai termékei az utóbbi években a nemzetközi nagyrendezvények, fesztiválok; számos vidéki rendezvény, fesztivál erősödött meg (pl.: Volt – Sopron, Campus - Debrecen, EFOTT - változó, VeszprémFest, Szegedi ifjúsági Napok, Művészetek Völgye stb.)

Miskolcon a hazai trendeknek megfelelő méretű és közönségű zenei fesztivál nem szerveződött az elmúlt tíz év során. A Kocsonyafesztivál februárban, valamint az ősszel megrendezésre kerülő CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál számít tematikus, országosan is kiható eseménynek. Miskolcon potenciális rendezvényturisztikai helyszín lehet még - a fejlesztések befejezését követően – a Diósgyőri vár és a kapcsolódó létesítmények, az Egyetemváros Miskolctapolca bejáratánál, illetve kisebb tematikus rendezvények vonatkozásában a lillafüredi Palotaszálló.

A sportrendezvények, versenyek egyre több utazót vonzanak, évről évre egyre jelentősebb a sportesemény miatt utazók száma. Miskolcon jelentős nemzetközi érdeklődést felkeltő

sportesemények kerültek már megrendezésre (Lékó+), emellett komoly figyelem kísérte a Bükki Hegyi Maraton és a Kassa-Miskolc Ultramaraton versenyeket.

Miskolc Debrecennel közösen rendezi meg 2024-ben az EUSA Európai Egyetemi Játékokat. A rendezvény előreláthatóan több ezer fő sportolót és kísérőiket vonzza majd a városba.

Aktív és természeti turizmus

Az aktív turizmus utazóinak motivációja valamilyen fizikai aktivitást igénylő szabadidős vagy sporttevékenység gyakorlásának lehetősége (pl. természetjárás, kerékpáros, kaland- és extrém turizmus, golf-, sí- és ökoturizmus).

A természeti turizmust választó utazók motivációja a természettel való közelség átélése, természeti vagy tájértékek megismerése, mely nem feltétlenül jár együtt fizikai aktivitással (pl. állatkert- és arborétumlátogatások, kempingturizmus, erdei kisvasúton tett utazások).

Miskolc vonatkozásában aktív turisztikai desztináció a Bükk a megindult Bükk Kapuja fejlesztéstől (Szeleta park) Lillafüreden keresztül húzódó terület, mely közvetlen kisvasúti összeköttetésben van Diósgyőrrel. A vonal aktív turizmus vonatkozásában egészen Bánkútig tart, ahol a környék legnagyobb sípályája található; induló desztinációja esetében a természeti turizmus potenciálja összefügg az aktív turisztikával, mert a Szeleta park közvetlen közelében található a Miskolci Állatkert és Kultúrpark.

Miskolctapolca esetében ugyancsak összekapcsolódnak a természeti turizmus színterei, a természet közelsége az aktív turisztikai helyszínekkel (Kalandpark, Bobpálya). Miskolctapolca nemcsak fürdője, hanem különleges levegője miatt is egyedülálló, a karsztvizek és a barlangrendszeren át érkező termálvizek sajátos, egyedülálló mikroklímát hoznak létre a völgyben, ennek hatása látható a különleges arborétumként értelmezhető ősfás parkban. Különleges a park állatvilága is, ami másutt nem tapasztalható természetközeli élményeket biztosít a látogatóknak.

Az egyes klasszikus turisztikai termékek miskolci területi egységek szerinti kapcsolódását a következő táblázatban foglaltuk össze.

	Miskolctapolca	Lillafüred	Diósgyőr	Avas - Belváros
Egészségturizmus	X	X		
Kulturális turizmus		X	X	X
Bor- és gasztronómiai turizmus	X			X
Hivatásturizmus (MICE)	X	X		X
Rendezvényturizmus	X		X	X

Aktív és természeti turizmus	X	X		
-------------------------------------	---	---	--	--

8. táblázat: Miskolci, turisztikai szempontból kiemelt területek turisztikai termékek szerinti kapcsolódása

2.2.2 A turizmust kiszolgáló támogató-erőforrások bemutatása, értékelése

Az utazási élményt és a turizmus teljesítményét alapvetően befolyásolják azok az erőforrások, amelyek közvetlenül támogatják a turizmust is. Így például a kiépített infrastruktúra minősége és mennyisége, a városban lévő szolgáltatók, szolgáltatások és a személyi erőforrás is.

Szálláshelyek

Miskolc szálláskínálatának területi megoszlásában és összetételében több érdekességet találunk. A legnagyobb kapacitással Miskolctapolca rendelkezik, hangsúlyos a magánszállások, családi panziók jelenléte, de megtalálható néhány 4 csillagos wellnesshotel is. A legtöbb díjjal az Avalon Resort & SPA rendelkezik. Jelenleg sem a barlangfürdőhöz, sem a bővítés alatt álló strandfürdőhöz nem tartozik közvetlen elérés biztosító szálláshely, ami egy fürdőturizmusból élő desztináció esetében pedig alapkövetelmény lenne. A vendégéjszakáink közel 40 %-a realizálódik a miskolctapolcai szálláshelyeken.

34. ábra: Működő szálláshelyek (kereskedelmi és egyéb) elhelyezkedése Miskolcon 2019

Forrás: Miskolc MJV Önkormányzat

Az üdülőterülethez közel, a Belváros irányában található az Egyetemváros, ahol Miskolc nagyobb szálláskapacitással rendelkezik. Főként kollégiumi elhelyezés adja a kínálat

gerincét, de az UNI-Hotel révén 3 csillagos szállásslolgáltatás is elérhető. Mindkét kategóriára erősen jellemző a szezonális az egyetemi oktatáshoz igazodóan, a nyári kihasználtsága ennek a 2000 férőhely feletti kapacitásnak esetleges.

A Belvárosban főként 3 és 4 csillagos szállodákat találunk, melyek leginkább az üzleti turizmus igényeit elégítik ki. A világtrendekhez igazodóan az elmúlt 2-3 évben érezhetően megerősödött a rövid távú lakáskiadás, vagyis az Airbnb-jellegű lakások piaca. Jelenleg a Belvárosnak nincs emblematikus, minőségi, nagyobb befogadóképességű szálláshelye, ami fesztiválok vagy konferenciák vendégeinek biztosíthatna színvonalas ellátást. A vendégéjszakák közel 20 %-a köthető belvárosi szálláshoz.

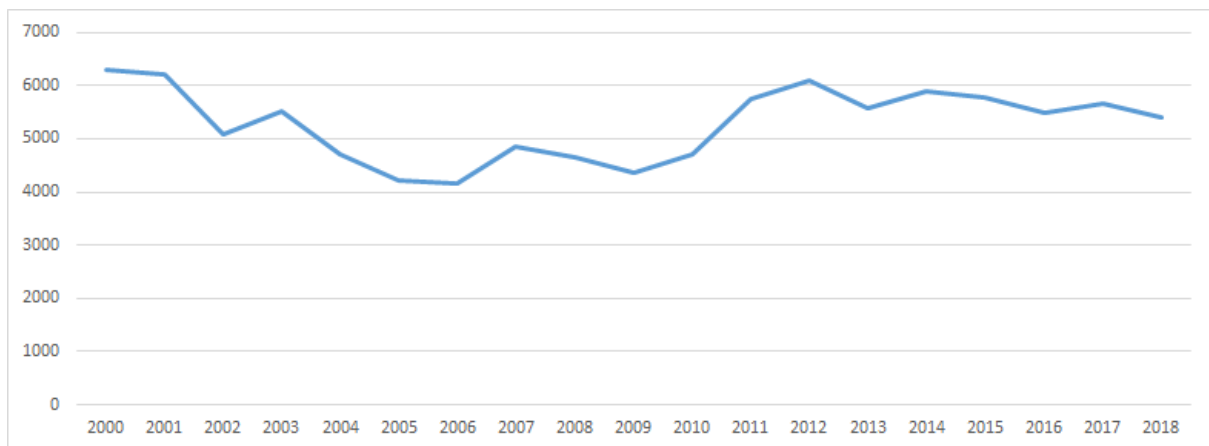
A diósgyőri városrészben több nagy attrakció ellenére (Diósgyőri vár, Lovagi Tornák Tere, lillafüredi erdei kisvonal indulóállomása, állatkert) alig találunk szálláshelyet, két panzió kivételével néhány magán szálláshely várja csak a vendégeket. Nagyobb rendezvény esetében (várbeli programok, lovasversenyek) különösen kiéleződik ez az anomália.

Lillafüreden, ami a város vendégforgalmának 20-25 %-át adja, a 4 csillagos Hunguest Hotel Palotán kívül kisebb hotelek, panziók és magán szálláshelyek a jellemzők. Az erdei környezetben a bakancsos turisták által keresett turistaszállások érhetőek el.

Összességében elmondható, hogy hiányzik a palettáról a nagyobb, 80-150 szobás, magas minőségű szállodakategória, ami a csoportos utazások, a MICE turizmus szempontjából fontos kritérium lenne. Két, hosszú évek óta üresen álló hotel (a miskolctapolcai Juno és a belvárosi Avas) felújítása kínálná a legkézenfekvőbb megoldást ennek a helyzetnek az orvoslására. További hiányosság, hogy az összes kemping megszűnt vagy átalakult az utóbbi évtizedben. Bár kereslet lenne erre a szegmensre, sajnos csak a Bükkben, a legtöbb attrakciótól jelentős távolságban tudunk ilyen jellegű szolgáltatást ajánlani. A kempingezés elérhetősége valószínűsíthetően segítené az ifjúsági és a fesztiválturizmus hangsúlyosabbá válását, de a sokak által kedvelt életforma a családi turizmusban is meghatározó lehetne.

2000-től 2006-ig Miskolcon jelentősen csökkent a kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma, ami elsősorban az alacsonyabb minőségi szintet képviselő szálláshelyek visszaszorulásának köszönhető; a 2007-2013 közötti időszak turisztikai fejlesztéseinek hatására ismét bővült (elsősorban a magasabb szintet képviselő) szálláshelykínálat, majd 2014-től kezdődően enyhe csökkenés volt tapasztalható.

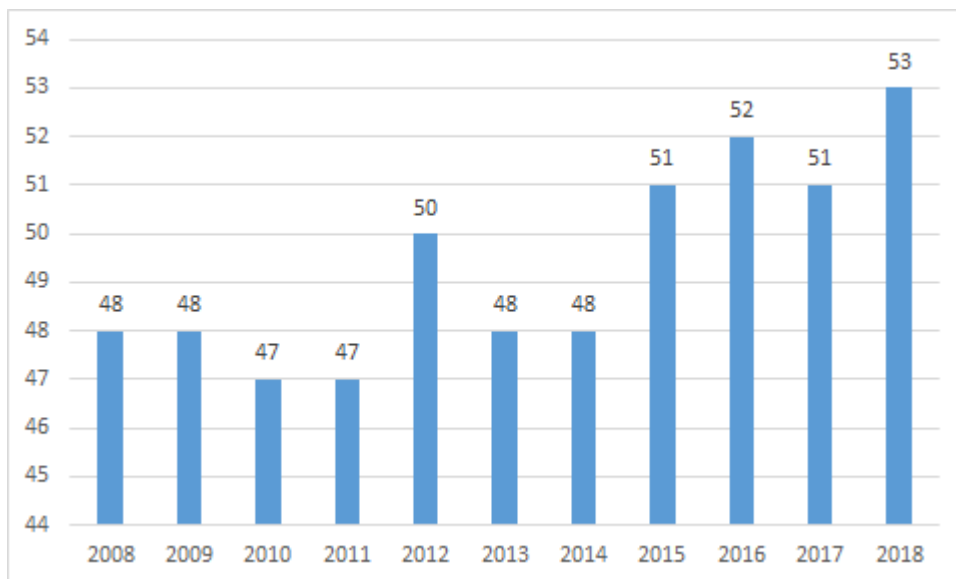

35. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek kapacitása Miskolcon (db) 2000-2018

Forrás: KSH Statinfo

A kapacitásokat egyre növekvő számú szálláshelyegység produkálta, mely új, magasabb színvonalú egységek belépését mutatja.

36. ábra: Kereskedelmi szálláshelyegységek száma Miskolcon (db) 2008-2018

Forrás: KSH Statinfo

Miskolcon a magánszálláshelyek száma az ágazat egyéb mérőszámainak emelkedő trendjét folyamatosan követte az elmúlt években, a magánszálláshely-egységek vendégszobaszáma és vendégágyyszáma is jelentős növekedésnek indult. A városban az összesített vendégszoba- és vendégágyyszám minden típusú szálláshely esetében szinten maradt vagy növekedett 2015-től kezdődően 2018-ig. 2019-ben a panziók és szállodák kismértékű visszaesést mutattak.

Vendégszobák száma

	Egyéb szálláshely	Kemping	Közösségi szálláshely	Panzió	Szálloda	Üdülőház	Összesen
2015.	343	20	438	233	648	63	1745
2016.	379	20	438	209	760	63	1869
2017.	445	20	438	255	727	63	1948
2018.	617	20	438	259	893	63	2290
2019.	688	20	515	241	774	63	2301

Ágyak száma

	Egyéb szálláshely	Kemping	Közösségi szálláshely	Panzió	Szálloda	Üdülőház	Összesen
2015.	791	10	1262	540	1444	199	4246
2016.	883	10	1262	486	1652	199	4492
2017.	1033	10	1262	593	1617	199	4714
2018.	1425	10	1262	593	1917	199	5406
2019.	1588	10	1416	555	1677	199	5445

Szálláshely-szolgáltatók száma

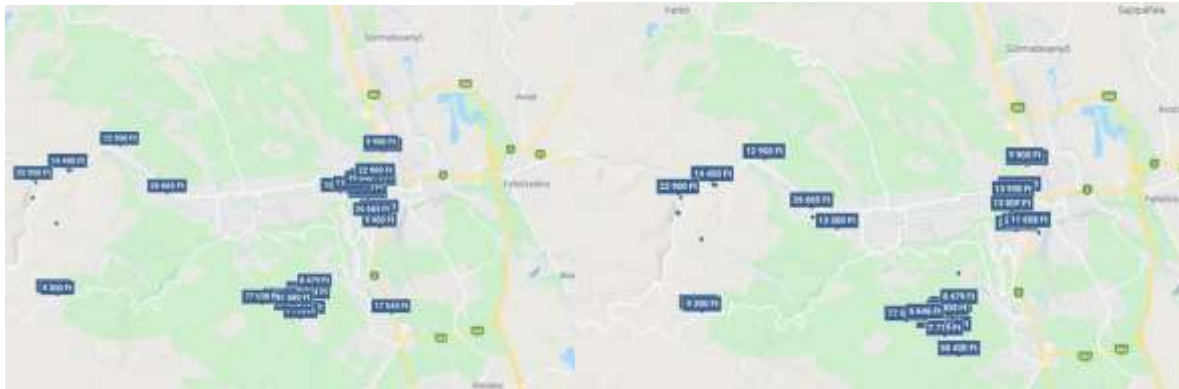
	Egyéb szálláshely	Kemping	Közösségi szálláshely	Panzió	Szálloda	Üdülőház	Összesen
2015.	99	1	7	23	23	4	157
2016.	111	1	7	21	23	4	167
2017.	136	1	7	27	25	4	200
2018.	203	1	7	27	24	4	266
2019.	235	1	8	25	22	4	295

9. táblázat: Szálláshely-szolgáltatók, vendégszobák, vendégágyak számának alakulása Miskolcon (db) 2015-2019

Forrás: Hatósági Osztály, Miskolc MJV Önkormányzata

Elhelyezkedésüket tekintve a hotelek és a panziók jellemzően a Belvárosban és Miskolctapolcán találhatóak sűrűn, elvéve a város hossz tengelyében, Diósgyőr és Lillafüred között akadnak még kereskedelmi szálláshelyek.

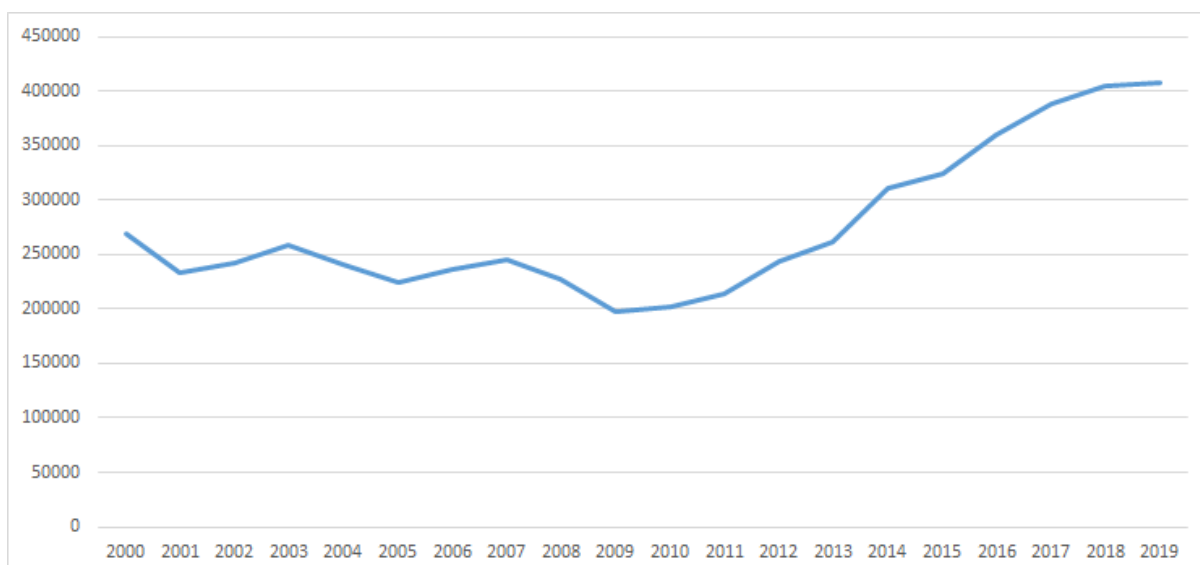

37. ábra: Szállodák, panziók elhelyezkedése Miskolcon

Forrás: Google 2020. május

Vendégéjszakák alakulása Miskolcon

Miskolc a vendégéjszakák alakulását tekintve 2000-től 2010-ig statikus / enyhén csökkenő pályán volt. 2009-ben a gazdasági válság miatt durva visszaesést tapasztaltak a szálláshelyek, ebben az évben 197.603 vendégéjszakát töltöttek a városban. 2010-től kezdődően folyamatos emelkedés volt tapasztalható, tíz év alatt több mint duplájára nőtt a vendégéjszakák száma.

38. ábra: Vendégéjszakák alakulása Miskolcon 2000-2019

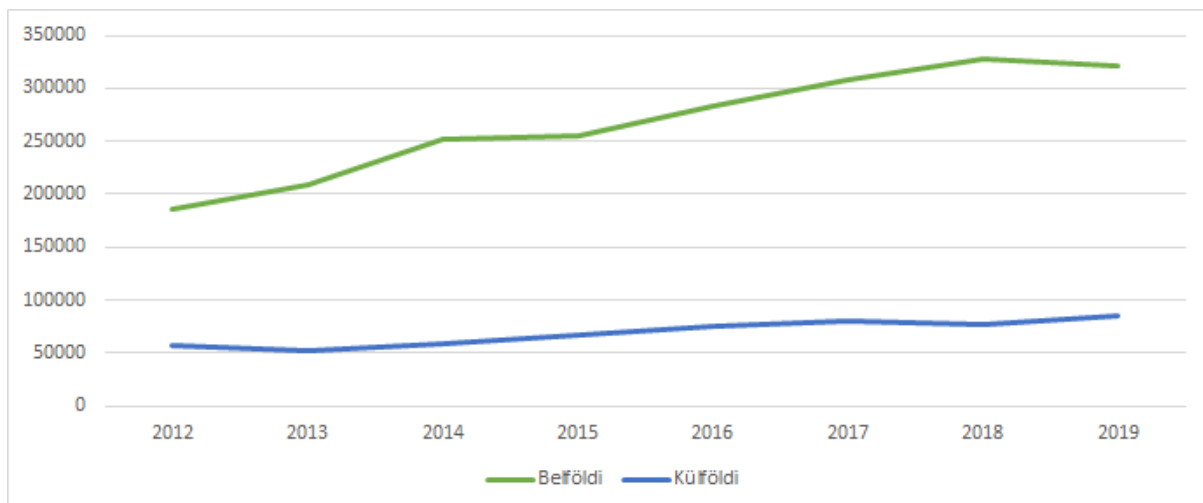
A miskolci vendégéjszakák növekedési mértéke 2010 és 2019 között magasabb volt, mint az országos érték. (A 2010-es bázisértékhez képest Magyarországon 63%-os növekedés történt, míg Miskolcon meghaladja a 100%-ot.)

39. ábra: Vendégéjszakák alakulása és trendvonalak Magyarországon és Miskolcon 2010-2019

Forrás, KSH, MTÜ

A belföldi és külföldi vendégszám alakulása eltérő dinamikájú volt 2012-től kezdve, a belföldi vendégéjszakák növekedése jóval meredekebb, mint a külföldieké. Miskolcra a legtöbbször Budapestről és a főváros agglomerációjából érkeznek, de a Dél-Alföldről illetve az Észak-Alföldről is sok vendéget regisztrálnak. Külföldről jelenleg Lengyelország, Ukrajna, Szlovákia és Románia irányából erős az érdeklődés.

40. ábra: Belföldi és külföldi vendégéjszakák alakulása Miskolcon 2012-2019

Forrás, KSH, MTÜ

Magyarország vidéki úticéljai között Miskolc kiemelkedő növekedést produkált 2012 és 2019 között.

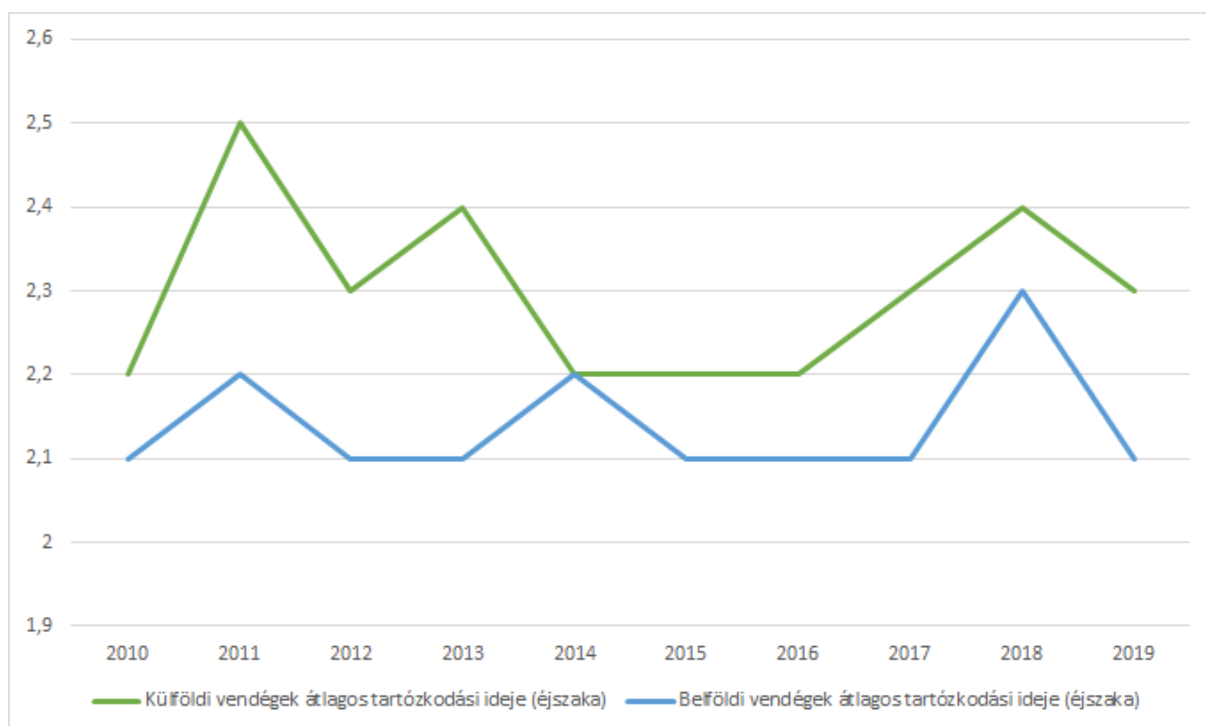
	Összes vendégéjszaka			Belföldi vendégéjszaka			Külföldi vendégéjszaka		
	2012	2019	%	2012	2019	%	2012	2019	%
Hévíz	1005231	1144769	13,9%	334760	469554	40,3%	670471	675215	0,7%
Hajdúszoboszló	715732	979169	36,8%	464073	607053	30,8%	251659	372116	47,9%
Bük	635046	723758	14,0%	266963	307221	15,1%	368083	416537	13,2%
Siófok	581712	676610	16,3%	409502	454755	11,1%	172210	221855	28,8%
Balatonfüred	483777	732779	51,5%	254950	478204	87,6%	228827	254575	11,3%
Sárvár	447432	532311	19,0%	178025	224807	26,3%	269407	307504	14,1%
Zalakaros	431150	667959	54,9%	291331	506994	74,0%	139819	160965	15,1%
Sopron	360982	345125	-4,4%	267115	262811	-1,6%	93867	82314	-12,3%
Győr	357781	452142	26,4%	157429	211845	34,6%	200352	240297	19,9%
Eger	302805	439808	45,2%	213610	319699	49,7%	89195	120109	34,7%
Gyula	300799	425536	41,5%	268096	367162	37,0%	32703	58374	78,5%
Debrecen	251017	410351	63,5%	164260	262550	59,8%	86757	147801	70,4%
Szeged	250921	439050	75,0%	162114	292750	80,6%	88807	146300	64,7%
Miskolc	236784	407201	72,0%	185962	321803	73,0%	50822	85398	68,0%
Pécs	200678	263471	31,3%	147653	197473	33,7%	53025	65998	24,5%
Visegrád	181729	239333	31,7%	160255	195799	22,2%	21474	43534	102,7%
Harkány	163928	222081	35,5%	105705	165612	56,7%	58223	56469	-3,0%

10. táblázat: Vendégéjszakák számának alakulása Magyarország kiemelt vidéki turisztikai célpontjainak összehasonlításában 2012/2019

Forrás: gyűjtés MTÜ, turizmus.com kiadványok, sajtóanyagok alapján

Mint az a táblázat adataiból kitűnik, az összes vendégéjszakaszám növekedése 2012-2019 között Miskolcon 72%-ot nőtt, ezzel a város a második legnagyobb növekedést mutatta be Magyarországon. Figyelemre méltó, hogy a belföldi vendégéjszakaszám növekedése Miskolcon 73%-os, mely bár hazai viszonylatban a 4., viszont a város növekedési dinamikáját a megyei jogú városok közül egyedül Szeged előzi meg.

41. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak száma, Miskolc 2010-2019

Forrás: KSH

2019-ben a belföldi vendégforgalom változása enyhe visszaesést mutatott mind a vendégek, mind a vendégéjszakák számát tekintve, az átlagos tartózkodási idő minimális mértékben, de csökkent.

	Belföldi vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	Belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje (éjszaka)	Belföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)
2018	150336	2,2	327372
2019	149218	2,1	321803
	-0,7%		-1,7%

11. táblázat: Belföldi vendégforgalom alakulása a kereskedelmi szálláshelyeken 2018-2019

Forrás: Miskolc MJV

Ezt a folyamatot kompenzálta a külföldi vendégforgalom emelkedése.

	Külföldi vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	Külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje (éjszaka)	Külföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)
2018	33547	2,3	77736
2019	37742	2,3	85398
	12,5%		9,9%

12. táblázat: Külföldi vendégforgalom alakulása a kereskedelmi szálláshelyeken 2018-2019

Forrás: Miskolc MJV

A bel- és külföldi vendégforgalom a kompenzációs hatásnak köszönhetően az utolsó teljes évben kis mértékben, de növekedett, míg az átlagos tartózkodási idő csökkent.

	Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	Vendégek átlagos tartózkodási ideje (éjszaka)	Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)
2018	183883	2,2	405108
2019	186960	2,1	407201
	1,7%		0,5%

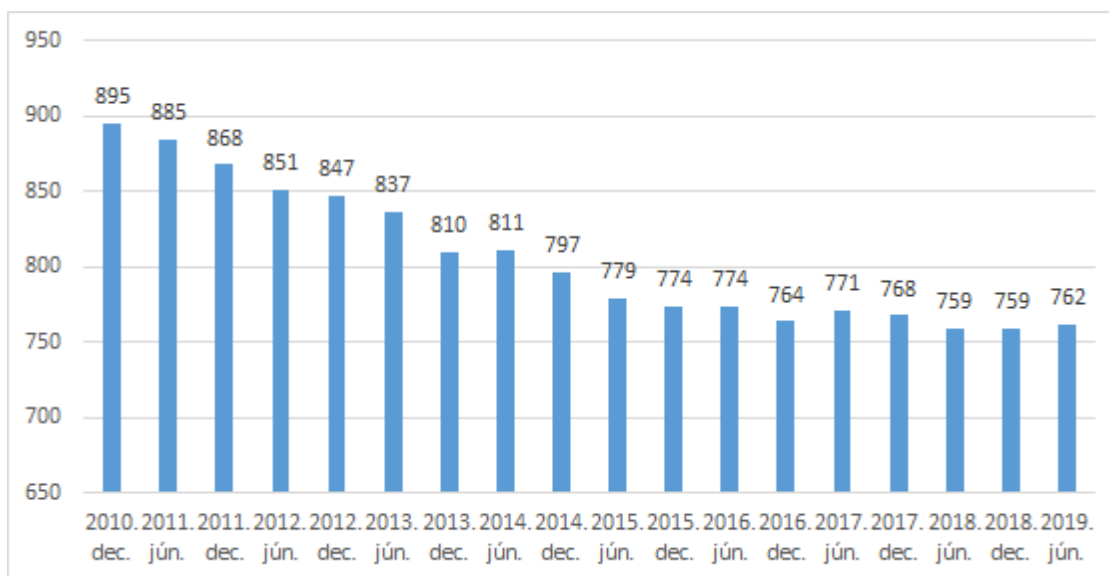
13. táblázat: Összesített vendégforgalom alakulása a kereskedelmi szálláshelyeken 2018-2019

Forrás: Miskolc MJV

Vendéglátás

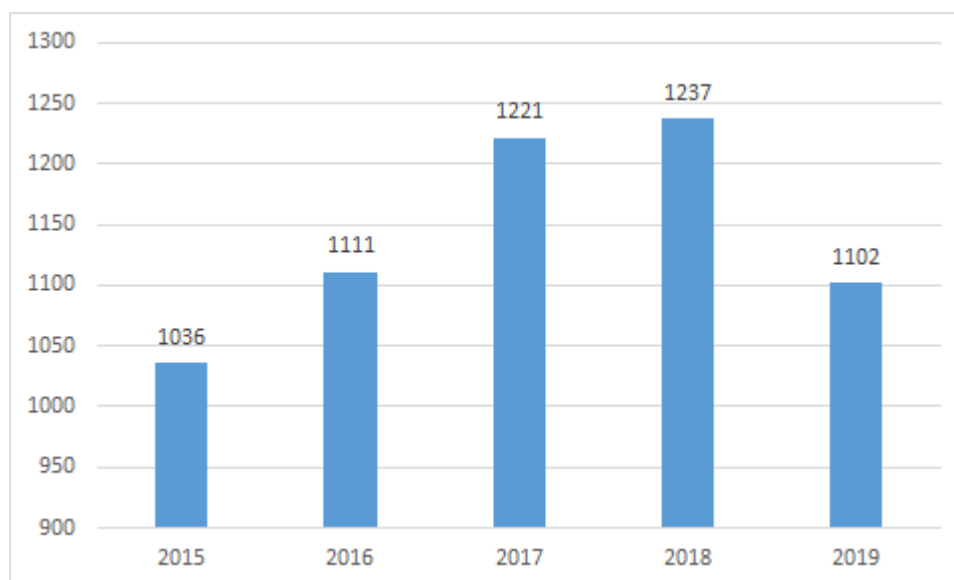
Miskolcon a kereskedelmi vendéglátóhelyek száma 2010-től kezdődően folyamatosan csökkent.

42. ábra: Kereskedelmi vendéglátóhelyek száma 2010-2019 között 6 havi bontásban

Forrás: KSH Statinfo

A féléves bontású adatsorból látható, hogy a helyek között igen alacsony számú a szezonális, időszakos nyitvatartású vendéglátóhely. Az egyéb vendéglátó üzletekkel korrigált vendéglátóhelyszám alakulását a következő ábra szemlélteti.

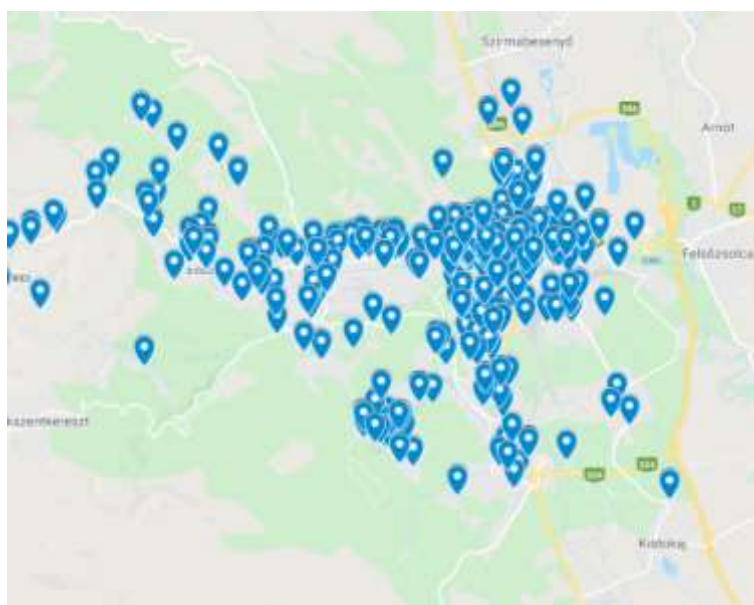

43. ábra: Vendéglátó üzletek száma 2015-2019 között Miskolcon

Forrás: Hatósági Osztály, MJV Önkormányzata

Elhelyezkedésüket tekintve a vendéglátóhelyek - kategóriától, besorolástól függetlenül - a város szinte minden részén előfordulnak.

44. ábra: Működő vendéglátó egységek elhelyezkedése Miskolcon

Forrás: MMJV Önkormányzat

Az éttermek és bisztrók jellemzően a belvárosban találhatóak, egy-két egység évtizedek óta a Történelmi Avason is működik, hasonló sűrűsödés Miskolctapolcán is megfigyelhető, azonban az ottani szolgáltatók szálláshelyorientáltak, ennek megfelelően kezelik Google kereshetőségeiket. A város K-NY-i hossz tengelyében található még ilyen besorolású egységek.

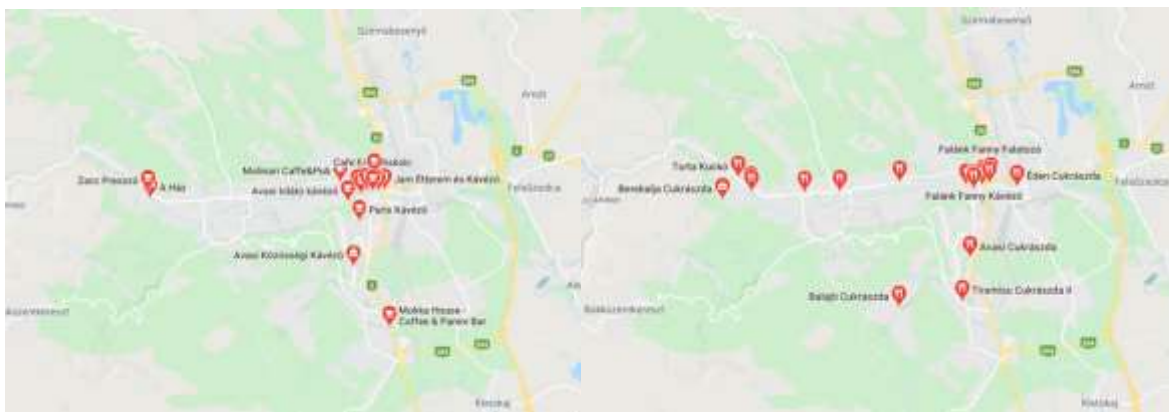

45. ábra: Éttermek, bisztrók elhelyezkedése Miskolcon

Forrás: Google 2020. május

Kávézók jellemzően a Belvárosban találhatóak, néhány egység működik Miskolctapolcán és Diósgyőrben. A cukrászdebesorolású üzletek a város K-NY-i tengelyében és - nagyobb szórással - a város forgalmasabb pontjain vannak.

46. ábra: Kávézók, cukrászdák elhelyezkedése Miskolcon

Forrás: Google 2020. május

Sörözők főként a Belvárosban és a város egyéb, forgalmasabb helyein találhatóak, míg a borozó besorolású üzletek a Belvárosban némiképp sűrűsödnek, emellett a város K-NY-i tendje mentén fordulnak elő.

47. ábra: Sörözők, borozók elhelyezkedése Miskolcon

Forrás: Google 2020. május

A vendégforgalmi mutatók töretlen javulása a miskolci gasztronómiában is érezteti hatását. Bár csökkent a vendéglátóhelyek száma, viszont minőségben pozitív változások mentek végbe. Egyébként is trend, hogy a turizmus utazási motivációi közül az utóbbi években egyre jobban előtérbe kerültek a gasztronómiai célú utazások, melynek egyik oka, hogy egyre több hely nem csupán ételt, hanem élményt is kínál vendégeinek. Sokan akár több száz kilométert is képesek utazni egy-egy különlegesebb étterem kipróbálásáért, és ezek a helyek már vidéken is jelen vannak, nem csak a fővárosban. Ez a pozitív folyamat Miskolcon is megjelent, és egyre több kategóriában tud a város megcsillogtatni országosan is elismert vendéglátóhelyet.

A Belvárosban igen sokszínű a kínálat, hiszen a street-food jellegű A Levestől kezdve, a kifejezetten magyaros ételeket kínáló Kispipa Halászcárdáig vagy a fine dining jellegű Dűlőig, többféle kategória jelen van, s mindegyiknek megvan a maga „rajongótábora”. Ez a szó különösen ráillik az Avas lábánál található Creppy Palacsintaházra, hiszen itt szinte

visszajáró törzsközönség alakult ki a jól felépített üzletpolitikának és a megunthatlan, örök kedvenc palacsintáknak köszönhetően.

És ha már trendek, akkor kihagyhatatlan a zip's Brewhouse megemlézése: a kézműves sörök is egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek, de itt tovább mentek az étterem tulajdonosai, és a Belváros szívében egy igazi látványsöröződével is várják a turistákat és természetesen a miskolciakat is. Szintén a kézművesség jegyében készülnek a Desszertem cukrászda finomságai, melyek rövid idő alatt az édesszájúak kedvencei lettek. A Belváros népszerű helyei közül kiemelkedik még az egyik legújabb vendéglátóhely, a Pizza, Kávé, Világbéke, aminek a kedvéért tényleg sokan elzarándokolnak Miskolcra.

Miskolctapolcán minőségben magasan kiemelkedik az Avalon Ristorante. A TripAdvisoron vagy más utazási weboldalon is kimagasló értékeléseket kap az Avalon Park olaszos étterme, zenés estjei vagy borvacsorái is rendkívül népszerűek a vendégek körében.

Szintén csak az elismerés hangján szoktak nyilatkozni vendégeink a Végállomás Bistorant kínálatáról, ahol a helyi ízek, alapanyagok – pl. pisztráng, sajtok, bükki borok – jelennek meg markánsabban. Hosszú évek óta a környék kihagyhatatlan gasztrocélpontja a Lillafüredi Pisztrángtelep erdei halsütődéje, ami miatt kifejezetten sokan jönnek el Miskolcra.

A városban harmadik éve Miskolci Gasztro Klaszter néven összefognak a legkiválóbb vendéglátóhelyek, és több sikeres gasztrorendezvény alkalmával (Népkerti Gasztro Piknik, Furmint Február) mutatják be kínálatukat a helyieknek és a turistáknak. A Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. szervezésében megrendezésre kerülő GasztroPLACC nevet viselő esemény az elmúlt időszak legdinamikusabban fejlődő és ugrásszerű népszerűségnek örvendő gasztroeseménye, amely egy hiánypótló színfolt a Belváros programkínálatában. A street food-trendeket követve a helyi vállalkozóknak ad bemutatkozási lehetőséget kulturális programmal, látványelemekkel kiegészítve. Nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy jelentős fejlődésen megy át a Bükki borvidék, melynek egyik meghatározó települése Miskolc. Szövetség a Bükki Borvidékért néven összefogtak a régió legmeghatározóbb borászai, hogy az egyik legkevésbé ismert és elismert borvidék népszerűsítésén, borainak minőségjavításán dolgozzanak. Munkájuk gyümölcse már kezd beérni, egyre több gasztrohely kínálatában megtalálható a borvidék, amiben legfőképp két borász jeleskedik. A Gallay Pincészet és Sándor Zsolt Pincészetének borai budapesti Michelin-csillagos éttermekben is megtalálhatók, és egyre több borásztársuk tételei kapnak szakmai elismeréseket.

A legfontosabb gasztronómiai elismerések a közelmúltból:

- Pizza, Kávé, Világbéke: 2018-ban az Év Street-food helye, 2019-ben az Év Alternatív Vendéglátóhelye Díja a Volkswagen-Dining Guide Év Étterme díjátadó gáláján.
- Avalon Ristorante: 2018-ban elnyerte a Közép-Európa legszebb belsőépítészeti megoldásokkal rendelkező étterme címet. Autentikus olasz konyháját pedig már több ízben is jutalmazták, először a World Luxury Restaurant Awards díjátadón nyerte el Közép-Európa legjobb olasz konyhája címet, majd 2019-ben Ospitalità Italiana minősítést nyert az Olasz Külkereskedelmi Kamara által.

- Desszertem Cukrászda: 2019-ben és 2020-ban is bekerült a Dining Guide TOP100 Étteremkalauz TOP 10 vidéki cukrászdája közé
- Lillafüredi Pisztrángtelep: A 2017-es Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon a halászati késztermékek között az első helyezett lett a lillafüredi füstölt pisztráng. A telep szerepel a települési és a megyei Értéktárban is. 2019-ben Hoitsy György, a telep tulajdonosa kapta a Miskolc Város Turizmusáért díjat.
- Dúló Étterem: a Gault&Millau Étteremkalauz 2016-os értékelése szerint a város legjobb étterme
- Végállomás Bistorant: 2014-ben és 15-ben is helyet kapott a Népszabadság TOP 50 megfizethető étterem kiadványában, de írt róluk a Forbes Magazin is. 2014-ben és 15-ben a Gaullt&Millau Étteremkalauz Miskolc legjobb konyhájaként emlegette.
- Az Éttermek Hete rendezvény keretében több miskolci étterem ért el kiemelkedő helyezést (Dúló, Malom Étterem, Lokalista Bistro, Avalon Ristorante)
- Gallay Kézműves Pince: a Magyar Borszakírók Köre 2019-ben a legjobb 12 fehérbor közé választotta a Gallay Pince Blanc 2016-ot.

Közlekedési infrastruktúra

Miskolc Közép-Európa kiemelt közlekedési folyosóinak metszéspontjában fekszik, a város fontos szerepet tölt be a környék közötti közlekedésében.

Az elmúlt évtizedek közötti infrastruktúra-fejlesztései a városi tranzitforgalom csökkentésére törekedtek. Az M30-as autópálya és autópálya Miskolc gyorsforgalmi kapcsolatát teremti meg az M3-as autópályán keresztül Budapesttel, Debrecennel és Nyíregyházával. A város keleti részén elkerülőútként is funkcionál.

A 3.sz főút délről (Mezőkövesd felől) éri el a várost, és keleten hagyja el. Miskolctól délre, Nyékládházán csatlakozik a 35 sz. főút, mely biztosítja a dél-borsodi területekkel (Tiszaújváros) és Debrecennel a kapcsolatot. A város keleti végében csatlakozik az M30-as autópálya jelenlegi végcsomópontjához, és megteremti a kapcsolatot az abaúji térség (Szikszó, Encs) valamint Kassa között.

Az M30-as autópálya Miskolcot és (Tornyosnémetinél) a szlovák–magyar határt összekötő szakaszának építése már 2019 tavaszán elkezdődött, az Európai Unió 552,6 millió euróval segíti az építkezés befejezését, amely várhatóan 2022 elejére készül el.

A végcsomóponttól egy kilométerre, Felsőzsolca határában ágazik ki belőle a 37.sz. főút, mely a zempléni térséggel (Sárospatak, Sátoraljaújhely) teremt kapcsolatot.

A 26. sz. főút a Belvárosban ágazik ki a 3. sz. főútból, északon hagyja el a várost Bánréve felé. Kapcsolatot teremt a legjelentősebb megyei városok közül Ózddal és Kazincbarcikával. Miskolcra óránként vasúti InterCity-járatok indulnak Budapestre és egyéb nagyvárosokba. Miskolcra nemzetközi repülőtér nincs, a közelben a Debreceni és a Kassai Nemzetközi Repülőtéren keresztül érhetők el Európa nagyvárosai.

Miskolc Megyei Jogú Város úthálózatának hossza: 755 km. Ebből kiépített (szilárd burkolattal ellátott) 490 km, a többi nem kiépített belterületi és külterületi zúzalékos vagy földút.

A közösségi közlekedési hálózat alkalmazkodik a város szerkezetéhez, ebből adódóan az utasok több mint fele a két tengelyvonal (észak-déli és kelet-nyugati) mentén közlekedik. A kelet-nyugati irányú tengely mentén helyezkednek el (a város keleti végén) a bevásárlóközpontok, ettől kicsit délre Miskolc fő vasúti személypályaudvara, a Tiszai pályaudvar.

A Belváros keleti végén található a Búza tér, ahol a távolsági buszok és néhány városi autóbusz-viszonylat végállomása is van; itt keresztezi egymást a városon áthaladó két közlekedési tengely.

A kelet-nyugati közlekedési tengely az egyre szűkülő Szinva patak völgye mentén húzódik, erre a tengelyre van felfűzve Diósgyőr, Alsó- és Felső-Majláth, Berekalja, Alsó és Felső-Hámor, Lillafüred és Ómassa. Ebben a tengelyben közlekednek a város 8 évvel ezelőtt megújult villamosai a Tiszai pályaudvar – Felső-Majláth között.

Az észak - déli tengely Miskolc déli részén kettéágazik, így kapcsolja be a város életébe Görömböly, Hejőcsaba, Tapolca, valamint az Avas városrészeket.

Miskolc főbb látnivalói közösségi közlekedéssel jól és könnyedén megközelíthetők. A városba érkező látogatók autóbuszal vagy villamossal eljuthatnak a barlangfürdőhöz Miskolctapolcára, a Palotaszállóhoz, a Hámori-tóhoz vagy a vízeséshez Lillafüredre, de a Diósgyőri vár és a Történelmi Avashoz kapcsolódó Belváros is könnyen megközelíthető a miskolci vonat- és buszpályaudvarról. A villamosokon utazókat nyílt WIFI-hálózat és menetrend-applikáció is segíti, a megállóhelyeket pedig az elmúlt időszakban több esetben turisztikai látnivalóról nevezték el (Görömbölyi pincesor, Pannon-tenger Múzeum).

A közösségi közlekedésben az országban másodikként Miskolcon lett elérhető ez a jegyváltás lehetősége, melyet a városba látogató vendégek mobiltelefonon is elérhetnek. 24 órás, 3, és 7 napos turistajegy, valamint hétvégi családi jegy is váltható a közösségi közlekedési eszközök használatához. 2016-ban 75 db új, környezetkímélő, gázüzemű autóbusz váltotta fel a közlekedési vállalat elavult járműveit.

Emberi erőforrások - Szakképzett munkaerő, szakképzés Miskolcon

Az ágazatban dolgozó szakképzett munkaerő megléte kulcsfontosságú tényező. A turistával való közvetlen kapcsolat miatt a város arculatának fontos formálói, tehát a kellő mennyiségű szakember megléte mellett annak is nagy a jelentősége, hogy megfelelő képzettséggel rendelkezzenek és a munkájukat hivatásuknak tekintsék. A városban közép- és felsőfokú képzés is elérhető magas színvonalon, így lehetőség van arra, hogy az itt képzett szakemberek helyben kamatoztassák a tudásukat.

Középfokú képzés

A városban nagy hagyománya van a vendéglátással kapcsolatos képzéseknek, a Miskolci SZC Berzeviczy Gergely Technikum az ország egyik legrégebben, 1886 óta működő középfokú kereskedelmi szakközépiskolája.

Jelenleg 3 szakgimnáziumi szakon folyik az oktatás:

- kereskedelem – 5 éves képzés, az érettségi után szakmai képzésben 1 év alatt kereskedő OKJ-s szakma szerezhető meg.
- közgazdaság - 6 éves képzés (angol nyelvi előkészítő évfolyammal), az érettségi utáni szakmai képzésben 1 év alatt pénzügyi-számviteli ügyintéző OKJ-s szakma szerezhető meg.
- német két tanítási nyelvű turisztika – 5 éves képzés, a szakmai érettségi vizsga szállodai recepciós OKJ-s szakmát ad, az érettségi utáni szakmai képzésben 1 év alatt turisztikaszervező-, értékesítő OKJ-s végzettség szerezhető meg.

Felnőttoktatásban elérhető képzések:

- Pénzügyi-számviteli ügyintéző (OKJ 54 344 01)
- Vendéglátásszervező (OKJ: 54 811 01)
- Idegenvezető (OKJ: 54 812 01)

Mindhárom szakma esetében a képzési idő 2 év, ingyenes, tandíjmentes.

A középfokú szakképzés másik jelentős színtere a Miskolci SZC Szentpáli István Kereskedelmi és Vendéglátó Technikuma és Szakképző Iskolája.

Jelenlegi képzési formák:

- Szakgimnázium (technikum) képzésben - 5 évfolyam - cukrász, szakács és vendégtéri szaktechnikus
- Szakközépiskola (szakképző iskola) – 3 évfolyam - cukrász, pincér-vendégtéri szakember, szakács, kereskedelmi értékesítő

Mindkét középiskola évek óta aktív és sikeres résztvevője a Schnitta Sámuel Országos Szakmai Emlékversenynek.

Felsőfokú képzés

A felsőfokú szakképzés területén városon belül szintén megoldható a humán erőforrás-képzés. A Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Marketing és Turizmus Intézetében 1995 óta folyik marketing szakirányos képzés. Az új képzési struktúra első eleme a 2006 szeptemberében elindult kereskedelem és marketing szak, s a korábbi továbbképzési szakok hagyományaira épülően 2009 szeptemberében megkezdődött a turizmus és vendéglátás szakon az oktatás. 2008-tól kezdődött a marketing mesterszakos képzés, majd négy év múlva csatlakoztak két szakkal a felsőoktatási szakképzést folytató szervezetekhez. A Vállalkozáselmélet és Gyakorlat Doktori Iskolában a marketingnek önálló, definiált kutatási

területére vesznek fel hallgatókat, eddig 11-en szereztek PhD-fokozatot.

Fő kutatási tématerületek: businessmarketing– innovációmarketing – társadalmi/non-business marketing – városmarketing – turizmus- és desztinációmarketing, mely területeken több kutatási program, pályázat keretében végeztek vizsgálatokat.

2016. július 1-jétől Marketing és Turizmus Intézet néven dolgoznak, melyen belül a Marketingstratégia és Kommunikáció Intézeti Tanszék, Értékesítés és Kereskedelem Intézeti Tanszék, valamint Turizmus-Vendéglátás Intézeti Tanszék működik.

2009-ben kezdték el szervezni az Országos Városmarketing-versenyt, mely ma már a társegyetemekkel közösen megrendezett egyik legnagyobb felsőoktatási verseny. 2015-ben a Magyar Marketing Szövetséggel és a Hinora Group-pal összefogva megalapították a „Marketinggyémánt” Országos Városmarketing Díjat. Az Intézet hallgatói duális felsőfokú képzési formában is részt vesznek.

A turizmus-vendéglátás területén a városban megvannak a megfelelő képzési bázisok, a diákok mindenütt gyakorlatorientált oktatásban részesülnek, mely biztosítja számukra, hogy az iskolai képzés befejezése után könnyen elhelyezkedjenek a szakterületükön. Az országos trendnek megfelelően viszont Miskolcon is gond a megfelelő munkaerő megtartása, hiszen az ágazatra jellemző alacsony bérek miatt (ami a Kelet-Magyarország régióban fokozottan érvényes) sokan a fővárosban, a Dunántúlon vagy külföldön keresnek boldogulást. Ennek a helyzetnek a megoldása csak országos szinten képzelhető el, bár a pandémia bizonyára hosszabb távon is át fogja rendezni az ágazat munkaerőpiacát.

Önkormányzati befolyás, érdekképviselői, szakmai szervezetek

Az idegenforgalmi tevékenység hatékony szervezését nagyban befolyásolja, hogy hol, milyen formában történik a szervezés, milyen önkormányzati közreműködéssel és milyen szakmai szervezetekkel, szereplőkkel való szoros együttműködésben.

Jelenleg Miskolcon az idegenforgalmi tevékenységet a többségi önkormányzati tulajdonban lévő MIDMAR Miskolci Idegenforgalmi Marketing Nonprofit Közhasznú Kft. végzi, amely egyben Miskolc turisztikai desztinációmenedzsment-szervezete.

A MIDMAR Kft. számos szakmai kapcsolatot ápol, egyesületekkel, szakmai szervezetekkel, piaci szereplőkkel, azonban Miskolc idegenforgalmi tevékenységében négy kulcsfontosságú intézmény és szervezet játszik szerepet:

1. Miskolc MJV Önkormányzata

Az önkormányzat a MIDMAR Kft. többségi tulajdonosa. A MIDMAR az önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződés keretében lát el helyi adóval, gazdaságszervezéssel és turizmussal kapcsolatos feladatokat. A MIDMAR saját tevékenységből származó bevételei

mellett az önkormányzat támogatja a Kft. működési költségeit az évente megkötött megállapodás alapján. 2018-ban, az önkormányzat átszervezésekor alakult meg a Kulturális és városmarketing-osztály, melynek eredményeként a MIDMAR-t is átszervezték. Ezt követően a dolgozók egy része az osztályon folytatta munkáját. Az átszervezés hátrányaként említhető, hogy a továbbiakban nem voltak egyértelműen különválasztva a TDM-szervezet és az illetékes önkormányzati osztály feladatai, mint ahogyan a városmarketing és az idegenforgalmi feladatok ellátása sem. A MIDMAR saját tevékenysége maradt a Tourinform Iroda és a szezonális információs pontok üzemeltetése, a Miskolc Bolt üzemeltetése, turisztikai információ-szolgáltatási feladatok, és ad hoc jelleggel, városmarketing és/vagy turisztikai marketing szakmai feladatok.

2. Miskolc és Térsége Turisztikai Egyesület

A 2011-ben alapított egyesület legfőbb célja a turizmus terén érdekelt vállalkozások, szolgáltatók, civilszervezetek és magánszemélyek tevékenységének összehangolása, támogatása. Az egyesület - Miskolc MJV és a Miskolc Holding Zrt. mellett - 25%-ban a MIDMAR Kft. tulajdonosa. Kezdetben az egyesület és a MIDMAR Kft. munkáját szoros együttműködés jellemezte. A két szervezet közösen látta el a TDM-feladatokat összhangban a város önkormányzatának céljaival. Az egyesület székhelyeként jelenleg is a MIDMAR által üzemeltetett Tourinform Iroda funkcionál. A szervezetekben történt folyamatos átalakulások az összehangolt munkavégzés hatékonyságának romlását eredményezték, emiatt mielőbb újraszervezésre van szükség.

Az egyesület céljai az alapszabálya szerint:

- Miskolc és térsége turisztikai tevékenységének koordinálása és szakmai kérdésekben hozott állásfoglalásának képviselése által.
- A turizmus terén érdekelt vállalkozások, szolgáltatók, civilszervezetek és magánszemélyek tevékenységének összehangolása, támogatása, érdekvérvényesítése. - A térség turisztikai pozíciójának erősítése, a tagság érdekvérvényesítési, szolgáltatói aktivitásának növelése a civil érdekvérvényesítés és az együttműködések kialakításának területén.
- A térség turisztikai szolgáltatóinak, szervezeteinek, releváns szakterületen tevékenykedő magánszemélyeinek az egyesületbe történő belépésének kezdeményezése.
- A turisztikai szolgáltatók, szervezetek, magánszemélyek tevékenységének összehangolása, érdekképviselése, részvétel a turisztikai programok, koncepciók, stratégiák döntés-előkészítésében.
- Szakmai kérdések megvitatásának kezdeményezése, a tagság kollektív állásfoglalásának kialakítása, az állásfoglalás egységes képviselése.
- Tagság folyamatos informálása az egyesület célkitűzéseiről, eredményeiről.
- Szakmai szervezetekkel való együttműködés kezdeményezése.
- Országos és nemzetközi tematikus programokhoz történő kapcsolódás, pályázati források kiaknázása.

A szervezet céljait különösen a következő eszközökkel valósítja meg:

- promóciók, akciók szervezése és lebonyolítása,
- kiadványok megjelenítése,
- képzések szervezése,
- konferenciák szervezése,
- a TDM munkájában való aktív részvétel.

3. Magyar Turisztikai Ügynökség

A Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) az állami turizmusirányítás központi vezető szerve.

Az MTÜ legfontosabb célja, hogy növelje Magyarország mint úti cél versenyképességét, és aktívan hozzájáruljon ahhoz, hogy az ország még vonzóbbá, élményekben gazdagabbá váljon a külföldi és belföldi turisták, valamint üzleti utazók számára. A Magyar Turisztikai Ügynökség valamennyi turisztikai szereplővel közös küldetése: elmesélni Magyarország történetét, és a turizmus fejlesztésén keresztül biztosítani hazánk gyarapodását.

Az Ügynökség fő feladatai közé tartozik a turizmusfejlesztés irányítása és stratégiájának meghatározása a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló törvény alapján, desztinációs megközelítésben. Emellett országos szinten koordinálja a turizmusmarketinget, beleértve a magyarországi turisztikai márkarendszer kialakításával kapcsolatos feladatokat és a belföldi, illetve nemzetközi marketing- és kommunikációs tevékenységet is.

A szervezet feladataihoz tartozik a turisztikai országmárka fejlesztése és annak kommunikációja, valamint nem csak a turisztikai, de a teljes Magyarország-arculati megjelenés kidolgozása. Elvégzi a küldőországokban folyó szakmai munka irányítását, továbbá a nemzetközi piacépítésben egy új szemléletű, innovatív értékesítésösztönzés kidolgozását. Ellátja a törvénybe foglalt desztinációfejlesztési feladatokat, a turisztikai helyzetelemzéseket, a problémák és potenciálok feltárását, a prioritizálási és beavatkozási pontok meghatározását, a szakmai kutatás-elemzési és képzési feladatokat, valamint a térségi és kormányzati egyeztetéseket. A támogatójellegű szakmai koordinációs tevékenységével célja a piaci szereplők és a szakmai partnerek munkájának segítése.

Az MTÜ koordinálja a tulajdonában lévő Tourinform márkanév alatt működő turisztikai információs irodák tevékenységét, így a miskolci Tourinform Iroda működését is.

4. Magyar Turisztikai Desztinációs Menedzsment Szövetség

Miskolc turisztikai desztinációmenedzsment-szervezeteként a MIDMAR az MTDMSZ tagja.

A szövetség alapszabálya szerint alapcéljai:

- Egy modern és erős turisztikai szakmai szövetség, nemzeti desztinációs érdekképviselői szervezet és szakmai együttműködési hálózat hatékony, eredményes működtetése.

- Tanácsadás a tagok számára minden olyan kérdésben, amely megfelel a turisztikai szervezetek alapító okiratában feltüntetett feladatainak.
- Azon körülmények javítása, amelyek között a tagok ellátják feladataikat.
- Aktív közreműködés a mindenkor magyar nemzeti turisztikai stratégia és koncepció kidolgozásában, átfogó turizmusfejlesztés.

A szövetség további kiemelt céljai:

- A magyar turisztikai desztinációk és desztinációmenedzsment-szervezetek szakmai- és érdekképviselője.
- A szakmai partnerség biztosítása érdekében a hálózati és szakmai együttműködés megteremtése, fejlesztése és erősítése.
- Aktív szakmai közreműködés a korszerű nemzeti turizmuspolitika, a turizmust érintő jogi és közgazdasági szabályozás, a nemzeti marketing és promóció, a turisztikai fejlesztési, támogatási, képzési, monitoring- és innovációs politika kialakításában és megvalósításában.
- A turisztikai desztinációmenedzsmenthez kapcsolódó szemléletmód, szaktudás és logika képviselője, megosztása, terjesztése és népszerűsítése.
- Nemzeti, azaz a határon inneni és túli magyar turisztikai desztinációk közötti kapcsolatok és szakmai együttműködések erősítése. Együttműködés biztosítása a magyar turisztikai desztinációk és turisztikai desztinációmenedzsment-szervezetek fejlesztését szolgáló vagy támogató hazai és nemzetközi szervezetekkel.

A négy hangsúlyos intézmény és szervezet mellett a MIDMAR számos helyi és regionális, a turisztika és vendéglátás területén tevékenykedő szervezettel – egyesületekkel, szövetségekkel, klaszterekkel ápol napi szintű kapcsolatot.

Turisztikai attrakciók és a közelmúltban megvalósult turisztikai fejlesztések

Miskolc elmúlt évekbeli turisztikai sikereihez nagyban hozzájárultak az időszakban megvalósult turisztikai fejlesztések. Az alábbiakban bemutatandó, megvalósult fejlesztések az elmúlt esztendő trendjeire voltak hatással, a folyamatban lévő fejlesztések pedig a következő időszak turizmusának fellendülését eredményezhetik, mindemellett fontosak a stratégiai tervezés kapcsán is.

Már megvalósult fejlesztések

- **Miskolctapolcai Strandfürdő fejlesztése**

A Miskolctapolcai Strandfürdő fejlesztése a régi strand területén indult. Az egymásra épülő, egymást kiegészítő építési szakaszok első üteme 2013 decemberében a régi strand területére vonatkozó tervek megvalósításával kezdődött.

A fürdőfejlesztés első szakaszában egy 50 x 25 méteres, 10 sávós, 2,2 méter vízmélységű versenymedence készült el, amely nemcsak strandolásra, hanem nemzetközi úszó- és vízilabdaversenyek megtartására is alkalmas.

A meglévő bejárati főépület jellegzetes szerkezetének és kupoláinak megtartásával modern, építészeti magasszínvonalú épület készült el, amelyben a téli időszakban is nyitva tartó wellnessrészleg, büfék és étterem is helyet kapott. A szaunák önálló (tölcsér formájú) egységekben épültek, összekötő híddal közelíthetők meg.

Újjáépült a Hejő patak mentén álló egykori öltözőépület, amelynek felső szintjén zöldtetős napozókert létesült. A versenymedence mellé telepített mesterséges dombok alatt kaptak helyet a medence működéséhez és a sportesemények lebonyolításához szükséges helyiségek, míg a medence felőli oldalon lelátók épültek. A projekt 2015 év végére fejeződött be közel 2 MrdFt beruházással.

- **Selyemréti Strandfürdő**

A fürdő az elmúlt években több felújításon és bővítésen esett át. 2013 nyarára 3,5 hektáros parkosított strandterülettel bővült a létesítmény: a látogatók 2728 négyzetméter vízfelületen újra élvezhetik a dögönyözőket, és birtokba vehetik a 3 pályás csúszdamedencét, a 25 méteres tanmedencét, a pezsgőfürdős ülőmedencét és egy élményelemekkel felszerelt gyermekmedencét, továbbá a folyamatosan működő, 50 méteres úszómedencét. 2019-ben megújult a fogadóépület, és egy korszerű, már edzésekre és utánpótlástornák megrendezésére is alkalmas, 50 méteres medencét építettek. Modern uszodatechnikával és uszodagépészettel szerelték fel, a víz fűtése is környezetbarát lett. A medence fölé új, merevlemez sátor szerkezet épült.

- **Lillafüredi Állami Erdei Vasút (LÁEV) fejlesztése**

2019-ben az Interreg V-A Szlovákia–Magyarország Együttműködési Program keretében a Kassai Gyermekvasúttal közösen a Dorottya utca végállomás utasfogadó tereinek felújítása, különböző látványelemekkel való kiegészítése, valamint egy historizáló megjelenésű, új személykocsi építése valósult meg.

- **Diósgyőr-Lillafüred komplex kulturális és ökoturisztikai fejlesztése**

A pályázatot 2011-ben nyújtotta be a miskolci önkormányzat, a projekt egyik felében a Lillafüredi függőkertet újították fel, a másik felében a Diósgyőri várat. Az elszámolható fejlesztési költség: 2 714 459 160 Ft volt, ebből az európa uniós támogatás 2 272 384 272 Ft. A várrekonstrukció első üteme megvalósult, a vár mellett kialakították a Vásárteret és a Lovagi Tornák Terét is.

- **Csodamalom Bábszínház és a Művészetek Háza infrastruktúrájának megújítása**

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata a TOP-6.1.4-16-MI1-2017-00001 azonosító számú projektje keretében megújult a Csodamalom Bábszínház és a Művészetek Háza infrastruktúrája.

A CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál 2004 óta önálló vonzerőt képviselő, külföldi látogatók érdeklődésére is számot tartó rendezvény, melyet minden évben a Művészetek Házában és jó ideje a Csodamalom Bábszínházban rendeznek meg. A projekt részeként a Csodamalom Bábszínházban két új vetítőtermet alakítottak ki, az egyik a volt műszaki terem, a másik egy kisebb földszinti terem, ahol a szükséges légtechnikai fejlesztéseket valósították meg. A beruházás részeként felújították a színháztermet is.

A Művészetek Házában az Uránia és a Béke terem érintette a fejlesztés. A projekt részeként kicserélték a nézőtéri székeket, és beszerezték a rendezvényhez szükséges technikai eszközöket.

A projekt 2019 végén, 236 500 000 Ft elszámolható bruttó összköltséggel valósult meg.

- **Miskolci Állatkert és Kultúrpark infrastrukturális fejlesztése, környezettudatos életre nevelés**

A természeti értékek védelme, a környezetbarát gondolkodásmód fejlesztése céljából kialakítottak két, fokozott védelem alatt álló ragadozó faj, a kárpáti hiúz és a szürke farkas számára egy kifutókomplexum, mely egy rönk oktatóházzal és egy geológiai tanösvénnyel kiegészülve együttesen tájékoztatja az állatkert látogatóit az élőhely és a hozzá kapcsolódó élővilág közötti szerves kapcsolatáról. Sor került oktatóanyagok (memóriajáték, munkafüzetek) összeállítására, 3D-s modellek és információs táblák elhelyezésére is. A projekt 2015 júniusában fejeződött be 82,2 MFt beruházással.

- **Anna-barlang**

2011-ben 57 millió forint EU-támogatásból valósult meg a barlang világítástechnikai fejlesztése.

- **Szent István-barlang**

Európai uniós támogatásból (KEOP-3.1.2/2F/09-11-2013-0013) finanszírozott beruházás keretében 2014-ben korszerű, LED-es fényforrásokra cserélték a régi lámpatesteket, illetve a barlangba új kapaszkodókat, korlátokat építettek be.

- **Lillafüredi Libegő**

A magánberuházás keretében megépített libegő 2016 májusa óta használható. A libegő egy kilométer hosszan szállítja az utasokat a lillafüredi Erzsébet sétány menti kiindulóállomásra a 606 méter magas Jávorhegyre. A felvonó mellett kialakítottak

egy rollerösvényt, valamint egy Oxigén nevű túraútvonalat is. A beruházás 685 millió forintba került.

- **Lillafüredi Sport- és Kalandpark**

2015-ben nyílt meg egy korábbi, elhanyagolt laktanya területén a kezdetekben DVTK Szabadidőpark nevet viselő létesítmény. A számtalan szórakozási élményt kínáló park (akadály- és kábelpálya, kültéri-beltéri lasertagaréna, zip line lecsúszópálya, fociügyességi minipark, futsal- és lábtengőpálya, görkorcsolyapálya, pánikszoba, segway-akadálypálya) közel 700 milliós összberuházás eredménye, az Új Széchenyi Terv keretében az Európai Unió és a magyar állam által nyújtott több mint 352 milliós forintos támogatással valósult meg.

- **Avalon Park**

A Miskolctapolcán megvalósult 5,5 milliárd forintos magánberuházás 90 új munkahelyet teremtett. A régió meghatározó turisztikai létesítményévé vált, és a 2015-ös év egyik legnagyobb turisztikai magánberuházása volt. Tartalmi elemei: wellness-szálloda, apartmanrökházak, étterem, konferenciaközpont, söröző, elektromosgokart-pálya, szabadtéri játszópark.

- **Tündérkert**

A Diósgyőri vár mögötti elhanyagolt, gazos területen jött létre magánberuházásban. 2016 óta folyamatosan bővül és épül, jelenleg sétányok, velencei körhinta, szökőkút, hangulatos patak, kerékpártárolók, árnyas pergolák, rózsalugasok találhatóak a gondozott parkban, mely szabadon látogatható.

Folyamatban lévő fejlesztések

- **Lillafüredi Állami Erdei Vasút (LÁEV)**

Magyarország Kormánya 2017 nyarán döntött a hazai kisvasutak fejlesztéséről, amelyre összesen 10 milliárd forintot különítettek el. Ebből mintegy 6 milliárd forint értékben a Földművelésügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó, erdőgazdasági kezelésű erdei vasutak négy vonalán nyílik lehetőség nagyszabású felújításokra. A LÁEV összesen 25 kilométeres vonalhálózatán ez teljes körű pályafelújítást, valamint a járműállomány nagy részének megújítását jelenti majd.

A vasutat működtető ÉSZAKERDŐ Zrt. célja, hogy a LÁEV fennállásának 100. évfordulóján egy korhűen és ugyanakkor korszerűen felújított, hosszú távon üzemeltethető erdei vasutat adhasson vissza az utazóközönségnek.

- **Miskolctapolcai Strandfürdő bővítése és környezetének fejlesztése**

Folytatódik a strandfürdő fejlesztése 5, ellipszis alakú épületegyüttes kialakításával, élményfürdő-építés belsőépítészettel, környezetrendezéssel, parkoló kialakítással, kerítésépítéssel. A Modern Városok Program forrásaiból készülő, 1,27 Mrd Ft-os beruházás várhatóan 2020 decemberében fejeződik be.

A "Miskolctapolca turisztikai fejlesztése" projekt keretében új attrakciós elem valósul meg a csónakázó tavon (szökőkút zenével, fényjátékkal), az őspark - mint helyi védettséggel rendelkező gyűjteményes kert – fejlesztése. Kapcsolódó projekteleként megvalósul az Akropolisz színpad felújítása is. A projekt várhatóan 2021 közepén fejeződik be TOP 6.1-es forrásból, 628 millió forint összköltséggel.

A "Zöldváros kialakítása Miskolctapolca akcióterületen" című projekt keretében új játszótér jön létre a Barabits sétány és a Garas utca közötti ősparki területen, és szolgáltatópavilonok épülnek. Felújítják a Barabits sétányt és a tó körüli sétányt is, valamint a csónakázótó rehabilitációja is befejeződik. A tó mellett új csónakház készül vendéglátó funkcióval, valamint a tó közepén található szigethez új híd épül. A Miskolctapolcára kivezető Hejő-liget fejlesztése is megkezdődött, melynek célja aktív városi rekreációs területek kialakítása. A projekt várhatóan 2021 közepén fejeződik be TOP 6.3-as forrásból, 923 millió forint összköltséggel.

● **Történelmi Avasi turisztikai fejlesztése**

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapból és hazai központi költségvetési előirányzatból készül el a TOP-6.1.4-15-MI1-2016-00005 számú „Történelmi Avasi turisztikai fejlesztése” nevű projekt, melynek célja a Történelmi Avasi komplex turisztikai fejlesztése. A program Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Miskolc- Avasi Református Egyházközség, a Miskolci Zsidó Hitközség és az Avasi Zarándoklat Egyesület által alkotott konzorciumban valósul meg.

A fejlesztés főbb elemei:

- Az Avasi kilátó és környezetének fejlesztése
- Az avasi Bormúzeum bővítése
- Az avasi református templom felújítása, tetőfelújítás faszindelyezéssel
- Izraelita emlékhely kialakítása
- Az avasi Bortanya – fogadó és rendezvénytér

A projektmegvalósítás tervezett befejezése: 2021.04.30., elszámolható bruttó összköltsége: 1.500.000.000 Ft

Megkezdődött TOP 6.3-as forrásokból a Avasi északi oldal csapadékvíz-elvezetés fejlesztése, melynek keretében a turisztikai akcióterület alapközmű-ellátottsága javul.

● **A Miskolci Állatkert és Kultúrpark ökoturisztikai fejlesztése**

Az Európai Regionális Fejlesztési Alap és a magyar kormány vissza nem térítendő támogatásából valósul meg a „Miskolci Állatkert és Kultúrpark ökoturisztikai fejlesztése” projekt. A projektben megvalósuló, új állatfajok bemutatását szolgáló látogatóterek és kifutók megépítésének célja a természeti értékekben rejlő turisztikai lehetőségek hasznosítása, a természeti értékek védelmére irányuló tudatos magatartás kialakítása.

A „Miskolci Állatkert és Kultúrpark ökoturisztikai fejlesztése” projektben Himalája-bemutató (kék juh, hópárduc, jak), oroszlánház- és kifutó épül, valamint felújítják a tigrisházat. Új fogadóközpontot, továbbá 40-50 fő befogadására alkalmas új szabadtéri oktatóteret alakítanak ki. A fogadóközpontban ajándékbolt és vendéglátó egység létesül, és bővítik a meglévő büfét is. Megújulnak a látogatók által használt belső utak, és egy új, tematikus játszótér is készül a gyermekek számára.

A projektmegvalósítás tervezett befejezése: 2020.12.31., nettó összköltsége: 400.000.000 Ft

- **A Herman Ottó Múzeum bővítése**

A Herman Ottó Múzeum jelenlegi épülete egy kétszintes kiállítótérrel bővül, amely három kiállítási egység elhelyezését teszi lehetővé:

1. A Barna György műgyűjtő által összegyűjtött és a városnak adományozott népviseleti gyűjtemény
2. A Petró- és Kövesi-féle képzőművészeti gyűjtemények
3. Időszaki képzőművészeti módszertani tár.

Emellett egy melléképület kerül kialakításra a népviseleti gyűjtemény szakszerű tárolása és állagmegóvása céljából.

A megvalósítás befejezése: 2020.12.31., a projekt összköltsége: 703 500 000.-Ft

- **Diósgyőri vár belsővár-rekonstrukció II. ütem, és a várhoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések**

A belső vár rekonstrukciójának II. üteme lehetőséget teremt a vár csonka részeinek visszaépítésére, mely szerkezeti és állagmegóvási céllal történik, továbbá a tervezett beruházás hozzájárul a vár belépési pontjainak – ezzel befogadóképességének – növeléséhez. Mindez elengedhetetlen annak hosszú távú működéséhez, segíti a megvalósított turisztikai attrakció működését, hasznosítását. A fejlesztési elemhez kapcsolódik a vár melletti Déryné-ház területének infrastrukturális fejlesztése, közösségi vizesblokkok, kiszolgálóegységek kialakítása, a vár megközelítésének biztosítása.

A Diósgyőri vár környezetének rendezése:

Egy nagyobb befogadóképességű parkoló épült a Tapolcarét utcán, mely már elkészült, a vár megközelítését egy új út megépítésével biztosítják, továbbá a vár és a mellette lévő Lovagi Tornák Tere közötti terület is megújul. A projekt a Modern Városok Program keretében valósul meg 15,8 Mrd Ft forrásból.

- **Turisztikai applikáció továbbfejlesztése**

Miskolc turisztikai szervezete 2013-tól a teljes turisztikai szolgáltatási folyamatot egyetlen TDM-szoftver segítségével menedzseli - az imázsépítést, az értékesítést, a helyi tartalomszolgáltatást és a komplex monitoringot. A jelenlegi fejlesztés célja az applikáció tartalmi és technológiai továbbfejlesztése, olyan technológiai fejlesztések megvalósítása, amely révén európai szinten is a legmodernebb turisztikai szolgáltatásokat nyújtó alkalmazássá válhat. Az alkalmazás egy integrált, városi szolgáltatásokat kezelni képes app lesz, mely az ideérkező utazók számára egy alkalmazással széles körű szolgáltatásokat nyújt. A megvalósítás befejezése: 2020.12.31., a projekt összköltsége: 40 MFt.

- **Bükk Csillagda (BNPI)**

A Bükk Nemzeti Park - mely egyben Bükk Csillagoségbolt-park is - kiváló lehetőségeket nyújt a csillagászati megfigyelésekhez. A Bükk Csillagda olyan, Közép-Európában is egyedülálló attrakció lesz, melynek eredményeképp mérhetően javulnak az égbolt mint kulturális és természeti örökségünk bemutathatóságának feltételei. A tudomány – élmény - interakció hármásának központba állításával nappal és éjszaka is olyan egyedülálló élményben részesülnek a látogatók, amely hazánkban csak itt lesz elérhető. Az interaktív, több generációt egyszerre megszólítani képes Bükk Csillagda szórakoztatva vezeti be a látogatókat a csillagos égbolt csodáiba. Az épület közel 700 m2 alapterületen várja majd a vendégeket. A beruházás a kormány nettó 990 millió forintos támogatásával készül.

- **Szeleta Park Látogatóközpont (BNPI)**

A projekt célja a Bükk hegység értékeinek a mai kor követelményeinek megfelelő oktatási és turisztikai szempontú interpretációja az egyedülálló, négy évszagos élményt nyújtó Szeleta Park Látogatóközpont kialakításával a Bükk keleti kapujában. A látogatóközpont Miskolc belterületének nyugati, a hegységbe benyúló csúcsában helyezkedik el, a Bükk észak-keleti lábánál, a hegységből előtörő Szinva patak bal partján, a Miskolc-Eger közötti közforgalmú út ölelésében. A fejlesztéssel érintett Miskolc 31329/3 helyrajzi számú, 23.298 m2 területű ingatlan a Bükk Nemzeti Park védett területének határán található, ott, ahol a városi lakókörnyezet domináns tájképi váltással érintkezik a Bükk hegység természeti környezetével.

Projekt összege: 1,4 milliárd Ft

2.3. Miskolc idegenforgalmi marketing-tevékenysége az elmúlt időszakban

Miskolc attrakcióin, vonzerőin és a turizmust támogató erőforrásokon túl a város megítélésében fontos szerepe van az idegenforgalmi marketing-tevékenységnek. Miskolc turisztikai arculatának formálódása, a használt marketingüzenetek és eszközök helyes megválasztása legalább annyira befolyásoló tényező Miskolc vonzerejének növelésében, mint az, hogy mennyire egyediek az attrakciói vagy éppen milyen a szálláshelykínálat. A mostani helyzet és az idáig vezető út megértését segítik az alábbi pontokban bemutatott idegenforgalmi szervezéssel és marketinggel kapcsolatos tények.

2.3.1. Az idegenforgalmi szervezési tevékenység színhelye(i)

Miskolc turisztikai desztinációmenedzsment-szervezetének megalakulása előtt a város idegenforgalmi feladatait az önkormányzat illetékes osztálya látta el.

A MIDMAR Miskolci Idegenforgalmi Marketing Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaságot (a továbbiakban: MIDMAR Kft.) 2012-ben alapította Miskolc Megyei Jogú Város, azt követően, hogy a város korábban kilépett a Turisztikai Desztinációs Menedzsment (TDM) szervezetből. Az alapításkor a társaság alapvető feladata a turisztikaimarketing-tevékenység ellátása volt, ezen túlmenően a közösségi turisztikai termékfejlesztés, az ehhez szükséges koncepció készítése és végrehajtása, valamint az ehhez a munkához szorosan kapcsolódó vendégelégedettség- és piackutatás, illetve monitoring voltak.

A MIDMAR Kft. 2012. év végén Miskolc Nemzetgazdasági Minisztériumnál regisztrált turisztikai desztinációmenedzsment-szervezetévé vált.

A MIDMAR Kft. a Miskolci Törvényszék Cégbíróságának Cg. 05-09-024717/21 sz. végzése alapján 2013. december 6-án megszerezte a közhasznúsági fokozatot, illetve jogállást.

2015. január 1. napjától a MIDMAR Kft. üzemelteti a miskolci Tourinform Irodát is a Magyar Turizmus Zrt.-vel (ma Magyar Turisztikai Ügynökség) a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatával kötött szerződések értelmében. 2015-től kezdődően a MIDMAR Kft. tulajdonosi körébe belépett a Miskolc Holding Önkormányzati Vagyonkezelő Zrt., valamint a Miskolc és Térsége Turisztikai Egyesület.

A MIDMAR Kft. által ellátandó közfeladatok 2017 augusztusától bővültek, melyeket - a 2017. november 30-ai közgyűlésen elfogadottak alapján - közszolgáltatási szerződésben adott át Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata az alábbiak szerint:

„(1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

13. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok.

5.1. A Közszolgáltató a turizmussal kapcsolatos feladatkörrel összefüggésben az alábbi feladatokat látja el:

5.1.1. Értékmegőrzés, ezen belül különösen:

5.1.1.1. Miskolc épített, természeti és kulturális örökségének megóvásában és fenntartható turisztikai hasznosításában való közreműködés.

5.1.1.2. Miskolc desztinációfejlesztési (turizmus) stratégiájának elkészítése és megvalósításában való közreműködés során a város épített, természeti és kulturális öröksége megóvási és fenntartható turisztikai hasznosítási szempontjainak érvényesítése.

5.1.1.3. Miskolc épített, természeti és kulturális örökségének megóvása és fenntartható turisztikai hasznosítása érdekében a turizmustudat erősítése, különös tekintettel a helyi lakosság vendégbarát szemléletének fejlesztésére.

5.1.1.4. Együttműködés az Önkormányzattal a város értékeinek megőrzésében, a helyi közösségek identitásának erősítésében, a közösségi infrastruktúra fejlesztésében, a munkaerő foglalkoztatottsági szint növelésében, valamint a helyi társadalmi felelősségvállalásban.

5.1.2. Turizmushoz kapcsolódó koordinációs feladatok, ezen belül különösen:

5.1.2.1. Szakmai érdekképviselés ellátása helyi, térségi és országos szinten.

5.1.2.2. Országos, térségi és helyi szakmai szervezetekkel való együttműködés Miskolc közösségi alapú turizmusfejlesztésének ügyében.

5.1.2.3. Folyamatos szakmai kapcsolattartás a turisztikai attrakciógazdákkal, szolgáltatókkal, intézményekkel.

5.1.3. Információs szolgáltatás, ezen belül különösen:

5.1.3.1. Általános információs szolgáltatás Miskolc turisztikai kínálatáról tudatos éves tervezés és szakszerű megvalósítás mellett.

5.1.3.2. Turisztikai adatbázisok létrehozása, és folyamatos karbantartása, frissítése.

5.1.3.3. A Tourinform Miskolc irodának mint a helyi turisztikai információs szolgáltatás központjának működtetése. Körültekintő igényfelmérés alapján szezonális turisztikai információs irodák működtetése a főbb miskolci attrakciók mellett, vendégbarát nyitvatartási idők meghatározásával.

5.2. A Közszolgáltató a gazdaság szervezéssel kapcsolatos feladatkörrel összefüggésben az alábbi feladatokat látja el:

5.2.1. Versenyképesség-növelés, ezen belül különösen:

5.2.1.1. Miskolc versenyképességének növelése érdekében a kommunikációs kompetenciák mint szükséges várospolitikai terület tervezése, fejlesztése, az ehhez kapcsolódó feladatok stratégiai és operatív tervezése, kivitelezése.

5.2.1.2. Miskolc társadalmi kohéziójának erősítése érdekében identitáserősítő közösségi megoldások tervezése, kivitelezése.

5.2.1.3. Miskolc gazdasági imázsának mint fontos gazdaságszervezési tényezőnek fejlesztése, a kapcsolódó kommunikációs feladatok tervezése, kivitelezése, különösen a stratégiai és operatív kommunikációs feladatok ellátása.”

2018/2019 fordulóján szervezeti változás következtében a MIDMAR Kft. létszáma lecsökkent, a városmarketing-feladatok ellátása az önkormányzat Kulturális és marketingosztályával közösen valósult meg.

2.3.2. Miskolc mint márka változásainak bemutatása

Miskolc két évtizede a városra jellemző, a város fejlődési irányát kifejezni szándékozó szlogenekkel és logókkal igyekezett meghatározni magát.

2001 - Nyitott kapuk városa

Miskolc 2001-ben pályázatot írt ki a városi logóra. A nyertes logón az Avasi templom látható, az akkori magyarázat szerint azért, mert a templom harangjátéka Miskolc szimbóluma.

A szlogen már később „mosódott össze” a logóval. Miskolc szlogenpályázatát is kiírt, ebben nyert a Nyitott kapuk szlogen. Mindkettő tíz éven át, 2001 és 2011 között hívta fel a figyelmet Miskolcra. A négy (Zsolcai, Csabai, Szentpéteri, Győri) nyitott kapu jelképezi a város befogadójellegét; a szlogen a négy városrész, illetve a város közlekedési kultúráját meghatározó kapuk által egy nyitott városra utalt.

2005 - A kultúra várost épít

“Miért Miskolc?” kérdéssel készült el Miskolc Európa Kulturális Fővárosa pályázata 2005-ben.

Az ötkötetes dokumentum a válaszokat is megadta:

- ... mert 70.000 év történetének élő múzeuma
- ... mert páratlan természeti adottságokkal, épített örökséggel rendelkezik
- ... mert itt a kultúra várost épít
- ... mert a kultúra utakat épít és összekapcsol.

A Kultúra várost épít c. fejezetben részletezte a város azokat a kulturális, infrastruktúra-beruházásokat, melyek megvalósítását célul tűzték ki 2010-ig, ez a szlogen végül 2005-2010 között a város arculatában gyakran megjelent, párhuzamosan a 2001-ben elfogadott hivatalos logóval.

2012

2012-ben egy éven keresztül a város szlogen nélkül használta a korábbi logót, más színvilágban, más betűtípussal.

2012

Héttagú zsűri – Réz András esztéta, kritikus, a zsűri elnöke, Uwe Mang, a miskolci Robert Bosch gazdasági igazgatója, Bárdos István turisztikai szakember, Homonna György tanár és festőművész, Kupcsik Adrián miskolci születésű festőművész, Vályi-Nagy Vilmos, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium infokommunikációs helyettes államtitkára, Ábrahám

Kata designer, stylist – értékelése alapján választották ki 2012 szeptemberében Miskolc új logóját. A héttagú zsűriből öten a Kreatív Műhely anyagát tartották a legjobbnak.

Az új logóban Miskolc jellemző tulajdonságait kívánták megjeleníteni: egyszerre erős, izgalmas, pezsgő, természetes, innovatív, vonzó, barátságos, sokszínű, nyitott, egyedi. Ennél a logónál cél és lehetőség is volt, hogy később a város különböző intézményei, projektjei, cégei egyedi, mégis egységes módon, ennek a logónak felhasználásával egységes arculatot kapjanak.

Miskolc turisztikai márkája, a Hello Miskolc is ennek a logónak a mutációja, a város arculatával ellentétben jelenleg is ez a használt turisztikai logó.

2016 - Miskolc a Te helyed

MISKOLC

2016-ban Miskolc új image-filmjében jelent meg először a Miskolc - A Te helyed szlogen, még a 2012-ben megismert logóval. Egy évvel később, 2017-ben mutatták be a város mai logóját.

A célok és az alkotók szerint modern, egyszerű, ugyanakkor határozott formában kirajzolódnak a hegyek és völgyek vonulatai, benne van az innováció és az intelligens megoldások üzenete.

A logó színét magyarázza, hogy Miskolc zöldváros egy különleges természeti környezetben. A szimbólumban egy szív is felfedezhető, utalva a helyiek város- és vendégszeretetére. A logó a városi intézmények, cégek arculatában is megjelent a későbbi években.

Miskolc turisztikai márkája, a Hello Miskolc arculata ezidáig nem került átalakításra a városmárka logójához igazodva, a MIDMAR Kft. logójában köszön vissza a 2016-ban megalkotott logó. A város legfontosabb turisztikai információs pontja, a Tourinform Iroda és Miskolc Bolt felújítása és belső terének kialakítása azonban már az új arculat szellemében történt. A kettősség feloldása szükséges.

2.3.3. Idegenforgalmi és városmarketing-eszközök használatának gyakorlata

Miskolc TDM szervezete, a MIDMAR Kft. a közszolgáltatási szerződésének megfelelően az alábbi fontosabb projekteket valósította meg 2015-től kezdődően:

2015

- Elkészült a Guide@Hand Lillafüredi vezetett túrája és a Diósgyőri várat bemutató alkalmazás, emellett 3D-s panorámafelvétel készült a Deszkatemplomról.
- Elindult a hellomiskolc.blog.hu.
- Megjelent a Miskolc Magazin, valamint egy Miskolcot bemutató imázskiadvány több nyelven.
- Az egész város területén egységes turisztikai táblarendszer kiépítése kezdődött meg QR kódokkal.
- A MIDMAR Kft. 60 alkalommal jelent meg kiállításokon és vásárokon. Elindult a Miskolci termelői nap, valamint elindult a nyári "Miskolc passzol hozzád!" médiakampány (tv, rádió, citylight és óriásplakát).
- Elindult a Miskolc Pass turisztikai kártyacsalád 2015 májusában.

2016

- A MIDMAR Kft. a környezeti fenntarthatóságra való tekintettel a print helyett a hellomiskolc.blog.hu oldalra és egyéb online megoldásra helyezte a hangsúlyt (több mint 200.000 olvasója volt a blognak 2016-ban).
- A Guide@Hand Miskolc alkalmazást 360 fokos gömbpanoráma-képekkel bővítették, és a hellomiskolc.hu 5 nyelvű weboldallá bővült. Folytatódott a Bakancsban és túsarkúban Miskolcon online programajánló magazin.
- A MIDMAR 2016 elejétől elkezdte az osztálykirándulás-csomagok aktualizálását, csatlakozott az EMMI Digitális témahét programjához. Ennek révén több mint 400 iskola számára küldött ki személyre szabott, smartelemekkel kiegészített miskolci osztálykirándulás-ajánlatokat az év folyamán több alkalommal is.
- Folytatódott a Helyi termék program – Miskolc sarkok, Miskolc vendégasztal, Miskolci Termelői nap programok.
- 2016-ban a MIDMAR Kft. személyes kérdőívezéssel vizsgálta a Miskolc-imázs változásait, valamint a vendégek elégedettségét a miskolci szolgáltatásokkal kapcsolatban.
- A miskolci lakosoknak szóló Miskolc Pass Classic-kártya is elérhetővé vált 2016 végétől; több mint 10.000 miskolci lakos régi típusú kártyáját cserélte le a Tourinform Iroda néhány hét alatt

2017

- 2017 őszén Miskolc új arculattal jelent meg, amelynek kidolgozása, bevezetése, teljes körű felépítése a társaság kiemelt feladata volt.
- A MIDMAR Kft. bekapcsolódott az önkormányzati projektek marketingkommunikációs feladatainak tervezésébe, első körben a Foglalkoztatási paktum projektben vett részt a társaság.
- A Magyar Turisztikai Ügynökség megkezdte az új szakmai szemlélet szerinti Mátra-Bükk kiemelt turisztikai fejlesztési térség előkészítését, a projekt előkészítő munkájában a MIDMAR Kft. megalkotta a térség turisztikai vízióját.
- Elkészült Miskolc vonzerőleltára is az MTÜ útmutatása alapján.
- Folytatódott a Miskolci termelői nap programsorozat.

2018

- A Miskolc Pass a MIDMAR Kft. gondozásában került piacra. A turisztikai kártyákból összesen 798 db-ot adtak el, míg a Classic kártyából 10.810 darabot hosszabbítottak meg, és 1537 új kártya értékesítésére került sor.
- A Miskolci termelői napot 2015 óta szervezte meg a TDM-szervezet, 2018 júliusától a Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. lett a gazdája.
- A MIDMAR Kft. a nyári időszakban 800 db-os, kérdőíves felmérést végzett a Miskolcot felkereső hazai és külföldi turisták körében.

- A belvárosi Tourinform Iroda 2018 végén felújításon esett át: szuvenírek, közlekedési jegyek, túratérképek és rendezvénybelépők árusításával is foglalkozik. Májustól szeptember végéig a belvárosi főiroda mellett Lillafüreden is működtettek szezonális infopontot. A két iroda 2018-ban együttesen közel 15 ezer fős forgalmat bonyolított le, amelynek csaknem 20%-a külföldi vendég volt.

2017-ben elindult a Mátra-Bükk térség kiemelt desztinációvá nyilvánításához kapcsolódó előkészítő munka. A Magyar Turisztikai Ügynökség megkezdte a térségre vonatkozó fejlesztési program kidolgozását, a munkába a Miskolci TDM-szervezet bekapcsolódott. Az MTÜ végül 9 más projektötlet elvetése mellett az alábbi projekteket fogadta el:

	Projekt	Költség (MFt)	Várható befejezés (év.n év)	Projekt tartalom
1	Attraktív kötőtpályás kapcsolat az Avastetőre	2000	2022. II	A projekt eredményeként egy új, már önmagában is látogatókat vonzó közlekedési attrakció megvalósítására kerül sor Miskolc szívében. A kiépítendő kötőtpályás kapcsolat a tervek szerint összekötné a központi helyen fekvő Avastetőt a Belvárossal. A csupán minimális környezeti beavatkozással járó fejlesztés fellendítené a kitűnő panorámát biztosító ikonikus kilátót és környezetét, kapcsolódva az érintett területek fejlesztéseivel. A szezonális ingadozások és a még inkább csak fejlődő turisztikai forgalom miatt ez akkor lehet sikeres, ha a város tömegközlekedési rendszerébe integráljuk.
2	Miskolc Belváros turisztikai vonzerejének növelése	500	2022. I	Miskolc turisztikai sikerei és jelenlegi potenciálja a három, önálló márkaként is utazási döntést generáló településrésze: Lillafüred, Diósgyőr, Miskolctapolca. Cél, hogy

				a Miskolc városrészein tartózkodó vásárlóerő megjelenjen Miskolc Belvárosában. Ehhez- számos eszköz mellett - a belvárosi sétálóutca korzószerű kialakítása szükséges. A terv, hogy egységes utcafronti arculattal, ízléses kirakatokkal, cégekkel, polgári hangulattal, megfelelő árukészlettel rendelkező üzletek nyitását, vendéglátóhelyek, éttermek, kávézók, cukrászdák kialakítását generálva, a teljes utcát pezsgő élettel töltsük meg.
3	DAM City - Attrakciós park a Diósgyőri Acélművek területén	50	2019. IV	A projekt célja egy megvalósíthatósági tanulmány készítése, mely a nemzetközi piacot is vizsgálva egy magas minőségű és nemzetközi színvonalú attrakciós park létrehozását készíti elő a területen a következő célkitűzések mentén: <ol style="list-style-type: none"> 1. 365 napos koncepció 2. Kültéri és beltéri attrakciók egyaránt 3. Széles közönség vonzása és kiemelten új, nemzetközi célpiacok bevonása 4. attrakciótípusok széles választéka 5. A városi MICE turizmus erősítése 6. Rendezvényhelyszínek kialakítása 7. Illeszkedés a miskolci és országos turisztikai célpiacokhoz, meglévő attrakcióihoz
4	Lillafüred gyógyhely rekreációs központtá fejlesztése	1000	2020.III	A fejlesztés célja a gyógyhely rekreációs központtá alakítása, amely a helyszín jelenlegi aktív turisztikai arculatához illeszkedik, kiegészíti azt. A fejlesztési

				projektelemek magukban foglalják az aktív szabadidőeltöltési lehetőségek szolgáltatásfejlesztését (csónakház, vízisport-eszközök), valamint fedett piknikezőhelyek, pihenőterek és tematikus sétányok (Magdolna sétány, Hámori-tó körüli sétány) kialakítását. A Peleház fejlesztésének segítségével bemutatásra kerülnek a korabeli Lillafüred és térsége természeti értékei. Az attrakciók megközelíthetősége és infrastruktúrális adottságai mosdó, zöldparkoló és buszforduló kialakításával válik teljessé. A komplex fejlesztés garantálja a magas környezeti színvonalú, egész évben elérhető és értelmezhető, tartalmaz kikapcsolódást célzó turisztikai kínálat létrejöttét.
5	Fürdők szolgáltatási kínálatának desztinációs szintű fejlesztése (része Miskolctapolca Barlangfürdő fejlesztése)	350 /fürdő	2021	A projekt célja a nemzetközi és országos vonzerővel bíró fürdők műszaki és specializált, célcsoport orientált szolgáltatási környezetének korszerűsítése. Elsődleges cél a 4 évszakban elérhető szolgáltatási kínálati struktúra kialakítása, a szolgáltatások minőségének azonos szintre emelése, valamint a párhuzamos fejlesztések elkerülése a desztinációs szemlélet érvényesülése mellett.

14. táblázat: MTÜ által elfogadott projektötletek 2018

Forrás: MIDMAR beszámoló

2019

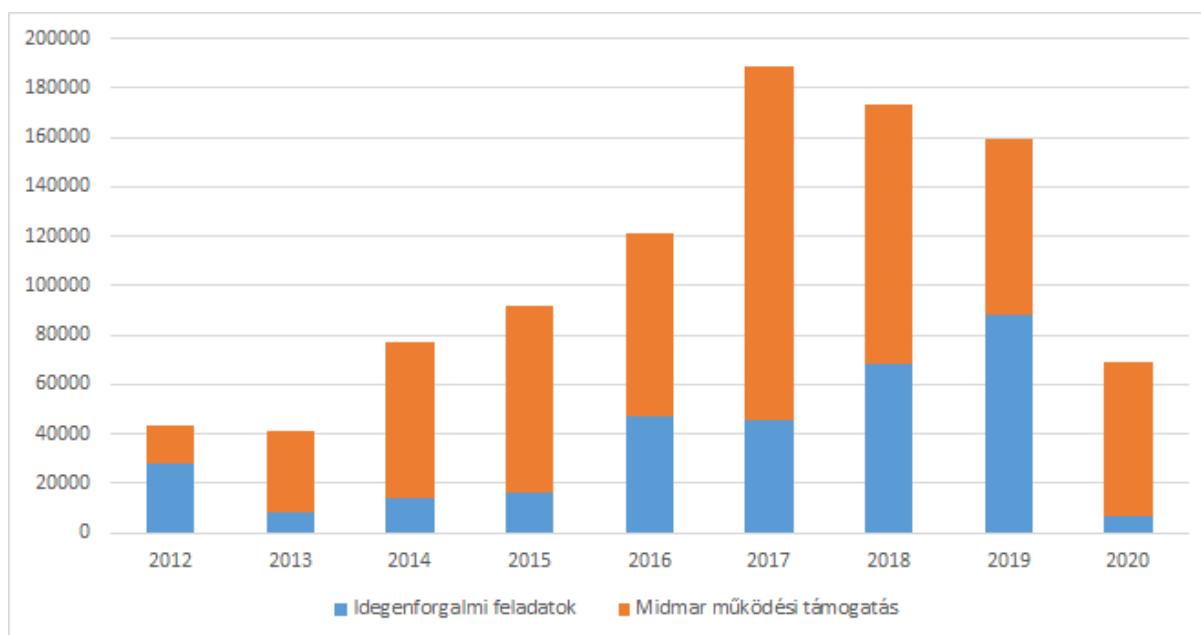
- A Tourinform Iroda a tájékoztatási feladatok mellett ajándéktárgyakat is árusított. 2019 turisztikai főszezonjában a belvárosi tevékenység mellett Miskolctapolcán és

Lillafüreden is információs pontot üzemeltetett. A 3 helyszínen több mint 17 ezer fős forgalmat bonyolított le, amelynek mintegy 30 százaléka külföldi vendég volt.

- Idegenvezetési szolgáltatást 52 alkalommal vettek igénybe a tárgyévben, több mint 1500 fő részvételével.
- A MIDMAR Kft. egyik meghatározó feladata a Miskolc Pass kártyacsalád működtetése, értékesítése, marketingje volt. A cég 2019-ben több mint 2000 db turisztikai kártyát értékesített, a miskolci lakosok számára elérhető Miskolc Pass Classic-kártyából pedig 1.441 db új kártyát adott el, és közel 10.000 db lejárt kártyát hosszabbított meg.
- Több utazási kiállításon is jelen voltak a MIDMAR Kft. munkatársai, ahol saját standdal, prezentációval, fotókiállítással mutatták be a várost.
- Több hazai televíziós forgatás, study tour megszervezésében és lebonyolításában is közreműködtek.
- Turisztikai kiadványokat is kiadott, melyeket elsősorban a Tourinform Irodában, az információs pontokon, helyi szolgáltatók körében, rendezvényeken terjesztett.
- A várost népszerűsítő tevékenységek között szerepeltek releváns, nagy olvasottságú médiumokban való hirdetések is.

Miskolc Megyei Jogú Város költségvetésében a turisztikai kiadások alapvetően két fő soron jelentek meg az elmúlt években: a város közvetlen idegenforgalmi feladatainak kiadásai között, valamint a TDM-szervezet támogatásával összefüggő költségek között. A kiadások és a 2020-as előirányzat költségei az alábbiak szerint alakultak:

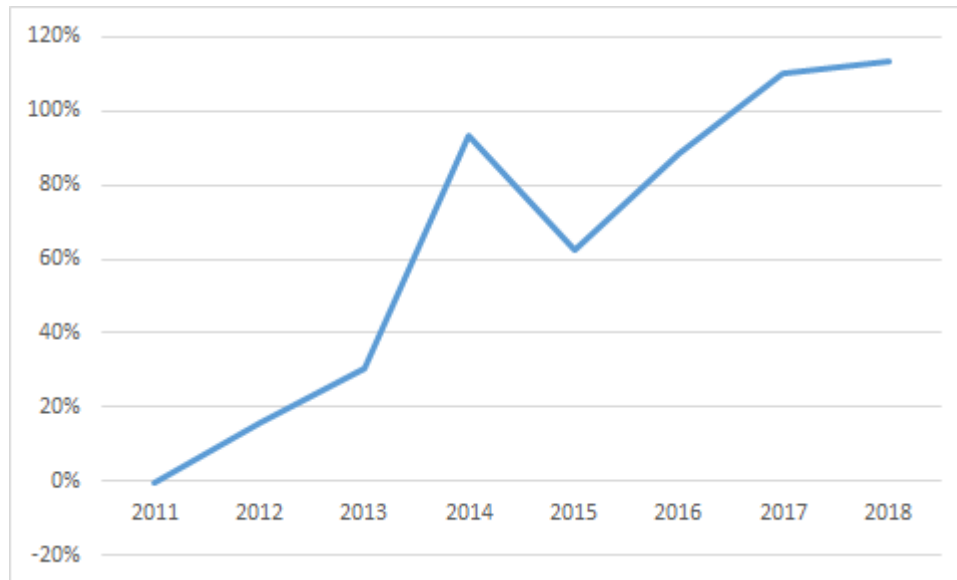

48. ábra: Idegenforgalmi feladatok kiadásai és a MIDMAR Kft. önkormányzati támogatása (eFt) 2012-2020

Forrás: MMJV Költségvetés - Közgyűlési határozatok

A MIDMAR éves támogatása 2017-ig folyamatosan emelkedett, majd meredek csökkenésbe kezdett, mert bizonyos feladatokat - szervezeti átalakítások következtében - Miskolc MJV maga látott el. 2020-ban drasztikus csökkenés történt mind az idegenforgalmi feladatokra fordított költségvetési keret vonatkozásában, mind a MIDMAR támogatásában annak ellenére, hogy az idegenforgalmiadó-bevétel 2018-ban (220,75 MFt) közel 60 MFt-tal haladta meg a költségvetés összes idegenforgalmi kiadási tételét. Az idegenforgalmi adó 2010-es bázishoz viszonyítottan folyamatos emelkedést mutatott egy kiugró évvel.

49. ábra: Idegenforgalmiadó-bevétel alakulása 2010-es bázishoz viszonyítva (%) 2011-2018

Forrás: Miskolc MJV Önkormányzat

3. Helyzetértékelés

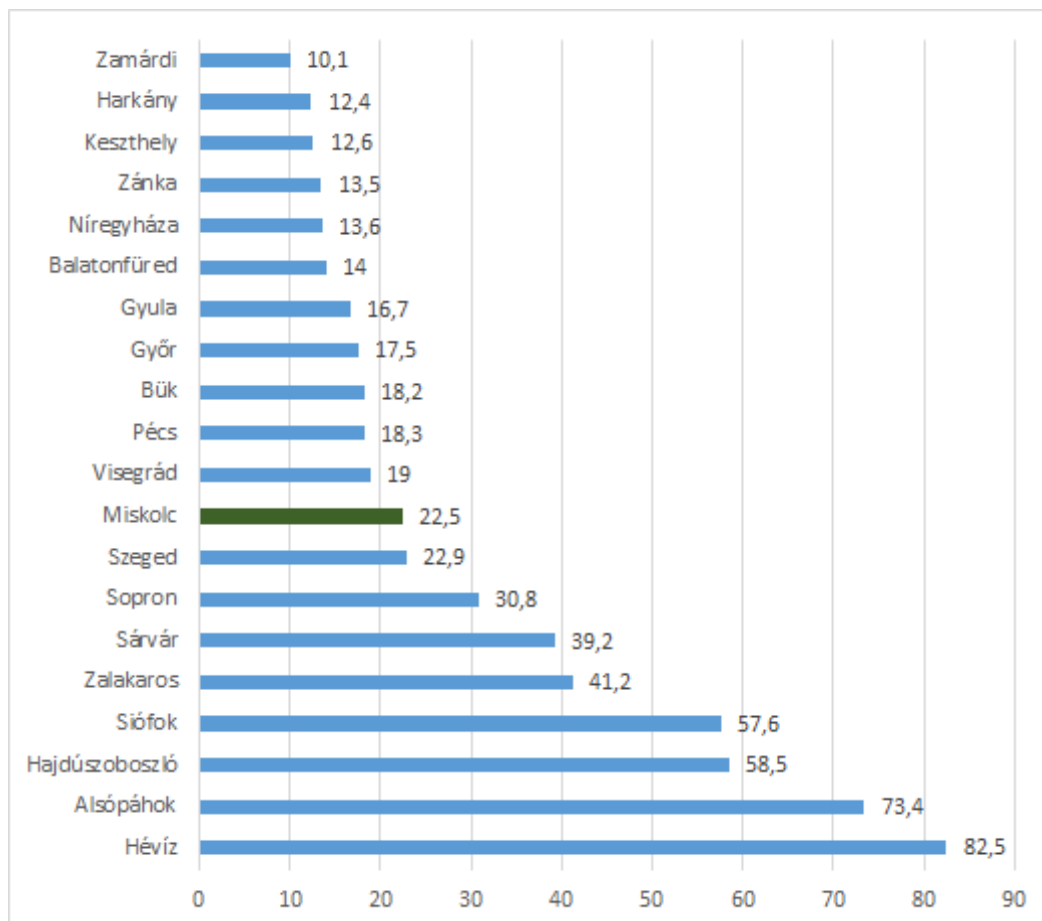
SWOT-analízis - Miskolc turizmusának gazdasági súlya, a turisztikai tevékenység gazdasági mutatói, a 2020. március-áprilisi válság ismeretében.

Erősségek <ul style="list-style-type: none"> • Dinamikus növekedés 2012-től kezdődően a kereskedelmi szálláshelyek bevételeiben. • A belföldi forgalomból származó szállásdíjbevételek domináns, 2019-ben meghaladta a 80 %-ot. • Miskolc küldőpiacai a belföldi forgalmon túl a közvetlen szomszédos, közeli országok. • Miskolcra a legtöbb belföldi utazó Budapestről és környékéről, valamint a Dél-Alföldről, illetve az Észak-Alföldről érkezik.	Gyengeségek <ul style="list-style-type: none"> • Miskolc küldőpiacai eltérnek az országos küldőpiacoktól: a Miskolcon legjelentősebb lengyel küldőpiac országosan csak a 6., Szlovákia a 11., míg Románia a 9. • Miskolc külföldi vendégforgalma 20% alatti szintre állt be az elmúlt években, amely alacsony. • A Miskolc városi turisztikaimenedzsment-szervezet költségvetési támogatása alacsony, az elmúlt években nem követte a bevétel emelkedésének dinamikáját, 2020-ban pedig (részben kényszerűen) csökkenő tendenciájú.
Lehetőségek <ul style="list-style-type: none"> • A 2019-ig tartó domináns belföldi forgalom a turizmus újraindulásával könnyebben újraindítható városi turisztikát eredményez, mint a külföldi vendégekre alapozó más turisztikai desztinációk. • Miskolc ismertsége alacsony a külföldi látogatók körében, a későbbiekben célirányos marketinggel jelentősen növelhető a külföldi vendégforgalom részaránya.	Veszélyek <ul style="list-style-type: none"> • Miskolc kitétsége magas a turisztikai ágazatnak, az ágazati válság idején nagyobb a visszaesés hatása, mint más turisztikai desztinációk esetében. • Az ágazat újraindulásakor minden szereplő a "startvonalról" indul, fokozott jelentősége lesz a menedzsment teljesítményének és aktivitásnak, mely szűkös erőforrásokkal nem biztosítható.

2020 márciusában a hazai turizmus – a világ összes országához hasonlóan – gyakorlatilag teljesen leállt. Miskolc számára az újraindulás új pozíciót, új lehetőséget és veszélyt is jelent egyben. 2020 május elején a szallas.hu ismertette kutatását, melyben azontúl, hogy az újraindulás első időszakában a belföldi turizmus dominanciáját prognosztizálják, összeállították a kedvelt hazai turisztikai desztinációk turisztikai ágazatnak való kitétségi sorrendjét. A kitétség mértékét a szallas.hu elemzői egy származtatott mutatószámmal igazolták, mely a vendégéjszakák arányát mutatja a város lakosságához viszonyítva.

Az elemzők álláspontja az, hogy a mutatószám azért megfelelő a kitettség értékelésére, mert feltételezésük szerint minél többszöröse a lakosságának az eltöltött vendégéjszakák száma, annál nagyobb hatással van a lokális gazdaságra a turisztikai ágazat helyi teljesítménye. E származtatott érték alapján Miskolc a 9. legkitettebb hazai turisztikai desztináció, 3. a megyei jogú városok között.

50. ábra: Kitettségi mutatószám alakulása a kiemelt turisztikai desztinációk vonatkozásában

Forrás: szallas.hu, Forbes

Miskolcnak a turisztikai ágazat újraindulásakor komoly esélyt ad a korábbi években kialakult domináns belföldi vendégforgalom, amennyiben sikeresen szólítja meg az utazást tervező hazai vendégeket. Komoly potenciál rejtőzik a belföldi forgalomban és az eddig nem domináns belföldi küldőrégiókban is. Ezzel összefüggésben viszont jelentős gyengeség az alulfinanszírozott turisztikaimenedzsment-tevékenység és aktivitás.

<p>Erősségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Négy, önállóan is értelmezhető turisztikai desztináció egy városban. • Új, nagy léptékű fejlesztések Miskolctapolcán és Diósgyőrben. • Hagyományos klimatikus gyógyhely Lillafüreden és Miskolctapolcán. • Egyedülálló, természetes barlangfürdő Miskolctapolcán. • Országosan ismert, szezonon kívüli, téli fesztivál. • 20 éves múltú nemzetközi operafesztivál. • Magyarország legjelentősebb, magas színvonalú filmfesztiválja. • Minősített Fesztivál – Középkori Forगतag. • Egyedi, új fejlesztésű attrakciók több desztináció közelében. • Miskolc közúti, vasúti kapcsolatrendszere megfelelő. • Nemzetközileg ismert és elismert helyszínek. 	<p>Gyengeségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egymástól független, nem összekötött desztinációk egy városon belül. • A Történelmi Avas elhanyagolt állapota. • A Belváros - Történelmi Avas hatrán a korábbi Avas Szálloda épülete üresen áll, leromlott állapotban. • Fejlesztések hiánya Lillafüreden és vonzáskörzetében. • Fejletlen turisztikai szolgáltatások a desztinációk többségében. • Nyári zenei fesztivál hiánya. • A Diósgyőri várhoz kapcsolódó fesztiválok évek óta szünetelnek. • Diósgyőri strand (Várfürdő) elhanyagolt terület, évek óta zárva. • Avasi kilátó megközelíthetőségének javítása évtizedek óta megoldatlan feladat. • A Belváros egyes területei és a főutca kapualjai, belső udvarai gondozatlanok. • A főtérfejlesztési projekt elhúzódása. • A Herman Ottó Múzeum Papszeri épülete életveszélyes állapotba került. • Miskolcnak nincs turisztikai beutaztatásra alkalmas repülőtere. • Miskolc térsége kiemelt turisztikai fejlesztési térségként ezideig nem került nevesítésre. • Gyengén definiált turisztikai és kulturális karakter.
<p>Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Több, jelentős léptékű, folyamatban lévő turisztikai fejlesztés (Szeleta park, Herman Ottó Múzeum, Avasi kilátó felújítása, pincesorok) 	<p>Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egymással kapcsolatban nem lévő desztinációk fenntarthatósága nehézkes. • Főként a Belvároshoz kapcsolódó

<p>vízvezetése).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Évek óta bemutatásra váró, országos jelentőségű népviseleti gyűjtemény a Herman Ottó Múzeumban. ● A Történelmi Avas – Belváros turisztikai fejlesztési koncepciója előkészített, megvalósításra kész. ● A Diósgyőri Várfürdő egyedi fürdőkínálati elem lehet a városban. ● Miskolctapolca vonzerőkínálata bővíthető a Miskolci Egyetem Campusával, új fesztivál-programkínálat alakítható ki, új célcsoportok érhetők el. ● A vonzerők összekötésével növelhető az átlagos eltöltött vendégéjszakaszám. ● Miskolc a Mátra-Bükk turisztikai térség vezető városa lehet. ● Miskolc történelme és legendái érdemi fejlesztési alapot jelentenek az élményalapú turizmus számára. ● A Bükki borvidék erősödésével és a Történelmi Avas fejlesztésével, a meglévő bor-gasztronómiai rendezvények ismertségének növelésével a borturizmus hangsúlyosabb megjelenése a város kínálatában. ● A Bükk-vidék Geopark UNESCO Globális Geoparkká válása nemzetközi lehetőségeket nyit. ● Még nagyobb potenciál a Lovagi Tornák Tere rendezvényterben. 	<p>elhanyagolt területek miatt alacsonyabb tartózkodási idő, kevesebb turisztikai eredményt produkáló vendégek.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Miskolcot a Mátra-Bükk turisztikai térség vezető városaként szükséges definiálni, ellenkező esetben a város térségi súlya csökken. ● A lakosság bevonása nélkül, a lakosok és turisták által közösen használt infrastruktúra fejlesztése nélkül ellenállás alakulhat ki.
--	---

Az NTF 2030 kiemelt fejlesztési térségei között nem szerepelt Miskolc, a Mátra-Bükk turisztikai térség részeként lett megjelölve. Bár már 2017-ben elindult a kiemelt desztinációvá nyilvánításához kapcsolódó előkészítő munka, a Mátra-Bükk kiemelt turisztikai fejlesztési térséggé nyilvánítása akkor nem történt meg. A Kormány 2020 szeptemberében tárgyalta és fogadta el a turisztikai térségekről szóló rendeletet, melyben 11 turisztikai térséget jelölt ki, közöttük a Mátra-Bükk turisztikai térséget. A GINOP-1.3.4-17-2018-00006 „A Mátra-Bükk turisztikai térség fejlesztése és pozicionálása” projekt keretében jelenleg készül a térség stratégiája. Miskolc attrakciós potenciálja, adottságai és a folyamatban lévő,

valamint a tervezett fejlesztések alapján cél, hogy a város turisztikai potenciáljához és teljesítményéhez mértén hangsúlyt kapjon, és Miskolc a kiemelt turisztikai térség vezető deszinációjává, húzóerejévé váljon.

Miskolc pozíciója – Turisztikai altermékek SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<p>Egészségturizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • a Miskolctapolca Barlangfürdő kiemelt fürdőhely Magyarországon. • Lillafüred elismert klimatikus gyógyhely. <p>Kulturális turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hazai várak, kastélyok között kiemelt jelentőségű Diósgyőr vára, a kapcsolódó Lovagi Tornák Tere működő kulturális turisztikai tér. <p>Gasztronómiai turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2020-ban ismét Kocsonyafesztiválként tért vissza az országosan ismert téli fesztivál. <p>Aktív és természeti turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • A várost körülvevő Bükk páratlan helyszín a természeti turizmus számára Lillafüred kapcsolattal, Miskolctapolca esetében a természet közelsége és a természeti turizmus színterei összekapcsolódnak aktív turisztikai helyszínekkel. 	<p>Egészségturizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komoly potenciállal rendelkező orvosturizmus turisztikai altermék kategóriában Miskolc szerepe jelenleg nem jelentős. <p>Kulturális turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • A város kulturális infrastruktúrája és kínálata fejlesztésre szorul. <p>Gasztronómiai turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az elmúlt időszak gasztroturisztikai célú fejlesztései nem voltak jelentősek, kiaknázatlan a potenciál. <p>Hivatásturizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Főként az egyetem rendezvényterei turisztikai szempontból kihasználatlanok. <p>Rendezvényturizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miskolcon a hazai trendeknek megfelelő méretű és közönségű zenei fesztivál nem szerveződött az elmúlt tíz év során. <p>Aktív és természeti turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lillafüred környékén nagyon sok az elhanyagolt, nem fejlesztett terület, a kerékpárút-fejlesztés húzódik.

Lehetőségek

Egészségturizmus

- Lillafüred klimatikus gyógyhely jellegére és Miskolctapolca fürdőszolgáltatásaira jelentős egészségturisztikai szolgáltatási sor fűzhető fel.
- Miskolctapolca klimatikus gyógyhellyé minősítése.

Kulturális turizmus

- A szellemi örökségen, néphagyományon alapuló vonzerők kapcsán Miskolc kiemelt helyzetbe kerülhet a Kárpát-medencei népviseleti gyűjtemény bemutatásával.
- Az operafesztivál újrapozicionálásával, országos, vagy fővárosi fesztivállal való együttműködésével nemzetközi léptékben is jelentős fesztivállá fejleszthető.
- A CineFest a hazai filmipar legjelentősebb éves fesztiváljává fejleszthető hatékony együttműködésekkel.

Gasztronómiai turizmus

- A borturizmus potenciálisan legjelentősebb területe a Belvárostól járásnyira található Történelmi Avas, ahol több mint 800 pince található a Belváros közvetlen közelében.

Hivatásturizmus

- A meglévő egyetemi oktatási infrastruktúra és a Technika Háza - ITC székház fejlesztése alkalmassá teheti a várost arra, hogy MICE turisztikai szereplővé váljon.

Rendezvényturizmus

- Miskolcon az EFOTT fesztivál eredményei és a város mérete, rock- folkzenei fesztiválmúltja

Veszélyek

- A megkezdett fejlesztések további húzódása.
- Az infrastruktúra-fejlesztéseket követően a szolgáltatások fejlesztése esetleges.
- A turisztikai menedzsment-tevékenység és a marketing alacsony határfokú.
- A hálózatos kezelés elmaradása.
- Költségvetési prioritizálás hiánya.

alkalmassá teszik országos jelentőségű egyedi zenei fesztivál elindítására.

- A Kocsonyafesztivál és a CineFest nagyobb jelentőségű fesztivállá fejleszthető.
- Nemzetközi lovassport-események pozitív hatásai.
- Miskolc Debrecennel közösen rendezi meg 2024-ben az EUSA Európai Egyetemi Játékokat, mely nemzetközi viszonylatban is jelentős sportturisztikai esemény lehet.

Aktív és természeti turizmus

- A megindult Bükk Kapuja fejlesztéstől (Szeleta park) Lillafüreden keresztül egészen Bánkútig aktív és természeti turizmusfejlesztés valósítható meg.

Bár Miskolc mindegyik altermék kategóriában vagy jelentőseredményekkel vagy komoly potenciállal rendelkezik, a közeljövő újrainitásszakaszában a természeti és aktív turisztika szerepe várhatóan felértékelődik. Ezen a területen Lillafüred egyszerre hoz megvalósult, bizonyított eredményt és kiemelkedően fontos fejlesztési potenciált.

Miskolc négy turisztikai desztinációjának SWOT-analízise

51. ábra: Miskolc négy turisztikai desztinációja

Miskolctapolca

Erősségek

- Egyedülálló, természetes barlangfürdő.
- Elkészült strandfejlesztés (I. ütem).
- Új szálláshely-kapacitások
- 4*-os szálloda.
- Széles fürdőkultúra-szolgáltatási paletta.
- Verseny rendezésére alkalmas medence.
- Többféle, a fürdőkultúra mellett működő egyéb indoor és outdoor attrakció.
- Országosan ismert üdülőhely.
- Kiemelten kedvező klimatikus viszonyok.

Gyengeségek

- Több éve bezárt, leromlott Juno Hotel a strand szomszédságában és más elhanyagolt épületek.
- Nem elég meleg a termálvíz.
- Egy területen koncentrálódott, magas minőségű lakóövezet és turisztikai élménykínálat – eltérő igények és elvárások.
- Egy bekötőút.
- Nincs közvetlen közlekedési kapcsolat a pályaudvarral.
- Nincs a fürdővel közvetlen összeköttetésben lévő 4*-os szálláshely.
- Kemping hiánya.
- Független, a többi desztinációval való összekötés hiánya.
- Alacsony színvonalú kiegészítőszolgáltatások.

	<ul style="list-style-type: none"> • Programok hiánya a szezonban.
<p>Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Befejezés előtt álló strandfejlesztés (II. ütem). • Több, jelentős léptékű, folyamatban lévő turisztikai fejlesztés (csónakázótó stb.). • Avalon Parkhoz kapcsolódó további fejlesztések. • Miskolctapolca vonzerőkínálata bővíthető a Miskolci Egyetem Campusával, új fesztivál-programkínálat alakítható ki, új célcsoportok érhetők el. • Miskolctapolca szálláskínálata több ezres kapacitással bővíthető a Miskolci Egyetem Campusának szállásaival, új célcsoportok érhetők el. • Miskolctapolca klimatikus gyógyhelyé minősítése 	<p>Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egymással nem kapcsolatban lévő desztinációk fenntarthatósága. • A kész, teljes strandfejlesztés fenntarthatósága bizonytalan. • A desztinációk és az új fejlesztések karakterének definiálatlansága. • A lakó- és üdülővezetek lehatárolatlansága elégedetlenséghez vezethet.

Történelmi Avás és Belváros

<p>Erősségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • 800 pince a Belvároshoz közvetlen közel. • Fejlesztett, rendezett belvárosi részek. • Jó közlekedési kapcsolat (villamos), közvetlen összeköttetésben a Tiszai pályaudvar és Diósgyőr között. • Kulturális intézmények (Herman Ottó Múzeum, Művészetek Háza, Miskolci Nemzeti Színház, Csodamalom Bábszínház) sétatávolságra. • Avasi kilátó Miskolc ismert jelképe 	<p>Gyengeségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leromlott az utak, lépcsők állapota. • A pincék, borházak állapota sok esetben elhanyagolt. • Az Avasi kilátó megközelíthetőségének javítása évtizedek óta megoldatlan feladat. • A Belváros egyes területei és a főutca kapualjai, belső udvarai gondozatlanok. • A főtérfelújítási projekt elhúzódása. • A Herman Ottó Múzeum Papszeri épülete életveszélyes állapotba került.
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • A város egyik legjelentősebb szakrális emléke is itt található, a református templom a különálló haranglábbal és az avasi „házsongárd”. 	<ul style="list-style-type: none"> • A Belváros egykor kiemelt szállodája, az Avas Szálló épülete leromlott állapotban, üresen áll. • Belvárosi forgalomgeneráló üzletek hiánya.
<p>Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Több, jelentős léptékű, folyamatban lévő turisztikai fejlesztés (Avasi kilátó felújítása, főtér-rekonstrukció). • Folyamatban van a Történelmi Avas egyes útjainak, vízelvezetésének rendbetétele. • Két, borra építő turisztikai rendezvény évek óta működik. • A Belváros és a kilátó közötti közlekedésfejlesztési projekt (Libegő) előkészített. • Felújításra került a Bortanya, az Avas ikonikus borháza, mely a hegyoldal vezető gasztronómiai helyszíne lehet. • A Történelmi Avas borturisztikai attrakcióvá, a szélesebben értelmezett környékbeli borvidékek állandó bormustrahelyszínévé alakítható. • Az Avastető rendezésével attrakcióként nyerhet értelmet a 70 ezer évvel korábban itt élt ősember kovabányája és szerszámkészítő műhelye. • Az Avastetőn található az ország leggazdagabb túlevelű arborétuma, melynek bemutatása értékkapcsolat-alapú választékbővítést eredményez. 	<p>Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fejlesztési projektek elhúzódása, emiatt esetleges meghiúsulása. • Lokális borvidék kizárólagosként való kezelése. • Az épületek állagának és az utcaképnek a további romlása beavatkozás nélkül. • A fejlesztések elmaradása esetén a városrész kimarad a turizmussal érintett területekből.

<p>Erősségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyedülálló, felújított Diósgyőri vár. • Hozzá kapcsolódó Lovagi Tornák Tere. • Nagy Lajos korabeli turisztikai attrakció. • Jó közlekedési kapcsolat (villamos), közvetlen összeköttetés a Tiszai pályaudvar és Diósgyőr között. • Közeli összeköttetés a kisvasúthoz, onnan Lillafüredre. • Bejáratott, ismert turisztikai márka. 	<p>Gyengeségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fejletlen kapcsolódó turisztikai szolgáltatáscsomag. • Kevés közeli, nagy kapacitású szálláshely. • Leromlott állapotú, évek óta bezárt várfürdő. • Hiányzó izgalmas legenda. • Megszűnt, elköltözött zenei fesztiválok.
<p>Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Több jelentős léptékű, folyamatban lévő turisztikai fejlesztés. • Könnyen összeköthető más turisztikai desztinációkkal. • Várfürdő területe fejleszthető, egyedi fürdőfejlesztés valósítható meg. • Miskolc történelmi múltja és legendái mint attrakciós alap. 	<p>Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fejlesztési projektek elhúzódása, emiatti esetleges megghiúsulása. • A fejlesztés során – korábban visszavont GINOP-forrás miatt – az attrakció nem lesz elég vonzó, nagyméretű terek kihasználatlanok lesznek.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ● Ismert klimatikus gyógyhely. ● Országosan bejáratott turisztikai márka. ● Palotaszálló 4*-os szálláshely, közelmúltban fejlesztett függőkertek. ● Egyedi természeti és aktív turisztikai élménykínálat. ● Kisvasúti kapcsolat Diósgyőrrel. ● Aktív turisztikai fejlesztések a közelben. ● Bánkúti síközpont felé erre vezet az út. ● Egyedi barlangok (Szent István, Anna, Szeleta) ● Bükk-vidék Geopark ● Gasztroturisztikai potenciál (lillafüredi pisztráng). ● Közeli barlangok a közelmúltban befejezett fejlesztésekkel önmagukban is látogatott attrakciók. ● Lillafüred a Trianon utáni csonka nemzet összefogásának első, mindmáig legmarkánsabb jelképe, a magyar kultúra kultikus helye. 	<ul style="list-style-type: none"> ● A klimatikusgyógyhely-potenciál kihasználatlansága. ● Elhanyagolt aktív és természetturisztikai környezet (nem körbejárható a Hámori-tó). ● Kerékpáros megközelíthetőség nem megfelelő (nem készült el a kerékpárút). ● Nem elég széles élménykínálat. ● Kihaszíratlan kulturális turisztikai potenciál (József Attila itt írta az Ódát, itt élt és alkotott Herman Ottó, az utolsó magyar polihisztor.).

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ● Több jelentős léptékű, folyamatban lévő turisztikai fejlesztés. ● Aktív és természeti turizmus további fejlesztése. ● Turisztikai desztinációk összekapcsolása. ● A Garadnavölgy fejlesztése és feltárása, és ennek részeként az úthálózat minőségének javítása folyosót nyit olyan látványosságokhoz, mint a szentléleki bencés kolostor, a „látókövek” és a „szerelmes fák”. ● A Bükk-vidék Geopark UNESCO Globális Geoparkká válása nemzetközi jelentőséggel bír. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Fejlesztési projektek elhúzódása, emiatti esetleges megghiúsulása. ● A látogatószám gyors emelkedése miatt (edukáció nélkül) a természeti környezet károsodása.

A turisztikai ágazat miskolci szereplőinek helyzetértékelése

A stratégia készítésével párhuzamosan a MIDMAR Kft. kérdőíves felmérést készített a jelentősebb miskolci turisztikai szereplőkkel. A felmérés során a társaság azzal kapcsolatban kérdezte az érintett szervezeteket, vállalkozásokat, intézményeket és civilszervezeteket, hogy hogyan értékelik a város erősségeit és gyengeségeit turisztikai vonatkozásokban. A kapott válaszokat az alábbi SWOT-táblába rendeztük:

Erősségek

- Természeti környezet, több egész napos turisztikai célpont, fantasztikus egyedi természeti helyszínek.
- 5 in 1 (Tapolca, Lillafüred, Diósgyőr, Egyetemváros, Belváros-Borváros).
- Sikerült a korábbi Acélváros minősítésen túllépni, és a város természeti, kulturális és épített (pl. pincesorok) örökségét előtérbe helyezni.
- Bükk, Avas kínálta adottságok, több, új, igényes étterem.
- A nagyvárosi turisztikai kínálat, a fürdők és Bükk kínálata egyetlen településen.
- Jó kulturális rendezvények, egyre több minőségi program és sportrendezvény és történelmi látnivaló.
- Biztonságérzet, udvarias, segítőkész környezet.

Gyengeségek

- Sok attrakció nincs kiépítve elvárható egyéb szolgáltatásokkal (vendéglátó egységek és a hozzájuk tartozó nyitvatartás, az összekötő logisztikai lehetőségek, szálláshelyek, kiegészítő látnivalók és program-alternatívák, turisztikai kommunikáció).
- A turisztikai szolgáltatásoknál dolgozók szemlélete és ismeretei.
- Sétálóutca állapota.
- Kevés minőségi vendéglátóhely.
- A város brandjében hiányzik egy központi erő, egy főszál.
- Konceptiótlan a város turisztikai élete, nincsenek turisztikai szolgáltatáscsomagok, a város turisztikaimarketing-ereje csekély financiálisan és szakmailag is, a meglévő attrakciók nem elegendők, hogy nagyobb mértékű legyen a vendégforgalom, nincs fesztiváliroda, nincs az intézmények között együttműködés.
- Belváros állapota (hiányzó zöldterületek, korszerű kerékpárforgalmi hálózat hiánya, közbringarendszer hiánya, kerékpártámaszok hiánya).
- Komplex belvárosi, hálózatos turisztikai termékek hiánya, Miskolc Belváros önálló, a térségi kínálaton belüli pozicionálásának hiánya.
- A kínálatban jelenleg kevésbé szerepelnek a Bükk kiemelkedő természeti értékei, az ott elérhető programlehetőségek, a természetvédelemmel összefüggő térség- és gazdaságfejlesztési célkitűzések érvényesítése.
- Minden fesztiválnak külön stábjában van, nincs az intézmények között együttműködés.

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • A város legnagyobb turisztikai vonzereje a fekvése. A siker attól függ, hogy ezzel hogyan tudunk élni. • A fesztiválokra látogató közönségen egyértelműen lehet mérni, hogy egyre távolabbról érkeznek, egyre többen, és már a határok sem akadályozó tényezők. • Miskolcnak nincs igazán nagy, fiatal közönséget vonzó fesztiválja. Új - és a nemzetközi irányvonalnak megfelelő - kihívó, meglepő, megdöbbentő fesztiválra van szükség kifejezetten a nyári időszakban. 	<ul style="list-style-type: none"> • A kommunikációban sokan még mindig az Acélvárost látják, országosan nem eléggé közismert a város arculatának megváltozása. • Még mindig sok negatív hír jelenik meg a városról. • Évtizedek óta nem alaposan átgondolt turisztikai fejlesztések, nem a szakemberek hozzáértésével felépített turisztikai kínálat. • Nem fejlesztettük professzionális turisztikai termékcsomaggá, nem állítottuk saját lábra • a rendezvényeket (fesztiválok).

A felmérés során a megkérdezettek választ adtak arra is, hogy milyen fejlesztéseket látnának szívesen Miskolc turizmusfejlesztése során. A válaszok között desztinációkat jelöltek meg, turisztikai altermék-kategóriákat mint fejlesztési irányt, konkrét és különféle méretű infrastruktúra-fejlesztéseket, valamint szolgáltatás-, marketing- és hálózatos típusú fejlesztési irányokat, célokat.

A válaszokat 6 kategóriába rendeztük, és az alábbi táblázatban foglaljuk össze:

Desztinációs megközelítésű javaslatok
Avas fejlesztése
Az Avasnak a „turista szemével” történő, átgondolt fejlesztését. A kilátóhoz új attrakciót, ötleteket kell létrehozni.
Az Avas a legnagyobb lehetőség Miskolc turisztikai jövőjével kapcsolatban.
A Belváros komplex fejlesztése – hogy „jó legyen eltévedni” a Belvárosban.
A Belváros ronda foltjainak rendbetétele. Ebbe beletartozik a Szinva rendbehozása a Belváros teljes vonalában.
Miskolctapolcán önálló üdülőnegyed kialakítása, távol a lakosság által lakott területektől.
Miskolctapolcán a szállodák fejlesztése, mert több jó minőségű szálláshelyre lesz

szükség. A Junó Hotel kérdését bármilyen módon, de meg kell oldani.
Csorba-tó fejlesztése.
Alternatív-megközelítésű javaslatok
Természetközeli, szelíd turizmus.
Aktív, öko-, kulturális, oktatás-, ipartörténeti turizmus.
Nyári fürdőcultúra és ahhoz kapcsolódó kulturális rendezvények.
Vonzó kulturális programok.
Bor- és gasztronómiai turizmus, fürdőturizmus.
Orvosturizmus fejlesztése.
Infrastruktúra-fejlesztést célzó javaslatok
Bosszantó, kisebb problémák rendezése (pl. mosdó, ATM hiánya).
Belvárosi nyilvános mosdók, kerékpártöltők és buszparkolók kialakítása.
Fenntarthatóság beemelése a turizmusba (ld. lillafüredi út túlterheltsége, parkolási problémák).
Kerékpárúthálózat-fejlesztés – Diósgyőr – Lillafüred, illetve Tiszai pályaudvar- Felsőzsolca becsatornázva olyan utakba, amelyek Tokaj-hegyalja felé vihetik a bicikliseket.
Kulturált parkolók létesítése a Belvárosban.
A fő célpontok kiépítése gyalogos, kerékpáros, autós szemszögből is.
Lillafüred és környéke gyógyhely fejlesztése – az 1920-1930-as években elkezdett irányvonalaknak megfelelően (a vonzó gyógyhelyi környezet visszaállítása).
Az elkezdett nagy attrakciókat befejezni.
Szolgáltatásfejlesztésre irányuló javaslatok
Minőségi vendéglátás.
Az attrakciók és turisztikai szolgáltatások minőségfejlesztése, a mennyiség helyett a minőségi, magas költségű vendégforgalom Miskolcra csábítása.
Marketingre vonatkozó javaslatok
Sokkal többet kell fordítani marketingre, átgondoltan, célirányosan és megfelelő eszközök

használatával. Hiába vannak többé-kevésbé a maga nemében jó rendezvények, ha a helyiek is alig tudnak róla.

Az újból kitalált várost a lehető legnagyobb hatású marketingeszközzel és összeggel „kivinni a piacra”.

Hálózatos fejlesztésre irányuló javaslatok

Kisebb attrakciók sokaságát létrehozni.

Ügyesebben csatolni a város kínálatához a környék adottságait és kínálatát. (Tokaj és az avasi borpincék összekapcsolásával. Aggtelek és a lillafüredi barlangok együtt ajánlásával, Tapolca és a környék vizei/tavai).

A megkérdezés arra is vonatkozott, hogy a piacon működő turisztikai ágazatban tevékenykedő szervezetek milyen problémákkal, hiányosságokkal találkoznak, amelyek munkavégzésük, szolgáltatásuk akadályát jelentik vagy minőségét nyújtják.

A kapott válaszok egy része infrastruktúra-fejlesztések hiányát mutatja:

- Turistaútvonalak felfestése, csomópontoknál táblák kihelyezése.
- Kirándulóövezetekben kevés a parkolóhely.
- Hétfégi turisztikai buszjárat Bánkút felé.
- Függekert öntözőrendszerének nem megfelelő működése károsítja az Anna-barlangot.

Megfogalmazódtak problémák az ágazat működtetésének hibáival, menedzsmentjének alulfinanszírozottságával kapcsolatban:

- az egyesületek, amelyek részt vesznek a turizmusirányításban, illetve fesztiválok, programok szervezését végzik korábban elérhető források megszűnését jelezték.
- A város részéről az idegenforgalmi pályázatok esetében nagyon alacsonynak ítélik meg a jelenleg elérhető forrást (2MFt).
- Problémaként értékelték, hogy a beszedett idegenforgalmi adó jelentős részét a város korábban nem az idegenforgalom fejlesztésére vagy marketingre fordította, és nem megfelelő mértékben forgatta vissza. Az éves ráfordítás jelentős részét a Tourinform Iroda üzemeltetése viszi el.
- A meglévő attrakciók nem elegendőek ahhoz, hogy érdemben nagyobb mértékű legyen a vendégforgalom. A rendszeresen visszatérő turisztikai szolgáltatásra kell tenni a hangsúlyt.
- Szakmai összefogásra van szükség, és felkészült szakembergárda - következetes munkával - kiváló termékfejlesztést kell hogy produkáljon, és megbízható turisztikai szolgáltatásokat hozzon létre.

Az alábbi válaszokat kaptuk arra nézve, hogy hogyan látják a szakma képviselői a jelenleginél erősebb együttműködés szükségességét Miskolc városával:

- Probléma a szakma hozzáértő véleményének, javaslatának kihagyása a döntés folyamatából.
- Szerencsés lehetne egy olyan idegenforgalmi és vendéglátó szakemberekből álló grémium létrehozása, amellyel a város időnként egyeztetne az elképzeléseiről.
- Nincsenek turisztikai szolgáltatáscsomagok, a helyi turizmus szereplői saját erőből építkeznek, a város turisztikaimarketing-ereje csekély mind financiaális, mind szakmai hátterét tekintve.
- Attrakciók vannak, turisztikai vonzerőkben gazdag a város és környéke, de nincs határozott irányvonal, hogy kinek, mikor, mit és miért ajánlunk.
- Bizonytalan a MIDMAR helyzete, tisztázni kell a szerepét, hatáskörét, feladatköreit ahhoz, hogy betölthesse egy igazi TDM-szervezet funkcióját. A jövőben az állami intézményi struktúra is desztinációkban gondolkodik, ezért fontos alap lehet egy létező TDM-szervezet a jövőbeli elképzelések, pályázati lehetőségek szempontjából.

Külön kiemelendő, hogy a Miskolc és Térsége Turisztikai Egyesület szoros együttműködés kialakítását sürgeti Miskolc várossal, ezen túlmenően - több szakmai stratégiai javaslat mellett - turisztikai munkacsoport felállítását javasolták, valamint javasolják a város számára a MIDMAR Kft. működtetését TDM-szervezetként 2030-ig terjedő időszakra, fenntartási kötelezettséggel megerősítve.

A turizmus helyzete a világjárvány idején, prognózis az újraindulásra és az ágazat jövőbeli teljesítményére

Váratlan fordulat - a koronavírus-világjárvány

Alapjaiban változtatta meg a világ működését a 2020 tavaszán a koronavírus-járvány. Az itthon 428 ezer munkahelyet teremtő, a magyar GDP 8,5 százalékát generáló turizmusiparág 2020. március 14-én leállt, és radikális változásnak indult.

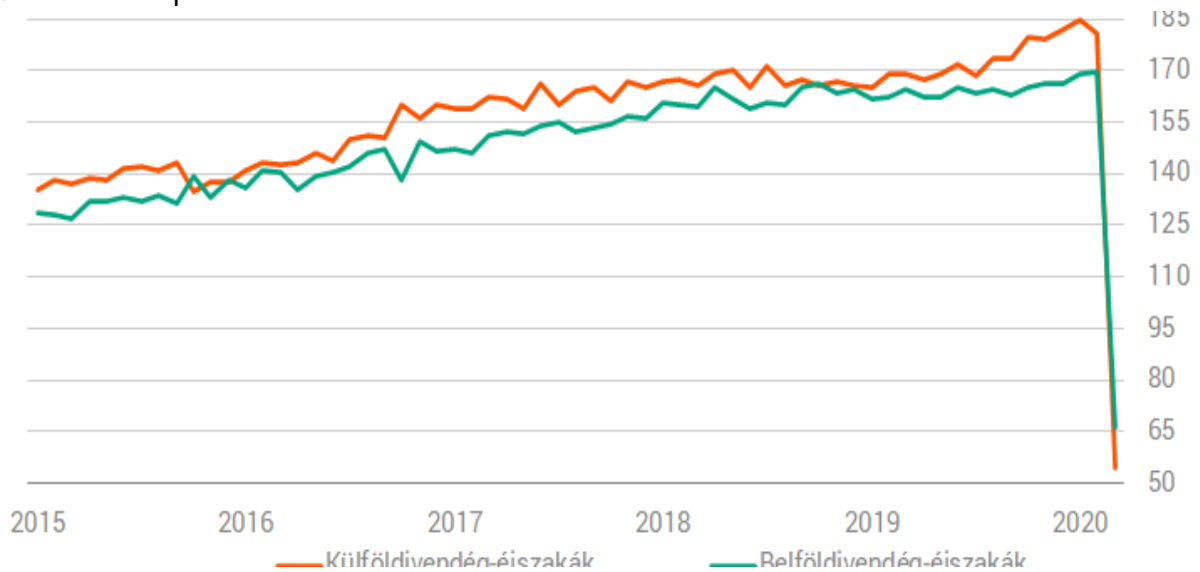
A világjárvány minden gazdasági ágazatban károkat okozott, de elsőként és legnagyobb mértékben a turizmust sújtotta. A WTTC prognózisa szerint a dinamikusan növekvő, 2019-ben még a világon 330 millió munkahelyet biztosító iparág 2020-ban jelentős visszaesést produkál: világszerte mintegy 75 millió munkahely kerül veszélybe, a turizmus GDP-hez való hozzájárulása pedig akár 23%-ot, 2100 milliárd USD-t is csökkenhet. Szakértők szerint a COVID-19-járványnak 5x nagyobb hatása lehet a világgazdaságra, mint a 2008-as gazdasági válságnak. A turizmusiparágban lévő munkahelyek megszűnése a globális munkanélküliségi ráta 2,1 százalékpontos emelkedését okozhatják.

A járvány Magyarországon sem kímélte a turisztikai szektort. A járvány megelőzési intézkedések hatására szinte egyik napról a másikra állt le a turizmus. Az elmúlt években folyamatos növekedést mutató iparág még az év első két hónapjában is rekordokat döntött, március közepétől azonban szinte minden szereplője válsághelyzetbe került. A kiesett bevételek, a fizetendő visszatérítések, a munkavállalók megtartása és egyéb anyagi kötelezettségek sokakat csödközelbe, egyeseket csödbe is juttattak.

A KSH adatai szerint 2020 márciusában a koronavírus-járvány hatására a külföldi vendégek által a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött éjszakák száma 68, a belföldi vendégek által

eltöltöttek 61%-kal esett vissza az előző év azonos időszakához képest. A kereskedelmi szálláshelyek – folyó áron számolt – összes bruttó árbevétele 60%-kal kevesebb volt, mint az előző hónapban.

52. ábra: Vendégéjszakák számának szezonálisan és naptárhatással kiigazított változása 2015-2020 (%) (2010. év havi átlaga =100%)

Forrás: KSH, portfolio.hu

A drasztikusan visszaesett vendégforgalom miatt a szálláshelyek nagy része bezárt. A Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ adatai szerint a napi vendégszám március 15-étől kezdett zuhanni, és a hónap végére elérte a mélypontot napi 1500-2000 vendéggel. A határok lezárása és a belföldi korlátozások miatt ellehetetlenültek az utazási irodák is, mert a veszélyhelyzet első heteiben nemcsak a kieső bevételek, hanem a visszatérítési kötelezettség is fokozta likviditási problémáikat. A járvány megelőzési intézkedések az elsők között érintették a rendezvényeket is. A lemondott rendezvények kisebb részét ütemezték át, nagyobb részének szervezői nem adtak meg új dátumot. Az MVI tájékoztatása szerint a vendéglátóhelyek mintegy 90%-a bezárt a veszélyhelyzet kihirdetésekor, nagyarányú elbocsátások jellemzik a szektort. A vendéglátóhelyek 40%-a próbálkozott házhozzállítással, de ennek forgalma is visszaesett.

Kivételesen az ágazat minden közvetlen és közvetett szereplője nehéz helyzetbe került, légitársaságok, autóbuszos társaságok, idegenvezetők, szállásadók stb. és azok beszállítói is.

A kormányzat gazdaságvédelmi akciótervének intézkedései kiemelten kezelik a turisztikai vállalkozásokat. Adó- és járulékkedvezmények, bértámogatások, kedvezményes hitelek, moratórium, infrastruktúra-fejlesztés, fesztiváltámogatás, SZÉP-kártya-kedvezmények, munkaidőkeret-bővítés kapcsán tett intézkedések segítik a vállalkozásokat a veszélyhelyzetben.

A kormányzati intézkedések mellett az önkormányzatok is támogatják a helyi vállalkozásokat adókedvezményekkel, bérleti díjak csökkentésével, az újraindulást segítő intézkedésekkel.

Nehéz megbecsülni a járvány okozta károkat, mint ahogyan azt is, hogy milyen ütemben indulhat újra a gazdaság, mikor érheti el a járványt megelőző szintet. A Turizmusfejlesztők és Tanácsadók Szövetsége március második felében készített felmérése alapján a turisztikai vállalkozások egyharmada számít arra, hogy a járvány miatt ellehetetlenül a vállalkozása, 35% gondolja úgy, hogy csődközeli állapotba kerül. További egyharmad számol jelentősen romló pozícióval. Mindössze a szereplők 3%-a látja pozitívan a helyzetét. (Forrás: turizmus.com)

A 2008-as globális pénzügyi és gazdasági világválságot követő adatokban azt láthatjuk, hogy ágazattól függően 3-4 évre is szükség volt a válság előtti szint eléréséhez. A turizmus visszatérése nem függetleníthető más ágazatok helyzetétől. Az utazási hajlandóságra, a költségek mértékére számos tényező hatással van, így például a munkanélküliség, a vásárlóerő, a szigorítások és persze a biztonság is.

Ahogyan azt a piaci szereplők is várták, a turizmus újraindulása a járvány első hullámát követően a belföldi turizmus fellendülésével indult. A várakozás a biztonság iránti igény átértékelődésével kapcsolatosan is bevált. Míg korábban a terrorfenyegetettség vagy a háborús övezetek jelentették a veszélyt, a jövőben az egészségügyi biztonságra helyeződött a hangsúly.

A Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) szerepe kiemelt jelentőségű a koronavírus-járvány idején is. Amellett, hogy komplex javaslatcsomaggal segítette az ágazatot, a szereplőknek szakmai anyagokat és naprakész információkat ad, az ágazat újraélnkítését előbb nyári, majd őszi marketingkampánnyal is támogatja.

Az MTÜ megbízásából 2020 áprilisában készült kutatás eredményei szerint a magyarok több mint fele tervez ebben az évben valamilyen belföldi utazást. A válaszadók 12%-a tervezi valamilyen külföldi úticél felkeresését is. A külföldi úticél kiválasztásánál fontos szempont, hogy az adott országot mennyire érintette súlyosan a járvány.

A járvány első hullámát követő enyhítő intézkedések hatására a belföldi turizmus fellendült, a vártnál magasabb számokat hozott a szezon a belföldi látogatókat tekintve. A külföldről érkező turisták hiánya azonban érezhető, legfőképp Budapestet sújtja.

Prognózis az ágazat újraindulására Miskolcon

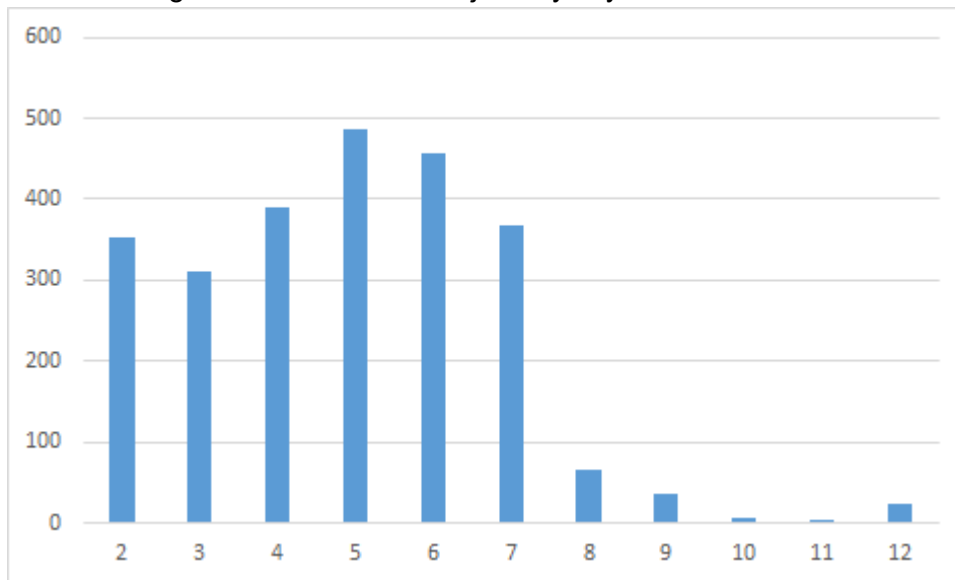
A koronavírus-járvány egy példa nélküli helyzetet teremtett a világban, nincsenek olyan ágazati tapasztalatok, amelyek alapján előre lehetne jelezni, hogy mi fog történni akár egy-két hónap távlatában.

A szallas.hu prognózisa szerint idén 43-48 százalékkal csökken a vendégéjszakák száma, ami 250-300 milliárd forint kiesést okoz a turizmusban, mivel azonban az ágazatot ért

veszteség nemcsak önmagára, hanem más szektorokra is hatással van, a magyar gazdaság - a multiplikatív hatás miatt - ennek nagyságrendileg a háromszorosát, közel 800-900 milliárd forintot veszíthet el. Miskolc számára a szallas.hu prognózisa és kutatása azért lehet iránymutató, mert a városban eltöltött vendégéjszakák számában domináns a belföldi forgalom.

A szallas.hu 2020 áprilisában készített kutatási jelentése szerint 2020 március és április 8. között közel 17 ezer szállásfoglalás-módosítást regisztráltak. A módosítások hónapos eltolásai az alábbi megoszlásban történtek a járványhelyzet kihirdetését követően:

53. ábra: Szállásfoglalás-módosítások hónapos eltolásainak megoszlása 2020.03.01-04.08

Forrás: szallas.hu

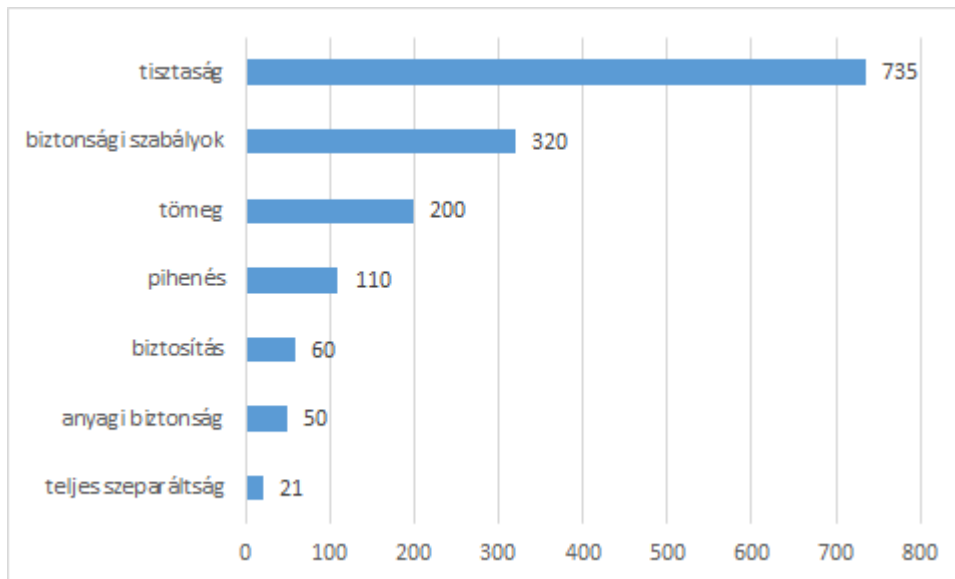
A bizonytalan helyzetben a gyors rendeződésben bizakodók 2-3 hónappal tölték el utazásaikat, a többség 4-7 hónappal - jellemzően félévvel - halasztotta el tervezett utazását. Ugyanebben az időszakban 1600 szállás lemondása utáni újrafoglalást is regisztrált az oldal. Ezek 7%-a városmódosítást jelentett, közel 20%-a szállásmódosítást, 10%-a szállástípus-módosítást, de mindössze az újrafoglalók 0,1%-a váltott a korábbinál gyengébb kategóriájú szállásra.

A szállást módosító utazók közül közel 600-an online kérdőíven válaszoltak kérdésekre igényeikkel kapcsolatban a megváltozott helyzetre tekintettel. 60%-uk a tisztaságot jelölte meg fontos választási szempontként, és 30%-uk említette meg az árat.

A válaszadók 56%-a bizonytalan volt abban, hogy utazhat-e már a módosított időpontban, viszont 65%-uk mindenképp utazni szeretne, és a válaszadók fele rendelkezett az utazáshoz szükséges anyagi forrásokkal.

Fontos a választás kritériumprioritásának új megközelítése az utazók részéről:

54. ábra: Szállásfoglalásválasztási kritériumok 2020.03.01-04.08

Forrás: szallas.hu

Az 1000 megkérdezett a válság időszakában közel 75%-ban a szálláshely tisztaságát jelölte meg a választás fő szempontjaként, ezen belül 40%-uk az általános tisztaságot és 35%-uk a fertőtlenítést. Az utazói magatartás gyökeres megváltozását viszont nem igazolja az, hogy mindösszesen 2% tartotta fontosnak a teljes szeparáltságot.

A megkérdezettek csaknem 75%-ának van pénze az utazásra, közel fele a válaszadóknak mindenképpen utazni szeretne, és csak a negyedük költené másra a pénzt, ha szüksége lenne rá.

A 2020-ás turisztikai szezon a vártnál jobban alakult. A belföldi forgalom felélénkülése már az enyhítő intézkedések folyamán elindult, a Magyar Turisztikai Ügynökség adatai szerint a belföldi turizmus meghaladta a tavalyi számokat július és augusztus hónapokban. Az összesített adatok alapján azonban látható, hogy a külföldiek hiánya nem pótolható a belföldi turistákkal, ez leginkább Budapest látogatottságán érezhető. A vidéki desztinációk közül a Balatont követően a Mátra-Bükk térsége vonzotta a legtöbb látogatót 2020 nyarán.

A járvány szeptemberben érkezett második hulláma visszavetette a foglalásokat. A rendezvények és a külföldi vendégek hiánya mellett a belföldi vendégek óvatossága is érezhető.

Következtetések és prognózis

A koronavírusjárvány első hullámakor készült prognózisok szerint Miskolc - mivel dominánsan belföldi utazók turisztikai célterülete - a lehetőségekhez képest előnyből indul a

turizmus újraindulását követően. Az akkori járványügyi intézkedések ismeretében valószínűsíthető augusztusi felfutási szakasz az utazókat érintő turisztikai szolgáltatások igénybevételében már korábban, az enyhítő intézkedések hatására júliusban elindult. Fontos kritériummá vált a desztinációválasztásban a higiénia, erre a menedzsmentszervezetnek fel kellett és továbbra is fel kell készítenie a szolgáltatókat. A város turizmusa akkor száll jó esélyekkel versenybe a többi belföldi turisztikai desztinációval, ha mindenkit megelőzve hatékony reklámtevékenységet, figyelemfelhívó, kedvcsináló kampányt folytat akár nem megszokott eszközökkel, gerillamarketinggel. A 2019-es rekordév eredményei várhatóan nem teljesülnek még 2021-ben sem, mivel az első féléves előrejelzéseknek megfelelően 2020 őszén elindult a járvány második hulláma, amely jelenleg negatívabb és erősebb hatásúnak ígérkezik a szektorra nézve, mint az első. Prognózisok szerint a 2019-es adatok visszaállása még nem történik meg 2021-ben. Elsőként ismét a belföldi forgalom visszatérése várható az újabb hullámot követően is. 2-3 évre is szükség lehet ahhoz, hogy a koronavírus-járvány előtti rekordszámokat ismételten elérjük. A belföldi utazók visszatérése után az autós utazók visszatérése várható, így a távolság a korábbinál nagyobb hangsúlyt kap. A repülő utazás visszaállítását teszik szakértők a legkésőbbre.

Prognózis Miskolc turisztikai ágazatának teljesítményére a következő 10 évben

Miskolc bruttó kereskedelmiszálláshely-bevétele 2019-ben megközelítette a 4 milliárd Ft-ot. Az eredmény Magyarország kereskedelmiszálláshely-bevételének 1,2%-a.

A szallas.hu becslése szerint a hazai turizmus teljes gazdasági potenciáljának nagyságrendje (minden más, a kereskedelmi szálláshelyek árbevételen túli turisztikához kapcsolódó szolgáltatással együtt) 600 milliárd forint körül alakult a koronavírus-járványt követő leállás előtti évben. Ez alapján Miskolc turizmusának közvetlen gazdasági potenciálja 7 Mrd Ft nagyságrendben alakult 2019-ben. A multiplikatív hatások figyelembevételével a turizmus gazdasági potenciálja a beszállítókkal és egyéb gazdasági szereplők teljesítményével együttesen közvetetten 1850 Mrd Ft körül alakult Magyarországon, ennek a gazdasági teljesítménynek az 1,2%-a – hasonlóan a vendégéjszakák számához - Miskolcon érvényesül, így a turisztikai ágazat miskolci teljesítménye 2019-ben, a koronavírus-járványt megelőzően a közvetett gazdasági eredményekkel együtt meghaladta a 20 Mrd Ft-ot.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számát országosan 50 millió éjszakára prognosztizálja tíz év múlva, mely a 2019-es 31,26 millió éjszakához képest 60%-os növekedést jelent.

A stratégia a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött belföldi vendégéjszakák számát országosan 25 millió éjszakára becsüli tíz év múlva, mely a 2019-es 15,6 millió éjszakához képest 38% növekedést jelez.

Tekintettel arra, hogy Miskolc vendégéjszakáinak domináns (80%) része belföldi vendégforgalomból állt, viszont a miskolci vendégéjszakák növekedési mértéke 2010 és 2019 között jóval magasabb volt, mint az országos érték (a 2010-es bázisértékhez képest

Magyarországon 63%-os növekedés történt, míg Miskolcon ez az érték meghaladja a 100%-ot), 50%-os összesített vendégéjszakaszám-növekedés valószínűsíthető Miskolcon 2030-ra.

Ez alapján - 2020-as áron számolva - Miskolc turizmusának közvetlen gazdasági potenciálja 10 Mrd Ft nagyságrendben alakul majd 2030-ra, mely a multiplikatív hatásokkal együtt elérheti a 30 Mrd Ft-ot. A következő 10 évre szóló 50%-os növekedési prognózis akár óvatos becslésnek is tűnhet az elmúlt 10 év növekedési ütemének tükrében, azonban egy hosszú távú tervezés során figyelemmel kell lenni az előre nem látható kockázatokra, melyek alapvetően változtathatják meg a környezetet. A 2014-ben készült Integrált településfejlesztési koncepció hasonlóan óvatos célt fogalmazott meg; a koncepció "Miskolc térségi szerepének jövőképe Miskolc térségi szerepe 2030-ban" szakasza 2030-ra azt prognosztizálta, hogy 2013-hoz képest a városba érkező turisták száma 30%-kal lesz több. Ezt az értéket az ágazat növekedése már 2020-ig túltejesítette.

Ahhoz, hogy a prognosztizált növekedési ütemet Miskolc elérje 2030-ig, fontos kiemelni, hogy - bár turisztikai vonzerőkben és attrakciókban Miskolc és környéke rendkívül gazdag – a város turisztikai fejlesztését egy összehangolt koncepció következetes és kitartó követése mentén kell végigvinni. Kiemelten fontos feladata lesz a következő időszak turisztikai menedzsmentjének, hogy a létrehozni tervezett új attrakciós elemeket a meglévőkkel élményláncba szervezze, és a tervezés során elkerülje a párhuzamosságokat.

A célok eléréséhez rendkívül lényeges a turisztikaimenedzsment-szervezet megerősítése; a működéshez, valamint az ágazatdinamizáláshoz szükséges források - a növekvő bevételekkel - arányos növelése. Túl az anyagi erőforrásokon el kell érni, hogy az önszerveződött, összefogott piaci szereplők és az önkormányzat által fenntartott, turizmusfejlesztésben érdekelt szervezet kapcsolata megerősödjön, valós, akár napi szintű együttműködés jöjjön létre. Tervezhető anyagi erőforrásokra támaszkodva olyan turisztikai fejlesztésekre szakosodott menedzsmentközpontra van szükség, amely irányítja a turisztikai folyamatokat, és amely képes arra, hogy a városban egymástól távol eső desztinációk élményelemeit célcsoportokra szabottan élménylánccá szervezze. A szervezetnek menedzselnie kell a célcsoportok desztináció szerinti irányítását (motivációs szándék és korcsoport alapján); menedzselnie a meglévő és új élménycsomagokat (támogatnia a turizmusban érdekelt vállalkozások számára a piaci bevezetésüket) annak érdekében, hogy jelentős keresletbővülést eredményezzenek Miskolc számára a versenytársakkal szemben.

A turisztikai ágazat miskolci szereplőinek várakozása a turisztika helyzetére vonatkozóan 1,5 és 10 éves távlatban

A stratégia készítésével párhuzamosan a megkérdezett vállalkozások és szervezetek az alábbi várakozásokat fogalmazták meg a három időtáv vonatkozásában:

Várakozások Miskolc turizmusára, vendégforgalmára vonatkozóan 1, 5 és 10 éves távlatban

1 éves várakozások

- A járvány hatása erős lesz (pozitív: a hazai célcsoportok felértékelődnek, negatív: félelem a fertőzéstől, egzisztenciális problémák)
- Fontos, hogy már most kellő figyelmet fordítsunk kisebb, új attrakciókra, a főutca helyzetének javítására: kapualjak, tűzfalak, utcaképek rendbetételére, parkolási gondok megoldására stb.
- Egyéves viszonylatban csak a túlélés esélyét látják elérhetőnek.
- Érkezett vélemény arra is, hogy nem szabad „túlbecsülni” az újrainítást követő, várhatóan intenzíven emelkedő mutatókat, ami valószínűleg meredek emelkedést fog mutatni. Legalább két évre lesz szükség a 2018-as, vagy 2019-es foglaltságok eléréséhez.

5 éves várakozások

- Jelentősen emelkedni fog a vendégéjszakák száma. Ötéves távlatban már jelentős emelkedés várható, ha addig nem történik ismét valami komolyabb esemény, akkor 2023 nyarára nagyjából vissza fog állni a 2019-es eredmény.
- Miskolctapolcán várható az ingatlanok felvásárlása, és azokban szálláshelyek és vendéglátó egységek, valamint programhelyszínek kialakítása. A városnak előre kellene gondolkodnia a várostervezésben, és előre meghatározni az üdülőrészek és a lakosság által használt részek határait annak érdekében, hogy a lakosság számára ne nyűg, hanem öröm legyen a fejlesztés.
- A tapolcai beruházás befejezésével párhuzamosan el kell kezdődnie Miskolctapolcán egy jelentős szálláshelyfejlesztésnek. Szükséges végiggondolni a helyi infrastruktúrát, a lakosság nyugalmának biztosítása mellett az üdülőrészek kialakítását, ahol a - valószínűleg nagy számban érkező hazai és külföldi - vendégek számára szükséges szórakoztatási infrastruktúra kiépíthető (vendéglátó és szórakoztató negyedek kellene kijelölni, amely lehetőséget biztosít arra, hogy a városrész lakói az eddigi nyugodt környezetben élhessenek).
- Szükséges a Belváros turisztikai kínálatának újragondolása, minél több „zöldítő” projekt kidolgozása; a Belvárosnak mint önálló turisztikai vonzerővel bíró területnek a turisztikai vonzerővé, élménytérre fejlesztése.
- A Répáshután megvalósuló Bükki Csillagda olyan, Közép-Európában is egyedülálló attrakció lesz, mely a nagy-miskolci kínálatba jelentős hozzáadott értéket tud generálni.
- A Bükk-vidék Geopark UNESCO Globális Geopark címének megszerzése után Lillafüreden és környékén megjelenik majd egy új vendégkör: a geotúrák iránt érdeklődő turisták, akik a világ különböző kontinenseiről érkezve célzottan a Bükk egyedi geológiai kínálata miatt választják Magyarországot, s ezen belül többek között Miskolcot úticélként.
- Az Eger-Miskolc kerékpárút elkészültével egy másik réteg is megjelenik Miskolcon: azok a kerékpárosok, akiknek a kiinduló vagy végcélja Miskolc lehet rövidebb-hosszabb hegyi kerékpártúráik során.

10 éves várakozások

- A most futó beruházások alapján elvárható a jelenlegi vendégéjszakaszám 150%-os megemelkedése.
- Ehhez kapcsolódóan szükség lesz jelentős szálláshelybővítésre.
- Ahhoz, hogy a Miskolcra érkezők számára megfelelő programlehetőségek álljanak rendelkezésre, a kulturális turisztikai kínálatot drasztikusan bővíteni kell, elsősorban a múzeumi kínálat és kiállítások szélesítésével (vonzó időszakos és állandó kiállítások).
- Mindezek mellett a vendéglátó szektornak is bővülnie kell majd. A szolgáltatásfejlesztés nagyban függ attól, hogy a város időközben milyen új attrakciókat, mennyi új szálláshelyet teremt, meg tudja-e oldani az áldatlan állapotokat a parkolások ügyében, illetve, hogy mennyire tudja turisztikailag is vonzóvá tenni a Belvárost, mennyire tudja rendbe hozni az Avast és bekapcsolni a vérkeringésbe, mennyit tud országos és határon túl is marketingeszközökre költeni.
- Megvalósuljon az a cél, hogy 10 éven belül az Avast a világörökség részének válasszák.

4. A stratégia célrendszere

Miskolc Megyei Jogú Város Turizmusfejlesztési stratégiája célrendszerének felépítését a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia Indíttatás – Vízióelemek – Misszió – Stratégia pillérei – Stratégiai célok logikája szerint határoztuk meg, igazodva Magyarország elfogadott turisztikai stratégiájához.

Ennek megfelelően a célrendszer legfelső szintjén egy olyan indíttatást fogalmaztunk meg, amely az ágazat minden miskolci szereplőjének közös mottójaként szolgálhat.

A vízióelemek ismertetése során – szintén az NTS 2030-hoz igazodva - annak az elképzelt állapotnak a bemutatása történik meg, amely a stratégia végrehajtása eredményeképpen kialakul. A misszió valamennyi, a helyi turisztikában működő szereplő közös feladatát határozza meg.

A későbbiekben - a célrendszer egy-egy főbb témakörére építve - stratégiai pilléreket határoztunk meg. Ezekhez stratégiai célokat (emellett a horizontális célokat is), azokhoz pedig eszközöket és indikátorokat rendelve a vízióban felvázolt állapothoz juthat el az ágazat miskolci alrendszere. A stratégia céljainak megvalósítása során Miskolc partnerként számol a városi gazdasági szereplőkkel, a helyi szakmai szervezetekkel és a civil szféra szervezeteivel egyaránt. Ugyanígy partnerként számolunk az állami turisztikai szervezetekkel, különösen a Magyar Turisztikai Ügynökséggel.

Az első stratégiai pillér kiemelt fontosságú a város számára, ehhez tartozóan Miskolc következő tízéves turisztikai fejlesztéseit, a Herman Ottó Turisztikai Fejlesztési Program fejlesztési elemeit foglaltuk össze.

MEGOSZTANI MAGYARORSZÁG ÉS MISKOLC IRÁNTI SZERETETÜNKET							
Vízilóelem							
MISKOLCI TURIZMUS - A FENNTARTHATÓ VÁROSGAZDASÁGI FEILŐDÉS HÜZŐGÁZATA							
MINŐSÉGI ÉLMÉNYKÍNÁLAT							
INNOVATÍV MEGOLDÁSOK							
ERŐS TURISZTIKAI VÁROSMÁRKA							
VONZÓ KARRIER							
ELÉRHETŐSÉG ÉS SZÉLES KÖRŰ HOZZAFÉRÉS							
A VÁROS IRÁNTI SZERETET TÁPLÁLÁSA							
KÖZÖSSÉGEINK ERŐSÖDÉSE ÉS ÉRTEKEINK VÉDELME							
ELMESÉLNI MISKOLC TÖRTÉNETÉT ÉS A TURIZMUS FEILŐDÉSÉN KERESZTŰL BIZTOSÍTANI A VÁROS GYARAPODÁSÁT							
Stratégia pillérei	HERMAN OTTÓ TURISZTIKAI FEILŐDÉSI PROGRAM	STRATÉGIAI MÁRKAKOMMUNIKÁCIÓ, CÉLZOTT MARKETING-KOMMUNIKÁCIÓS KAMPÁNYAKTIVITÁS ÉS ÉRTEKESÍTÉS	ELHIVATOTT SZAKEMBEREK, VISSZAHÍVÓ VENDEGSZERETET	MEGBÍZHATÓ ADATOK, MÉRHETŐ TELJESÍTMÉNY	TRANSPARENTS, KISZÁMÍTHATÓ SZABÁLYOZÁS ÉS ÖSZTÖNZÉS	IRÁNYMUTATÁS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS	IDENTITÁS ÉS KÖTŐDÉS
Stratégiai célok	A1. Desztináció alapú megközelítés és új szemléletű attrakciófejlesztés és alapinfrastruktúra fejlesztés A2. Térbeli és időbeli koncentráció oldása A3. Minőségi, új célcsoportokat megszolgáltani képes élménykínálat megteremtése A4. Elérhetőség javítása A5. Innovatív turisztikai megoldások elterjesztése	B1. Miskolc turisztikai márkájának megújítása és márkarendszer kialakítása B2. Mérhető eszközök alkalmazása, marketingkommunikációs marketingkutatások B3. A bel- és külpiazi értékesítési tevékenység újragondolása B4. Stratégiai partnerségek kialakítása meghatározó piaci szereplőkkel B5. Szemléletformálás és a fogyasztói tudatosság növelése a belföldi utazók, vendégek körében	C1. A turizmusban való elhelyezkedés világon vonzó életmóddá Miskolcon C2. A piaci igényeknek megfelelő, általánosan magas színvonalú képzés biztosítása valamennyi képzési szinten C3. A folyamatos, magas minőségű szolgáltatási szintenál biztosítása C4. A lakók, helyiek felkészítése a látogatók fogadására	D1. Valós piacismeret, desztinációs szintű információ D2. A proaktív alkalmazkodás lehetővé tétele D3. A fejlesztések hatásainak mérése és értékelése D4. Új, korszerű kutatási, adatgyűjtési, feldolgozási, vizualizációs módszertanok és technológiák meghonosítása D5. Naprakész tájékoztatás az ágazat szereplői számára	E1. Versenyképességet támogató, átlátható üzleti szabályozási környezet kialakítása E2. A gazdaság fehéritése E3. Kiszámítható, turizmusszakmai célokat és hosszú távú fenntarthatóságot figyelembe vevő forrásallokáció megvalósítása E4. Az üzleti életképesség és felelősségvállalás ösztönzése E5. A minőség tanúsítása	F1. Erőteljesebb városi szerepvállalás a turizmus terén F2. Párbeszéd a piaci szereplőkkel, szakmai szervezetekkel, akadémiával F3. A kulturális és sportrendezvényekkel való szinergiák jobb kihasználása F4. Hatékony kommunikáció a diplomáciai missziók felé F5. Miskolc érdekeinek országos és nemzetközi turisztikai együttműködésekben	G1. A város szeretete és a Miskolcosság erősítése G2. A magyar turisták miskolci költésének további ösztönzése G3. Határon átnyúló területek összekapcsolásának élménykínálatának megteremtése
Horizontális célok	H1. EGYÜTT-ÉLŐ TURIZMUS H2. CSALÁDBARÁT TURIZMUS H3. HOZZAFÉRHETŐ TURIZMUS H4. ÉRTHETŐ TURIZMUS H5. DIGITÁLIS TURIZMUS						

4.1. Indíttatás

MEGOSZTANI MAGYARORSZÁG ÉS MISKOLC IRÁNTI SZERETETÜNKET

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia nem átfogó célról vagy főcélról beszél, hanem egy olyan indíttatásról, amellyel a turizmus minden szereplője azonosulni tud, és amely alkalmas arra, hogy megalapozza a közös gondolkodást. Kiindulópontja, hogy a turizmus nemcsak a turisták, hanem a benne dolgozók számára is élményt jelent. „Azért dolgozunk, hogy megoszthassuk Magyarország iránti szeretetünket” - áll a célrendszer csúcán.

A fentiekhez igazodva és azzal azonosulva Miskolc is egy indíttatást helyez a turizmusfejlesztés célkitűzéseinek legfelsőbb szintjére: **megosztani Magyarországot és Miskolc iránti szeretetünket**. Miskolc számos értékkel rendelkezik, legyen az természeti érték, épített örökség vagy kulturális rendezvény. Meggyőződésünk, hogy ezek az értékek azon túl, hogy turistákat vonzanak, élvezetessé teszik a munkavégzést az ágazatban, és nem utolsósorban örömet szereznek a miskolciaknak. Hisszük azt, hogy ez a három tényező szorosan összefügg, és ez az indíttatás lehet az első és legfontosabb pont, ami erősen összeköti a három szegmenst.

A turizmusban és vendéglátásban dolgozni több mint foglalkozás. Ez hivatás, ahol lehetőség van az élményeink, tapasztalataink, tudásunk átadására a városunkról, a környezetünkről, az országunkról. Hiszen a turizmus kínálta értékek iránti rajongásunk nem áll meg a várostáblánál. Azon átível, és körbevisz az egész országon. Így erősítheti egy város szeretete egy ország szeretetét, és fordítva. Legfőbb indíttatásunk, hogy a Miskolc és Magyarország iránti szeretetünket a lehető legtöbbekkel megosszuk.

4.2. Vízióelemek

Ebben a fejezetben olyan vízióelemeket határoztunk meg, amelyek Miskolc turizmusának 2030-ban kívánt állapotát mutatják.

MISKOLCI TURIZMUS - A FENNTARTHATÓ VÁROSGAZDASÁGI FEJLŐDÉS HÚZÓÁGAZATA

A turizmus Miskolc gazdasági növekedésének és munkahelyteremtésének húzóágazata. Folyamatosan, ugyanakkor fenntarthatóan növekvő, versenyképes ágazat, amely a város gazdasági növekedéséhez arányában és mértékében is jelentősen hozzájárul. Bővülő kapacitása révén munkahelyeket teremt, biztos, stabil, kiszámítható megélhetést nyújtva az ágazat dolgozóinak. A kapcsolódó szolgáltatások révén további gazdasági növekedést és munkahelyteremtést eredményez. A bővülő szálláshelyek és kiszolgálóegységek nemcsak

mennyiségi, hanem minőségi növekedést is eredményeznek, magasabb költési hajlandóságú látogatókat vonzanak.

A Mátra-Bükk térsége Magyarország legkeresettebb belföldi turisztikai desztinációja, melyben Miskolc kulcsszerepet tölt be. A külföldi vendégek és vendégéjszakák száma dinamikusán növekszik. A régió nem az olcsó, hanem ár-érték arányban optimális kínálata miatt vonzó a turisták számára.

MINŐSÉGI ÉLMÉNYKÍNÁLAT

A turisztikai attrakciók és a kapcsolódó szolgáltatások minősége is hatással van a város megítélésére. Miskolc olyan minőségi élménykínálattal rendelkezik, amely pozitívan formálja a város imázsát. Az elégedettséget nemcsak a vonzerők, hanem a hozzájuk kapcsolódó kiszolgálóegységek is fokozzák. A minőségi időtöltést kínáló városi és térségi látnivalók, élményelemek egymással összekapcsolódnak, így növelik az ideérkező turisták tartózkodási idejének a hosszát. A magas minőség biztosítása egyúttal növeli a költési hajlandóságot is.

INNOVATÍV MEGOLDÁSOK

Amellett, hogy óvjuk a kulturális értékeinket, a természeti környezetünk biztonságát, megtartjuk a tradicionális és autentikus élményeket, a turizmusban fontos szerepet kapnak az innovatív megoldások. A város megismerését segítő és az élményt, az élvezeti értéket fokozó technológiák beépülnek a város turisztikai infrastruktúrájába.

Az innováció jelen van a turizmusban működő kis-és nagyvállalatok mindennapjában is legyen szó szolgáltatásokról, üzleti modellekről vagy egyéb fejlesztésekről. Az intelligens megoldások használata gördülékenyebbé teszi az ügyintézés, akadálymentessé az itt-tartózkodást, felejthetlenné az élményt.

ERŐS TURISZTIKAI VÁROSMÁRKA

Miskolc egyértelműen beazonosítható, vonzó és szerethető város. Természeti és kulturális sokszínűsége teszi egyedivé, az ehhez társuló vendégszeretete pedig ellenállhatatlanná a belföldi és külföldi turisták szemében.

Miskolc városmárkája az országmárkához és a desztinációmárkához illeszkedő, annak erősítését biztosító márka, amely ezek mellett hordozza megkülönböztető jegyeit.

Az erős turisztikai városmárka egy folyamatos, Miskolc turizmusfejlesztési stratégiájával összhangban megvalósuló, integrált kommunikációs kampányon keresztül válik láthatóvá és ismertté belföldi és külföldi célcsoportok körében.

VONZÓ KARRIER

Miskolc pozitív jövőképet teremt a turizmusban dolgozók számára. Biztos, stabil, kiszámítható megélhetést nyújtó ágazat, ami egyaránt vonzó a magánszemélyek és a kis-és közép vállalkozások számára.

A városban működő oktatási intézmények biztosítják a szakképzett munkaerőt. A közép- és felsőfokú oktatási intézményekből kikerült munkavállalók minden szinten képesek ellátni a feladatokat. A város és az egyetem együttműködéseként és a nemzetközi kapcsolataik által olyan vezetői réteg is jelen van itt, amely innovatív megoldásokat érvényesít, nemzetközi trendeket alkot és követ.

A miskolci turizmusban dolgozók folyamatos képzéseken vesznek részt, tudásuk és városismeretük mindig naprakész, vendégszeretetük megkérdőjelezhetetlen. Foglalkozásukra nemcsak munkaként, hanem hivatásként tekintenek.

ELÉRHETŐSÉG ÉS SZÉLES KÖRŰ HOZZÁFÉRÉS

Miskolc látnivalói nyitottak a hazai és külföldi turisták előtt is. A város könnyen megközelíthető, a városon belüli közlekedés pedig számos alternatívát kínál az ide látogatóknak, kiemelt figyelemmel a környezetkímélő megoldásokra.

A fejlesztések eredményeként a látnivalók, a szállás- és vendéglátóhelyek legnagyobb része akadálymentes. A városban alkalmazott digitális megoldások egyszerűvé teszik a tájékozódást, a jól szervezett kommunikációs megoldások pedig segítik az előzetes tájékozódást és tervezhetőséget.

Miskolc adottságai minden érdeklődési igényt kielégítenek. Az aktív, az egészség, a kulturális, a gasztronómiai célú utazások és a rendezvények látogatása akadálytalanul, a szükséges információk birtokában történhet. A megfelelő infrastruktúra kiépített, lehetőséget biztosít saját autóval, tömegközlekedéssel, kerékpárral és gyalogosan történő közlekedésre is.

A VÁROS IRÁNTI SZERETET TÁPLÁLÁSA

A turizmus központba helyezése, a minőségi élménykínálat és az erős turisztikai városszámítás miatt Miskolc vonzó és szerethető város.

A turizmusra helyezett hangsúly, a megvalósult fejlesztések, az aktív kommunikáció eredményeként viszont nemcsak az ide látogatók szemében válik Miskolc szerethetővé, hanem a miskolciak is újra felfedezik szépségeit. Büszkék arra, hogy értékei országos és

nemzetközi szinten is helytállóak és vonzóak. Ismerik, és büszkén mesélik a város történeteit. Rendszeresen látogatják a nevezetességeket, élvezik a magas színvonalú szolgáltatásokat. Önmaguk is a város szóvivői, vendégek idevonzói és marasztalói.

Miskolc szeretetét pedig kivetítik a hazájuk szeretetére. A pozitív példákból kedvet kapnak más belföldi városok, desztinációk megismerésére, ahová pozitív attitűdjük által Miskolc hírére is elviszik, miközben Magyarország szerelmesévé válnak.

KÖZÖSSÉGEINK ERŐSÖDÉSE ÉS ÉRTÉKEINK VÉDELME

A turizmus fejlesztésével hangsúlyozássá válnak azok a területi, népcsoporti sajátosságok, amelyek egy közösséget összetartanak. Minél hangsúlyosabbak ezek a sajátosságok, értékek, annál erősebb az összetartozás érzése. A kocsonya legendája, az Avasi kilátó, Diósgyőr vára, a Hámori-tó mind-mind büszkévé tesz minket, közös értéket képvisel, ami összeköt.

Az épített és természetes környezetben megvalósult fejlesztések egyúttal segítik azok megóvását. Ezzel egyidőben javul elérhetőségük is, ami pedig az értékek megismerését segíti.

4.3. Misszió

ELMESÉLNI MISKOLC TÖRTÉNETÉT, ÉS A TURIZMUS FEJLESZTÉSÉN KERESZTÜL BIZTOSÍTANI A VÁROS GYARAPODÁSÁT

A turizmus a gazdaság egyik húzóágazata, ami multiplikátorhatása révén még inkább felértékelődik. Talán nincs is olyan gazdasági ágazat, amelyre közvetve vagy közvetlenül ne lenne hatással a város és az ország életében. Emellett a turizmusban dolgozók munkájának eredményeként alakul, formálódik a város és az ország arculata. Az utazásokon szerzett tapasztalatok minőségében óriási a szerepe a szektor munkavállalóinak. Misszióinkban azt az értékrendet, azt a fő feladatot fogalmazzuk meg, ami a turizmusban dolgozók mindennapi munkájának legfőbb feladata, és amely segít eljutni a vízióban rögzített állapothoz. Misszióink: elmesélni Miskolc történetét, és a turizmus fejlesztésén keresztül biztosítani a város gyarapodását.

4.4. Stratégiai célok

A célrendszer következő szintjét a stratégiai pillérekbe rendezett célrendszer alkotja. A pillérek olyan stratégiai fontosságú tényezők Miskolc turizmusának, amelyek alapfeltételei az ágazat hatékony működésének. Az ezekhez a pillérekhez rendelt célok megvalósítását a későbbi fejezetben taglalt eszközök segítik. Ezek megvalósításával érhetjük el a meghatározott vízióelemeket.

A stratégia pillérei az alábbiak:

- A. Herman Ottó Turisztikai Fejlesztési Program
- B. Stratégiai márkakommunikáció, célzott marketingkommunikációs kampányaktivitás és értékesítés
- C. Elhivatott szakemberek, visszahívó vendégszeretet
- D. Megbízható adatok, mérhető teljesítmény
- E. Transzparens, kiszámítható szabályozás és ösztönzés
- F. Iránymutatás és együttműködés
- G. Identitás és kötődés

A. HERMAN OTTÓ TURISZTIKAI FEJLESZTÉSI PROGRAM

A Herman Ottó Turisztikai Fejlesztési Program (HTFP) a város kiemelten fontos stratégiai pillére. Ez a pillér tartalmazza Miskolc következő tízéves turisztikai fejlesztési irányait. A célokhoz rendelt eszközöknél meghatározott, konkrét fejlesztési projekteket a HTFP fogja össze. A programhoz tartoznak a termékek, az attrakciók és az alapinfrastruktúra fejlesztése is. A stratégiai pillérhez kapcsolódó célok Miskolc négy, önállóan is értelmezhető turisztikai desztinációjának (Belváros - Történelmi Avas, Miskolctapolca, Diósgyőr és Lillafüred) mint turisztikai termékeknek és attrakcióknak a fejlesztési irányait határozzák meg. A terv a város turisztikai kínálatának minőségi javítása, a négy önálló terület térbeli és időbeli koncentrációjának csökkentése oly módon, hogy javuljon a jövedelmezőség és érvényre jussanak a társadalmi-gazdasági-környezeti fenntarthatóság szempontjai. A program kiemelt hangsúlyt fektet a város négy desztinációjának azonos szolgáltatási szintre emelésére, 2030-ig a Belváros - Történelmi Avas és Lillafüred attrakcióterületek fejlesztettsége utol kell hogy érje Miskolctapolca és Diósgyőr folyamatosan fejlődő és bővülő turisztikai kínálatának színvonalát.

Miért Herman Ottó?

Az utolsó magyar polihisztor egy breznóbányai német családban látta meg a napvilágot. Még gyermek volt, amikor a család Miskolcra költözött. Itt tanult meg magyarul és itt végezte elemi iskoláit. Miskolcon érték azok az élmények, melyek elindították tudományos pályáján. A természet és a benne élők világának megismerése lett élete legfontosabb vezérlőfonala. Az autodidakta tudós otthonaként tekintett Miskolcra akkor is, amikor tudományos munkái máshová szólították. Tizennégy könyve, számtalan cikke őrzi munkásságát. Olyan alapműveket írt, mint a magyar halászat története, a honi pók- és halfauna tudományos számbavétele, de néprajzi tárgyú kutatásai is jelentősek. Legismertebb műve - mely ezidáig a legtöbb idegen nyelvre lefordított magyar könyv - a Madarak káráról és hasznáról címmel jelent meg. Ő volt az, aki felismerte és beazonosította a Miskolcon talált, az őseMBER jelenlétét igazoló szakócákat, ezzel megteremtve a honi őskőkorkutatás alapjait. Politikusként Kossuth követője volt, nem véletlen hát, hogy az ország első egész alakos köztéri Kossuth-szobrát a miskolci Erzsébet téren 1898- ban ő avatta. Országgyűlési

képviselőként ő terjesztette be a madarak és fák napjára vonatkozó javaslatot. Alapítója volt több természettudományi folyóiratnak. Bejárta a világot, de igazán otthon Miskolcon, szeretett lillafüredi nyaralójában érezte magát. Végakaratainak megfelelően örök nyughelyéül is a felső-hámori temetőt választotta.

Miskolcon utca, általános és középiskola, múzeum őrzi nevét, ez utóbbi előtt, az Avas alján áll egész alakos szobra. Halálának századik évfordulóján, 2014-ben Miskolc díszpolgárává választották.

Herman Ottó életútja és munkássága számos ponton közvetlenül összekapcsolódik azokkal a desztinációkkal és attrakciókkal, melyek a következő 10 év fejlesztési programjait jelentik Miskolcon. A város a fejlesztési program elnevezésével tiszteleg a tudós és hazafi emléke előtt.

A1. Desztinációalapú megközelítés, új szemléletű attrakciófejlesztés és alpinfrastruktúra-fejlesztés

A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény a turisztikai fejlesztések fókuszát az egyedi attrakciókról a turisztikai térségekre helyezi át, kimondva, hogy Magyarország turisztikai potenciáljának növelése a turisztikai desztinációkban rejlik. Miskolc város a négy területre koncentrálódott vonzerőivel ideális helyszín ahhoz, hogy egy városon belül is értelmezhető legyen a desztinációs megközelítést kiegészítő, új szemléletű attrakciófejlesztési és alpinfrastruktúra-fejlesztési logika. A fejlesztett attrakciók kiemelt jelentőséggel kezelik a gazdasági-társadalmi-környezeti fenntarthatóságot és a minőségi élmény biztosítását; olyan komplex turisztikai élménycsomagok megvalósítását támogatják, amelyek jelentős keresletbővülést eredményeznek mind a négy területen. A vonzó kínálatot erősítő attrakciófejlesztések mellett Miskolc több területen csak az alpinfrastruktúra fejlesztésében vesz részt közvetlenül, és megadja a piac számára a lehetőséget, hogy a szabad verseny és az innováció döntse el a végleges turisztikai fejlesztési irányokat, a szolgáltatási kínálat bővülésének módját.

A2. Térbeli és időbeli koncentráció oldása

Miskolc legnagyobb előnye, hogy négy városrésze négy különböző hangulatot kínál az idelátogatóknak. Ez az előny egyben hátrányt is jelent, hiszen tapasztalatok alapján a turisták sokszor nem azonosítják az egyes városrészeket Miskolccal, különállónak kezelik. Különösen igaz ez Lillafüred és a csak Tapolcaként emlegetett Miskolctapolca esetén.

A korábbi fejezetekben bemutatott látogatottsági adatok is azt mutatják, hogy a négy városrész népszerűsége jelentős eltérést mutat. A Bükk számos látnivalójával és élményelemével jelenleg Miskolc legnagyobb vonzereje. A természet szépségén túl az elmúlt években megvalósult és jelenleg is megvalósítás alatt álló fejlesztések tovább fokozhatják a Bükk látogatónövekedésének dinamikáját.

Kis elmaradással a második helyen áll, de látogatottságban szintén növekvő tendenciát mutat Miskolctapolca, ahol a barlangfürdő és a 2015-ben megnyitott és azóta újabb ütemben folyamatosan fejlődő Miskolctapolcai Strandfürdő, valamint az Avalon Park komplexuma jelentik a fő vonzerőt. A Miskolctapolcai Strandfürdő második ütemének elkészülése, valamint a csónakázótavat, az ősparkot és a sétányokat érintő fejlesztések megvalósítása még vonzóbb célponttá tehetik Miskolctapolcát.

Diósgyőr városrészben a vár és a közvetlen szomszédságában lévő Lovagi Tornák Tere kedvelt kirándulóhely, de látogatottságban elmarad az előző két városrésztől. A vár fejlesztésének első ütemét követő, a látogatók számában tapasztalt ugrásszerű növekedés várhatóan megfigyelhető lesz a vár teljes rekonstrukcióját követően is. A Lovagi Tornák Tere rendezvényhelyszín, ebből adódóan látogatottságára az időbeli koncentráció kifejezetten jellemző.

A legkisebb vonzerőt jelenleg Miskolc belvárosa és a Történelmi Avas jelenti, miközben számos érték található itt. Miskolc belvárosa egy izgalmas, értékekben gazdag szakrális tér is a különleges kulturális látnivalók mellett, és itt található a város két emblematikus építménye is, az Avasi kilátó és a református templom a különálló harangtoronnyal.

A vendéglátó- és szálláshelyek elhelyezkedése csak részben követi a városrészek látogatottságát. Megfigyelhető például, hogy míg a turisták körében a Belváros a legkevésbé népszerű, addig a város legnevesebb vendéglátóhelyei itt találhatóak.

A térbeli koncentráció mellett a Magyarország turizmusára jellemző szezonális megfigyelhető Miskolcon. Májustól szeptemberig tart, de ezen belül is a nyári hónapokra koncentrálódik a turisztikai szezon.

A térbeli és az időbeli koncentráció oldása beavatkozást igényel. A fejlesztések révén cél, hogy a városrészek keresettsége kiegyenlítődjön, a négy városrész hatékony összekötése révén pedig Miskolc négy évszakos várossá váljon. A szezonális csökkentése és a látogatóforgalom kiegyenlített elosztása gazdasági és társadalmi előnyökkel is jár. Az ágazatban dolgozók munkája kiszámíthatóbbá, tervezhetőbbé válik, összeegyeztethetőbbé válik a munka és a magánélet is. A szezon nyújtásával elkerülhetők a tömegturizmus káros hatásai, valamint a helyiek és a turisták együttélését is könnyebbé teszi. Ez utóbbit egyrészt a téli fesztivál elmúlt 20 éve igazolta már Miskolcon, másrészt - ugyanezen logika mentén - a Tapolca bejáratánál található többezres egyetemi szálláshely-kapacitás turisztikai kínálatba bevonása támogathat.

Az időbeli koncentráció feloldását olyan új, turisztikai célú rendezvények, fesztiválok bevezetése is segíti Miskolc esetében, melyek a főszezonban nem voltak eddig elérhetőek, kínálatba való bevezetésük tágabb értelemben hozzájárul a látogatóforgalom kiegyenlítéséhez.

A3. Minőségi, új célcsoportokat megszólítani képes élménykínálat megteremtése

Az országos cél az, hogy „minden attrakció egyforma és minden attrakció különböző” legyen. Legyen egyforma a minőségi és elérhetőségi kritériumok alapján. Ugyanakkor legyen más a megkülönböztethetőséget tekintve.

A miskolci attrakciók mindegyikénél cél, hogy olyan fejlesztések valósuljanak meg, amelyek egységesen magas minőséget kívánnak elérni. Legyen minden fejlesztés eredményeként a miskolci attrakció, vonzerő:

- könnyen megközelíthető,
- akadálymentesített,
- érthető,
- jól értékesíthető,
- innovatív, a 21. század elvárásainak megfelelő,
- környezetbarát megoldásokat alkalmazó,
- a magas minőségű szolgáltatások alapelvárása mellett többletszolgáltatásokat, élményeket nyújtó,
- optimális ár-érték arányt biztosító.

A különbözőséget tekintve törekedni kell arra, hogy az új országos desztinációs logikát figyelembe véve olyan fejlesztések valósuljanak meg, amelyek egyértelműen beazonosíthatók, és egyedi tulajdonságokkal felruházhatók, különös tekintettel a Mátra-Bükk térség attrakcióira.

A Miskolcon megvalósuló turisztikai fejlesztéseknek összhangban kell lennie és támogatnia kell a jelen stratégia legfőbb célját és a stratégiai pillérekben belül megfogalmazott célokat. Törekedni kell arra, hogy Miskolc egyediségét emeljék ki, vagy közvetetten támogassák azt.

Fontos, hogy a turistákat vonzó miskolci látványosságokat összekapcsoljuk, és azok keresztpromócióban erősítsék egymást, csökkentve ezzel a térbeli koncentrálttságot. Szorosan ezekhez tartozik a szállás- és vendéglátóhelyek fejlesztése is, melyek hozzájárulnak ahhoz, hogy komplex, azonos minőségi elváráson alapuló, többnapos élménycsomagot biztosíthassunk az idelátogatóknak.

A keresztpromóció és az élmények összekapcsolása nem állhat meg a városhatárnál, hiszen Miskolc kiindulópontjává válhat egy, a térséget megcélzó kirándulásnak is. A főbb infrastrukturális lehetőségeket és térségi attrakciókat felmérve javasolt olyan termékek, csomagok összeállítása - partnerségben az azonos vagy szomszédos desztinációkban lévő településekkel -, amely a belföldi és a külföldről érkező turisták számára is vonzó, egyedi élményt biztosíthat. Ez esetben a hangsúly szintén az attrakciók kínálta minőségi egyezőségen, de élménybeli különbözőségén van. Miskolc elkötelezett abban, hogy az összekapcsolódást mind a Mátra-Bükk turisztikai térség, mind a gazdaságfejlesztési logika alapján lehatárolt 4 megyét érintő (Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok megyék) Creative Region turisztikai desztinációival megteremtse.

A4. Elérhetőség javítása

Folytatni kell azt az irányt, amelyben Miskolc élenjáró az elérhetőséget tekintve, és ki kell terjeszteni azt. Az elérhetőség két szinten értelmezhető. Jelenti egyrészt a fizikai elérhetőséget, azaz Miskolc megközelíthetőségét, a városon belüli attrakciók könnyű elérhetőségét, a jó közlekedési kapcsolatokat és az autó és tömegközlekedés mellett az alternatív, környezetbarát közlekedési megoldásokat.

A jó elérhetőség digitális megoldások hatékony alkalmazását is jelenti. A mai igényeknek és szokásoknak fontos jellemzője az utazási döntés meghozatala előtt a digitális felületeken történő tájékozódás. Fontos cél, hogy Miskolc és attrakciói ezeken a felületeken jól pozícionáltak jelenjenek meg, megkönnyítve ezzel az utazási döntés meghozatalát.

A városon belüli tájékozódást segítő megoldások a turista számára kényelmessé, egyszerűvé teszik a kirándulást, növelve ezzel az elégedettséget. Nagy szerepe van a főbb csomópontokon és az attrakciónál elhelyezett információs pontoknak, illetve a belépési pontokon elhelyezett tájékoztatóeszközöknek, ahol a turista először találkozik a várossal. Az innovatív, digitális megoldások megfelelő használata - összhangban a város autentikus hangulatával - egyúttal arculatformáló hatással is bír.

Az infrastruktúra fejlesztése jelentős pozitív externáliákkal is jár, hiszen a helyi lakosok és a gazdasági szereplők is profitálnak belőle, a befektetői kör számára is vonzóvá teszi a várost.

A5. Innovatív turisztikai megoldások elterjesztése

Az innovatív megoldások használata ma már nem előny, hanem alapelvárás nemcsak a turisztikában, hanem minden gazdasági ágazatban. Az utazási szokások folyamatosan változnak, a sikeresség egyik kulcstényezője, hogy hogyan tudjuk lekövetni a megváltozott igényeket. Az innováció egy folyamatos piackutatáson, megfigyelésen alapuló fejlesztés kell hogy legyen, ami kényelmessé teszi az utazást.

Fontos ugyan a digitális megoldások beépítése a mindennapokba, de figyelembe kell venni azt is, hogy az emberi tényező nem megkerülhető, sőt, ebben a szegmensben kiemelkedő szerepe van. Jól kell megválasztani a határt az innovatív megoldások emberi tényezőt helyettesítő, vagy csak a szakember és a turista kapcsolatát segítő megoldásokat tekintve. Ahogy egy audioguide sosem helyettesít teljes körűen egy valódi, személyes interakcióra alapuló tárlatvezetést, vagy éppen egy felszolgáló vagy recepciós vendégszeretetét és közreműködését nem válthatja fel egy mobil applikáció, ugyanakkor segítheti, támogathatja azt.

Az innovációkat tekintve Miskolc célja élenjárónak lenni, de csak olyan mértékig, ami nem elérhetetlenné és érthetlenné, esetleg ijesztővé teszi a desztinációt, hanem vonzóvá. Az innovatív, digitális megoldások naprakészségének szinten tartása és folyamatos technológiafejlesztése alapkövetelmény. Miskolc célja, hogy az alkalmazott és kifejlesztésre

kerülő applikációk egyszerre szolgálják a városba látogató vendégek és az itt élők igényeit, és olyan funkciókat tegyenek elérhetővé minden felhasználó számára, melyek praktikusak, használhatóak a mindennapokban, és kiválóan korábban alkalmazott, de technológiailag elavult megoldásokat.

B. STRATÉGIAI MÁRKAKOMMUNIKÁCIÓ, CÉLZOTT MARKETINGKOMMUNIKÁCIÓS KAMPÁNYAKTIVITÁS ÉS ÉRTÉKESÍTÉS

B1. Miskolc turisztikai márkájának megújítása és márkarendszer kialakítása

Miskolc turisztikai márkájának megújításakor figyelembe kell vennünk az ország turisztikai márkáját és az ország turisztikai márkarendszerét. Az NTS 2030-ban megfogalmazottak szerint a hazai turisztikai márkarendszer felépítésének fontos rendezőelve, hogy a különböző turisztikai márkák logikusan kapcsolódjanak egymáshoz egymást erősítő márkaüzeneteket közvetítve. A versenyképesség növelésének, a keresletösztönzésnek, a vendégforgalomból származó bevétel növelésének, a szezon meghosszabbításának, valamint az új szegmensek és küldőpiacok bevonásának egyik kulcsa – a termékfejlesztési beruházási program megvalósításán túl –, hogy a Miskolc és a városon belüli turisztikai desztinációk egyedi profillal rendelkező, az országmárkát támogató desztinációs márkaként is értelmezhetőek legyenek. A városon belül érintett négy fejlesztési térség (Belváros - Történelmi Avas, Miskolctapolca, Diósgyőr, Lillafüred) márkái más-más életciklusban vannak. Mindegyik rendelkezik egyfajta spontán kialakult márkaképpel, ezek tudatosabb menedzselése szükséges.

Miskolc turisztikai márkáját úgy kell megújítanunk, hogy az összhangban legyen a desztináció, a fejlesztési térség és az ország márkájával, hiszen ezek együtt erősítik egymást a belföldi és a külföldi kommunikáció során is. És fordítva is igaz, egy jól alkalmazott városmárkát az ország márkája is erősíti.

Miskolc városmárkája a korábban bemutatott fejezet alapján nagy változásokon ment keresztül az elmúlt 20 évben, míg turisztikai márkája lemaradást mutat a városmárkához képest. Világosan megfogalmazott célok alapján olyan turisztikai márkára van szükség, ami tükrözi a város értékeit, vendégszeretetét. Alkalmazkodik az ország márkázási rendszeréhez, mégis egyértelműen megkülönböztethető és beazonosítható. Tükrözze a fejlődő, modern és okosváros ismérveit, de adja vissza a hagyomány és a kultúra tiszteletét, a természet közelségét.

Fontos figyelembe venni a márkázás során azt is, hogy a város turisztikai márkájának és a marketingkommunikációjának élményígérete összhangban legyen a város valós élményígéretével, így a látogató elégedett legyen az ígéret és a tapasztalat összhangjával.

Miskolc márkázási rendszerének feladata, hogy vezesse a turistát utazásai során. A négy városrész, a legfontosabb attrakciók márkáit egy rendszerbe szükséges integrálni,

következetesen használni úgy, hogy a látogató mindig beazonosíthassa és összeköthesse azokat az információgyűjtés és az utazás során is.

Miskolc márkázásának összhangban kell lennie azzal a céllal, hogy a Mátra-Bükk térsége a legkeresettebb belföldi desztináció legyen, ezen belül Miskolc kiemelt hangsúlyt képviseljen.

B2. Mérhető marketingkommunikációs eszközök alkalmazása, marketingkutatások

A marketingkommunikációs eszközök véletlenszerű alkalmazása helyett egy jól átgondolt, felméréseken és elemzéseken alapuló marketingstratégiára van szükség a turizmusfejlesztési stratégiával összhangban. A marketingkommunikációs stratégia tartalmazza a tudatosan tervezett marketingkommunikációs eszközöket is. Ez utóbbiak legfőbb ismérvei:

- legyen költséghatékony;
- legyen befogadóbarát;
- integráltan közvetítse az üzeneteket;
- érje el a kívánt célcsoportokat;
- legyen felületmaximalizáló;
- legyen mérhető.

A digitális megoldások és kommunikációs felületek használatának eredménye jól, tényszerűen mérhető, ezért – és a fogyasztói szokások miatt is - fontos, hogy az integrált kommunikációs kampányok tartalmazzanak digitális kommunikációs eszközöket.

A stratégiaszemlélet megköveteli a folyamatos kutatásokat és méréseket. Mind a célcsoportok meghatározásánál, mind a számukra fontos, célcsoportspecifikus üzenetek megfogalmazásánál, mind pedig az őket leghatékonyabban elérő eszköz megválasztásánál akkor lehet tudatosan tervezni, ha ismerjük az igényeiket.

A kampány hatékonyságán pedig akkor tudunk következetesen javítani, ha mérjük annak eredményességét.

A marketingmunka során így folyamatos kutatásokra van szükség. Egyrészt marketingkutatásokra, ahol a piaci helyzet, a kereslet és kínálat felmérése valósul meg. Másrészt pedig marketingkommunikációs kutatásokra, ami pedig a marketingkampányok tervezését készíti elő.

B3. A bel- és külpiaci értékesítési tevékenység újragondolása

Miskolcon az elmúlt 10 évben dinamikusan, az országos értéket meghaladó mértékben növekedett a vendégéjszakák száma. Bár a belföldi és külföldi turisták száma is emelkedő, a nagyobb súlyt ma egyértelműen a belföldi turizmus jelenti Miskolc életében.

A növekedés megtartásához szükséges a belföldi és a külföldi értékesítési tevékenység újragondolása is. Meg kell határozni a legfontosabb küldőpiacokat, az elérni kívánt piacokat, és jól szervezett kommunikációval és értékesítési tevékenységgel megcélozni azokat.

Cél, hogy a belföldi és a külföldi turisták számát és az eltöltött vendégéjszakák számát is növeljük. A növekedés minimálisan az eddigi ütemben vagy annál dinamikusabban valósuljon meg. A belföldi vendégek hangsúlya mellett fokozatosan növekedjen a magas költségi hajlandóságú külföldi turisták aránya.

A jelenlegi világvárvány okozta helyzetet és annak turizmusra vetített hatásait figyelembe véve óvatos közelítéssel 50%-os összesített vendégéjszakaszám-növekedésre számíthatunk Miskolcon 2030-ra, azaz cél, hogy 2030-ra a vendégéjszakák száma meghaladja a hatszázézetet.

Dinamizálni kell Miskolc külpiaci értékesítési tevékenységét, mert bár jelenleg Miskolc azzal, hogy 80%-ban belföldi látogatókat vonz, és ezáltal erős pozíciót foglal el az ágazat újraindulásakor kezdődő versenyben, nagyon alacsony a külföldi látogatók aránya, másrészt a küldőpiacok nincsenek összhangban Magyarország főbb küldőpiacaival. Miskolc korábban főként a régióhoz közeli országok utazóit volt képes megszólítani, ezt szélesebbé kell tenni a következő 10 évben. Kitorési pont lehet első lépésben Kassával közös turisztikai projektek indukálása, majd ennek tapasztalatai alapján Miskolc testvérvárosaival újabb projektek megvalósítása.

Miskolc testvérvárosai (kapcsolatfelvétel éve): Aschaffenburg, Németország (1996), Aszan, Dél-Korea (2011), Burgasz, Bulgária (2003), Cleveland, USA (1995), Jentaj, Kína (2015), Kassa, Szlovákia (1997), Katowice, Lengyelország (1973), Kayseri, Törökország (2013), Ostrava, Csehország (2001), Tampere, Finnország (1963), Valenciennes, Franciaország (2009), Vologda, Oroszország).

Cél, hogy Miskolc turizmusának közvetlen gazdasági potenciálja a vendégéjszakaszámmal arányosan növekedjen.

B4. Stratégiai partnerségek kialakítása meghatározó piaci szereplőkkel

A hatékony turizmus-szervezés elengedhetetlen feltétele a piac szereplőivel való rendszeres és jó kapcsolat ápolása. A helyi vállalkozók, szálláshelyek, vendéglátóhelyek és attrakciók szereplői éppúgy részt vesznek a városkép alakításában, mint az önkormányzat.

Közös érdek az, hogy a vállalkozók igényei, észrevételei eljussanak a városvezetéshez, a városvezetés pedig megfelelően tájékoztassa a helyi érdekelteket. Mindezt fontos a piac szereplőivel vagy az őket képviselő szakmai szervezettel történő stratégiai kapcsolat kialakítása.

A turizmus közvetlen szereplőin túl fel kell mérni azokat a lehetőségeket, ahol szinergikus hatások hatékonyan kiaknázhatók.

A stratégiai partnerség kialakítása nem állhat meg a városon belül. Miskolc közvetlen közelében, de közigazgatási határain túl is vannak olyan szereplők, akik/amelyek turisztikai vonzerőt jelentenek, ugyanakkor önmagukban méretük révén nem tudják érdekeiket hatékonyan képviselni. Miskolc turizmusfejlesztése során a térségben is gondolkodni kell, ami közös célokat, növekvő élményelemeket, hosszabb tartózkodási időt eredményezhet. A város az együttműködések, új partnerségek kiépítése során egyaránt kiemelten tekint a várostérség településeire, a Mátra-Bükk turisztikai térség szereplőire, valamint a Creative Region megyeszékhelyeire.

A desztinációs szemléletet követve a desztináció más településeivel és turisztikai szervezeteivel is elkerülhetetlen a hatékony kapcsolat kialakítása, többek között a keresztpromóciók és közös termékek kidolgozása miatt is.

Az állami turizmusirányítás, a Magyar Turisztikai Ügynökség iránymutatásai, szakmai koordinációja megkérdőjelezhetetlen fontosságú a hazai turizmusfejlesztésben. Az Ügynökséggel való együttműködés alkalmat ad arra, hogy Miskolc Magyarország turizmusfejlesztésével és turisztikai kommunikációjával összhangban szervezze saját turizmusát.

B5. Szemléletformálás és a fogyasztói tudatosság növelése a belföldi utazók, vendégek körében

Összhangban az országos szemléletformáló tevékenységgel a turisztikai célú marketingkommunikáció során nemcsak a turisták vonzására kell nagy hangsúlyt fektetni, hanem az edukációra is. Meg kell teremteni az igényt a magas minőségű termékek és szolgáltatások iránt, ösztönző kommunikációt célszerű folytatni a helyi termékek fogyasztására. Motiválni kell a turistákat az olyan utazási döntések meghozatalára, ahol az optimális ár-érték arány érvényesül. Hangsúlyt kell helyezni a környezettudatosságra, a lakóhelyünkön túl az utazási célterület védelmére. A tudatos utazó a természetes és épített környezet védelmén túl nagy mértékben hozzájárul a város lakóinak és a turistáknak a konfliktusmentes együttéléséhez is.

A szemléletformáló kommunikáció alkalmazható helyben, a célterületeknél, ugyanakkor egyes üzenetek esetében közös érdek lehet a térség, a teljes desztináció vagy akár az egész ország összefogásával megvalósított központi kampány.

Cél, hogy Miskolc megfeleljen és folyamatosan jó eredményeket érjen el az egyes turisztikai minősítéseken, hogy a városnak ítelt díjak, védjegyek egy mérhető rendszerben biztosítsák az ideérkezőket a megfelelő színvonalról és minőségről.

C. ELHIVATOTT SZAKEMBEREK, VISSZAHÍVÓ VENDÉGSZERETET

Az emberi tényező kiemelkedően fontos a turisztikai ágazatban. A turizmusban dolgozók fontos formálói a városról alkotott képnek, hiszen ők azok, akik személyesen találkoznak az ideérkezőkkel. Pozitív hozzáállásuk, megfelelő képzettségük, szakmai és városismeretük elengedhetetlen ahhoz, hogy megfelelő színvonalon végezzék a munkájukat. A szakemberek hiánya is komoly hátrányt jelenthet egy adott térség, település turizmusában, melyet kezelni kell.

C1. A turizmusban való elhelyezkedés váljon vonzó életpályává Miskolcon

Az országos célkitűzés az, hogy a turisztikai, vendéglátóipari foglalkozások újra vonzóvá váljanak. Olyan szakemberek dolgozzanak az ágazatban, akinek hivatása a foglalkozása. Ez úgy érhető el, ha az ebben a szakmában való elhelyezkedés biztos jövedelmet és karrierlehetőséget nyújt.

Törekednünk kell arra, hogy a miskolci szakembereknek olyan jövőképet, megélhetést kínáljon az ágazat, amely révén a városban maradnak, itt tervezik jövőjüket. A helyben képzett szakembereknek biztosítani kell a megfelelő gyakorlati lehetőséget, amely megkönnyíti a munkába állást is. A turisztikai vállalkozások támogatásával az új vállalkozások (magánszálláshelyek, vendéglátóhelyek, egyéb szolgáltatók) bővülését, a szakemberek helyben maradását segíthetjük.

A szezon meghosszabbításával, a város négy évszakossá tételével kiszámíthatóbb lesz az ágazatban történő munkavégzés, elkerülhető a szezonban az irreálisan magas munkaórák száma, így összeegyeztethetővé válik a család és munkahely is.

C2. A piaci igényeknek megfelelő, általánosan magas színvonalú képzés biztosítása valamennyi képzési szinten

Miskolc abban a szerencsés helyzetben van, hogy közép- és felsőfokú szakirányú képzést is nyújtanak a város oktatási intézményei. Az ezekkel való szoros együttműködés lehetőséget ad arra, hogy a képzéseket olyan módon egészítsék ki és formálják, hogy a piaci igényeknek megfelelő szakemberek kerüljenek az ágazatba.

A gyakorlati ismeretek elsajátításában az oktatási intézmények közreműködői lehetnek a helyi szakmai intézmények, szervezetek és vállalkozások.

Az önkormányzat, Miskolc turisztikai szervezete és a szakmai kapcsolati háló a helyi vállalkozásokkal együttműködve biztosíthatja azt a plusz képzési és motivációs

keretrendszer, ami a helyi sajátosságokat és naprakész ismereteket adhatja át az ágazatban dolgozóknak, egyúttal Miskolc turisztikai fejlesztési irányába is betekintést nyújt.

A felsőoktatás magas színvonala nemzetközi szinten is példaértékű szakemberek képzésére is alkalmas, ami innovatív megoldásokat eredményez a város turisztikai életében.

C3. A folyamatos, magas minőségű szolgáltatási színvonal biztosítása

A minőségi élménykínálat ígérete feltételezi a minőségi szolgáltatásnyújtást is a képzett és tájékozott szakembereken keresztül. A szolgáltatás minősége egyben a város arculatának formálója is. Nem elegendő az attrakciók és élményelemek szolgáltatási színvonalát emelni és magasan tartani, hanem törekedni kell arra, hogy a városban elérhető minden, turizmushoz kapcsolódó szolgáltatás ugyanazon a magas szinten valósuljon meg. Így válhat a vendég elégedett turistává, a város promóterévé.

Ösztönözni kell a vállalkozásokat arra, hogy szem előtt tartsák a munkavállalók folyamatos képzését. A felnőttképzési intézményekkel összehangoltan ezek helyben is megtarthatók. A szektor ideális munkavállalója vendégszerető, tájékozott, szakmájában jártas, tudása naprakész, rendelkezik a tájékoztatáshoz szükséges helyismerettel, legalább egy idegen nyelven beszél.

A magas minőségű szolgáltatás magában foglalja a tiszta, rendezett környezetet, a megfelelő infrastruktúrát, az innovatív, felhasználóbarát megoldások alkalmazását is.

C4. A lakók, helyiek felkészítése a látogatók fogadására

A miskolci lakosok a város leghitelesebb képviselői. A turistákkal való találkozás során rendkívül nagy hatásuk van arra, hogy hogyan ítélik meg a várost az ide utazók. Egy attrakcióról vagy vendéglátóhelyről nyilatkozó helyi véleménye sokkal hitelesebb, mint az ugyanarról szóló marketingajánló, azaz maguk az itélők válhatnak a város promótereivé.

Mindaz fokozottan igaz, ha figyelembe vesszük azt a trendet, hogy az utazók már nemcsak a látnivalót, az élményt keresik, hanem egyre inkább szeretnék megismerni azt, hogy hogyan élnek a helyiek.

Ezek alapján kulcsfontosságú a miskolciak bevonása a turizmusba. Olyan szemléletformáló, érzékenyítő kampányokkal, amelyeken keresztül megértik és elfogadják a turizmus jelentőségét a városban, és pozitív hozzáállásukkal, helyismeretükkel az ágazat segítői lehetnek.

Fontos cél, hogy a helyi lakók ne zavarótényezőként kezeljék a turistákat, hanem pozitív hozzáállásukkal és szemléletükkel megvalósuljon a sikeres együtt élés.

D. MEGBÍZHATÓ ADATOK, MÉRHETŐ TELJESÍTMÉNY

A stratégia ezen pilléréhez tartozó célok, a kutatási, elemzési és értékelési célokat foglalják össze.**D1. Valós piacismeret, desztinációs szintű információ**

Ahhoz, hogy a turizmus mint gazdasági ágazat tervezhető legyen, elengedhetetlen a hiteles adatok és a piac ismerete. Meg kell határozni azokat az adatokat, amelyek gyűjtésére és elemzésére folyamatosan szükség van, és egyúttal az adatgyűjtés módját és folyamatát is. Mindehhez kapcsolódóan pedig azoknak a szervezeteknek, intézményeknek a listáját, amelyek szerepe adatszolgáltatóként fontos az adatgyűjtés során.

Az adatok előre meghatározott metodika alapján való gyűjtése és elemzése segít abban, hogy meghatározzuk a turizmus súlyát Miskolc gazdaságában és foglalkoztatottságában. A megfelelően széles körben begyűjtött adatok alapján a turizmus közvetett hatásai is vizsgálhatók.

Egy beruházás vagy fejlesztés sikeressége is mérhetővé válik a megfelelő adatgyűjtéssel, és további fejlesztési irányok meghatározásában is alátámasztást nyújt.

A desztinációs és országos szintű információk jó alapot adnak a város eredményeinek összehasonlítására, a tervezésre.

A mennyiségre vonatkozó adatok mellett legalább olyan fontosak a minőséget mutató adatok, amelyek a tervezés finomhangolását segítik.

D2. A proaktív alkalmazkodás lehetővé tétele

Ma a gyors alkalmazkodás képessége a megváltozott helyzetekhez és igényekhez kulcsfontosságú tényező. Gyors versenyelőnyt, hosszú távú sikereket érhet el az a desztináció, amely a leghamarabb reagál a fogyasztói igényekre. Az előny fokozható, ha nem trendkövető, hanem trendteremtő városról vagy desztinációról beszélünk.

Folyamatos piackutatással, saját adatok gyűjtésével és elemzésével nyomon követhetjük a trendeket, és a megfelelő elemzésekkel a jövőre vonatkozó prognózisokat készíthetünk.

Az előregondolkodás lehetővé teszi a proaktív alkalmazkodást is a változó környezethez.

D3. A fejlesztések hatásainak mérése és értékelése

Egy-egy turisztikai fejlesztés közvetlen és közvetett hatással is van nemcsak a közvetlen közelének, hanem a fejlesztés méretének függvényében a teljes térségnek vagy desztinációnak a látogatottságára, megítélésére, gazdaságára.

Már a fejlesztési ötletnél szükséges hatásvizsgálatokat végezni a döntés meghozatalához. A fejlesztések megvalósítását követően pedig elengedhetetlenek a folyamatos vizsgálatok. Szükséges egy olyan mérési rendszer bevezetése, amely objektív képet ad a megvalósuló fejlesztések hatásáról Miskolc és térségének turizmusára és gazdaságára vonatkozóan.

D4. Új, korszerű kutatási, adatgyűjtési, feldolgozási, vizualizációs módszertanok és technológiák meghonosítása

A klasszikus mérési metodikák mellett szükséges olyan újszerű megközelítések alkalmazása is, amelyek során árnyaltabb képet kaphatunk a mért tulajdonságról.

Az innovatív módszerek bevezetése az országos pilotprojektek sikeressége alapján integrálható a városi mérési módszerek közé. Miskolc smartstratégiájának megvalósításakor, az adattár tervezésekor figyelemmel kell lenni a turisztikai menedzsmentet kiszolgáló, naprakész adatokkal ellátó rendszer megvalósítására.

D5. Naprakész tájékoztatás az ágazat szereplői számára

Egy adat vagy elemzés akkor hasznos, ha megfelelő módon alkalmazzuk azt. Az ágazat szereplőit, de sokszor a közvéleményt is szükséges tájékoztatni a turizmus eredményeiről.

Meg kell határozni azokat az adatokat, amelyek teljesen publikusak, bárkivel megoszthatók, illetve azokat, amelyeket csak szűkebb szakmai körben vagy kizárólag belső, tervezési folyamatokhoz használunk fel. Fontos, hogy az információ hiánya soha ne legyen akadálya a fejlődésnek, fejlesztésnek, így a város piaci beruházásait is támogassuk a megfelelő adatok átadásával.

A stratégiai célkitűzésekkel összhangban elengedhetetlen a lakosság rendszeres tájékoztatása a megvalósításról és az elért eredményekről.

A naprakész információkat a központi adatgyűjtési szervekhez is továbbítani kell, hiszen így járulhat hozzá a város az országos adatbázis hitelességéhez.

E. TRANSPARENTS, KISZÁMÍTHATÓ SZABÁLYOZÁS ÉS ÖSZTÖNZÉS

E1. Versenyképességet támogató, átlátható üzleti szabályozási környezet kialakítása

Miskolc gazdaságának kiemelkedő ágazata a turizmus. A szektor jövedelemtermelő képességét szem előtt tartva az érdekképviseleten és szakmai együttműködésen túl a piaci szereplők versenyképességének támogatását célzó keretrendszer kidolgozása is szükséges.

Kiemelt gazdasági ágazatként a vendéglátás és turizmus területén működő vállalkozások tevékenységének - önkormányzati és helyi irányítású szervezeti hatáskörbe tartozó - adminisztrációs terheit és ügyintézési folyamatait is javasolt csökkenteni, egyszerűsíteni a hatékonyabb munkavégzés érdekében.

Mindezzel a helyi viszonyok között cél egy támogató, növekedést segítő gazdasági és szabályozási környezet kialakítása.

E2. A gazdaság fehéritése

Az ágazatban sajnos ma országos szinten jelen van a szürke- és feketegazdaság.

Helyi eszközökkel is szükséges azon állami törekvés támogatása, hogy ne legyen cél az adók és egyéb fizetési kötelezettségek elkerülése. Az ellenőrzésekben és országos intézkedésekben való közreműködések mellett fontos, hogy a város segítse a vállalkozókat az adminisztratív terhek enyhítésében, edukatív és érthető kommunikációval a jogi és gazdasági útvesztőkben való eligazodásban. A pozitív jövőképet és gazdasági stabilitást megcélzó intézkedések is a fehérités irányába hatnak.

E3. Kiszámítható, turizmusszakmai célokat és hosszú távú fenntarthatóságot figyelembe vevő forrásallokáció megvalósítása

Fontos, hogy a helyi turizmusban tevékenykedő vállalkozások a folyamatos és következetes kommunikáció révén betekintést nyerjenek a város turisztikai tevékenységébe, céljaiba, fejlesztéseibe. Ezáltal tisztában legyenek a közös céllal, amelynek elérését ők maguk is segítik. Az E1 célban megfogalmazott, versenyképességet támogató keretrendszer olyan pénzügyi támogatási lábat is kell hogy tartalmazzon, amelynek elosztása a helyi vállalkozók versenyképességét növeli a közös cél elérését irányzó aktivitásuk által. Ez a keret összhangban kell hogy legyen az önkormányzatnál realizálódó, az ágazat által megtermelt jövedelem arányával.

A piaci szereplő támogatásánál kiemelt kritérium az esélyegyenlőség, a transzparencia és a közös cél.

Kulcsfontosságú a turisztikai fejlesztések mellett a turizmus szervezésére és a hozzá kapcsolódó idegenforgalmi marketingtevékenységre fordítandó forrás. A turizmus olyan jövedelmező ágazat, mely a város gazdaságára közvetlen és közvetett pozitív hatással van. A jól szervezett turizmus növekedésének dinamikája emelhető, ami nagyobb vendégforgalmat, nagyobb költséget, több ágazati piaci szereplőt, további fejlesztéseket és azok pozitív hatásait jelenti.

Szükséges a helyi turizmus-szervezés intézményrendszerének felállítása, célok, feladatok és felelősségi körök meghatározása, és ezekhez kapcsolódóan az ágazat súlyának megfelelő mértékű forrás biztosítása.

E4. Az üzleti életképesség és felelősségvállalás ösztönzése

A város oktatási intézményeivel való együttműködés lehetővé teszi, hogy a sikeres üzletvitelre, a hatékony és felelősségteljes munkavállalásra képes leendő piaci szereplők kerüljenek az ágazatba. A folyamatos képzések és tanácsadások lehetősége, esetleges mentorprogram kidolgozása segítheti a vállalkozókat abban, hogy üzletük prosperáló legyen.

A megfelelő motivációs rendszerhez kötött önkormányzati támogatások erősíthetik az üzleti életképességet és felelősségvállalást.

E5. A minőség tanúsítása

Valamilyen értékelési rendszer tagjának lenni, ott eredményeket felmutatni amellyel, hogy pozitív üzenetet hordoz, biztonságot is nyújt a látogató számára, hiszen egy objektív értékelési rendszerben jónak ítélt szolgáltatást vesz igénybe vagy terméket vásárol meg.

A minőség tanúsítása számos módon történhet (adott csoportba kerüléssel, díjjal, kitüntetéssel, értékeléssel stb.), és a turizmus és vendéglátás minden szintjén megjelenhet. Megfontolandó a Miskolc Város Turizmusáért díj kiterjesztése és új célrendszerhez illesztése.

Cél, hogy Miskolc szolgáltatóinak, attrakcióinak, termékeinek minél nagyobb része egyértelműen és beazonosíthatóan jó minőséget képviseljen. Ebben a városnak tájékoztató és együttműködő szerepet kell vállalnia.

Saját minőség-tanúsítási rendszer bevezetésével egy helyi motivációs rendszer építhető ki, ami országos szintre kiterjeszthető.

F. IRÁNYMUTATÁS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS

F1. Erőteljesebb városi szerepvállalás a turizmus terén

Jelenleg a többségében önkormányzati tulajdonú MIDMAR Nonprofit Kft. az a szervezet, amely Miskolc önkormányzatával szorosan együttműködve összefogja és irányítja a város turizmusát. Cél a megfelelő turizmus-szervezési intézményrendszer kidolgozása, felelősségi

körök és feladatok egyértelmű lehatárolása a turizmus minél hatékonyabb szervezése érdekében.

A megfelelő intézményrendszer felállításának kiemelt célja, hogy az önkormányzati befolyás és szervezés összhangban legyen a piac szereplőinek valós igényeivel, valamint, hogy a Magyar Turisztikai ügynökség és Miskolc közötti kommunikáció és együttműködés gördülékeny legyen.

A város szerepe kiemelkedően fontos Miskolc erős turisztikai márkájának megteremtésében, a hozzá tartozó marketingkommunikáció hatékony menedzselésében, a turisztikai szereplők és érdekelték összefogásában, folyamatos párbeszédben, a fejlesztési döntéselőkészítésekénél a megfelelő szakemberek bevonásában, tájékoztatásában és a mindenkor (minden színű) érdekképviselésben.

Kiemelten fontos a turisztikamenedzsment-szervezet megerősítése, a működéshez, valamint az ágazat dinamizálásához szükséges források - a növekvő bevételekkel arányos - növelése. Anyagi erőforrásokra támaszkodva tervezhető olyan turisztikai fejlesztésekre szakosodott menedzsmentközpont, melynek feladata, hogy irányítsa a turisztikai folyamatokat, mely képes arra, hogy a városban egymástól távol eső desztinációk élményelemeit célcsoportokra szabottan élménylánccá szervezze. A szervezetnek menedzselnie kell a célcsoportok - motivációs szándék és korcsoport alapján - desztináció szerinti irányítását, menedzselnie a meglévő és új élménycsomagokat (támogatnia kell a turizmusban érdekelt vállalkozások számára a piaci bevezetésüket) annak érdekében, hogy jelentős keresletbővülést eredményezzenek Miskolc számára a versenytársakkal szemben.

F2. Párbeszéd a piaci szereplőkkel, szakmai szervezetekkel

Az F1 célhoz kapcsolódóan további cél olyan szakmai platformok megteremtése, olyan szakmai háló megvalósítása, ahol a piaci szereplők igényei rendszeresen feltérképezhetők, számukra visszajelzés adható. Miskolc turizmusának szervezésében és tervezésében is szükséges a piac szereplőinek és a megfelelő szakembereknek a bevonása. Fontos, hogy az intézkedési, fejlesztési döntések szakmai alapon valósuljanak meg.

Cél, hogy az önszerveződött, összefogott piaci szereplők és az önkormányzat által fenntartott, turizmusfejlesztésben érdekelt szervezet kapcsolata megerősödjön, valós, akár napi szintű együttműködés jöjjön létre.

A felállított intézményrendszernek képesnek kell lennie arra, hogy az országos és a nemzetközi szakmai szereplőkkel is aktív kapcsolatot ápoljon, érvényesítse Miskolc turisztikai érdekeit. A kiváló szakmai kontaktusoknak emellett alkalmasnak kell lenniük arra, hogy jógyakorlatokra, bevált megoldásokra vonatkozó szakmai tapasztalatcsere is létrejöhessen.

F3. A kulturális és sportrendezvényekkel való szinergiák jobb kihasználása

A rendezvények, akár kulturális, akár sportrendezvényekről van szó, komoly utazási motivációt jelentenek. Ezért a város kulturális rendezvényeit és sporteseményeit szervező intézményekkel törekedni kell a közös tervezésre, az információ megfelelő áramlására, hiszen ezek az események turisták ezreit vonzhatják a városba. Fontos, hogy ezek az események, rendezvények összhangban valósuljanak meg Miskolc turisztikai márkájával és céljaival, ugyanazokat az értékeket közvetítsék a városról.

Az együttműködés révén szükséges a rendezvényekben rejlő turisztikai potenciál kiaknázása. Megfelelő együttműködéssel a rendezvénylátogatás összeköthető más motivációkkal is, ami akár több vendégéjszakát, nagyobb költést is eredményezhet, és hozzájárulhat a város közelebbi megismeréséhez, megszeretéséhez, a pozitív kötődés kialakulásához.

F4. Hatékony kommunikáció a diplomáciai missziókkal és a testvérvárosokkal

A nemzetközi turisztikai kapcsolatok két fontos pontja a diplomáciával való kapcsolattartás és a testvérvárosokkal való hatékony együttműködés.

A nemzetközi kapcsolatok erősítése egyúttal eszköze a külföldi turisták vonzásának is. A releváns célterületek nagykövetségeivel, képviselőivel ápolott megfelelő kapcsolat segíti az üzenetek átvitelét, az információ áramlását az országok között. A nemzeti sajátosságokat figyelembe véve célszerű a rendszeres kapcsolattartás mellett tájékoztató anyagok megosztása a szükséges stílusban és nyelveken.

A testvérvárosok közös programok együttműködő partnerei is lehetnek, küldő- és fogadótérségként is megjelenhetnek Miskolc turizmusában.

F5. Miskolc érdekeinek hatékony képviselése az országos és nemzetközi turisztikai együttműködésekben

Miskolc turisztikai súlya kellő okot ad arra, hogy részese vagy akár kezdeményezője legyen a turisztikai összefogásoknak, együttműködéseknek. Az országon belüli együttműködések több szinten és több területen is megvalósulhatnak. Akár regionális, akár országos érintettségű közös tervezésről van szó, Miskolc hatékony érdekképviselőnek ellátása indokolt.

Törekedni kell arra, hogy az ország nemzetközi turisztikai együttműködéseiben is hangsúlyt kapjon a város. Emellett Miskolc kezdeményezője is lehet nemzetközi együttműködések kialakításának - tekintettel a határ közelségére. Kiemelt cél, hogy Miskolc Kassával minél

több közös, interregionális célú turisztikai projektet indítson a következő 10 év során annak érdekében, hogy a külföldi utazók száma szignifikáns növekedésnek induljon a városban.

Magyarországon nagyon erős verseny alakult ki a turisztikai térségek között, a vész elmúlásával pedig a versengő desztinációk mindegyike a startvonalról, egyszerre indul.

Annak érdekében, hogy a Creative Region négy megyéje és négy megyeszékhelye gyors startot vehessen, és nyertesként kerüljön ki az újraindulásból a kezdetben a belföldi utazókért folytatott küzdelemben, javasoljuk, hogy alakuljon meg az Észak-Kelet-Magyarországi Városok Kulturális és Turisztikai Szövetsége. A szövetség közvetlen beavatkozószerelőként helyi programokat indukál és valósít meg a turizmus népszerűsítése és beindítása, valamint a munkahelyek megtartása érdekében. A szövetség a turisztikával szervesen összefüggő kulturális célú fejlesztéseket is hosszú távon koordinálja.

Miskolc húzóereje kíván lenni a Mátra-Bükk turisztikai térségnek, Egerrel közös turisztikai együttműködést kiépíteni elsődleges céljaink között szerepel.

Mindhárom együttműködési törekvést az MTÜ koordinációja mellett kívánjuk megvalósítani.

G. IDENTITÁS ÉS KÖTŐDÉS

G1. A város szeretete és a miskolciság erősítése

A sikeres turizmus alapja, hogy a helyi lakosok ismerjék és szeressék a várost. Fedezzék fel nap mint nap, milyen csodás helyen élnek, milyen nagyszerű értékek veszik körül őket. Motiváljuk őket arra, hogy szeressék, használják azokat az élményeket, lehetőségeket, amelyekért mások hosszú utazást bavalálva érkeznek ide. Emlékeztessük őket Miskolc történeteire, érvük el, hogy igazán a sajátjuknak érezzék, és büszkék legyenek a városra, arra, hogy miskolciak.

A kötődés erősítését már gyermekkorban érdemes elkezdni. Az oktatási intézményekkel való együttműködés keretében a város aktív részesévé válhat a diákok mindennapjainak. Nagy hangsúly van a személyes tapasztaláson, a valódi élmények átélésén, és az életkoruknak megfelelő, a számukra komfortos digitális felületeken való aktív megjelenésen.

A miskolciak városszeretetének erősítése növeli a közösséghez tartozás, az összetartozás érzését, a pozitív városkép kialakulását.

G2. A belföldi turisták miskolci költésének további ösztönzése

Miskolc számos olyan élményt kínál, amit minden magyarnak látnia kell. Mondjuk el minél több felületen, adjunk hírt róla, hogy Miskolc páratlan értékeket nyújt az idelátogatóknak. A városon belüli attrakciók keresztpromóciója és a Miskolcra más városokba, desztinációkba szervezhető egynapos utazások növelhetik a Miskolcon eltöltött vendégéjszakák számát, így a költési hajlandóságot is.

Az attrakciófejlesztések révén az is visszatér, aki már járt a városban, a minőségi szolgáltatáskínálat pedig szintén növeli a vendégek költési hajlandóságát. Ehhez célszerű kialakítani a város szolgáltatóinál és attrakcióinál egy modern, lehetőleg azonnali fizetési infrastruktúra feltételeit.

G3. Határon átnyúló területek összekapcsolt élménykínálatának megteremtése

Miskolc közelsége Szlovákiához lehetőséget ad arra, hogy Kassával mint testvérvárossal közös turisztikai projekteket valósítson meg, közös programokon és promóciókon keresztül biztosítsa a határon túli turisztikai együttműködést. A határon átnyúló együttműködések olyan pozitív hozzáadott értéket adhatnak a Miskolcra érkezőknek, amelynek előnye a programok sokszínűségében, az eltöltött vendégéjszakák növekedésében realizálódik. Hosszabb tartózkodási időt jelenthet a belföldi turistáinknak, emellett Kassa egyúttal küldőterületet is jelent Miskolcnak. Közös történelmi múltunk, testvérvárosi kapcsolataink jó alapot jelentenek kiemelt célunk megvalósításához, hogy Miskolc Kassával minél több közös, interregionális célú turisztikai projektet indítson a következő 10 év során. A Kassával gyors és közvetlen kapcsolatot teremtő autópálya és Kassa reptere javítja Miskolc elérhetőségét, ez kölcsönösen előnyös helyzetet jelent a két városon keresztül a két régiónak.

HORIZONTÁLIS CÉLOK

A horizontális célok között azok a célok szerepelnek, amelyek áthatják az összes stratégiai pillért, azok céljainak és eszközrendszerének meghatározásakor kivétel nélkül figyelemmel kell lenni az itt meghatározott célok érvényesülésére.

Együtt-élő turizmus

Az NTS 2030 szándékosan kötőjellel jelöli az együtt-élő turizmust mint legfontosabb horizontális célt. Fontos, mert a jól működő turizmus nem öncélú és nem romboló. A jól működő turizmus pozitív változásokat hoz a turista és a fogadóterület lakosainak életébe. Védi a természeti környezetet és az építettet is. Megőrzi az értékeket, és továbbviszi azokat.

A jól működő turizmus fenntartható. Nem károkat okoz, nem lemondásokkal jár, hanem egy folyamatos fejlődést eredményez, amelyből minden szereplő profitál, a környezet is. Mindezt fontos a tudatos tervezés, a szemléletformálás, az alternatív, környezetkímélő megoldások használata.

Miskolc zöldváros, a város a zöldgazdaság fejlesztését súlypontba helyezi a következő évtizedben, ehhez kapcsolódóan az új turisztikai termékeinket kivétel nélkül a fenntarthatósági szemlélet mentén dolgozzuk ki.

Családbarát turizmus

Családbarát turizmusról akkor beszélhetünk, amikor el tudjuk érni azt, hogy a család minden tagja jól érezze magát kortól, nemtől függetlenül. Egyszerre, egy helyszínen valósul meg több generáció élményszerzése. Ehhez szükséges az attrakciók, a szálláshelyek, a szolgáltatások és az infrastruktúra családbarát szemléletű fejlesztése és üzemeltetése is. Az evidens, hogy a családok utazási döntésénél a gyerek döntő szempont, azonban ma a „ha a gyerek boldog, anya is boldog” szemléleten túlmutatnak az igények. Azok az attrakciók, városok, desztinációk lesznek keresettek, ahol több generációt egy időben kiszolgáló lehetőségek várják az utazókat.

Hozzáférhető turizmus

Hozzáférhető a turizmus, ha a megfelelő infrastrukturális feltételek adottak, és ha a tájékoztatás teljes körű. Ha valamelyik feltétel nem teljesül, az negatív érzéssel társul, ami egyúttal a város megítélését rontja.

A könnyű megközelíthetőség, a tájékoztatási pontok, az akadálymentesség, a választható közlekedési módok mind fontos összetevői egy sikeresnek ítélt utazásnak.

Miskolcnak törekednie kell arra, hogy a hozzáférhetőséget biztosítsa minden érdeklődő számára.

Érthető turizmus

Egyszerű, világos üzenetekre van szükség, hogy ne kelljen a turistának a számára felesleges információhalmazból kihalászni a szükséges tudnivalókat. Mind az idegenforgalmi marketingkommunikációban, mind a helyszíni tájékoztatásánál törekedni kell arra, hogy a megjelenített információ egyértelmű és érthető, gyorsan feldolgozható legyen.

Az érthető turizmus másik feltétele a nyelvi érthetőség. Fontos, hogy ismerjük Miskolc külföldi küldőpiacait, és felkészülten várjuk az onnan érkezőket. A többnyelvűség megvalósítása komfortossá teszi a külföldi turista számára az utazást. Nemcsak az

attrakcióknál, hanem a tájékozódást segítő pontokon és tömegközlekedésen is célszerű az idegen nyelvű tájékoztatók alkalmazása is.

A szolgáltatások biztosítása során is elvárható, hogy a személyzet tudjon kommunikálni a külföldi vendégekkel.

Digitális turizmus

A 21. században a gyors és hatékony megoldások döntéshozó tényezők. Elkerülhetetlen, sőt, szinte alapelvárás az innovatív digitális megoldások használata. Ezek a turizmus hatékony támogatói lehetnek, segíthetik az utazási döntés meghozatalát, a közlekedést, a tájékozódást, növelhetik az élményt, vonzóvá tehetik az attrakciót, szolgáltatást.

A digitális megoldások kreatív használata úttörő lehet az adatgyűjtés területén is. A turisztikai adatbázis-készítések elsődleges célja jellemzően a turisztikai termékek, szolgáltatások rendszerbe helyezése, kereshetővé tétele, illetve a látogatási adatok gyűjtése. Célként tűzzük ki azt is, hogy ezek mellett olyan adatbázist is építsünk, amin keresztül újra kapcsolatba léphetünk a turistával, helyi, térségi vagy desztinációs ajánlatot küldhetünk számára, melyből nemcsak egy-egy attrakció vagy szálláshely profitál, hanem akár a teljes régió. Az adatgyűjtés egy-egy innovatív digitális élményelemen keresztül valósul meg, ami akár országosra is bővíthető.

A digitális megoldások hatékony használata mellett nem hagyhatjuk figyelmen kívül azonban az ágazatban az emberi tényező fontosságát. Az ágazatban dolgozók elhivatottságuk és vendégszeretetük révén olyan pozitív hozzáadott értéket teremthetnek, amely digitális eszközökkel nem pótolható.

5. A stratégia eszközszerrendszere

A stratégia eszközszerrendszereiben határozzuk meg azokat a beavatkozásokat, amelyek az előző fejezetben taglalt célok és azokon keresztül a megfogalmazott vízió elérését segítik. Az eszközök meghatározásánál kiemelt szempontként kezeltük azt, hogy egy-egy eszköz több stratégiai pillér több céljának megvalósítását is szolgálja. Az eszközök egyben horizontális célkitűzéseknek is megfelelnek.

A stratégia célja, hogy útmutatást adjon az eszközök megválasztásához, azok használatához, egyes esetekben azonban további koncepciók, alstratégiák kidolgozását jelöli meg eszközként. Minden további kapcsolódó anyagnak összhangban kell készülnie a MJV Turizmusfejlesztési stratégiájában megfogalmazottakkal.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiával összhangban készült célrendszer megvalósítását a szintén ahhoz igazított, de a helyi adottságokat és lehetőségeket alapul vevő eszközszerrendszert határoztunk meg, melynek eszközei az alábbi csoportokba sorolhatók:

- fejlesztéspolitikai, tervezési, támogatási eszköztár,
- marketingkommunikációs és értékesítési eszköztár,
- képzéshez, oktatáshoz, szemléletformáláshoz kapcsolódó eszköztár,
- kutatási eszköztár.

Fejlesztéspolitikai, tervezési, támogatási eszköztár

Kiemelt fejlesztési térségek nevesítése és beavatkozási programjuk elkészítése

Miskolc turizmusfejlesztési irányait a Herman Ottó Turisztikai Fejlesztési Program (HTFP) tartalmazza. A programhoz tartoznak a termékek, az attrakciók és az alapinfrastruktúra-fejlesztések is. Miskolc négy városrészét négy, önállóan is értelmezhető turisztikai desztinációként kezeli. Célja, hogy a négy önálló terület térbeli és időbeli koncentrációjának csökkentése valósuljon meg oly módon, hogy javuljon a jövedelmezőség, és érvényre jussanak a társadalmi-gazdasági-környezeti fenntarthatóság szempontjai.

A program kiemelt hangsúlyt fektet a város négy desztinációjának azonos szolgáltatási szintre emelésére 2030-ig. A korábban bemutatott, már megvalósult fejlesztési projektek alapvetően Miskolctapolcára és Diósgyőrrre koncentráltak, illetve a Bükki Nemzeti Parkon és a Lillafüredi Állami Erdei Vasúton keresztül Lillafüred egyes elemei is fejlődtek. A statisztikai adatok jól mutatják, hogy a látogatottság, a kiépített attrakciók igénybevétele a fejlesztéseket követi, minden egyes új beruházás jól látható eredményeket hozott a látogatószám növekedésében.

A HTFP célja, hogy a Belváros - Történelmi Avas és Lillafüred attrakcióterületek fejlesztettsége utolérje Miskolctapolca és Diósgyőr folyamatosan fejlődő és bővülő turisztikai kínálatának színvonalát, valamint összekapcsolja a város négy, jelenleg elkülönült attrakciós területét.

A Herman Ottó Turisztikai Fejlesztési Program a konkrét attrakció- és infrastruktúra-fejlesztések mellett szoftprojekteket is tartalmaz. A program részei a már folyamatban lévő fejlesztések és az ezekhez igazított új, megvalósítandó fejlesztések is.

Folyamatban lévő fejlesztések

A már folyamatban lévő, a tervezett befejezési határidők szerint (a Diósgyőri vár rekonstrukciójának kivételével) 2020 végén-2021 első felében megvalósuló fejlesztéseket az alábbi táblázat foglalja össze.

Projekt megnevezése	Érintett városrész	Tervezett befejezés
Miskolctapolcai Strandfürdő bővítése és környezetének fejlesztése	Miskolctapolca	2021 közepe
Történelmi Avas turisztikai fejlesztése	Történelmi Avas és Belváros	2021.04.30.
Miskolci Állatkert és Kultúrpark ökoturisztikai fejlesztése	Lillafüred	2020.12.31.
Herman Ottó Múzeum bővítése	Történelmi Avas és Belváros	2020.12.31.
Diósgyőri vár belsővár-rekonstrukció II. ütem, és a várhoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések	Diósgyőr	
Turisztikai applikáció továbbfejlesztése	Miskolc	2020.12.31.

15. táblázat: Folyamatban lévő fejlesztések (2020.május hó)

Szükséges beavatkozási pontok, tervezett fejlesztések

1. A Történelmi Avas és Belváros rehabilitációja

Miskolc attrakcióinak, városrészeinek látogatottsági adataiból egyértelműen látszik, hogy a Történelmi Avas és a Belváros látogatottsága messze elmarad a város többi részétől. A statisztikai adatok jól mutatják, hogy egy-egy térség fejlesztése milyen dinamikus látogatottság-növekedést eredményez. A látogatottságot növelheti egy nagy attrakció fejlesztése vagy több kisebb attrakció együttes fejlesztése is. A fejlesztéseknél ugyanakkor törekedni kell arra is, hogy a megfelelő kiegészítő vonzerők és szolgáltatások is megvalósuljanak az attrakció közvetlen közelében, így növelve a látogatói élményt és az attrakciónál/városrészben eltöltött időt és az igénybe vett szolgáltatások mennyiségét.

Míg Miskolc három nevesített desztinációjának utazási motivációja egyértelműen meghatározható a turisztikai alternatívák szemszögéből, addig Miskolc belvárosának és a szorosan hozzátartozó Történelmi Avasnak hiányzik az önálló turisztikai vonzerőként való pozicionálása. A városrész jelenlegi élményígéretében a kulturális elemek és a gasztronómia szerepe a meghatározó, de az összeköttetés, a jól megfogalmazott és kiépített élményígéret, valamint a vonzó városkép hiánya jelenleg akadályozza annak, hogy önálló turisztikai vonzerőként értelmezhesse Miskolc belvárosát.

Fejlesztési tervek:

2017-ben elindult a Mátra-Bükk turisztikai térség kiemelt desztinációvá nyilvánításához kapcsolódó előkészítő munka. A Magyar Turisztikai Ügynökség a térségre vonatkozó fejlesztési program kidolgozásakor elfogadott projektjei között két olyan projekt is szerepel, amelynek megvalósítása kiemelt fontosságú a Belváros és az Avas rehabilitációját tekintve.

Közvetlen összeköttetés a Belváros és az Avas-domb között

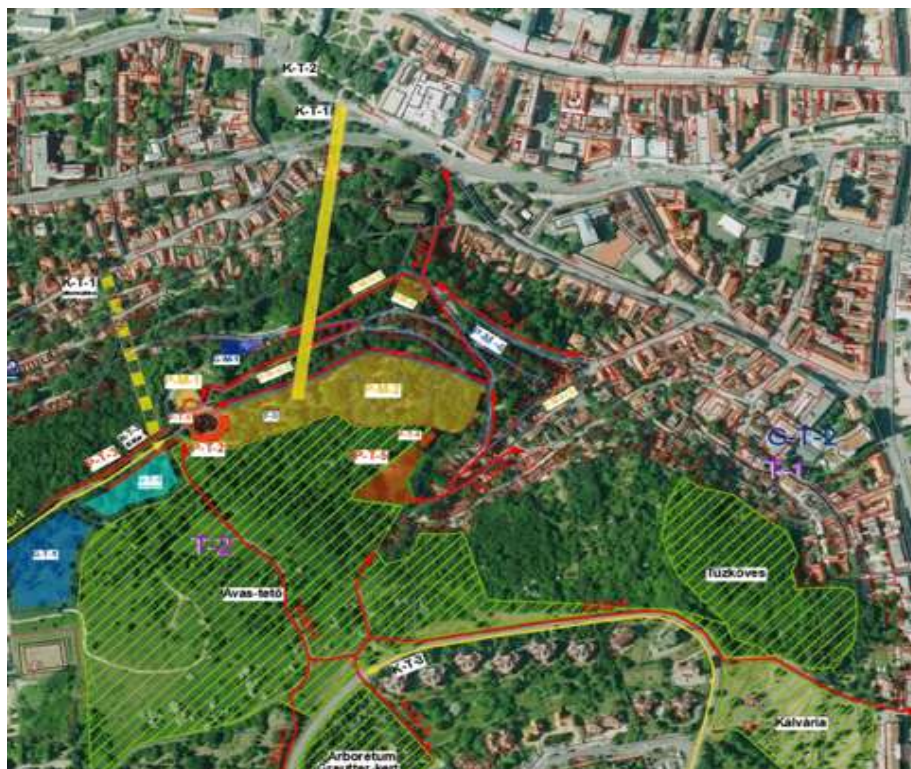
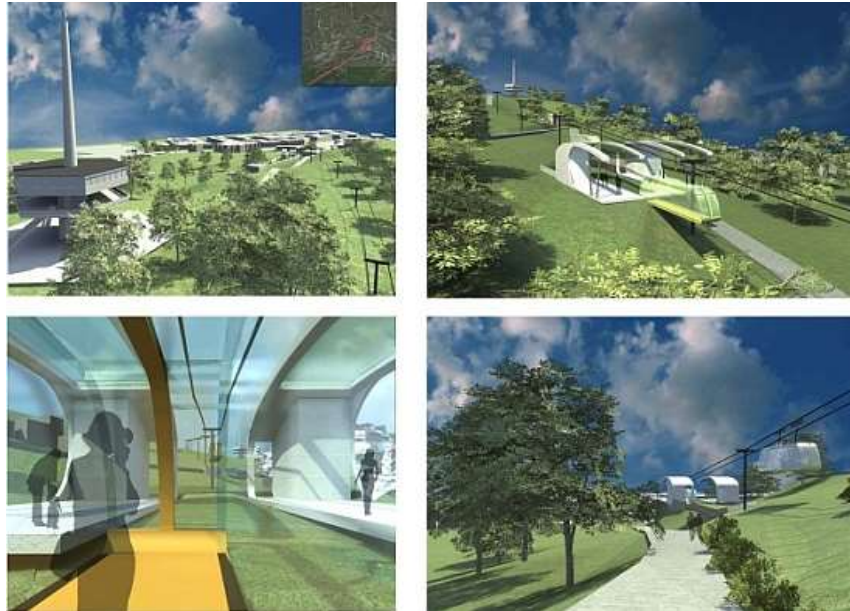
A projekt eredményeként egy új, már önmagában is látogatókat vonzó közlekedési attrakció készül el Miskolc szívében. A kiépítendő attrakív, kötöttpályás kapcsolat a tervek szerint összekötné a központi helyen fekvő Avastetőt a Belvárossal. A csupán minimális környezeti beavatkozással járó fejlesztés fellendítené a kitűnő panorámát biztosító, ikonikus kilátót és környezetét, kapcsolódva az érintett területek fejlesztéséhez. A szezonális ingadozások és a még inkább csak fejlődő turisztikai forgalom miatt az attrakció csupán a város tömegközlekedési rendszerébe integráltan lehet sikeres.

A világ számos pontján láthatunk pozitív példát arra, hogy a városban működő ilyen típusú kötöttpályás közlekedési eszköz jelentős turisztikai attrakció. A város közösségi közlekedésébe építése egész éves kihasználtságot eredményez.

Miskolc belvárosának és az Avas összekötésének megoldása sok éve fennálló probléma. Az Avasi kilátó a város felől csupán gyalogosan, sétautakon és az Avasi lakótelep felől is csak

gyalogosan vagy személyautóval közelíthető meg. Közösségi közlekedési kapcsolat egyáltalán nincs. Az Avas csak tömegközlekedéssel, a domborzati viszonyok miatt jelentős kerülőúton érhető el a Belvárosból. Az itt közlekedő, nagy forgalmú autóbusszonalak mindegyike – követve a lakótelep belső főútvonalát – jelentős kerülővel, mintegy 12-20 perc alatt éri el a város fő átszállópontjait és a Belvárost. A fejlesztés megvalósulásával a Belváros az Avasi kilátótól 6-7 perc alatt megközelíthetővé válik, ugyanakkor a mintegy negyvenezer lakost számláló avasi lakótelep közvetlen belvárosi összeköttetését is szolgálná.

55. ábra: Belváros-Avastető kötőtpályás összekötés tervezett nyomvonal és kapcsolódó fejlesztései

A beruházásnál fontos szempont az induló- és érkezőhely kijelölése, hogy az Avasi kilátó mint attrakció elérése egyszerű legyen, ugyanakkor a városi tömegközlekedés egyéb eszközeihez csatlakozzon az induló- és érkezőállomás. Ezek alapján az indulóállomást a főtérről könnyen megközelíthető helyen, a célállomást pedig az Avasi kilátó közvetlen közelében érdemes kialakítani (folyamatos sárga vonal az ábrán).

A projektet az MTÜ 2018-ban elfogadta 2000 millió forintos tervezett költségvetéssel.

Az Avastető komplex fejlesztése

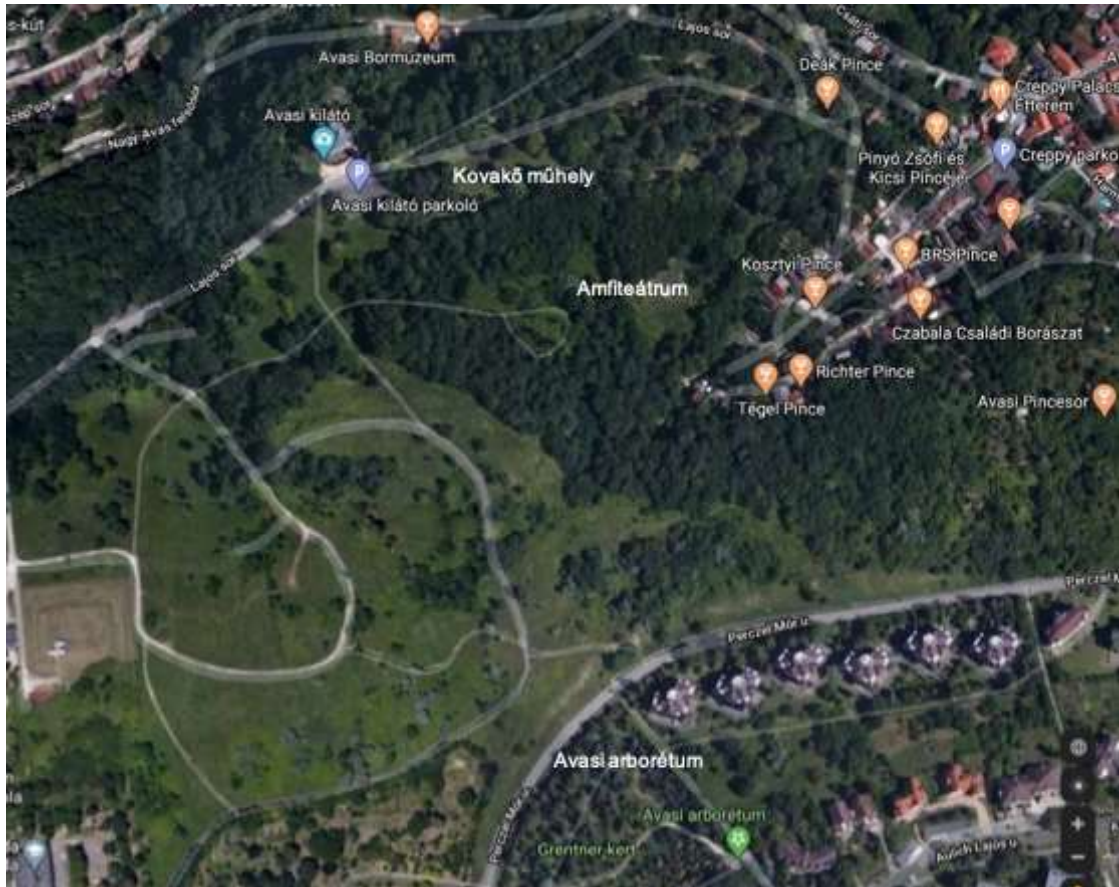

Az Avas-domb különös hangsúlyt képvisel Miskolc életében. A város központjában lévő zöld felület kulturális és történelmi jelentőségű emlékekkel, a város jelképének számító kilátóval. A kilátó tágabb környezete, az Avastető jelenleg kihasználatlan terület, miközben a pezsgő miskolci élet, a turisták belvárosi paradicsoma, az osztálykirándulások kihagyhatatlan helyszíne lehetne, a kultúra, a pihenés is helyet kaphat ezen a területen.

A TOP forrásaiból folyamatban lévő Avasi kilátó fejlesztési projekt során megújul a kilátó építménye, alsó szintjén vendéglátóhely, középső részén nyitott kilátószint, emeletén pedig kávézó lesz. A kilátó a megvalósuló kötőtpályás belvárosi kapcsolattal közösen a város kiemelkedő attrakciójává válhat, azonban az élménymaximalizálás és az itt töltött idő növelése miatt az Avastető rendezése és egyéb kiegészítő vonzerők kialakítása elengedhetetlen.

Az Avastető fejlesztéseinél kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy úgy valósuljanak meg, hogy az épített környezet ne károsítsa a természeti környezetet.

56. ábra: Az Avastető fejlesztései

Amfiteátrum felújítása

A múlt századból ránk maradt amfiteátrum elhanyagolt és kihasználatlan. Felújításával olyan egyedülálló rendezvényhelyszín alakítható ki, amely által Miskolc kulturális élete szerves részévé válhat az Avasnak is. A kivételes természeti környezet önmagában vonzóvá teszi az itt megrendezett programokat.

Az Avasi arborétum fejlesztése

Az Avastetőn található a jelenleg jogi védelmet még nem élvező Avasi arborétum, mely egyben Magyarország leggazdagabb túlevelű gyűjteménye is. Itt több mint 600 növényfaj közel ezer egyede tanulmányozható. Mellette található a Greutter kert, melynek mindegyik fája közel közel 100 éves. (7 db 100 éves szelídgesztenye, 1 db 1 méteres törzskerületű szomorú japánakác, 2 db 1,6 m törzskerületű simafenyő, 1 db 1,5 m törzskerületű páfrányfenyő, 2 db 1,5 m törzskerületű gyantáscédrus, 1 db tiszafa, 3 db oridai fűzercserje, 2 db duglászfenyő, 1 db 2 m törzskerületű gyertyán. Ezek méreteik miatt már önmagukban is látványosságot jelentenek, de pl. a gyantáscédrusok Észak-Magyarország egyedüli példányai, sőt az országban is a legszebb fák közé tartoznak.)

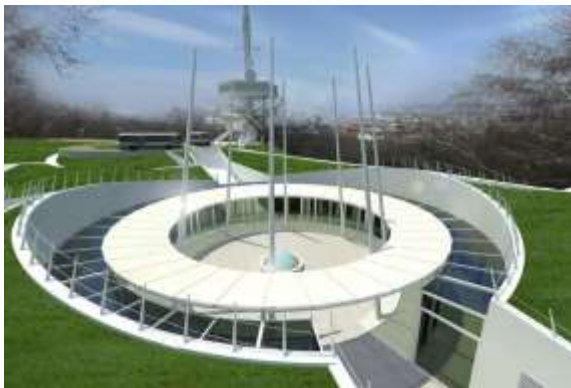

A terület rendbetétele és látogathatóvá tétele jól kiegészítheti az Avastető turisztikai kínálatát, mely azért is különleges, hiszen az arborétum Miskolc közepén található, nagyon közel a Belvároshoz.

Az Avastetőn egykor padokkal tűzdelt, korláttal körbekerített, rózsalugasos teraszon sétálhattak az ide látogatók. Az impozáns rózsakert kialakítása olyan pihenő- és sétahelyként funkcionálhat a miskolciak és a turisták részére, amely megjelenése miatt vonzó, pihenésre, kikapcsolódásra alkalmas terület, egyúttal kiváló összekötő kapocsként szolgálhat a közelben lévő Avasi arborétummal.

Kovakőmegmunkáló műhely – interaktív élményközpont létrehozása

Kevés település van Európában, amelynek történelme olyan távoli időkre nyúlik vissza, mint Miskolc. Herman Ottó itt hívta életre a magyar őskorkutatást. A szakócák megtalálását követően újabb kőszerszámokra, később eszközkészítő műhely és kovakőbányák maradványaira is bukkantak Miskolcon. A város és Herman Ottó súlya megkérdőjelezhetetlen fontosságú a hazai őskorkutatásban. A középső kőkortól kezdve a neolitikumig, sőt a középkorig használt kovakőbányákat – mint fentebb erről már szoltunk – az Avastetőn és Avas-Tűzkövesen sikerült feltárni.

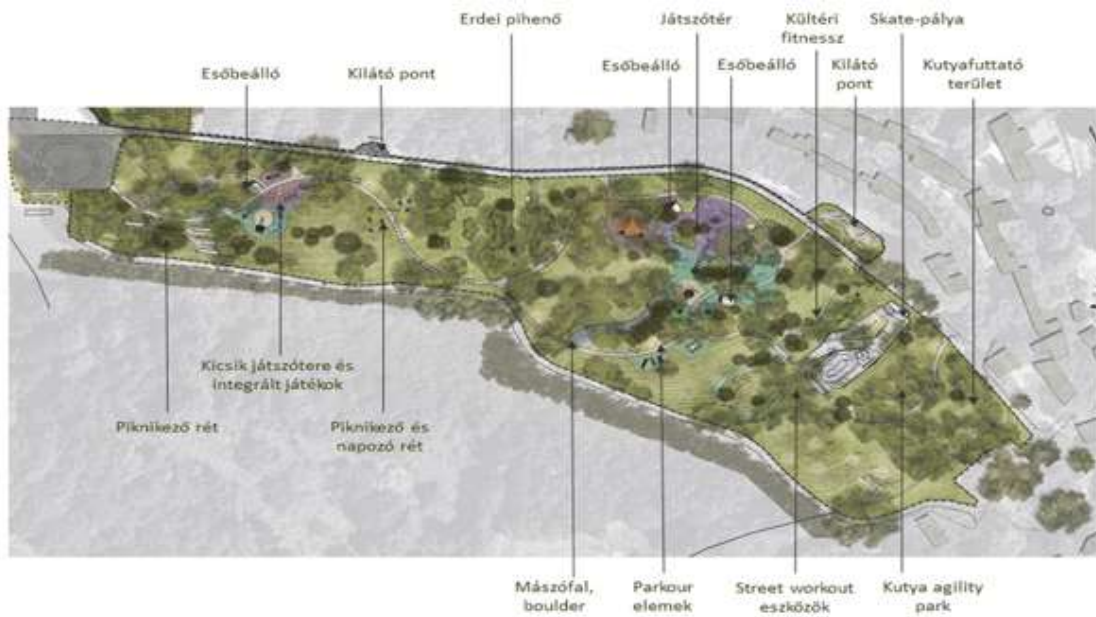

Ezt emeli ki az az interaktív és edukatív élményközpont, amely innovatív digitális eszközökre és a valós tapasztalatra támaszkodva mutatja be az őskorkutatás legfontosabb tudnivalóit, ahonnan a látogatók saját maguk által elkészített szakóccal távozhatnak. Több generáció számára is hasznos és élvezetes időtöltést nyújt, erősítve ezzel a családbarát turisztikai célkitűzést. Az élményközpont a helyi identitást és az edukációt is fokozza. A miskolci nevelési- és oktatási intézmények mellett az ország iskoláinak, osztálykirándulásainak célpontjává válhat.

Városi rekreációs zöldterület kialakítása

Az Avas lehetőséget ad arra, hogy a fenntartható és az együtt-élő turizmus szemléletében a miskolciak és a turisták közösen használják rekreációs célra ezt a Belvárosban lévő zöld területet. Erdei pihenőhelyek, parkok, piknikezésre alkalmas területek alakíthatók ki a környezethez illeszkedő bútorokkal. Tematikus játszóterek és felnőttfitness-elemek telepítésével többgenerációssá tehető a helyszín.

57. ábra: Horváth tető fejlesztései

Avasi borkultúra erősítése – az avasi pincesor fejlesztése

Az avasi borkultúra több száz évvel ezelőttig nyúlik vissza, amikor is az Avas-dombot lakótelepek helyett szőlőültetvények borították. A helyi szőlőtermesztés mellett fontos szerepe volt a miskolci borkultúra alakításában a görög kereskedőknek is, akik a hegyaljai borokat tárolták Miskolcon, és a külföldre szállításában segédkeztek. Ma elsősorban az a történelmi jelentőségű kisavasi pincesor emlékeztet erre az időszakra, ami Európában egyedülálló módon a Belvárosban, az Avas-domb északi oldalában található. A pincesoron nagyjából 900 pince és borház található.

A borkultúra a helyi vonatkozó egyesületeknek, szervezeteknek köszönhetően az elmúlt években egyre nagyobb hangsúlyt kapott, azonban komplex borturisztikai kínálati csomag összeállítására van szükség, mely egész évben működő turisztikai attrakcióként lép be Miskolc turisztikai kínálati palettájába.

Infrastruktúra-fejlesztés

Az avasi borkultúra és a történelmi avasi pincesor reneszánszát élheti a bor- és rendezvényturizmus megerősödésével. Kritériuma, hogy a terület infrastrukturális feltételei javuljanak. Jelenleg a legkritikusabb a víz-, szennyvíz- és csapadékelvezetés kérdése, de megoldandó az utak állapota és a közvilágítás javítása is.

A TOP forrásaiból folyamatban vannak a Belváros felé eső hegyoldali szakasz egyes részeinek víz- és csatornarekonstrukciós munkái, azonban a teljes turisztikai infrastruktúra-

kínálat ezzel nem valósul meg, ezek a beruházások mindösszesen egy stabil alapot jelentenek a további - magánérs és városi - fejlesztésekhez.

Ezen felületek javítása maga után vonja a pincék iránti igény növekedését és a pincék felújítását. Az infrastrukturális fejlesztések további városi beavatkozást igényelnek, a város a saját forrásainak átcsoportosításával kiemelten kezeli a terület fejlesztését, és még 2020-ban több útszakasz teljes mértékben megújul a Történelmi Avas területén.

58. ábra: TOP forrásokból megvalósuló lépcsők és útrekonstrukciók (2020-2021)

Látványszőlő-telepítés

Az avasi borkultúra újraélesztésének szimbolikus eszköze lehet egy szőlőültetvény telepítése az Avas-domb oldalába. Az ültetvény szimbolizálja a bor kultúrájának a jelentőségét, egyúttal közösségépítő szereppel is bírhat. Egy közös szüret és préselés olyan jelentős városi kultikus eseménnyé válhat, ami nemcsak a helyi identitást és kohéziót erősíti, hanem turistákat is vonz.

Miskolc Belváros turisztikai vonzerejének növelése

Herman Ottó Múzeum Papszeri épülete

Az Avas lábánál, a mára már lefedett Szinva patak partján, a város legrégebbi, nem egyházi épületében helyezkedik el a Herman Ottó Múzeum kiállítóhelye. A XV. századi eredetű (iskola)épület több mint száz éve múzeum: falai között kezdte meg működését 1899-ben a Borsod-Miskolci Múzeum, majd jogutódja, a Herman Ottó Múzeum. A Papszernek nevezett

több évszázados épület több kiállítótérrel rendelkező kiállítóhely, mára életveszélyes állapotba került és két éve bezárták.

A kiállítóhely teljes rekonstrukciója során elkészül a Herman Ottó életútját bemutató interaktív tárlat. Az épület az Avas és a Belváros határán belépőpontként is funkcionál az Avastető irányába.

Passzázsok, átjárók

A Belváros főutcája 100 méterre van az Avas-domb lábától, és párhuzamosan kíséri azt, illetve a kezdődő pincesorok vonalát. A 100 méteres sávban olyan épületek sorakoznak, melyeken keresztül belsőudvari passzázsok kötik össze a főutcat a szomszédos akcióterülettel.

Ezek felújítása fontos feladata a fejlesztésnek, mert több esetben sok évtizedes karbantartási, felújítási hiány tapasztalható. Felújítás esetén az átjárók a gyalogos közlekedés szempontjából segítik a funkcionális összeköttetést. A rekonstrukciót követően a belső udvarok földszinti helyiségei elárúsító, kereskedelmi üzletekkel telhetnek meg.

Látogatómenedzsment

Miskolc turisztikai sikerei és jelenlegi potenciálja a három önálló márkaként is utazási döntést generáló településrésze: Lillafüred, Diósgyőr, Miskolctapolca. Cél, hogy a Miskolc városrészein tartózkodó vásárlóerő megjelenjen Miskolc belvárosában. Ehhez számos eszköz mellett a belvárosi sétálóutca korzószerű kialakítására van szükség. A terv, hogy egységes utcafronti arculattal, ízléses kirakatokkal, cégekkel, polgári hangulattal, megfelelő árukészlettel rendelkező üzletek nyitását, vendéglátóhelyek, éttermek, kávézók, cukrászdák kialakítását generálva a teljes utcát pezsgő élettel töltsük meg.

A Belváros látogatómenedzsmentjének létrehozásáról szóló tanulmány fontos része a GINOP-1.3.4-17-2018-00006 „A Mátra-Bükk turisztikai térség fejlesztése és pozicionálása” projekt keretében jelenleg készülő térségi stratégiának is.

Az erről szóló tanulmány elkészítése a rövid távú, az azokban szereplő fejlesztések megvalósítása – a fejlesztés típusától függően – a közép- és hosszú távú célok között szerepel.

A projektet az MTÜ 2018-ban elfogadta 500 millió forintos tervezett költségvetéssel.

2. Lillafüred fejlesztése

Lillafüred potenciálja az elmúlt években megvalósult fejlesztéseknél – különösen a 2020-as járványhelyzet és az egészség felértékelődésének ismeretében - sokkal nagyobb. Az alapvető infrastrukturális feltételek megteremtése mellett (ld. 3. pont) új attrakciók, vonzerők, élményelemek kialakítására is szükség van, illetve a gyógyhelyfejlesztés folytatására.

A korábbi fejezetekben már bemutattuk Lillafüred azon erősségeit, amelyek miatt már most is jelentős turisztikai célpont. A további fejlesztések célja, hogy Lillafüred olyan, a kor igényeinek megfelelő rekreációs központ legyen, ami legalább három generáció számára biztosít akár többnapos utazási célpontot mind a négy évszakban, és amely hozzájárul a célrendszer elemeinek megvalósulásához. Lillafüred fejlesztésére az elmúlt évtizedben is készültek koncepciók, így például 2018-ban a Magyar Turisztikai Ügynökség számára a térségre vonatkozó fejlesztési programjához is. Lillafüred a Bükk-vidék Geopark UNESCO Globális Geoparkká válása esetén a nemzetközi turisztikai térképre is felkerül, a bükki geoturisztikai hálózat kialakítása pedig nagymértékben hozzájárul a desztináció összekötéséhez.

Lillafüred gyógyhely rekreációs központtá fejlesztése

A Lillafüred gyógyhely rekreációs központtá fejlesztése projektet az MTÜ 2018-ban elfogadta 1000 millió forintos tervezett költségvetéssel, az alábbi tartalommal:

A fejlesztés célja a gyógyhely rekreációs központtá alakítása, amely a helyszín jelenlegi aktív turisztikai arculatához illeszkedik, kiegészíti azt. A fejlesztési projektelemek magukban foglalják az aktív szabadidő eltöltési lehetőségek szolgáltatásfejlesztését (csónakház, vízisport-eszközök), valamint fedett piknikezőhelyek, pihenőterek és tematikus sétányok (Magdolna sétány, Hámori-tó körüli sétány) kialakítását. A Peleház fejlesztése nyomán bemutatjuk a korabeli Lillafüred és térsége természeti értékeit. Az attrakciók megközelíthetősége és infrastrukturális adottságai mosdó, zöldparkoló és buszforduló kialakításával válnak teljessé. A komplex fejlesztés garantálja a magas környezeti színvonalú, egész évben elérhető és értelmezhető, tartalmaz kikapcsolódást célzó turisztikai kínálatot.

A terület fejlesztésén keresztül kialakítandó élménylánc három földrajzi tengely mentén is értelmezhető, egyúttal összeköthető:

A. Kerékpárút-fejlesztés – sport, környezetbarát közlekedés, a közlekedés infrastruktúra-fejlesztése

A TOP-6.4.1-16-MI1-2017-00003 - Kerékpárút építése a Diósgyőri vár - Lillafüred között nevű projekt keretében megvalósuló kerékpárút, amely összhangban van azzal a törekvéssel, hogy a szabadidős sport és az alternatív, környezetbarát közlekedési eszközök kapjanak helyet.

A tervezett kerékpárút paraméterei:

A terv szerint aszfaltburkolatú út épül megerősített útszerkezettel. A kerékpárút a Puskaporos megálló után megerősített útalap nélküli aszfaltburkolaton, erdei, kijárt ösvényen halad tovább. A kisvasúti alagút előtt, a hegy oldalában egy műtárgy is épül. A Móra Ferenc utcától 4814 m hosszon erdészeti út lesz. Ennek folytatásaként önálló, 954,2 méternyi kerékpárút készül. Majd egy völgyhíd épül, melynek hossza 69,5 méter. A szakasz végén elválasztás nélküli 135,5 méteres gyalog- és kerékpárút lesz. A műtárgy után a kerékpárút parkolóba csatlakozik. Ez a szakasz is aszfaltburkolatú, megerősített pályaszerkezet nélküli kerékpárút.

59. ábra: Diósgyőr - Lillafüred Kerékpárút nyomvonala

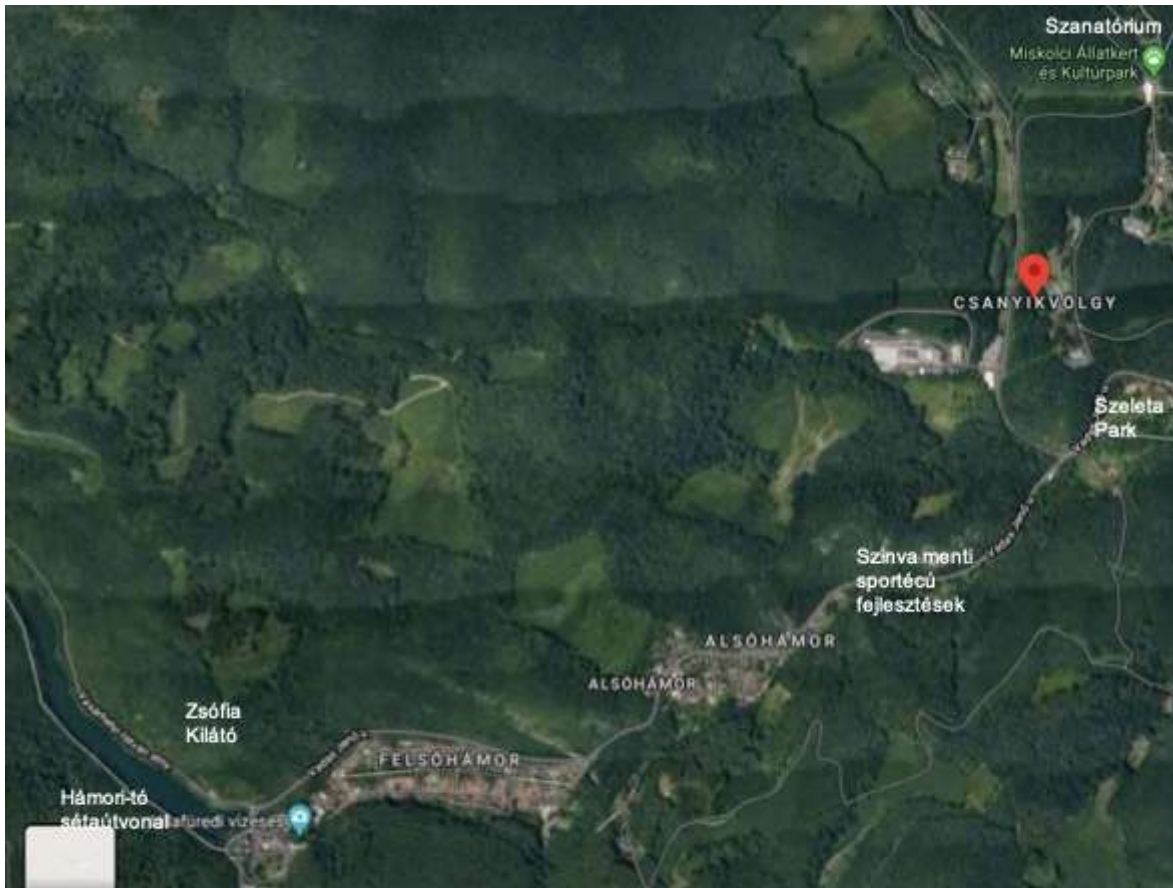
A. Lillafüred Szeleta park-Eger tengelyű fejlesztése

A Szeleta parktól kezdődően a Csanyik-völgyet, a Miskolci Állatkert és Kultúrparkot is magába foglaló, a Szinva folyása mentén egészen a lillafüredi Erzsébet sétányig tartó

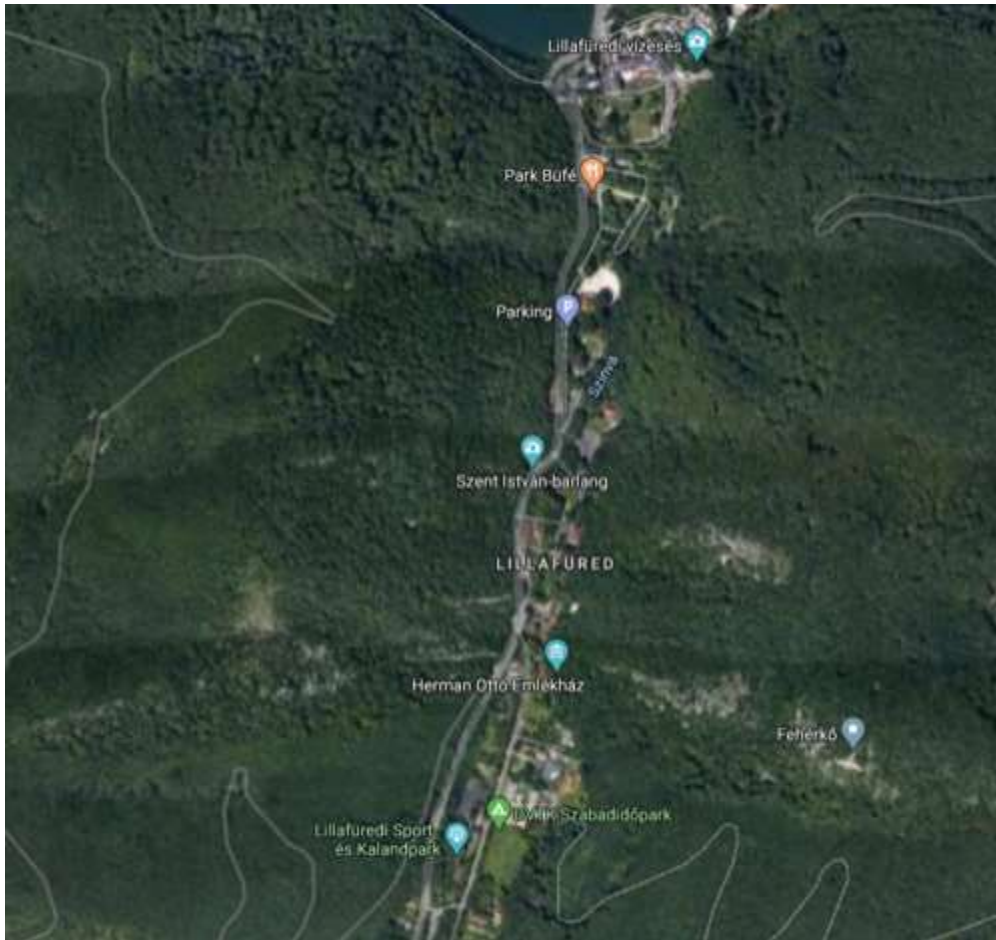
komplex élménylánc kialakítása válik lehetővé, amely nem ér véget itt. Az út folytatásaként a Bükkön keresztül Miskolcot Egerrel összekötő út a desztinációs összeköttetés zöld alternatívája, a közös aktív turisztikai élménykínálat meghatározó pontja lehet.

A fejlesztés irányelve, hogy a fenntartható turizmus eszközeivel, a környezet maximális óvása mellett valósuljanak meg az egyes projektek. A terület az aktív és ökoturisztikai, a sport-és egészségturisztikai lehetőségek mellett - ipari múltja és Herman Ottó munkássága miatt - kulturális turisztikai jelentőséggel is bír.

60. ábra: Szeleta park - Lillafüred tengelymenti fejlesztései

61. ábra: Lillafüredi fejlesztések

Tervezett, megvalósításra váró projektek a fejlesztési terület főbb pontjain:

Szeleta Park Látogatóközpont

A Bükki Nemzeti Park megvalósításában a Bükk keleti kapujában folyamatban van a **Szeleta Park Látogatóközpont** kialakítása. A tervek szerint a „A bükki barlangok évezredes titkai – Az ősember természete” című kiállítás és a hozzá kapcsolódó attrakcióegyüttes a Bükk hegység természeti és kulturális örökségének sűrítményét (gyűjteményét) nyújtja, ugyanakkor a hegység sajátos és egyedi arculatát adó ősemberbarlangoknak (kialakulásuknak, természeti környezetüknek és régészeti leleteiknek) élményszerű bemutatását szolgálja – a látogatóközpontokra jellemző komplex szolgáltatásokkal. A Bükki Nemzeti Parkkal együttműködve a kialakítandó látogatóközpont hatékony belépési pontja lehet a városrésznek, az élményszerzési és edukációs funkció túl irányíthatja a turistát a felépített élménylánc útvonalán.

Csanyik-völgy fejlesztése

Az útvonalat tekintve a következő állomás a Csanyik, ami jelenleg a helyiek kedvelt kirándulóhelye. A terület kiváló klimatikus viszonyai, elhelyezkedése, a város és a Bükk találkozási számos alternatívát kínál arra, hogy a Csanyik kihasználása hatékonyabb legyen, aktív szerepet játsszon a turizmusélnéklítésben:

- **Sportegészségügyi központ kialakítása:** a klimatikus és rekreációs adottságokat kihasználva a korábban tüdőszanatóriumként működő épület hasznosítása, és a hozzá kapcsolódó kiegészítőszolgáltatások megvalósítása sportegészségügyi céllal.
- **Klimatikus tüdőgondozó működtetése:** a megnevezés magáért beszél, az épület korábbi funkciójának visszaállítása korszerű fejlesztések megvalósításával.
- **Komplex, tematikus szabadidőpark kialakítása:** a miskolci szabadidős sportolók igényeit, a miskolci lakosok szabadidejének aktív eltöltését szolgálja, és egyben olyan új turisztikai attrakció is, mely hozzájárul a Miskolcra látogató turisták számának és itt töltött idejének növeléséhez.

Miskolci Állatkert és Kultúrpark

A vadaspark önmagában is a város attrakciója, melyet a folyamatban lévő fejlesztések még vonzóbbá tesznek. Elhelyezkedése révén a bükki élménylánc hangsúlyos eleme, a Csanyik fejlesztésének fontos része kell hogy legyen a megfelelő összeköttetés biztosítása.

A Hámori-tó környezetének fejlesztése - sétaútvonal kialakítása

A lillafüredi akadálymentes sétautak kialakítása azoknak a kirándulóknak is lehetőséget nyújt a természet közelségének és a tiszta levegőnek a kihasználására, akik számára a túraútvonalak túl nagy kihívást jelentenek (pl. szeniorokosztály, kisgyermekes családok, mozgáskorlátozottak). A Hámori-tavat körülvevő sétaútvonal pihenőpadokkal, megfelelő világítással, innovatív digitális élményelemekkel kiegészítve vonzó célponttá válhat a meglévő szolgáltatások megtartásával és fejlesztésével is.

A Herman Ottó Emlékház négy évszakos turisztikai attrakcióvá fejlesztése

A Szinva patak medrét követő fejlesztési tengely egyik legfontosabb attrakciós eleme Herman Ottó egykori házának – ahogy ő nevezte, a Pele-laknak - és környezetének a polihisztor munkásságához méltó új attrakcióvá alakítása. Cél emellett a Herman Ottó-kultusz ápolása, életművének a modern korhoz méltó interpretációja, amely egyben családi programként szolgál a Lillafüredre érkező vendégeknek. A fejlesztés nemcsak a Pele-lakot, hanem a közvetlen környezetet is érinti, beleértve a volt

gondnoki lakást és a kertét. A fejlesztés eredményeként olyan innovatív attrakcióvá válik a kultikus emlékház, amely turistákat vonz, de a helyi oktatásba és erdei iskolai programokba is bekapcsolható.

A Zsófia-kilátó újjáépítése

A Bükk első turistakilátójából, amely 1900-ban a Dolka-tetőn épült, pazar panoráma nyílt a völgyre és a 20-as évek végén elkészült Palotaszállóra. Lebontására a második világháború után került sor. A páratlan látvány és a környék népszerű túraútvonalai alapján - bükki attrakcióként – indokolt egy kilátó építése a Zsófia-kilátó helyén.

Tematikus sétányok és játszóterek kialakítása

A környezethez illeszkedő, aktív kikapcsolódásnak teret adó tematikus sétányok megújítása mellett a többgenerációs kikapcsolódási lehetőségről a tematikus játszóterek gondoskodnak.

Szinva patak sportcélú kihasználása

Az outdoor vízi sportok nemzetközi szinten is kedvelt és keresett szabadidős tevékenységek. A Szinva patak bekapcsolásával az aktív turizmus kínálatába olyan egyedi lehetőséggel bővíthetjük a Bükki vonzerőket, amelyek országosan egyedülállók. Ehhez a vízi sport – pl. canyoning – lehetőségeit meg kell vizsgálni.

Downhill-pálya

Lillafüred sportközpontúságát erősíti, szabadidős és versenysportoló turisták, valamint a miskolci sportkedvelők igényeit is szolgálja egy downhill-pálya. A közkedvelt extrém sport egyre népszerűbb, a hegyi kerékpározás kedvelőinek kedvelt úticéljává válhat ezáltal Lillafüred. Egy jól megtervezett downhill-pálya több nehézségi szinten is használható, akár versenyek szervezésére is alkalmas.

B. Lillafüred-Bánkút szakasz fejlesztése

A Bükk-fennsík keleti részén fekvő bánkúti síközpont a hegység negyedik legmagasabb pontja, a Bálvány alatt található. A területen nyolc sípálya van, ezeket 7 felvonó szolgálja ki. A legnagyobb besíkelhető szintkülönbség 170 méter, míg a leghosszabb pálya 1300 méteres. Összesen kb. 3 km-nyi pályán lehet síelni.

A Lillafüredtől Bánkútig tartó út mentén számos élményelem és látnivaló található, így például Fazola Henrik öröksége, hazánk egyetlen kohóipari műemléke, a faszéntüzelésű nagyolvasztó, a Fazola-kohó, közismert nevén "őskohó", melyhez hasonló ipari emlék

Európában csak három található. Ezen a szakaszon található továbbá a Turistapark Szentléleken, a látókövek és a szentléleki szerelmes fák, a pálos kolostor és számos forrás is útbajtható. Bánkút az ország egyik legjelentősebb sícentruma, fontos pontja elsősorban a téli bükki turizmusnak, a desztináció központi eleme. Közös cél, hogy Bánkút a kor igényeinek megfelelő szintre fejlődjön a szolgáltatásait és az infrastruktúrát érintően is.

3. Diósgyőr

Miskolc-Diósgyőr városrész legnagyobb attrakciója a Diósgyőri vár és a közvetlen szomszédságában lévő Lovagi Tornák Tere és Vásártér. Az elmúlt években a vár rekonstrukciójának első üteme valósult meg, ami ugrásszerű emelkedést hozott a látogatók számában. A vár a Vásártérrel és a Lovagi Tornák Terével jelentős rendezvényhelyszín is, adottságai alkalmasak korabeli játékok, de koncertek, fesztiválok szervezésére is.

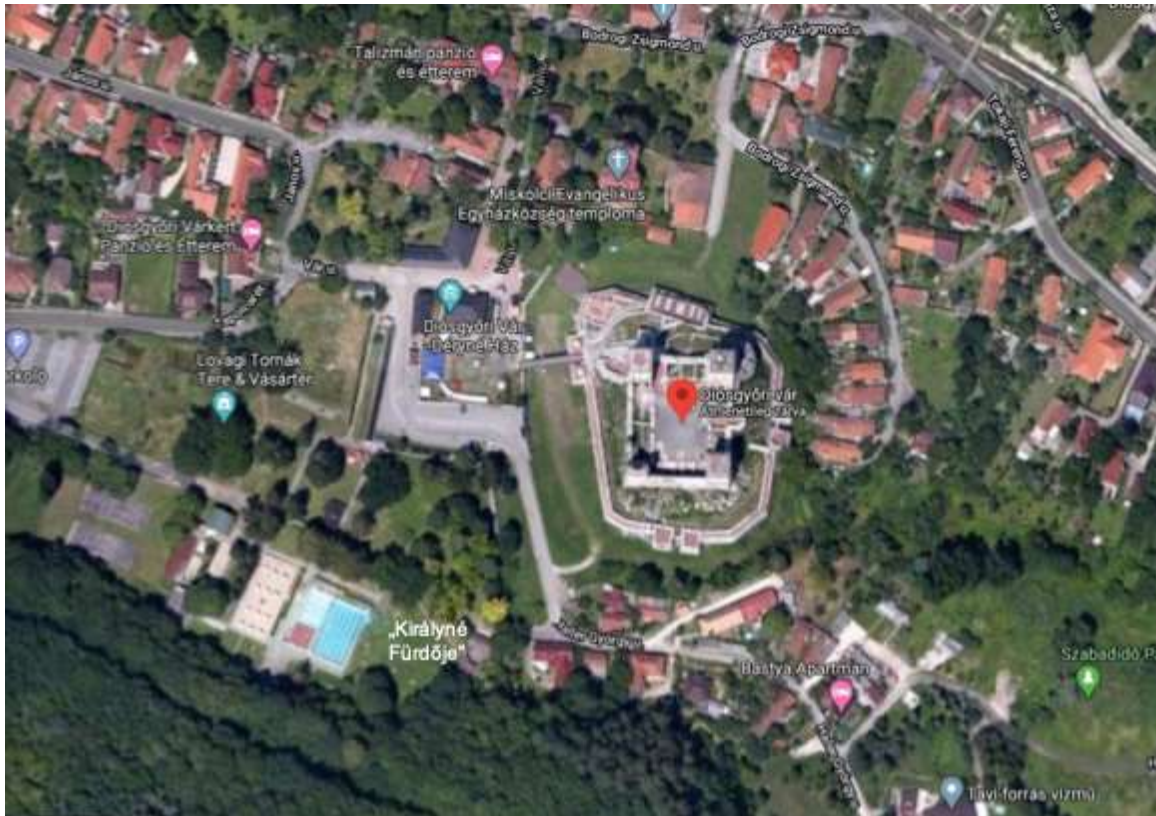
A vár fejlesztésének második üteme várhatóan 2020-ban indul, melynek megvalósulása esetén a látogatottság újabb növekedése várható. A városrész alapvetően az egynapos kirándulások területe, néhánynapos látogatást több attrakcióval összekapcsoltan jelenthet. A városrész további fejlesztése vendégéjszaka-növekedést hozhat.

Fejlesztési projektek:

A Diósgyőri Várfürdő – „Királynék fürdője” kialakítása

Miskolc-Diósgyőr városrész emblematikus és közkedvelt helye volt a Diósgyőri Várfürdő. A fürdő már az Anjou-kortól a vár környezetének része volt. A legújabb kori fürdő a nagyközönség előtt 1929-ben nyitott meg, 2014-ben pedig a Lovagi Tornák Tere építése idején bezárt. A fürdő korábbi területén nem állítható helyre, ugyanakkor a vár környékének tökéletes kiegészítője, olyan attrakciós elem, ami a várlátogatással töltött időt kiegészíti, hosszabb diósgyőri időtöltést eredményez. A fürdő a miskolciak közkedvelt helyszíne volt, újrainvitását a mai napig nagy várakozás övezi. Cél a városrész kiegészítése egy olyan fürdővel, ami a különleges környezetnek különleges helyszínévé válhat. Az új fürdő a „Királynék fürdője” névhez illeszkedő - nem a vízfelszín méretével, hanem a pluszszolgáltatások és a magas minősége által -, kiemelkedő helyszín, amely megjelenésében illeszkedik a vár környezetéhez, szolgáltatásaiban a 21. század igényeihez.

62. ábra: “Királynék fürdője” Diósgyőrben

A Lovagi Tornák Tere

A Diósgyőri vár közvetlen szomszédságában lévő Lovagi Tornák Tere különleges rendezvényhelyszín. A négyezer fős befogadóképességű helyszín látogatottsága alkalmasszerű, a rendezvények időpontjára tehető. Ezen kívül vezetett séták alkalmával juthatnak be a látogatók a helyszínre. Interaktív, digitális élményekkel, állandó kiállításokkal, rendszeres programokkal növelhető a kihasználtsága.

“DAM City” a Diósgyőri Acélművek területén

A Diósgyőri Acélművek egykor az ország egyik legnagyobb kohászati komplexuma volt, ma elhagyott gyárterület a városban.

A Mátra-Bükk Kiemelt Turisztikai Fejlesztési Térséggé nyilvánításához szükséges előkészítő munkák kapcsán a Magyar Turisztikai Ügynökség - a térségre vonatkozó - fejlesztési programjának kidolgozásakor elfogadott projektjei között szerepel egy 50 millió forintos költségvetésű megvalósíthatósági tanulmány elkészítése a gyárterület alternatív hasznosítási lehetőségéről.

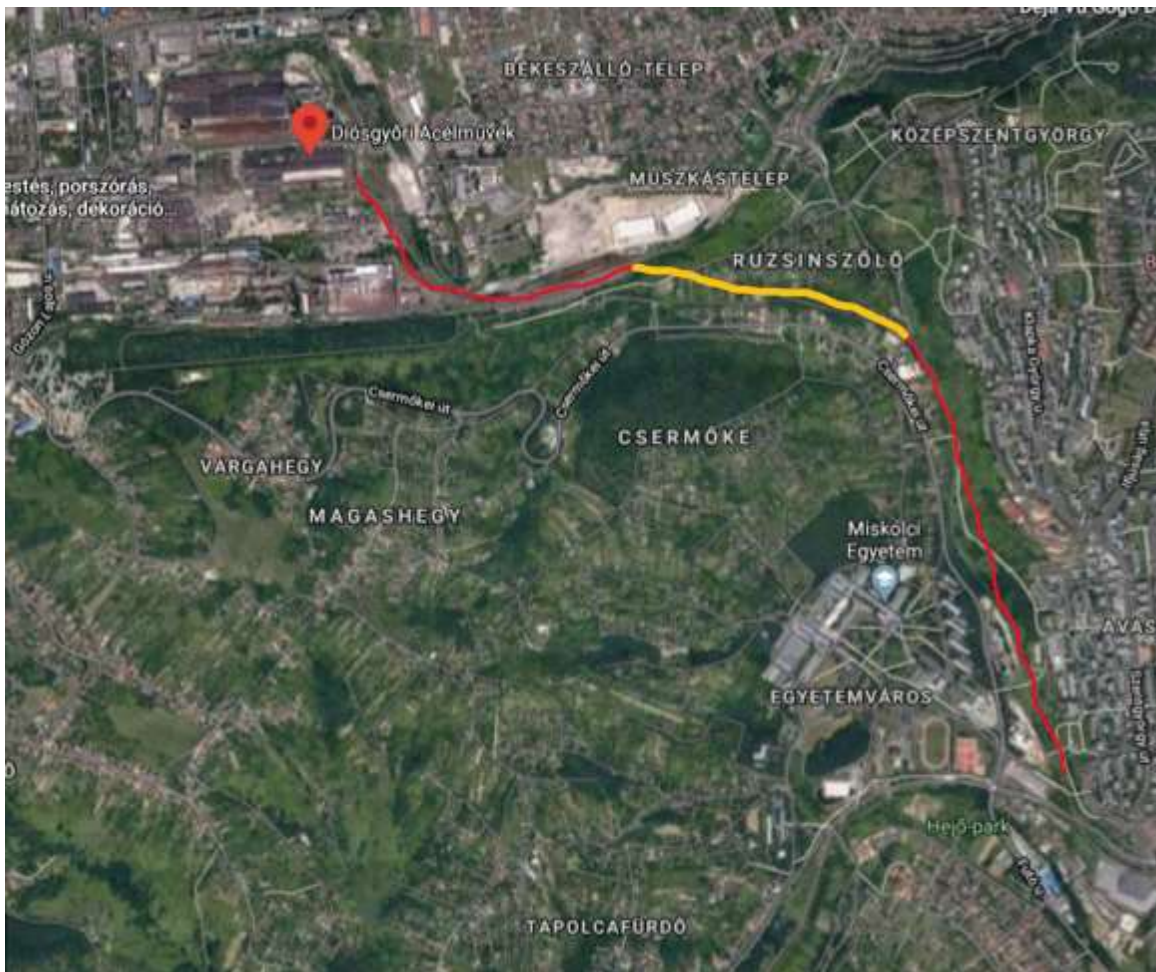

63. ábra: DAM City

A „DAM City - Attrakciós park a Diósgyőri Acélművek területén” nevű projekt célja egy megvalósíthatósági tanulmány készítése, mely a nemzetközi piacot is vizsgálva egy magas minőségű és nemzetközi színvonalú attrakciós park létrehozását készíti elő a területen a következő célkitűzések mentén:

- 365 napos koncepció
- Kültéri és beltéri attrakciók egyaránt
- Széles közönség vonzása és kiemelten új, nemzetközi célpiacok bevonása
- Attrakciótípusok széles választéka
- A városi MICE turizmus erősítése
- Rendezvényhelyszínek kialakítása
- Illeszkedés a miskolci és országos turisztikai célpiacokhoz, meglévő attrakcióikhoz
- Iparvágányon a Tapolcai turisztikai összeköttetés megoldása (a Miskolci Egyetem közvetlen kapcsolatba hozható a kiépített vágányon Magyarország 2. leghosszabb vasúti alagútján keresztül).

64. ábra: DAM - Miskolctapolca összeköttetés vasúton

4. Miskolctapolca

Miskolctapolca a város turisták által leglátogatottabb része. A barlangfürdő és a közelmúltban megvalósult Miskolctapolcai Strandfürdő fejlesztései még dinamikusabbá tették az egyébként is népszerű városrész látogatottságát. A folyamatban lévő fürdőfejlesztéssel egy olyan komplexum valósul meg, ami által Miskolctapolca valóságos fürdőnegyedévé válik. A fejlesztés keretében megvalósuló park-, csónakázótó- és sétányfelújítások tovább emelik a minőséget. Az Akropolisz szabadtéri színpad megújulása pedig lehetővé teszi, hogy a város kulturális életébe ez a városrész is becsatlakozzon.

A legnagyobb kihívás, hogy a völgyben a lakó- és üdülőövezet szinte elválaszthatatlan, így a turisták és helyi lakosok igényeinek összeegyeztethetősége - főleg a szezonban –

nehézkés. Míg napközben a fürdők és Tapolca egyéb kiegészítőszolgáltatásai kiváló időtöltést jelentenek, éjszakai szórakozási lehetőségről szinte nem beszélhetünk.

Szintén megoldandó feladat a szálláshelyek számának növelése. Bár a miskolci vendégéjszakák közel fele Miskolctapolcán realizálódnak, a városrész a főszezonban szálláshelyek hiányával küzd.

Az Egyetemváros bevonása

Az **Egyetemváros bevonása** hatékony megoldást nyújthat a szálláshely és a szórakozási hely problémájára is. Miskolctapolca közvetlen közelében található a Miskolci Egyetemnek teret adó Egyetemváros. Az itt felépült Uni-Hotel a tanévben a hallgatók számára hostelként működik, és egész évben nagy kapacitású szálláslehetőséget biztosít.

65. ábra: Egyetemváros Campus és Miskolctapolca kapcsolata

Az Egyetemváros területén kialakított, állandó kiépített infrastruktúrával bíró **fesztiválhelyszín** megoldást nyújthat a Miskolctapolcán akadályokba ütköző esti/éjszakai **zenés szórakozócentrum problémájára**. Egy szabadtéri, egyedi dizájnnal rendelkező szórakozóhely tavasztól késő őszig fix vendégekört vonzhat – a hallgatók, és a fiatal, az Uni-Hotelben megszálló miskolctapolcai turisták révén. A megújulni képes, stílusos hely egyúttal alkalomszerű koncerthelyszínné, a város kedvenc szórakozóhelyévé válhat.

Az Egyetemvárostól Miskolctapolca akár gyalog is kényelmesen megközelíthető, **alternatív közlekedési módok** kialakításával – például közbringa, e-roller - az utazás komfortossá

tehető. (Miskolctapolcára egy szervízút is vezet, ahol 30 km/óra sebességkorlátozás van érvényben, így az e-bike, e-roller nem okoz problémát a közlekedésben.)

Az összekapcsolás egyúttal erős közös kommunikációt is feltételez.

5. Infrastruktúra-fejlesztés

A közlekedés infrastruktúra-fejlesztési koncepciójának kidolgozása

Miskolc turizmusának fejlődése csak úgy maradhat fenntartható, ha a közlekedési alpinfrastruktúrát is fejlesztjük a változó igényekhez és forgalomhoz igazítva. Ehhez a közlekedés infrastruktúra-koncepcióját kell kidolgozni erős turisztikai pillérrel, amely a város teljes területére vonatkozóan tartalmazza az alábbi területek helyzetfelmérését és a megoldási tervét:

- o parkolóhelyek pozíciója,
- o autóbusz-parkolók kialakítása,
- o tömegközlekedés alkalmazkodása a turisztikai látóvalók eléréséhez, a négy városrész közvetlen összeköttetésének megteremtése,
- o alternatív közlekedési eszközök, például közbringa-rendszer bevezetése,
- o kerékpárutak fejlesztése,
- o utak állapota és terhelhetőségének bővítési lehetőségei kiemelten a turisztikai attrakciókhoz vezető, nagy forgalmú utak esetében.

Turisztikai tájékoztatási rendszer kidolgozása és megvalósítása

Számos stratégiai pillér több céljának megvalósításához elengedhetetlen, hogy a turisztikai tájékoztatási rendszer kidolgozott, összehangolt, jól elhelyezett és könnyen használható legyen. A városban és környékén megvalósuló turisztikai tájékoztatási rendszernek tartalmaznia kell a tájékoztatási eszközöket a belépési pontokon, attrakcióknál offline és online eszközökkel. Mindamelllett az irányítótáblák és térképek elhelyezését a főbb turisztikai csomópontokon, beleértve a turistautakat is, valamint a személyes tájékoztatási (információs) pontokat is.

Az ehhez kapcsolódó célok eléréséhez nélkülözhetetlen egy olyan tanulmány kidolgozása, amely feltérképezi a várost és környékét a fenti tényezőket figyelembe véve, és hatékony, a 21. század követelményeinek megfelelő és a városképbe illeszkedő megoldást nyújt.

Kapcsolódó alpinfrastruktúra-ellátások biztosítása

A közlekedés és tájékoztatás mellett a látogatói élményre befolyással vannak azok a kapcsolódó infrastrukturális elemek, amelyek alapvető igényeket elégítenek ki vagy elérésüket könnyítik meg. Ezzel fokozzák az elégedettséget, erősítik a modern város képét, illetve megfelelő szolgáltatás esetén elkerülhető a csalódottság és az ezzel összefüggő negatív vélemény kialakulása. Ezek a kapcsolódó elemek:

- Városi illemhelyek üzemeltetése megfelelő mennyiségben és minőségben a közlekedési csomópontok (turistaparkolók) és turisztikai attrakciók közelében.
- Kártyás fizetési lehetőség és ATM-ek biztosítása az attrakcióknál és a környező szolgáltatóknál.
- Internet (WIFI) hozzáférési lehetőség a turisztikai csomópontoknál.
- Tömegközlekedési jegyek vásárlásának lehetősége az attrakciók közelében és/vagy online,
- töltőállomások kialakítása (telefon-, kerékpár- és autótöltő pontok).

6. Szálláshelyfejlesztés

A fejlődő, magas színvonalú turisztikai desztináció esetén szinte alapkövetelményként említhető, hogy megfelelő mennyiségű és minőségi szálláshelykínálat álljon a turisták rendelkezésére. Fontos cél, hogy a szálláshelyek meg tudjanak felelni a modern, 21. századi turizmus kihívásainak és vendégigényeinek fenntartható és minőségi szolgáltatással. A szálláshelyek területi eloszlásának alkalmazkodnia kell a város és a desztináció attrakcióinak elhelyezkedéséhez is, ezzel erősítve az elérhetőség és kényelem iránti igényt megfogalmazó célkitűzéseink megvalósítását.

Miskolc szálláshelykínálatában a szálláshelytípusok széles skálája megtalálható, jelenleg azonban a mennyiségi, minőségi és elhelyezkedési kritériumok alapján az látható, hogy csak részben van összhangban a város attrakcióival. Az elmúlt évek trendjei alapján jól látható, hogy egy-egy attrakciófejlesztés maga után vonja a körülötte lévő szolgáltatások bővülését és színvonalának emelkedését. Ráadásul a magyarországi szálláshelyek teljeskörű megújítását célzó Kisfaludy program is kiváló eszköze a szálláshelyszolgáltatások megfelelő mennyiségi és minőségi bővítésének.

Miskolc esetében azonban mind a négy városrész tekintetében (Történelmi Avas és Belváros, Miskolctapolca, Diósgyőr, Lillafüred) vannak olyan kiemelt, szálláshelyeket érintő területek, amelyek beavatkozást igényelnek annak érdekében, hogy erősítsék az élménylánc kialakítását, növeljék a vendégéjszakaszámot, a tartózkodási időt és a desztinációs szintű komplex élményígéret megvalósulását.

A szálláshelyfejlesztéseket elsősorban nem önkormányzati, hanem piaci beruházások eredményeként célszerű megvalósítani, ami az önkormányzat részéről elsősorban befektetésösztönzési feladatok és turisztikai feladatok ellátását igényli.

Belváros – Avas Szálló

Miskolc belvárosának legendás épülete egykor a város emblematikus helyszíne volt, ma méltatlan állapotban áll a Miskolc főutcájának is nevezett Széchenyi utcán. Az épület főhomlokzata a Széchenyi utcára néz, a szálloda belső udvarral rendelkezik. Fénykorának sajtómegjelenései szerint „a város idegenforgalmának fellendítésében érdemei igen nagyok. Országos hírű szállodát és az ország határain túl is híres konyhát tartott fenn.” Az Avas Szálló több igényt is kiszolgált: kerthelyiségében filmvetítéseket, később könnyed színházi előadásokat tartottak, az épületben működött a miskolciak kedvelt Kossuth mozija. Az üzlethelyiségekben talponálló falatozó, kávézó, később számítástechnikai üzlet is volt.

A szálloda 1987-es bezárása óta erőteljes állagromlás következett be az épületben. A szállodaépület jelenlegi állapotában rontja a városképet. Az épületkomplexum fejlesztése több pozitív hozadékkal is járhat:

- Az épület homlokzatának felújítása a Belváros képének alakításában bír nagy szereppel, egy attraktív megjelenésű épület növeli vonzerejét.
- Az épület felújítása a szálloda funkciójának visszaállításával megoldást nyújthat arra, hogy a Belváros rendelkezzen olyan magas minőségű, nagy befogadóképességű szálláshellyel, ami jelenleg hiányzik a centrumból.
- Az épület felújítása egyéb funkcióval növelheti a Belváros forgalmát akár a lakosoknak, akár a turistáknak nyújtott szolgáltatása által.

Belváros - ifjúsági szálláshely

Miskolc történelmi és kulturális látnivalókban gazdag, ami jellemzően fontos tényező a tanulmányi kirándulásokkal kapcsolatos döntéshozatalban. A múzeumok, nevezetes épületek és helyszínek a Belvárosban koncentráltan vannak jelen, ami tanulókból álló csoportokat, kiránduló osztályokat vonzhat. Egy osztálykirándulás kulcstényezője a jó ár-érték arányú, a látnivalóhoz közeli szálláshely. A Miskolc belvárosában található, a korábban Szentpáli István Kereskedelmi és Vendéglátó Technikum és Szakképző Iskolának helyet adó épület fejlesztés útján népszerű szállása lehet az osztálykirándulásoknak.

Miskolctapolca - Új szálláshely a fürdőterületen, Juno Hotel

Miskolc fürdőnegyedeként Miskolctapolcán koncentrálódik a szálláshelyek nagy része, a vendégéjszakák több mint 40 százaléka ehhez a városrészhez kötődik. A barlangfürdő, a közelmúltban megújult Miskolctapolcai Strandfürdő és a folyamatban lévő fürdőberuházás által a városrész egy országos viszonylatban is kiemelkedő fürdőkomplexumot tudhat

magáénak, ami tovább növeli az egyébként is látogatott városrész vonzerejét. Bár a szálláshelyek széles választéka megtalálható a területen, a komplex szolgáltatáscsomag érdekében egy, a fürdőkkel közvetlen összeköttetésben álló, magas minőségű szálláshelyre van szükség.

A családbarát szálláshely megvalósítása a fürdők kihasználása mellett olyan komfortos tartózkodási lehetőséget biztosít, amely növeli az utazás időtartamát, egyúttal kiindulópontként szolgálhat a város és a desztináció további attrakcióinak meglátogatásához.

A belvárosi Avaz Szállóhoz hasonlóan Miskolctapolca is rendelkezik olyan, korábban keresett és jól működő szállodaépülettel, amely nem követte a megváltozott igényeket, így az egykor virágzó hotel ma elhagyott épületként áll. A Juno Hotel 108 szobás, 200-250 férőhellyel rendelkezik. Jelenleg magántulajdonban van. Szükséges az épület állapotának felmérése, ezt követően újrahasznosítási lehetőségének felmérése. A statikai adatok függvényében eldönthető, hogy felújítást igényel, vagy a területen új szálláshelyet kell létrehozni, amely aktív részese lesz Miskolctapolca turizmusának.

Diósgyőr és Lillafüred – kirándulócsoport-fókuszú szálláshely

Miskolc szálláshelyekkel legkevésbé ellátott része Diósgyőr és Lillafüred. A két városrész attrakcióival számos turistát vonz, azonban szállás- és vendéglátás-szolgáltatások tekintetében elmarad a többi városrésztől.

A lillafüredi Hotel Palota biztosítja a magas minőségű, elegáns szálláshelyfunkciót, emellett elsősorban panziók és magán szálláshelyek találhatók a két városrészben. A nagy látogatottságú attrakciók alátámasztják a szálláshelybővítés igényét. A terület fontos célcsoportját képezik a kiránduló- és iskolai csoportok a látnivalók és szolgáltatások típusai miatt (Diósgyőri vár, Lillafüredi Állami Erdei Vasút, Bükki Nemzeti Park, erdei iskolák stb.), ami kiemelten indokolja egy színvonalas, ugyanakkor optimális ár-érték arányt képviselő szálláshely létesítését. Ez ideálisan Diósgyőr és Lillafüred között helyezkedik el, és kirándulócsoportok, iskolai csoportok igényeihez alkalmazkodó szolgáltatást nyújt.

7. Rendezvénystratégia kidolgozása

A városnak számos olyan rendezvénye van, ami jelentős számú látogatót vonz helyi vagy regionális szinten. A meglévő rendezvények elemzésével és a piaci igények felmérésével ezeket újra kell pozicionálni azzal a céllal, hogy országos vagy nemzetközi szinten is keresett eseményekké váljanak.

Miskolc adottságai lehetővé teszik, hogy minimálisan évszakonként megrendezzen egy országos vagy akár nemzetközi jelentőségű fesztivált.

A stratégia kialakításakor úgy kell összehangolni Miskolc rendezvényeit, hogy azok a városmárkát erősítsék, a város imázsát pozitív irányba formálják, mindeközben figyelembe vegyék Miskolc kulturális, sport, turisztikai és gazdasági céljait is. A rendezvények tervezésénél és szervezésénél a város lakosságának igényeit és érdekeit figyelembe kell venni.

8. Miskolc városrészeinek és attrakcióinak összekötése, szolgáltatók bekapcsolása a turisztikai termékkínálatba

Miskolc négy – sokszor külön márkaként értelmezett – városrészének összekapcsolásával növelhető a városimázs, az eltöltött vendégéjszakák száma, a turisztikai attrakciók látogatottsága (egy vendég nemcsak egy, hanem az összes városrész attrakcióit meglátogatja). Az infrastrukturális feltételek megteremtése, az attrakciók és kiegészítőszolgáltatások fejlesztése mellett szoftprojekttal is szükséges a négy városrész összekötésének támogatása.

Helyi programajánlatok kidolgozása

A látogatás motivációja és a látogató típusa alapján a szolgáltatók és attrakcióüzemeltetők bevonásával minden évszakra ki kell dolgozni a programokat. Az utazási döntés meghozatala és a helyben történő tájékoztatás megkönnyítése miatt szükséges olyan csomagajánlatok kidolgozása, amelyek a leggyakoribb, valamint a - felületmaximalizálás és a piaci rések megtalálása miatt - legritkább utazási motivációk és célcsoportok számára kész programokat kínál. Ezeket a csomagokat, turisztikai altermékeket utazási motivációként figyelembe véve kell kidolgozni, és mind a négy évszakra alternatívát találni úgy, hogy lehetőség szerint mind a négy városrész érintett legyen benne. A programajánlatok kidolgozásának célja, hogy vezesse a turistát, felkínálva neki a város adta lehetőségeket az igényeihez szabva. Fontos, hogy a városi üzemeltetésű attrakciókon túl a szektor szolgáltatói is bekapcsolódjanak az ajánlatok kidolgozásába, minél komplexebb élmény- és szolgáltatáskínálatot ajánlva ezzel az ide látogatóknak.

Térségi és desztinációs programajánlatok kidolgozása

Miskolc a Mátra-Bükk Turisztikai Térség részeként a térség húzóereje, meghatározó városa kíván lenni. A város fontosnak tartja a térségi szereplőkkel való hatékony együttműködést.

A fenti szemlélet alapján Miskolc határain túl nyúló programajánlatok kidolgozására, a négy desztináció attrakcióinak összekapcsolására is szükség van, többnapos komplex élménycsomagot kínálva a belföldi és külföldi turisták számára.

A város agglomerációjába tartozó települések és az ott elérhető turisztikai kínálat erősítése élénkítheti a város periferiáit, bekapcsolhatja Miskolc térségét a turizmus vérkeringésébe. Térségi desztinációként kiemelt jelentőségű fejlesztési célterületek a görömbölyi pincesor turisztikai fejlesztése, a környékbeli tavak (Mályi-tó, Nyéki-tó, Varbói-tó) bekapcsolása a turisztikai és fejlesztési lehetőségek körébe.

Miskolc földrajzi elhelyezkedése révén is különleges adottságú, mert innen több, nemzetközi értelemben is számottevő látványosság csillagtúraszerűen - egy órán belül - elérhető.

A Vártúra program részeként például jelentős építészeti és történeti értéket képviselő várak: egri vár, sárospataki vár, Regéc vára, Krasznahorka vára, Boldogkő vára, szerencsi vár, ónodi vár;

a Nemzetközi hírű világörökségi helyszínek program részeként: Hollókő, Aggteleki Cseppkőbarlang, Hortobágy;

a Borvidék program részeként: Egri borvidék, Tokaj-hegyaljai borvidék, Bükk-vidéki borászati helyszínek.

Országhatáron túl nyúló együttműködések és turisztikai csomagok kidolgozása

Miskolc határhoz közeli fekvése lehetőséget ad a desztináció határon túli attrakciókkal való kapcsolatának erősítésére. A közös fejlesztéseknek és közös kommunikációnak köszönhetően nemzetközi élményeket kínálhatunk a turisták számára, így növelve a 3-5-7 napos tartózkodások számát.

Turisztikai kártyarendszer megújítása

A városrészek, szolgáltatások és attrakciók összekapcsolásának nagyszerű eszköze a turisztikai kártyarendszer. A jól működő turisztikai kártyák irányítják a turistát, befolyással lehetnek a használt közlekedési módra, és motiválhatják a város minél több attrakciójának meglátogatására, minél több szolgáltatásának igénybevételére. Jelenleg is működik Miskolcon turisztikai kártyarendszer, azonban annak hatékonysága és rentabilitása miatt a struktúráját újra kell gondolni. Folyamatban van egy új turisztikai applikáció készítése, mely középtávon kiváltja a klasszikus kártyát, és több szolgáltatás összekapcsolására is lehetőséget teremt.

Marketingkommunikációs és értékesítési eszköztár

Az attrakciók és adottságok önmagukban nem jelentik egy város turizmusának fellendülését, viszont alapfeltételei annak. Ahhoz, hogy a turizmus jól működő, dinamikus ágazata legyen a városnak, jól meghatározott városmárkára és annak megfelelő kommunikációjára van szükség. A marketingkommunikációs stratégia mellett szükséges azoknak az értékesítési csatornáknak és módszereknek a meghatározása, amelyek szakszerű alkalmazása turistákat, vendégéjszakákat eredményez a kívánt mennyiségben és minőségben.

Marketingkommunikációs és értékesítési stratégia kidolgozása

Miskolc marketingstratégiájának a város turizmusfejlesztési stratégiájával összhangban kell elkészülnie, figyelembe véve a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia és a készülő Mátra-Bükk térség Desztinációfejlesztési Stratégia irányait.

A marketingstratégia feladata a megfelelő piaci helyzetfeltárás és elemzés alapján Miskolc városmárkájának és turisztikai márkájának meghatározása, a város egyedi élményígéretének megfogalmazása és pozicionálása;

a lehetséges célcsoportok elemzésével elérni kívánt körök kiválasztása és jellemzése, különös tekintettel azok utazási motivációjának és igényének feltárására;

a turizmusfejlesztési stratégia elképzeléseihez illeszkedő kommunikációs cél és fő üzenet megfogalmazása, és az abból származtatott célcsoportspecifikus alüzenetek megfogalmazása.

Fontos, hogy a stratégia egységes rendszerben kezelje a várost és annak attrakcióit, egyértelmű kommunikációval erősítse azok összetartozását.

A jól felépített marketingstratégia tartalmazza a célok eléréséhez szükséges kommunikációs eszközöket, közöttük a város turisztikai márkájának képi megvalósulását – arculatát, logóját, szlogenjét is.

A stratégia eredményeképp olyan kiadványrendszer kialakítása a város feladata, mely Miskolc marketing-eszközrendszerének alappilléret képezheti. A kiadványok megjelenéseit évente megújuló és több évre készülő kiadványokra érdemes tervezni, emellett egyéb egységes marketingeszközökre is ki kell térni (leporellók, szóróanyagok, térképek, valamint digitális tartalmak).

A városba látogatók és a potenciális vendégkör felé mindenképpen jól átgondolt, koordinált médiamegjelenésre van szükség. Az ide érkező, itt tartózkodó turistákat is folyamatosan informálni kell a programokról, rendezvényekről, melynek elsődleges csatornái a MIKOM Kft. által működtetett felületek és a turisztikai applikáció.

Fontos, hogy a kommunikációs szempontból történő pozicionálás több szinten is értelmezhető legyen: térségi, desztinációs, országos és nemzetközi szinten. A város turisztikai márkájának és élményígéretének alkalmazkodnia kell a desztináció és az ország

márkájához és élményígéretéhez, ugyanakkor sajátosságai révén megkülönböztethetőnek is kell lennie.

A marketingkommunikációs stratégia elkészítése rövid távú cél, tartalma közép- és hosszú távra szóló iránymutatás, ami a folyamatos ellenőrzés és nyomon követés eredményeként a piac változásaihoz a szükséges mértékben igazítható.

Képzéshez, oktatáshoz, szemléletformáláshoz kapcsolódó eszköztár

Együttműködés a helyi szakirányú képzéseket folytató intézményekkel

Miskolcon közép- és felsőfokú oktatás keretében is folyik a turisztikai szakemberek képzése. Ahhoz, hogy a frissen végzett szakemberek a valós piaci igényeknek megfelelő tudással és képzettséggel rendelkezzenek, a magas színvonalú oktatás kiegészítéséhez együttműködés szükséges a helyi turizmusirányítási szervezet és az oktatási intézmények között. Az együttműködés tartalmazza a helyi turisztikai rendszer aktuális igényeinek, folyamatainak rendszeres egyeztetését, szakmai együttműködést, igény esetén szakmai előadások, workshopok szervezését a képzési rendhez igazítva, az oktatók és diákok bevonásával.

Városi gyakornoki és ösztöndíjprogram kidolgozása

A városban képzett szakemberek helyben maradásának motivációs eszköze, ha már az oktatás ideje alatt megteremtjük azokat az együttműködési feltételeket, amelyek által gyakorlatiasabb tudást, pozitív jövőképet kapnak. A gyakornoki és ösztöndíjprogram bevezetése egyúttal a pályaválasztásnál is motiváló lehet, népszerűbbé teheti a turisztikai szakokat.

A város támogatásával megvalósuló program által létrejön az összeköttetés az ágazatban működő vállalkozások és a szakképzett munkaerő között.

Szakmai továbbképzési rendszer megvalósítása

A város arculatának minden szinten fontos formálói az ágazatban dolgozók. A tudásuk, ismeretük naprakészen tartása közös érdeke a városnak és a munkáltatónak is. Ezért szükséges egy olyan képzési rendszer kidolgozása és bevezetése, amely új szemléletet, város- és helyismeretet, a munkájukhoz szükséges képességek fejlesztését szolgálja. Mindezek keretében Miskolc fejlesztéseinek aktualitásáról és a város által kínált helyi, térségi és desztinációs programcsomagokról is képet kaphat a képzésben részt vevő

munkavállaló, így a turistával való találkozáskor hiteles informátor, egyben a város hiteles turisztikai értékesítője is lehet.

Tudás- és tapasztalatcserét támogató platformok létrehozása

Miskolc mint az ország jelentős turisztikai desztinációja helyet ad olyan konferenciáknak, workshopoknak, szakmai találkozónak is, amelyeken a turisztikai szakemberek tudás- és tapasztalatcsere céljából jelennek meg. Az ilyen találkozók egyúttal alkalmat adhatnak a város bemutatására, jógyakorlatok és saját tapasztalatok megosztására.

Együttműködés az óvodákkal és az alap- és középfokú oktatási intézményekkel

A haza és város szeretetének kialakításában fontos szerepe van a gyerekkorban megszerzett tudás- és élményanyagoknak. Miskolc fontosnak érzi azt, hogy az itt nevelkedő gyermekek ismerjék a várost, ahol élnek. Szeressék, nézzék és használják azokat az értékeket, amelyek körülveszik őket. A köznevelési- és oktatási intézményekkel való együttműködés keretében meghatározzuk azokat a pontokat, amelyek keretében kölcsönösen támogatja egymást a város és az intézmény. Az együttműködés során átadott ismeretek nem kötelező tananyagként, hanem élményszerzés közbeni ismeretszerzésként realizálódnak - interaktív előadások, tanulmányi versenyek, városnéző séták, játékok során. A város- és hazaismereten túl a témák kiterjednek a szemléletformálásra, az utazással, kirándulással kapcsolatos hasznos, gyakorlati ismeretek átadására, a tudatos utazási döntés meghozatalának módjaira és lépéseinek megismerésére, a fenntartható turizmus és együttélés alapjainak elsajátítására.

Szemléletformálás, látogatók tájékoztatása

A helyi tájékoztatás, valamint az intézményekkel és szolgáltatókkal való együttműködés keretében szükséges tájékoztatni az idelátogatókat a jogaikról, lehetőségeikről, speciális városi szabályozásról.

A szemléletformáló kampányok a marketingkommunikációs stratégiában meghatározott eszközrendszer segítségével valósulnak meg.

Kutatási eszköztár

Turisztikai adatok helyi információs rendszerének kidolgozása

A turizmus attól válik mérhetővé és tervezhetővé, ha a megfelelő adatokat megfelelő elemzési módszerrel értékelik. Az ágazat gazdasági súlyát és a szükséges beavatkozási pontokat is csak a megfelelő adatok birtokában lehet meghatározni. A tudatos tervezés is hiteles adatok birtokában lehetséges. Mindezért szükséges egy olyan információs rendszer kialakítása, amely tartalmazza a gyűjteni kívánt adatok meghatározását, az adatfelvétel- és továbbítás módját és ütemezését, illetve az adatokhoz való hozzáférés jogosultsági köreit.

Központi adatszolgáltatás biztosítása

A központi adatszolgáltatásnak minden esetben eleget kell tenni, beleértve a KSH és az MTÜ adatbázisainak folyamatos frissítését is. A szolgáltatott adatoknak hitelesnek és hiánytalanoknak kell lennie, egyeznie kell a helyi információs rendszer adatbázisaival.

Kutatások szervezése és lebonyolítása

Rendszeres időközönként szükséges mennyiségi és minőségi kutatásokat végezni a miskolci turizmusra vonatkozóan. Új fejlesztések, kommunikációs kampányok vagy egyéb tervezési-értékelési szempontok miatt eseti kutatásra szükség van.

Turisztikaivonzerő-adatbázis készítése

Minden helyi kötődésű vonzerőről készíteni kell egy folyamatosan frissített aktuális listát. Ez az adatbázis szolgál a város összes vonzerejének gyűjtésére.

Látogatói adatok gyűjtése

Ahhoz, hogy hatékony kommunikációt folytathassunk, szükséges olyan adatbázis készítése, amely a látogató által megadott adathalmazra, elsősorban elérhetőségre épül, és lehetőséget nyújt későbbi direktmarketing-megkeresésekre. Az adatok felvétele történhet közvetlenül Tourinform Irodába vagy attrakcióbelépéskor, de olyan interaktív élményeszközök kihelyezésével is, ahol a látogató érdekeltté válik az adatgyűjtésben való részvétellel. Minden esetben a mindenkori adatvédelmi szabályok betartását szem előtt kell tartani.

6. A stratégia megvalósításának nyomon követése

A célok megvalósulásának mértékét szolgáló indikátorok

Mutató neve	Mértékegység	Bázis év	Bázis érték	Célérték elérésének éve	Célérték
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma Miskolcon	db	2019	407.201	2030	600.000
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött belföldi vendégéjszakák száma Miskolcon	db	2019	321.803	2030	420.000
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött külföldi vendégéjszakák száma Miskolcon	db	2019	85.398	2030	180.000
Külföldi vendégéjszakák aránya	%	2019	21%	2030	30%
A turizmus közvetlen gazdasági teljesítménye Miskolcon	millió Ft	2019	7.000	2030	10.000
A turizmus teljes gazdasági teljesítménye Miskolcon	millió Ft	2019	20.000	2030	30.000
Miskolc MJV közreműködésével megvalósuló turisztikai fejlesztések	db	2019*	7	2030	10

*Folyamatban lévő turisztikai attrakciófejlesztések száma.

16. táblázat: Indikátorok

7. A stratégia megvalósításának pénzügyi feltételei

A turizmusfejlesztési stratégia megvalósítása szempontjából elengedhetetlenül fontos az egyes projektek létrehozásához szükséges forrástérkép tervezése. A források között az MTÜ forrásaival számolunk abban az öt esetben, melyre a 2018-as jóváhagyásuk érvényben van, emellett aktív partnerséggel, kommunikációs támogatással és a pincetulajdonosok fejlesztéseit támogató, főként a Kisfaludy program pályázati forrásaival számoltunk az "Avasi borkultúra erősítése – avasi pincesor fejlesztése" és a "Látványszőlő-telepítés" projektek esetében. A „Tematikus sétányok és játszóterek kialakítása”, valamint a "Lillafüred-Bánkút útvonal és attrakciófejlesztés" projektek esetében szintén az MTÜ a tervezett forrást biztosító partner, az összeállítás alatt lévő Mátra-Bükk Turisztikai Térség stratégiában szükséges ezek részletes kidolgozása. A Bánkút térségét érintő fejlesztés logikailag könnyen kezelhető a Mátra-Bükk desztináció megközelítése mentén.

Az egyetem területén található, többezres nagyságrendű szálláskapacitás Miskolctapolca szálláskínálatába való szezonális integrálása szintén olyan projekt, melynek megvalósítása során számítunk az MTÜ közreműködésére két területen is. Egyrészt a tapolcai fejlesztés befejezésével egyidőben aktív, célcsoport-orientált kampányt szeretnénk indítani a szálláshelyekre fókuszáltnak, másrészt azoknak a - fesztiválinfrastruktúra kialakítását célzó - fejlesztéseknek a vonatkozásában, melyek ahhoz szükségesek, hogy a Z generációs utazók "mindent, azonnal" típusú igényeinek megfelelő turisztikai kínálat jöhessen létre a területen.

A "Belváros- ifjúsági szálláshely" és a "Diósgyőr és Lillafüred – kirándulócsoporthoz fókuszú szálláshely" projektek összeállítása során szintén az MTÜ bekapcsolódásával terveztünk, tekintettel arra, hogy ezek a szálláshelytípusok megtérülésükben jóval elmaradnak a tisztán piaci alapon megvalósuló szálláshelykapacitásoknál, azonban a turisztikai attrakciók tervezett látogatószám-növekedésében kiemelt fontosságúak.

Az operatív programok rendszeréből finanszírozni tervezett projektek esetében az eddig ismert programozási elvek szerint jártunk el, mivel a forrástérkép összeállítása időszakában nem voltak ismertek a következő 7 évre vonatkozó EU-támogatásokhoz rendelt új operatív programok.

Az egyéb hazai forrásokból finanszírozott projektek meghatározásakor azok a beruházások sorolódtak ebbe a csoportba, melyek az önkormányzattól független, külső fél által - részben saját, részben valamely más támogatási alrendszer által - finanszírozottak.

A város két jelentős, magas minőségű szálláshely férőhelybővítő projektje (Avas Szálló és Miskolctapolca új szálláshely), valamint a Juno Hotel esetében a forrástérképen dominánsan magánberuházással kalkuláltunk.

Projekt	MTÜ	Operatív Program	Egyéb hazai	Magán-beruházás
1. Történelmi Avas és Belváros rehabilitációja				
Közvetlen összeköttetés a Belváros és az Avas-domb között	X			
Avastető komplex fejlesztése		X		
Amfiteátrum felújítása		X		
Avasi arborétum fejlesztése		X		
Kovakőmegmunkáló műhely – interaktív élményközpont létrehozása		X		
Városi rekreációs zöldterület kialakítása		X		
Avasi borkultúra erősítése – avasi pincesor fejlesztése	X			
Infrastruktúra-fejlesztés		X		
Látványszőlő-telepítés	X			
Herman Ottó Múzeum Papszeri épülete		X		
Passzázsok, átjárók		X		
Látogatómenedzsment	X			
2. Lillafüred fejlesztése				
Lillafüred gyógyhely rekreációs központtá fejlesztése	X			

Kerékpárút-fejlesztés – sport, környezetbarát közlekedés, a közlekedés infrastruktúra-fejlesztése		X		
Lillafüred Szeleta park-Eger tengelyű fejlesztése			X	
Szeleta Park Látogatóközpont			X	
Csanyik-völgy fejlesztése			X	
Miskolci Állatkert és Kultúrpark		X		
Hámori-tó környezetének fejlesztése - sétaútvonal kialakítása		X		
Herman Ottó Emlékház négy évszakos turisztikai attrakcióvá fejlesztése		X		
Zsófia-kilátó újjáépítése			X	
Tematikus sétányok és játszóterek kialakítása	X			
Szinva patak sportcélú kihasználása			X	
Downhill-pálya kiépítése		X	X	
Lillafüred-Bánkút útvonal- és attrakciófejlesztés	X	X		
3. Diósgyőr				
Diósgyőri Várfürdő – „Királyné fürdője” kialakítása			X	
“DAM City” a Diósgyőri Acélművek területén	X			

Lovagi Tornák Tere fejlesztése, kiegészítő attrakciós elemek		X		
4. Miskolctapolca				
Egyetemváros bevonása	X			
5. Infrastruktúra- fejlesztés				
A közlekedési infrastruktúra fejlesztési koncepciójának kidolgozása		X		
Turisztikai tájékoztatási rendszer kidolgozása és megvalósítása		X		
Kapcsolódó alpinfrastruktúra-ellátások biztosítása		X		
6. Szálláshelyfejlesztés				
Belváros – Avas Szálló				X
Miskolctapolca - Új szálláshely a fürdőterületen, Juno Hotel				X
Belváros- ifjúsági szálláshely	X			
Diósgyőr és Lillafüred – kirándulócsoportható szálláshely	X			

17. táblázat: Projektek forrástérképe

8. Kockázatelemzés

A kockázatelemzés során sorra vesszük azokat a külső, belső és finanszírozási tényezőket, amelyek befolyással vannak a stratégia megvalósítására és a helyi turizmusra.

Külső (globális) kockázatok

Kockázat azonosítása	Bekövetkező sé-nek valószínűsége	Bekövetkezésének hatása a stratégiában foglalt célokra	Kockázatkezelés módja
Terrorfenyegetettség	alacsony	magas	Biztonságosság kommunikálása
Világgazdasági recesszió	közepes	magas	Hatékony marketingkommunikáció, magasabb költési hajlandóságú csoportok megszólítása.
Globális egészségügyi kockázat, járvány kialakulása	magas	magas	Válságmenedzsment-terv készítése. Együttműködés járványügyi szervezetekkel.
Klímakockázatok	közepes	alacsony	Magyarország és Miskolc a természeti kockázatoktól védett térség. A fenntartható turizmus szemléletének alkalmazása, turisták edukálása.
Versenyársak erősödése	magas	magas	Folyamatos versenytárselemzés. Következetes és tudatos marketingkommunikáció

			ciós stratégia következetes és tudatos megvalósítása.
Fokozódó külföldi munkavállalás	közepes	közepes	Az ágazat súlyának erősítése. Pozitív jövőkép. Pozitív példák. Hatékony együttműködés.
Háborús fenyegetettség a térségben	alacsony	magas	Alkalmazkodás az ország kommunikációjához és intézkedéseire.

Helyi társadalmi-gazdasági-környezeti kockázatok

Kockázat azonosítása	Bekövetkezésének valószínűsége	Bekövetkezésének hatása a stratégiában foglalt célokra	Kockázatkezelés módja
Magas fluktuáció, képzett munkaerő hiánya	magas	magas	Az ágazat erősítésével a jövőkép megteremtése. A szezon meghosszabbításával a kiszámíthatóság növelése. Együttműködés az oktatási intézményekkel.
Csökkenő belföldi kereslet	közepes	magas	Tudatos turisztikai márképítés, élményígéret és valóság összhangba helyezése, jól átgondolt marketingkommunikáció.

Miskolc imázsromlása	közepes	magas	Tudatos turisztikai márkaépítés, minőségi élménykínálat, jól átgondolt marketingkommunikáció.
A turizmus káros hatásai az épített és a természetes környezetre	közepes	magas	A fenntartható turizmus és az együtt-élő turizmus erősítése.

Finanszírozási kockázatok

Kockázat azonosítása	Bekövetkezésének valószínűsége	Bekövetkezésének hatása a stratégiában foglalt célokra	Kockázatkezelés módja
Uniós források megszűnése	magas	magas	A meglévő források optimális felhasználása. Az állami támogatások igénybevétele.
Állami támogatás hiánya	közepes	magas	Forrásátcsoportosítások átgondolása. Sajáterős lehetőségek megvizsgálása.
Uniós források megfelelő ütemű lehívása nem valósul meg	közepes	magas	Hatékonyabb projektmenedzsment szervezése. Forrásátcsoportosítás. Újratervezés.
A turizmus káros hatásai az épített és a természetes környezetre	közepes	magas	A fenntartható turizmus és az együtt-élő turizmus erősítése.

Ábrajegyzék

1. ÁBRA: KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK BEVÉTELEI, MISKOLC 2010-2019 (EFT)	7
2. ÁBRA: IDEGENFORGALMI ADÓ ALAKULÁSA MISKOLCON 2010-2018 (MFT)	7
3. ÁBRA: VENDÉGÉJSZAKÁK ALAKULÁSA ÉS TRENDVONALAK MAGYARORSZÁGON ÉS MISKOLCON 2010-2019	8
4. ÁBRA: BELFÖLDI ÉS KÜLFÖLDI VENDÉGÉJSZAKÁK ALAKULÁSA MISKOLCON 2012-2019	8
5. ÁBRA: KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMA, MISKOLC 2010-2019	9
6. ÁBRA: KERESKEDELMI VENDÉGLÁTÓHELYEK SZÁMA 2010-2019 KÖZÖTT 6 HAVI BONTÁSBAN	10
7. ÁBRA: MISKOLC NÉGY TURISZTIKAI CENTRUMA	11
8. ÁBRA: FŐBB TURISZTIKAI ATTRAKCIÓK LÁTOGATOTTSÁGA TERÜLETENKÉNT 2010-2018 KÖZÖTT (FŐ)	12
9. ÁBRA: KITÉTTSÉGI MUTATÓSZÁM ALAKULÁSA A KIEMELT TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓK VONATKOZÁSÁBAN	21
10. ÁBRA: SZÁLLÁSFOGLALÁS- MÓDOSÍTÁSOK HÓNAPOS ELTOLÁSAINAK MEGOSZLÁSA 2020.03.01-04.08	25
11. ÁBRA: A KORMÁNY ÁLTAL NEVESÍTETT TURISZTIKAI TÉRSÉGEK	38
12. ÁBRA: KIUTAZÁSI KÜLDŐPIACOK VILÁGSZINTEN 2018	42
13. ÁBRA: MAGYARORSZÁG TURISZTIKAI EGYENLEGÉNEK ALAKULÁSA 2015-2019	44
14. ÁBRA: TÖBBNAPOS BELFÖLDI UTAK SZÁMA 2010-2019	45
15. ÁBRA: TÖBBNAPOS BELFÖLDI UTAK MEGOSZLÁSA AZ UTAZÁS CÉLPONTJA SZERINT 2019	46
16. ÁBRA: TÖBBNAPOS ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI UTAK MEGYÉKRE BONTVA AZ UTAZÁS CÉLPONTJA SZERINT 2019	47
17. ÁBRA: TÖBBNAPOS BELFÖLDI UTAK AZ UTAZÁS MOTIVÁCIÓJA SZERINT 2019	47
18. ÁBRA: TÖBBNAPOS BELFÖLDI UTAK A SZÁLLÁSHELY TÍPUSA SZERINT 2019	48
19. ÁBRA: MAGYARORSZÁGI KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK KÜLFÖLDI VENDÉGFORGALMA 2015-2019(FŐ)	49
20. ÁBRA: KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK BEVÉTELEI, MISKOLC 2010-2019 (EFT)	51
21. ÁBRA: KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK BEVÉTELEINEK ARÁNYA (BELFÖLDI FORGALOM AZ ÖSSZES FORGALOM %-ÁBAN), MISKOLC 2010-2019	52
22. ÁBRA: KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK SZOBAÁTLAGÁRA ÉS AZ EGY FŐRE JUTÓ SZÁLLÁSDÍJ (Ft), MISKOLC 2010-2019	52
23. ÁBRA: IDEGENFORGALMI ADÓ ALAKULÁSA MISKOLCON 2010-2018 (MFT)	53
24. ÁBRA: A TURIZMUS-VENDÉGLÁTÁS IPARÁG ÁRBEVÉTELE MISKOLCON ÉS B-A-Z MEGYÉBEN 2012-2018 KÖZÖTT (MRDFT)	54
25. ÁBRA: A TURIZMUS-VENDÉGLÁTÁS IPARÁG FOGLALKOZTATOTTI LÉTSZÁMA MISKOLCON ÉS B-A-Z MEGYÉBEN 2012-2018 KÖZÖTT (FŐ)	54
26. ÁBRA: A TURIZMUS-VENDÉGLÁTÁS IPARÁG HOZZÁADOTT ÉRTÉKE MISKOLCON ÉS B-A-Z MEGYÉBEN 2012-2018 KÖZÖTT (MRDFT)	55
27. ÁBRA: MISKOLC NÉGY TURISZTIKAI CENTRUMA	58
28. ÁBRA: FŐBB TURISZTIKAI ATTRAKCIÓK LÁTOGATOTTSÁGA 2010-2018 KÖZÖTT (FŐ)	59
29. ÁBRA: FŐBB TURISZTIKAI ATTRAKCIÓK LÁTOGATOTTSÁGA TERÜLETENKÉNT 2010-2018 KÖZÖTT (FŐ)	61
30. ÁBRA: FŐBB TURISZTIKAI ATTRAKCIÓK LÁTOGATOTTSÁGA LÁEV NÉLKÜL TERÜLETENKÉNT 2010-2018 KÖZÖTT (FŐ)	61
31. ÁBRA: ÁLLANDÓ SZÍNHÁZAK SZÉKHELYI ELŐADÁSAINAK LÁTOGATÓSZÁMA MISKOLCON 2010-2018 (FŐ)	62
32. ÁBRA: MÚZEUMI LÁTOGATÓK SZÁMA MISKOLCON 2009-2018 (FŐ)	64
33. ÁBRA: MAGYARORSZÁGI EGÉSZSÉGTURISZTIKAI CÉLÚ UTAZÁSOK SZÁMA (EFŐ) ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ KÖLTÉS (MFT) 2009-2019	69
34. ÁBRA: MŰKÖDŐ SZÁLLÁSHELYEK (KERESKEDELMI ÉS EGYÉB) ELHELYEZKEDÉSE MISKOLCON 2019	74
35. ÁBRA: KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK KAPACITÁSA MISKOLCON (DB) 2000-2018	76
36. ÁBRA: KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEGYSÉGEK SZÁMA MISKOLCON (DB) 2008-2018	76
37. ÁBRA: SZÁLLODÁK, PANZIÓK ELHELYEZKEDÉSE MISKOLCON	78
38. ÁBRA: VENDÉGÉJSZAKÁK ALAKULÁSA MISKOLCON 2000-2019	78
39. ÁBRA: VENDÉGÉJSZAKÁK ALAKULÁSA ÉS TRENDVONALAK MAGYARORSZÁGON ÉS MISKOLCON 2010-2019	79
40. ÁBRA: BELFÖLDI ÉS KÜLFÖLDI VENDÉGÉJSZAKÁK ALAKULÁSA MISKOLCON 2012-2019	79

41. ÁBRA: KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGÉJSZAKÁINAK SZÁMA, MISKOLC 2010-2019	81
42. ÁBRA: KERESKEDELMI VENDÉGLÁTÓHELYEK SZÁMA 2010-2019 KÖZÖTT 6 HAVI BONTÁSBAN	83
43. ÁBRA: VENDÉGLÁTÓ ÜZLETEK SZÁMA 2015-2019 KÖZÖTT MISKOLCON	83
44. ÁBRA: MŰKÖDŐ VENDÉGLÁTÓ EGYSÉGEK ELHELYEZKEDÉSE MISKOLCON	84
45. ÁBRA: ÉTTERMEK, BISZTRÓK ELHELYEZKEDÉSE MISKOLCON	84
46. ÁBRA: KÁVÉZÓK, CUKRÁSZDÁK ELHELYEZKEDÉSE MISKOLCON	85
47. ÁBRA: SÖRÖZŐK, BOROZÓK ELHELYEZKEDÉSE MISKOLCON	85
48. ÁBRA: IDEGENFORGALMI FELADATOK KIADÁSAI ÉS A MIDMAR KFT. ÖNKORMÁNYZATI TÁMOGATÁSA (EFT) 2012-2020	109
49. ÁBRA: IDEGENFORGALMIADÓ-BEVÉTEL ALAKULÁSA 2010-ES BÁZISHOZ VISZONYÍTVA (%) 2011-2018	110
50. ÁBRA: KITETTSÉGI MUTATÓSZÁM ALAKULÁSA A KIEMELT TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓK VONATKOZÁSÁBAN	112
51. ÁBRA: MISKOLC NÉGY TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓJA	118
52. ÁBRA: VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMÁNAK SZEZONÁLISAN ÉS NAPTÁRHATÁSSAL KIIGAZÍTOTT VÁLTOZÁSA 2015-2020 (%) (2010. ÉV HAVI ÁTLAGA =100%)	129
53. ÁBRA: SZÁLLÁSFOGLALÁS-MÓDOSÍTÁSOK HÓNAPOS ELTOLÁSAINAK MEGOSZLÁSA 2020.03.01-04.08	131
54. ÁBRA: SZÁLLÁSFOGLALÁSVÁLASZTÁSI KRITÉRIUMOK 2020.03.01-04.08	132
55. ÁBRA: BELVÁROS-AVASTETŐ KÖTÖTTPÁLYÁS ÖSSZEKÖTÉS TERVEZETT NYOMVONAL ÉS KAPCSOLÓDÓ FEJLESZTÉSEI	168
56. ÁBRA: AZ AVASTETŐ FEJLESZTÉSEI	169
57. ÁBRA: HORVÁTH TETŐ FEJLESZTÉSEI	171
58. ÁBRA: TOP FORRÁSOKBÓL MEGVALÓSULÓ LÉPCSŐK ÉS ÚTREKONSTRUKCIÓK (2020-2021)	172
59. ÁBRA: DIÓSGYŐR - LILLAFÜRED KERÉKPÁRÚT NYOMVONALA	175
60. ÁBRA: SZELETA PARK - LILLAFÜRED TENGELYMENTI FEJLESZTÉSEI	176
61. ÁBRA: LILLAFÜREDI FEJLESZTÉSEK	177
62. ÁBRA: "KIRÁLYNÉK FÜRDŐJE" DIÓSGYŐRBEN	181
63. ÁBRA: DAM CITY	182
64. ÁBRA: DAM - MISKOLCTAPOLCA ÖSSZEKÖTTETÉS VASÚTON	183
65. ÁBRA: EGYETEMVÁROS CAMPUS ÉS MISKOLCTAPOLCA KAPCSOLATA	184

Táblázatok jegyzéke

1. TÁBLÁZAT: MISKOLCI, TURISZTIKAI SZEMPONTBÓL KIEMELT TERÜLETEK TURISZTIKAI TERMÉKEK SZERINTI KAPCSOLÓDÁSA.....	15
2. TÁBLÁZAT: MTÜ ÁLTAL ELFOGADOTT PROJEKTÖTLETEK 2018	20
3. TÁBLÁZAT: FOLYAMATBAN LÉVŐ FEJLESZTÉSEK (2020. MÁJUS HÓ)	31
4. TÁBLÁZAT: TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ÉS A TERVEZETT FORRÁSOK KAPCSOLATA.....	34
5. TÁBLÁZAT: INDIKÁTOROK.....	35
6. TÁBLÁZAT: ÁGAZATI GDP-HOZZÁJÁRULÁS GLOBÁLIS TÉRSÉGEK SZERINT	41
7. TÁBLÁZAT: A LEGFONTOSABB KÜLDŐORSZÁGOK SORRENDJE MAGYARORSZÁGRA A VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMA ALAPJÁN 2015-2019	50
8. TÁBLÁZAT: MISKOLCI, TURISZTIKAI SZEMPONTBÓL KIEMELT TERÜLETEK TURISZTIKAI TERMÉKEK SZERINTI KAPCSOLÓDÁSA.....	74
9. TÁBLÁZAT: SZÁLLÁSHELY-SZOLGÁLTATÓK, VENDÉGSZOBÁK, VENDÉGÁGYAK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA MISKOLCON (DB) 2015-2019	77
10. TÁBLÁZAT: VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA MAGYARORSZÁG KIEMELT VIDÉKI TURISZTIKAI CÉLPONTJAINAK ÖSSZEHASONLÍTÁSÁBAN 2012/2019	81
11. TÁBLÁZAT: BELFÖLDI VENDÉGFORGALOM ALAKULÁSA A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEKEN 2018-2019	82
12. TÁBLÁZAT: KÜLFÖLDI VENDÉGFORGALOM ALAKULÁSA A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEKEN 2018-2019	82
13. TÁBLÁZAT: ÖSSZESÍTETT VENDÉGFORGALOM ALAKULÁSA A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEKEN 2018-2019	82
14. TÁBLÁZAT: MTÜ ÁLTAL ELFOGADOTT PROJEKTÖTLETEK 2018	108
15. TÁBLÁZAT: FOLYAMATBAN LÉVŐ FEJLESZTÉSEK (2020.MÁJUS HÓ).....	165
16. TÁBLÁZAT: INDIKÁTOROK.....	195
17. TÁBLÁZAT: PROJEKTEK FORRÁSTÉRKÉPE.....	199

Felhasznált irodalom

1. Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030
2. www.mtu.hu
3. Miskolc Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája
4. www.kormany.hu
5. Központi Statisztikai Hivatal
6. Miskolc MJV Önkormányzatának adatai
7. MIDMAR Kft. beszámoló
8. The World Travel & Tourism Council (WTTC)
9. World Tourism Organization

1. sz. melléklet

Vonzerőleltár / Miskolc /2020

Egészségturizmus

Helyszín/Vonzerő/Attrakció megnevezése / Location / Attraction / Lage / Sehenswürdigkeit	Kategória/category/Kategorie	Leírás (max. 200 karakter)/Description (max 200 characters)/Beschreibung (max. 200 Zeichen)	Irányítószám /sp code/Postleitzahl	Település/settlement/Siedlung	Utca, házszám/street, street address/Straße, Hausnummer	Weboldal/website/Website/Facebook
Miskolcpalotca Barlangfürdő	Fürdő	Miskolc nemzetközi hírnévnek örvendő attrakciója a Miskolcpalotca Barlangfürdő. A páras barlangi klímának, az ásványi anyagokban gazdag 30-35 fokos karsztvíznek köszönhetően ez az egyik legkedveltebb fürdőhely Magyarországon.	3519	Miskolc	Paár István sétány 1.	www.barlangfurdoo.hu
Selyemréti Strandfürdő	Fürdő	A kedvelt termalfürdő a Tiszai pályaudvartól egy villamosmegállónyira. A fürdeni vígvő vendégeket 3,5 hektáros parkosított strandterülettel várják: összesen 6 medencében 2728 m2 vízfelülettel és új wellness szolgáltatásokkal.	3527	Miskolc	Bajcsy-Zsilinszky utca 58.	www.selyemretifurdoo.hu
Miskolcpalotcai Strandfürdő	Fürdő	Európa egyetlen Green City alapelvek szerint épült strandja hatalmas platánfákkal, parkosított zöldterületekkel, úszó- és családi élménymedencével, fitness és wellness szolgáltatásokkal várja vendégeit.	3519	Miskolc	Aradi sétány 1.	miskolcpalotcastrand.hu
Hotel Calimbra ****	Wellness szálloda	Rövid sétára fekszik a Barlangfürdőtől. A szálloda wellness-szolgáltatások széles választékával, napfényes, tágas és modern szobákkal, valamint különleges fogásokat és hagyományos ételeket kínáló étteremmel várja vendégeit.	3519	Miskolcpalotca	Bencések útja 9-11.	www.calimbrawellnesshotel.hu
Avalon Resort & SPA****	Wellness szálloda	Miskolcpalotca erdővel körülvett területén várja vendégeit. A kellemes kikapcsolódást egész évben működtető olasz étterem, szabadtéri medence, játszótér, elektromos gokart pálya, wellnessközpont, valamint pezsgőfürdő is szolgálja.	3519	Miskolcpalotca	Igltói út 15.	www.avalonresort.hu
Hotel Bástya****	Wellness szálloda	A Barlangfürdőtől 100 m-re található szálloda. A szobák standard ***, superior ****, és junior suite **** kategóriában választhatóak. Wellness szolgáltatásokkal, 250 fős konferenciateremmel és étteremmel várja vendégeit.	3519	Miskolcpalotca	Miskolcpalotcai út 1.	www.bastyawellnesshotel.hu
Hotel Aurora****	Wellness szálloda	A Barlangfürdőtől 800 méterre, a Bükk-hegységétől pedig 10 perces autóútra található Hotel Aurora fedett uszodával, szaunával, étteremmel és 24 órás recepcióval várja vendégeit. Éttereme magyar és nemzetközi ételeket kínál.	3519	Miskolcpalotca	Fagyöngy utca 2-4.	www.hotelaurora.hu
Hotel Palota****superior	Wellness szálloda	Az egyik legszebb magyar klimatikus gyógyhely, Lillafüred ékköve. Két étteremmel, lobby bárrel és hatalmas teraszokkal várja vendégeket. Wellness-centruma medencével, rönkszaunával, napozóterasszal, sókamrával ellátott.	3517	Miskolc-Lillafüred	Erzsébet sétány 1.	www.hotelpalota.hu
Hotel Kolibri****	Wellness szálloda	A Miskolcpalotcán található Hotel Kolibri épülete 1,5 km-re helyezkedik el a jól ismert Barlangfürdőtől. A szállodában wellnessrészleg is várja a vendégeket, ahol szauna, pezsgőfürdő és beltéri medence szolgálja a felhőtlen pihenést.	3519	Miskolcpalotca	Fecské utca 15.	www.hotelkolibri.hu
Alfa Hotel****	Wellness szálloda	Barlangfürdő közelében 16 légkondicionált szobával várja vendégeit. Az étterem 50 fős befogadására alkalmas. A Wellness részlegben fitness terem, úszómedence, pezsgőfürdő, gőzkabin és szauna áll a vendégek rendelkezésére.	3519	Miskolcpalotca	Fenyő utca 17.	www.alfahotel.hu
Szent István-barlang	Gyógybarlang	A fokozottan védett Szent István-barlang Lillafüreden, Miskolctól 3,5 km-re nyílik. A bemutatott szakasz hossza 170 m. A barlangot különleges, látványos és gyógybíró cseppkőképződmények teszik felelhetetlen élménnyé.	3517	Miskolc	Erzsébet sétány 4.	www.bnpj.hu
Lillafüred, mint klimatikus gyógyhely	Gyógytényező	Lillafüred a Bükk-hegység keleti részén, a Sávva- és a Garadna-patak összefolyásánál, a Hámori-tó mentén fekszik. A településrész Miskolc egyik legmagasabban fekvő része. Szélvédett hely, tiszta, pormentes levegővel.	3517	Miskolc	Erzsébet sétány	www.visitlillafured.com

Kulturális értékek

Helyszín/Vonzerő/Attrakció megnevezése /Location / Attraction / Lage / Sehenswürdigkeit	Kategória/category/Kategorie	Leírás (max. 200 karakter)/Description (max 200 characters)/Beschreibung (max. 200 Zeichen)	Irányítószám /zip code/ Postleitzahl	Település/ settlement/ Siedlung	Utca, házszám/street, street adress/Strasse, Hausnummer	Weboldal/website/ Webseite
Herman Ottó Múzeum	múzeum	A Herman Ottó Múzeum Miskolc legnagyobb múzeuma. Több mint 600000 műtárgyat őriz. (képzőművészeti alkotások, őskori és honfoglalás kori régészeti leletek, ásványok, néprajzi kollektciók). Több kiállítóhelye is van.	3529	Miskolc	Görgey Artúr u. 29.	www.hermuz.hu
Herman Ottó Múzeum Képtára	múzeum	A Herman Ottó Múzeum Képtára az ország egyik leggazdagabb, állandó jellegű képzőművészeti látványossága. A kiállítás a barokk korszaktól a szecesszióig vonultatja fel a magyar festészet remekműveit.	3529	Miskolc	Görgey Artúr u. 29.	www.hermuz.hu
Herman Ottó Emlékház	múzeum	Az utolsó magyar polihisztor egykori lillafüredi nyaralójában a tudós életét és sokoldalú munkásságát ismerhetik meg a látogatók.	3517	Miskolc-Lillafüred	Erzsébet sétány 33.	www.hermuz.hu
Miskolci Színház történelmi és Színészmúzeum	múzeum	A múzeum a miskolci színház századok történetét, az első magyar közház múltját, művészeinek életpályáját mutatja be a közönségnek a vándorszínház korától napjainkig.	3525	Miskolc	Déryné u. 3.	www.hermuz.hu
Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum Rákóczi-ház	múzeum	A Miskolci Galéria a belváros szívében lévő barokk kuriában kapott helyet, amely a város első emeletes háza. A város vizuális művészeti központja, ahol kortárs képzőművészeti kiállításokat rendeznek.	3530	Miskolc	Rákóczi u. 2.	www.hermuz.hu
Pannon-tenger Múzeum	múzeum	Földtörténeti, őslénytani és természetföldrajzi kiállítóhely, ahol az ország leggazdagabb ásványgyűjteményéből rendezett kiállítás is látható. A múzeum legértékesebb darabjai a 7 millió éves mocsárciprusok.	3529	Miskolc	Görgey Artúr u. 29.	www.pannontenger.hu
Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Kohászati Múzeuma	múzeum	Az egykori diósgyőri uradalom épületében található gyűjtemény a magyarországi és egyetemes kohászattörténetet mutatja be. A kiállításon a diósgyőri vasgyártás tárgyi emlékei is megtekinthetők.	3517	Miskolc	Palota u. 22.	www.mmkm.hu
Fazola kohó	ipartörténelmi emlék	A Garadna-patak völgyében áll a Fazola-kohó vagy más néven öskohó. Ez az ország legrégebbi működőképes ipari műemléke. A mellette lévő a Massa Múzeum és a műemlék vasverő betekintést nyújt a vasfeldolgozás múltjába.	3517	Miskolc-Újmassa	Ómassai út	www.mmkm.hu
Távközlés történelmi látványtár – Teletár	múzeum	A távközlés csaknem 140 éves robbanásszerű fejlődését mutatja be, ahol a hazai távközléstörténet szinte minden távíró- és telefonközpont típusa megtalálható, melyek közül több ma is működőképes.	3529	Miskolc	Szentgyörgy u. 23.	www.postamuseum.hu/muzeumok/0/teletar-miskolc-2015
Papíripari Múzeum Papírgyári gyűjtemény	múzeum	A Közép-Kelet Európában egyedülálló papíripari kiállítás bemutatja a papírkészítést és a gyár történetét. A tárgyi eszközök, dokumentumok mellett egy XVIII. századi papírmérítő műhely is megtekinthető itt.	3535	Miskolc	Hegyalja u. 203.	www.dipa.hu
Diósgyőri vár	történelmi emlékhely, vár	A Diósgyőri vár, „a királynék vára”, Miskolc kiemelkedő turisztikai attrakciója. A vár látogatás során kiruhá berendezés tárgyak, jelmez animátorok és modern eszközök segítik az időutazást Nagy Lajos király korába.	3534	Miskolc	Vár utca 24.	www.diosgyorivar.hu
Egyetem történelmi Gyűjtemény és Selmeci Műemlékkönyvtár	múzeum	A Miskolci Egyetem történetének, selmeci diák hagyományainak tárgyi emlékei mellett a selmeci ásványgyűjtemény kincsei és évszázados műszaki könyvek tekinthetők meg.	3515	Miskolc-Egyetemváros		www.muzeum.uni-miskolc.hu
Bató Eszter Emlékszoja	kiállítóhely	A Nyilas Misi-ház egyik szobáját Bató Eszter emlékének szentelte a református egyház. Itt megtalálhatók azok az eredeti bútorok, képek, tárgyak, amelyek ránk maradtak.	3525	Miskolc	Kossuth u. 17.	www.nyilasmisi.hu/bato-szoja
Feledy-ház	kiállítóhely	Feledy Gyula grafikusművész újrarendezett gyűjteményes állandó kiállítása és a Műszák Kertje előzetes bejelentkezéssel látogatható.	3525	Miskolc	Deák tér 3.	http://www.miskolcigaleria.eu/feledy-kiallitas/
Magyar Ortodox Egyházi Múzeum	múzeum	A kiállításon bepillantást nyerhetünk a liturgia tárgyi világába, megcsodálhatjuk az Athosz-hegyi szerzetesek aprólékos kézműmunkával készült keresztjét és XVII-XVIII. századi orosz ikonokat is.	3525	Miskolc	Deák tér 7.	www.miskolc.orthodoxia.org
Avasi református műemléktemplom	egyházi örökség	Miskolc legrégebbi temploma az Avas oldalában áll. A gótikus templom mellett a 16. században épült harangtorony dallamjátékjal jelzi az idő múlását. Szomszédságában található Miskolc legrégebbi temetője.	3530	Miskolc	Papszer	www.reformatus-avas.shp.hu
Deszkatemplom	egyházi örökség	A díszes református fatemplom a város híres kereskedőjének hagyatékából épült. Az erdélyi építészeti jegyeket is őrző magyaros szecessziós épület 1997-ben felgett, az országos összefogással épült újjá.	3525	Miskolc	Tetemvár felsősor	http://www.tirek.hu/ftp/deszkatemplom
Kakas-templom	egyházi örökség	A belvárosi református templom vagy népszerű nevén Kakas-templom különlegessége a város és a megye legnagyobb harangja. Az Eszter-harang a gazdag Bató kereskedőcsalád adománya volt az egyháznak.	3525	Miskolc	Kossuth u. tca 17.	www.tirek.hu
Mindszenti templom	egyházi örökség	A barokk idők tekintélyes alkotása a Szent Péter és Pál apostolok tiszteletére emelt templom, amely egy középkori kápolna romjain épült. Mindszent település nevét ma a templom és annak tere őrzi.	3530	Miskolc	Mindszent tér 6.	www.miskolc-mindszent.hu

Szentháromság ortodox templom	egyházi örökség	A görög kereskedők által épített 18. századi templomban látható Közép-Európa legnagyobb, 16 méter magas ikonosztáza, valamint egy II. Katalin orosz cárnő által ajándékozott csodatévő ikon is.	3525	Miskolc	Deák tér 7.	www.miskolc.orthodoxia.org
Minorita templom	egyházi örökség	A Nagybaldogasszony minorita plébániatemplom a Hősök tere meghatározó építménye. A barokk templom mellett áll az egykori minorita rendház, ma az alapító, Kelemen Didák nevét viselő fiúkollegium.	3525	Miskolc	Kelemen Didák u. 3.	www.miskolc.minorita.hu
Belvárosi evangélikus templom	egyházi örökség	A Luther-udvarban álló 200 éves templom 60 méter magas tornya a belváros több pontjáról is jól látható. Orgonája 1845-ben készült, oltárképét Székely Bertalan festette.	3530	Miskolc	Hunyadi utca 8.	www.miskolc.lutheran.hu
Zsinagóga	egyházi örökség	A miskolci zsinagóga a magyar romantikus építészet egyik kiemelkedő alkotása, 1861-1863 között épült. Tervezte Ludwig Förster. Belső tere gazdagon díszített. (Jelenleg renoválás alatt.)	3525	Miskolc	Kazinczy u. 7.	www.facebook.com/miskolcizsidohittossag/
Miskolc-Belvárosi Nagybaldogasszony Görögkatolikus székesegyház	egyházi örökség	Az 1911-ben felszentelt, gyönyörűen felújított épület hangulatában nyugati és bizánci stílusjegyek keverednek. Az egyhajós belső tér ékessége a gazdagon díszített 19 képből álló ikonosztáz.	3525	Miskolc	Búza tér 1.	www.buza-ter.hu
Szent Anna templom	egyházi örökség	A templom késő barokk stílusban épült a XIX. század elején. Oltára és szőszéke a késő klasszicizmust képviseli. Régi neve Verestemplom.	3531	Miskolc	Szent Anna tér 1.	
Jézus Szíve Sziklakápolna	egyházi örökség	A barlangot 1934-ben építették ki, és 1935-ben szentelték fel. Oltárába a kassai vértanúk ereklyéje került. Felújításakor állították az építést kezdeményező Páter Szabó Pius emlékére a székelykaput.	3519	Miskolc - Miskolctapolca	Brassói út 40.	www.hrcspebania.atw.hu
Isteni Ige temploma	egyházi örökség	Miskolc legnagyobb lakótelepén, az Ávas-Délen épült jezsuita oktatási és lelképásztori központ temploma, amelyet a római és görög katolikusok közösen használnak. A templom a modern, vöröstéglából épült komplexum része.	3529	Miskolc	Fényi Gyula tér 4.	www.ejebania.icsu.hu
Diósgyőri római katolikus templom	egyházi örökség	Az egykori Diósgyőri koronauradalom területén a 18. század elején épült templomot Szűz Mária névre szentelték fel. Legrégibbi műemléke a pálosok által a XIII. században fából faragott Szűz Mária szobor.	3535	Miskolc-Diósgyőr	Puskás T. u. 1.	www.mdgloebania.hu
Selyemréti Szent István templom	egyházi örökség	A XX. században épült templom eredeti neve Vasútvídedi templom volt a pályaudvarok közelsége miatt. Szentélyének freskói a magyar történelem nagyjait és szentjét, valamint a munkás híveket ábrázolják.	3527	Miskolc	Bajcsy-Zs. u. 33/b	-
Lézerpont Látványtár	kiállítóhely	A Látványtárban 2 állandó kiállítás, magángyűjtemény látogatható – kizárólag előzetes bejelentkezéssel: a Kárpát-medencei népviselet-gyűjtemény és a hagyományos magyar kismesterségeket bemutató kiállítás.	3531	Miskolc	Győri kapu 57.	www.lezerpont.hu
Akropolisz Nyári Színpad	egyéb épített örökség	Miskolctapolcán a Görögkatolikus Felsőoktatási és Kulturális Diákotthon kertjében működik nyaranta a szabadtéri színpad. Az épület eredetileg püspöki nyaraló volt.	3519	Miskolc	Görömbölyi u. 23.	-
Erdészeti Palota	egyéb épített örökség	Az Erdőgazgatóság székháza építészetileg egyedülálló Miskolcon és az országban egyaránt. A felvidéki késő reneszánsz stílusában tervezett épület díszai a Patrona Hungariae szobor és a festett homlokzat.	3525	Miskolc	Deák tér 1.	www.eszakerdo.hu
Miskolci Nemzeti Színház	egyéb épített örökség	A közel 200 éves színház a mai Magyarország első, magyar nyelven játszó kőszínháza volt. Az öt játszóhelyes épület együttesben színházi előadásokat, koncerteket, komolyzenei rendezvényeket tartanak.	3525	Miskolc	Déryné u. 1.	www.mnsh.hu
Zenepalota	egyéb épített örökség	400 fős hangversenyterme és orgonája révén a Zenepalota fontos szerepet játszik a város kulturális életében, rendszeresen ad helyt koncerteknek, irodalmi felolvasásoknak és egyéb rendezvényeknek.	3530	Miskolc	Bartók Béla tér 1.	www.bbzi.uni-miskolc.hu

Szellemi örökség

Szellemi örökség megnevezése/megnevezés / title	szellemi örökség jellege (kategória alapján)	szellemi örökség bemutatása (max 200 karakter)	település (amennyiben releváns)
Színvölgyi Táncműhely	Előadóművészetek, helyi művészet,	A Színvölgyi Táncműhely 1946-ban alakult, s azóta is a magyarországi néptáncos szakma kiemelkedő képviselője. Miskolc város reprezentánsaként rendszeresen vesz részt rangos fesztiválokon, versenyeken.	Miskolc
Herman Ottó	Híres emberek	Herman Ottó polihisztor nevéhez fűződik a magyarországi őstörténet-kutatás elindítása Miskolcon. A Bársony-házi "szakócák" (kőszobrok) megtalálása után kezdtek meg a régészeti kutatásokat az Avason és a Bükkben.	Miskolc
Selmeci diákhagyományok	Társadalmi szokások, rítusok és ünnepi események	A selmeci diákhagyományok kezdete az 1735-ben Selmecbányán alapított bányászati-kohászati főiskola hallgatóihoz köthető. A Miskolci Egyetem mint egyik utódintézmény őrzi ezeket a tradíciókat.	Miskolc
Szalamander	Társadalmi szokások, rítusok és ünnepi események	Szalamanderrel, azaz fátylás felvonással búcsúznak a várostól és a Campustól a valétaló hallgatók – így köszönik meg az itt eltöltött éveket a Miskolci egyetem egyik régi selmeci hagyományához hűen.	Miskolc
Avas hegy	Tájképi érték	A Miskolc közepén álló Avas nem csak tájképi érték, hiszen az Avas Európa egyik legrégebben, 70 ezer éve lakott helye. A hegy belsejében közel 800 borospince található, melyek az avasi borkultúrát idézik fel.	Miskolc
Villanyrendőr	Autentikus, hangulatos, egyedi élmények megélésére lehetőséget biztosító helyszínek	A Villanyrendőr nevű útkereszteződés Miskolc belvárosának emblematisz talákozóhelye. Nevét az egykor itt működött forgalomirányító bódéről és az ott szolgálatot teljesítő közlekedési rendőről kapta.	Miskolc
Fügedi Márta Népművészeti Egyesület	Hagyományos kézművesség	A Fügedi Márta Népművészeti Egyesület a megyében élő népművész kézműveseket fogja össze. Legfontosabb célja a hagyományok továbbvitele, egyben új tartalommal való megtöltése. Bázisuk a Diósgyőri Kézműves Alkotóházban van.	Miskolc

Hivatásturizmus (MICE)

Helyszín/Nonprofit/Attrakció megnevezése / Location / Attraction / Laga / Sehenswürdigkeit	Kategória/category/Kategorie	Leírás (max. 200 karakter)/Description (max. 200 characters)/Beschreibung (max. 200 Zeichen)	Irányítószám / zip code/Postleitzahl	Település/settlement/Siedlung	Utca, házszám/street, street address/Straße, Hausnummer	Weboldal/website/Website
Avalon Park****	incentive konferenciahelyszín 100-300 fő befogadásra alkalmas	Az erdei környezetben található, különálló 200 fős konferenciaépület és a hozzá kapcsolódó szabadterei színpad többféle rendezvény számára ideális egyedi helyszín. Az étteremben 100 fős, az Avalon Resort & SPA-ban 60 fős különterem található.	3519	Miskolctapolca	Iglói u. 15,	www.avalonpark.hu
Hunguest Hotel Palota***	incentive konferenciahelyszín 100-300 fő befogadásra alkalmas	A földszinten egy 250 fős terem áll rendelkezésre, amely az étteremmel összekapcsolható, további 2 db földszinti és 3 db emeleti előadóterem segíti a konferenciák lebonyolítását.	3517	Miskolc-Lillafüred	Erzsébet sétány 1.	www.hunguesthotel.hu
Hotel Pannónia***	100-300 fő befogadásra alkalmas	A belvárosi hotel 150 fős konferenciaterme a legújabb technikával felszerelt ideális helyszín bármilyen típusú rendezvény színvonalas lebonyolításához. A terem berendezése igény szerint variálható, mozgatható paravánokkal részekre osztható.	3525	Miskolc	Kossuth utca 2.	www.hotelpannonia-miskolc.hu
Bástya Hotel****	100-300 fő befogadásra alkalmas	A hotel hangszigetelt rendezvényteremnek befogadóképessége eléri a 300 főt. Mindigly terem kiépített és az aktuális audiovizuális technikával felszerelt. A kényelmesen berendezett pihenőszek, a wellness részleggel kiegészítve hatásosan segíti a munka utáni kikapcsolódást.	3519	Miskolctapolca	Miskolctapolcai út 1.	www.bastyawellnesshotel.hu
Miskolci Egyetem	100-300 fő befogadásra alkalmas	A Miskolci Egyetem díszudvara nagyszabású szakmai konferenciának és koncertnek biztosít helyszínt.	3515	Miskolc-Egyetemváros		www.uni-miskolc.hu
Calimbra Wellness és Konferencia Hotel****	100-300 fő befogadásra alkalmas	2 db légkondicionált, 100 és 130 fős terem áll rendelkezésre, továbbá a tágas közösségi terek segítik a konferenciák lebonyolítását. A termek, valamint a hall kiépített magrendezésre is alkalmasak, berendezésük alakítható. A termekhez 4 m széles terasz csatlakozik, melyről gyönyörű a kilátás a Bükk hegyiség vonulata felé.	3519	Miskolctapolca	Bencések útja 9-11.	www.calimbrawellnesshotel.hu
Diósgyőri Vár Lovagterme	100-300 fő befogadásra alkalmas	Közép-Európa legnagyobb lovagterme polgári szertartásoknak, 120-140 fős esküvői vacsoráknak céges rendezvényeknek, konferenciáknak ad otthont.	3534	Miskolc	Vár utca 24.	www.diosgyorivar.hu
Aranykorona Történelmi Hotel-Étterem & Látványpince	100-300 fő befogadásra alkalmas	A hotel 220 fős Borlovagterme konferencia helyszíneként azoknak a cégeknek ajánlott, akik nem csak egy konferencia helyszínt, hanem egy különleges helyet is keresnek előadásuk lebonyolításához.	3530	Miskolc	Kisavas Első sor 19-20.	www.aranykorona.eu
Népkerti Vigadó	100-300 fő befogadásra alkalmas	Miskolc legelőnyösebb háttérben a rendezvények teljes körű lebonyolítását vállalják, a kreatív koncepció kialakításától a szervezési feladatokon át a technikai és egyéb szolgáltatások biztosításáig.	3528	Miskolc	Görgey u. 23.	www.miskolcivigado.hu
City Hotel Miskolc****	100-300 fő befogadásra alkalmas	Összesen 150 fő befogadásra, 3 rézre szekcionálható természetes fényű, légkondicionált termek ideális helyszínt jelentenek céges rendezvények, konferenciák, családi-baráti összejövetelek lebonyolítására.	3529	Miskolc	Csabai kapu 8.	www.cityhotelmiskolc.hu
Erzsébet Fürdő Gyógyászati és Szűrőközpont	50-100 fő befogadásra alkalmas	A belváros szívében egy magántulajdonban lévő egészségközpontban 100 fő fogadásra alkalmas az üvegteretű kupolaterem. Igény esetén technikai felszerelést biztosítanak.	3530	Miskolc	Erzsébet tér 4.	www.erzsebetfurdo.hu
Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Területi Bizottságának Székháza	50-100 fő befogadásra alkalmas	Az Akadémia székházának patinás, modern technikai eszközökkel felszerelt terme különleges és egyedi környezetet biztosítanak a rendezvények lebonyolításához. A díszterem 100 fő befogadásra alkalmas.	3530	Miskolc	Erzsébet tér 3.	www.tab.mta.hu
Hotel Kitty****	50-100 fő befogadásra alkalmas	Széksoros előrendezésű 100 fő befogadásra alkalmas természetes fényű, légkondicionált, sötétíthető konferencia terem, technikai eszközökkel. Barlangforduló 1 percnyi sétára a található.	3519	Miskolctapolca	Pászár sétány 1.	www.hotelkitty.hu
Hotel Lignum****	50-100 fő befogadásra alkalmas	Miskolctapolcai Strandfürdő közvetlen közelében álló, kisebb konferenciák megrendezésére alkalmas modern hotel.	3519	Miskolctapolca	Csabai utca 4-6.	www.lignumhotel.com

Bor-gasztronómia

Helyszín/Nevezet/Attrakció megnevezése /Location / Attraction / Cape / Sehenswürdigkeit	Kategória/category/kategorie	Léírás (max. 200 karakter)/Description (max. 200 Zeichen)	Irányítószám /zip code/Postleitzahl	Település/settlement/Siedlung	Ulica, házszám/street, street address/Straße, Hausnummer	Weboldal/website/Website
Alla Hotel Étterem	étterem	A hotel mediterrán hangulatú La Fiesta étterem miniszáonak jelölve, akik kedvelik a kiváló italok, borokat, és csodaszép éjszakai néhaiy kellemes drát bárét társaságban, család körben	3519	MiskolcZapocna	Fenyő u. 17-19.	https://www.allahotel.hu/
A Leves	étterem	Trendi street food hely a bevároban, többféle leves különlegesség, napi főétel, és éjszakai ajánlat, grill csodaszép, wrapok, utaztak nagy választékban.	3530	Miskolc	Dévény u. 4.	www.a-leves.hu
Anym Juyka	étterem	Egy kicsi hely a város szívében, ahol úgy főznek, mint otthon a nagyi. Finom, házias ételek, mindfajta alapanyagokból, rendkívül barátságos környezetben.	3525	Miskolc	Sálcshenyi u. 59-61.	https://www.facebook.com/gasztrotarasaj/
Aranykorona Étterem	étterem	Az Ausztrália 4 csillagos pinceszobájában magyaros ételekkel, reneszánsz hangulatú vacsorákkal, látványfőzéssel, borokdóstóló díszítéssel várják a vendégeket.	3530	Miskolc	Kisvass Eötvös sor 19-20.	www.aranykorona.eu
Avallon Ristorante	étterem	Az étterem az egyeduralkodó Avallon Park részeként autentikus olasz ízekkel, mindfajta alapanyagokkal, rendszeres zenés vacsorákkal várja a közönséget minden kedveskedő.	3519	MiskolcZapocna	Igfői út 15.	www.avallonpark.hu
Avos Bormüzem	étterem	Az Avos kiadó szívében található étteremben multikultúris jellegű és hangulatos kert reptéri vissza az Avos-hegy fénykorába, amikor is nőtársak borbarátoktól volt hangos a helyszínen.	3530	Miskolc	Latábr sor 388.	http://www.avosbormuzem.hu
Avos Sörház Étterem	étterem	Az Avos-hegy lábánál található étterem és sörszálló a legújabb sörház hangulatát próbálja felidézni, az épület feljében és az ételek kiválóan egyetért. Különleges kincse az Avos Krumpfli lángos.	3525	Miskolc	Meggyestya u. 1	www.avos-sorhaz.hu
Bánya Hotel Étterem	étterem	Az étterem kiváló helyszín a régi, elődei, elegáns vacsorák baráti és család összejövetelek számára. Nyitott a gasztronómiai áruházi és főként székelykerti hangulatú csodás kintlény a Bükki-hegység szívében.	3519	MiskolcZapocna	MiskolcZapocna út 1.	www.banya-hotel.com
Bohém Művészi Bistró	étterem	Hangulatos vendéglátás a székelykerti étteremben. Kétféle hamburgerrel, pizzákkal és más street food ételekkel.	3530	Miskolc	Sálcshenyi u. 52.	www.bohem-bistro.com
Café de Boucher Étterem	étterem	A nemzetközi étteremházakat tagja autentikus hangulatú áruházi székelykerti hangulatú csodás kintlény a Bükki-hegység szívében.	3529	Miskolc	Görgy u. 42.	www.cafeboucher.com
Calimbra Hotel Étterem	étterem	Az étterem kiváló alkalmas nagyobb rendezvények lebonyolítására, de a levelezhető terek, akár családi események hangulatos színhelyei is lehetnek. A kiadó teraszok panoráma látványt és kertben tartott medencét, illetve a Bükki-hegység szívében.	3519	MiskolcZapocna	Bencsik útja 9-11.	www.calimbrawellnesshotel.com
Calypso Étterem	étterem	A beváros mindenik jellegű épületben működő étterem magyaros ételkínálattal és a város egyik leghangulatosabb teraszával várja a vendégeket.	3525	Miskolc	Városház tér 7.	www.calypsomiskolc.hu
Creppey Palacsintáz	étterem	A város egyik legkedveltebb étterme mindenki étel-palacsintából készült, népszerű az évek, főként nagy csoportok. A Creppey márkájú garantáltan édes illatos minőségű nyújt, a receptek mögött hosszú évek tapasztalata áll.	3530	Miskolc	Nagyvass Eötvös út 212.	www.creppey.eu
La Mirage Étterem	étterem	A beváros egyik legkedveltebb helyeinek, a Dévény utcában található étterem nemzetközi ételkínálattal várja a vendégeket. Színház előadás előtt ideális választás.	3530	Miskolc	Dévény u. 7.	www.lamirage-etterem.hu
Déli Bistró	étterem	A City Hotel étteremnek közelében a magyaros, társasági, nemzetközi és vegyes jellegű ételek egyaránt megvalósíthatók. Hangulatos terasz, igényes borkínálat, zenés vacsorák, gyerek játékosok tevékenység a helyszínen.	3529	Miskolc	Csaba kapu 8.	www.delibistro.hu
Déli Étterem	étterem	Kiváló étterem az Avos-hegy lábánál található mindenik jellegű épületben. Rendezvények tartanak borvacsorákat, koncerteket. A társas udvar számos gasztronómiai programok biztosít egyedi hangulatú helyszínt.	3529	Miskolc	Görgy u. 10.	www.deli.hu
Fagyóvár Étterem	étterem	A Bükki-hegység parkjában található csodás hangulatú vendéglő, néhány perces sétával elérhető innen a Miskolci Állatkert.	3532	Miskolc	Árnyas út 2/A.	www.fagyovareterem.hu
Fapados Bistró	étterem	Nemzetközi csodás hangulatú vendéglátás étterem a Hegyasszony utcájában. Az emeleten található különleges családi események lebonyolítására alkalmas.	3530	Miskolc	Sálcshenyi u. 61.	www.facebook.com
Fehérvári Pánsó Étterem	étterem	A Békáscsanak központi kávéházban házias ízek, kiránduló út, csodás kilátás a város és a környék felé. A kertben lehetőség van túrázásra, bográcsozásra is.	3349	Miskolc-Bükki-hegység	Sálcshenyi u. 61.	www.facebook.com
Hotel Kitty Étterem	étterem	Barlangfürdő melletti hotel étterem csodás hangulatú és hangulatos vendéglátást nyújt.	3519	MiskolcZapocna	Pászti sétány 1.	www.hotelkitty.hu
Hotel Palota Művész Étterem	étterem	A központi hangulatos, fehérvári művelődési központban étteremben ételkínálatot várják a vendégeket, míg nyitott a három nőtársi művelődési központban a helyszínen a város és a környék felé.	3517	Miskolc-Lillafüred	Erdészeti sétány 1.	www.hunguesterem.hu
Hotel Tokart Étterem	étterem	A Lilafüredi Három nőtársi étteremben zártos vendéglátás és halászlé csodás kintlényű vendéglátás a beváro vendégeket.	3517	Miskolc-Lillafüred	Erdészeti sétány 3.	www.hoteltokart.hu
Impressió Club Restaurant	étterem	A beváros kedvelt étterme kiváló kontinentális ételekkel, reggelizési lehetőséggel és szíves borvacsorákkal. A baráti beszélgetések közben a sportközvetítések nagyméretű monitorokon élvezhetők.	3530	Miskolc	Sálcshenyi u. 3-9.	www.impressio.hu
Jávorkai Pánsó Étterem	étterem	Erőfőzőkben itató volt vendéglátásban működő a kiváló konyhájáról ismert étterem. A helyi remek pihetőhely egy Bükki-hegységben tett kirándulás után.	3517	Miskolc-Lillafüred	Jávorkai kőfőzőház	www.javorokai.hu
Kemencés Kivendégő	étterem	A Tapocsa Fagyóvár vendéglátó étterme, magyaros ételek szíves vendéglátást.	3519	MiskolcZapocna	Csaba u. 36.	www.tapocsa-fagyovar.hu
Kecapogó Miskolc	étterem	Egy autentikus belső kintlényű kintlényű, ahol mindig friss, finom halakból készült a halászlé, a sült hal és a hal paprikás. A kintlényű még felül húrka, kolbász és sült csülök szerepel.	3527	Miskolc	Jósef u. 40.	www.kecapogo.hu
Kilátás Hotel Bonfini Étterem	étterem	Az étterem kiválóan ételkínálatot nyújt a magyaros nemzetközi gasztronómiai megközelítéssel. A belső udvarban az étterem mindig hangulatos meghittébb vendéglátást a kintlényűben is.	3519	MiskolcZapocna	Fenyő u. 7.	www.kilatas-hotel.com
Kisipja Hálászárda	étterem	A közel 100 éves múltra visszatekintő, igazi magyaros hangulatú étterem tagi smuett specialitásokat a kiválóan halászlé készítői étterem.	3530	Miskolc	Rákóczi u. 4.	www.kisipjahlaszarda.hu
Lillafüredi Pisztrángtelep Érdi Hálászárda	étterem	A csodaszép természeti környezetben felvett halászlé étterem a vendégek édes frissen sült pisztrángot fogyaszthatnak a vendégek, de lehetőség van madárta frissen sült halak választására is.	3517	Miskolc-Lillafüred	Garadna völgy	www.pisztrangtelep.hu
Malom Étterem	étterem	A városi vendéglátás. Csodaszép belső udvar, kiváló alapanyagok, mindig változó vacsora ételek és ebédlő ajánlatok. A romantikus kintlényű a város közepén kínál vendéglátást.	3530	Miskolc	Kocsuth u. 8.	www.malom-etterem.com
Mezének Étterem	étterem	Kedvelt étterem az Avos-hegy lábánál, hangulatos kintlényűvel, népszerű belső udvarral.	3530	Miskolc	Pápcser 46.	www.mezenek-etterem.hu
Moitai Cárda	étterem	A Lilafüredre vezető út mellett található étterem, ahol kiváló magyaros ételek fogyasztására a színes pártok csodaszép hangulatos kintlényűvel várják a vendégeket, ami a generációk számára teszi kellemesebbé a városi vendéglátást.	3517	Miskolc-Atahámsor	Vadász u. 6.	www.moitai-carda.hu
Murphy's Irish Pub Étterem	étterem	Hangulatos kintlényű étterem a Miskolci Egyetem szomszédságában a MiskolcZapocna utcán. Itt mindig friss, ízletes és látványos gasztronómiai választás található a kintlényűben.	3508	Miskolc	Műjűz 1. telep 25/a	www.murphyspub.com
Népkerti Vigadó Söröző	étterem	A beváros legnagyobb parkjában álló étteremben egy 250 fős nagyterem, és a 150 fős kintlényű söröző, ideális helyszín esküvők, konferenciák, céges rendezvények lebonyolítására.	3528	Miskolc	Görgy u. 23.	www.miskolc-vigado.hu
Öreg Miskolci Hotel Étterem	étterem	A meghitt hangulatú étterem magyaros és nemzetközi konyha remekét kínálja a vendégeket.	3525	Miskolc	Hornvölgy u. 11.	www.oregmiskolci.hu
Park Hotel Étterem	étterem	Akár 250 fős rendezvénynek is otthon tud birtoklani a MiskolcZapocna hotel étterme. Konyhája nemzetközi jellegű.	3519	MiskolcZapocna	Csaba u. 16.	www.parkhotel.com
Pizza Tűztor	étterem	Népszerű pizzéria, gyorsétterem. Napi menü, hához szállítás, online rendelés lehetősége.	3525	Miskolc	Városház square 2. és Utst B. street 3.	www.pizzatuztor.hu
Pizza Tűztor	étterem	A Diósgyőri vártól nem messze található a hagyományos fűszerezésű kintlényű sörözők és más olasz ételeket is kínáló csodaszép pizzéria.	3534	Miskolc	Nagy Lajos király útja 25.	www.pizzatuztor.hu
Pizza, Kávé, Világképek	étterem	Az ország egyik legjobb street food helye, eredeti olasz alapanyagok és receptek, szíves vendéglátás. Rendezvények szervezése, minőségű italok készítése.	3530	Miskolc	Sálcshenyi u. 19.	www.vilagkep.com
Rákóczi Prince Étterem	étterem	Érdősorban hagyományos magyaros ételek készítenek az avosi pinceszobáktól nem messze álló, igényes kintlényű a rendezvények lebonyolítására.	3530	Miskolc	Rákóczi u. 33.	www.rakoczi-prince.com
Régi posta Vendéglő	étterem	A beváros szívében elhelyezkedő csodás kintlényű étteremben napi menüjéről ismert.	3530	Miskolc	Kánczy u. 14.	www.regiposta-vendeglo.hu
Sabercs Pánsó Étterem	étterem	A Bükki-hegység királyi útján a legkedveltebb kintlényűben áll a csodaszép hangulatú, garantáltan szíves vendéglátó étterem.	3517	Miskolc - Bükki-hegység	Köztársaság útja 109-110. Tiszapont 3. Sabercs út	www.sabercs.com
Seven Tűztor Étterem	étterem	Igényes belső kintlényű gyorsétterem a bevárosban, ami a város gasztronómia jellegatos ételeit kínálja.	3530	Miskolc	Régi posta u. 18-22.	seventerem.hu
Taliansz Pánsó Étterem	étterem	A Diósgyőri vártól pár méterre áll az avosi hangulatú pánsó-étterem, melynek különleges tiszta és a lombos tükör alatti terasz kedvelt helyszín a kintlényűben.	3534	Miskolc	Vár u. 14.	www.taliansz.com
Terra Magica Rosta Étterem	étterem	Mediterrán hangulatú, olasz konyhájú étterem, a város egyik legjobb pizzériájával, ahol nagy gondot fordítanak a folyamatosan magas minőségű, romantikus kintlényűben előkészítettek a magyaros ételek.	3530	Miskolc	Meggyestya u. 18.	www.terra.com
Tusculanum Vendéglő	étterem	Családi kintlényű csodás ételválogatással egy pernyi sétára a MiskolcZapocna Strandfürdőnél.	3519	MiskolcZapocna	Zilahi u. 7.	www.tusculanum.hu

Szebesvizi Panzió Étterme	étterem	A Bükk hegység kirándulástúra legújabb környezetében áll a családias hangulatú, garantáltan stresszmentes étterem.	3517	Miskolc - Bükk hegység	Külterület 01062 hrsz. Támpost 3. Szebesvizi út	www.szebesviziapanzio.hu
Sever Török Étterem	étterem	Igényes belső kialakítású gyorsétterem a bevásárolni, ami a török gasztronómia jellegzetes ételeit kínálja.	3530	Miskolc	Régi posta u. 18-22.	severetterem.hu
Tallian Panzió Étterme	étterem	A Diósgyőri vártnál pár méterre áll az ódon hangulatú panzió étterem, melynek kényelmes tornáca és a lombos fák alatti terasza kedvelt helyszín a turisták körében.	3534	Miskolc	Vár u. 14.	www.tallianpanzio.hu
Terra Magica Rosetta Étterem	étterem	Mediterrán hangulatú, olaszos konyhájú étterem, a város egyik legjobban pirosított, ahol nagy gondot fordítanak a folyamatosan magas minőségűre. Romantikus kertjében élőzene közben is megvacsorázhatunk.	3530	Miskolc	Meggyesfalja u. 18.	www.rosseta.hu
Tusculanum Vendéglő	étterem	Családias kisvendéglő kiadós ételadagokkal egy percnyi sétára a Miskolc-egyetem Széchenyi-udvaránál.	3519	Miskolc-tapolca	Zilahy u. 7.	www.tusculanum.hu
Uni Plaza Étterem	étterem	A Miskolci Egyetem legnagyobb étterme nemzetközi konyhával, ahol gyakran adnak helyet nagyobb rendezvényeknek is.	3515	Miskolc	Miskolc-Egyetemváros	www.gaszcomuniplaza.hu
Uni-Café Étterem	étterem	Az Uni-Hotel épületében található étterem, ahol friss alapanyagokból egyszerű és ízletes fogásokat készítenek.	3515	Miskolc	Miskolc-Egyetemváros	www.uni-cafe.hu
Vákerter Panzió Étterme	étterem	A családias étterem keddi környezetben a Diósgyőri vár és a Lovag tornák tere közvetlen közelében helyezkedik el, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik a Bükk-hegységre.	3534	Miskolc	Tapolcáké 2/A.	www.vakerterpanzio.hu
Végállomás Bistrot	étterem	Jó minőségű alapanyagok, modern konyhai technológia, nagfokú kreativitás, folyamatos megújulás jellemző az érdekes kivonat végállomásnál álló étterem. A friss, szezonális alapanyagokat a helyi és környékbeli termelőktől vásárolják.	3534	Miskolc	Dorothy u. 1.	www.vegallomaseterem.hu
Vendéglő a Pisztángóhoz	étterem	Négy évszázkos falas étterem, ahol pisztángón kívül számos más halfajta is megtalálható a kínálatban. Az ételek alapanyagait, elkészítését és a találatos módját a magyar (göngyöl) is kielégíti.	3517	Miskolc-Lillafüred	Újmassa 01177/1 hrsz.	www.vendeglopisztangohoz.hu
Vendelin Étterem	étterem	A bevásárolni szándékosan a Vendelin étterem frissen készített, kázműves ételeket várja vendégeit. A szülőföldjük kázművesei a termelőktől érkeznek, a húsféléket a legújabbabb forgalmazóktól szerzik be.	3530	Miskolc	Széchenyi u. 6/B.	www.vendelinetterem.hu
Via Piano Étterem	étterem	A Városháza mellett álló, 45 fős polgári stílusú berendezésű étterem gasztro napi menü váltású étterem és a bükk, családi, baráti és céges rendezvények lebonyolítására is alkalmas.	3525	Miskolc	Hunyadi u. 4.	www.facebook.com/ViaPiano
Zip's brewhouse Étterem & Söröző	étterem	Ultramodern modern étterem látványos főzőfalal, asztali sörözőkkel, kreatív és magas minőségű koktéjakkal.	3526	Miskolc	Arany J. tér 1.	www.zip.hu
Vadász Étterem Részlethuta	étterem	Egy hely, ahol ráérősen fogaszthatja el a régi időkkel felidézett hagyományos konyha ízeit. Miskolc több székelyes nagyságában a Bükk hegység erdei között.	3559	Részlethuta	Kossuth út 8/B.	www.vadazsetterem.hu
Kávézó, étterem						
Avasi Kilátó Kávézó	kávézó	Miskolc páratlan panorámáját élvezheti a város felett magadok kilátó kávézóiból, miközben kávéját vagy süteményét fogyasztja. A hely különleges atmoszférája szórakoztató rendezvények számára is ideális megoldás.	3530	Miskolc	Mendikás dűlő 1.	www.avasakilato.com
A Ház	kávézó	Saját párhuzamosban nyitják el végül karakterüket a világ minden tájáról érkező zöldek, nyers kávébabok, amikhez kázműves süteményeket kínálnak. A kávézó a Diósgyőri vártnál két-három perces sétányra található.	3535	Miskolc	Bartók u. 19.	www.ahaz.eu
Ámor Kávézó	kávézó	Az ország egyik legjobb természetesen adottságokkal rendelkező üdülőhelyén Lillafüred alatt, a Sainva patak partján a vízszel szemben helyezkedik el.	3517	Miskolc-Felshőmör	Losonczy u. 69.	-
Balagyi Cukrászda	cukrászda	Az üdülőhely legújabb kávézója, széles sütemény és fagyalt választékkal. Hangulatos terasza a kerekpáros út mellett található.	3519	Miskolc-tapolca	Miskolc-tapolcai út 41/B.	www.balagycukraszdakom
Berze Kávézó	kávézó	A nagy hírű vendéglátóipari iskola gyakorló helye, ahol minden ügy készülő, ahogy a nagykönyvem meg van írva. Klasszikus sütemények, kávékülönlegességek, speciális italok, barátságos légkör.	3525	Miskolc	Hódok tere 1.	www.berzekavezo.hu
Café Frei	kávézó	A népszerű kávézóban miskolci tagja a bevásárolni szándékosan a közel világhírű arabica ültetvény kávéiról készülő italok készítésére az italkülönlegességek.	3530	Miskolc	Széchenyi u. 67.	www.cafefrei.com
Coffeshop Company	kávézó	Finom kávéval, kávékülönlegességekkel, teákkal, ízletes süteményekkel és szendvicsekkel várják vendégeit a kávézóban, a színházhoz néhány lépésnyire.	3530	Miskolc	Széchenyi u. 32.	www.coffeshopcompany.hu
Cortex Kávézó	kávézó	Népszerű kávézó a miskolci kedvelt találkahely, a Villanyerdő közelében.	3530	Miskolc	Széchenyi u. 38.	www.cortexcafe.hu
Cukimentes Cukrászda	cukrászda	A Mancs szobor mögött található cukrászda a cukor-gluten-egy teljes életről készíti a süteményeket és a fagyaltakat. A termékek természetesen alapanyagokból készülnek, nem tartalmaznak tartósítószert, sem szóját.	3530	Miskolc	Széchenyi u. 48.	www.cukimentescukraszda.hu
Déryné Presszó	kávézó	Miskolc egyik legújabb kávézója a népszerű sétálóutcában, közvetlenül a színház mellett található.	3530	Miskolc	Déryné u. 2.	-
Deszertem Cukrászda és Kávézó	cukrászda	Egy csipetnyi francia gasztronómia a város közepén. A város TOP 10 cukrászdája közlő tartozó vendéglátóhely a párizsi édesdégek világot hozta el Miskolc szívébe, a színház művészbudájára mellé.	3530	Miskolc	Széchenyi u. 21-23.	www.deszertem.hu
Éden Cukrászda	cukrászda	Népszerű cukrászda és fagyaltzó a sétálóutca forgalmas szakaszán	3530	Miskolc	Széchenyi u. 38.	-
Falank Fanny Cukrászda	cukrászda	Népszerű cukrászda Miskolc bevásárolni szándékosan. Mindig süteményeket, tortákat, hedge és megújított ételeket, fagyaltkülönlegességeket készítenek, megőrizve a magyar gasztronómia hagyományait.	3530	Miskolc	Szemere u. 3.	www.falankfanny.hu
Gyöngy Cukrászda	cukrászda	Hagyományos és modern sütemények, kázműves fagyaltok várják a vendégeket a bevásárolni szándékosan a központi területhez és forgalmas buszpályaudvarhoz közel.	3527	Miskolc	Ady E. u. 14.	www.kisgergegy.hu
Intim Presszó	kávézó	A színház melletti sétálóutcában található kávézóban igaz olasz kávékülönlegességeket kínálnak, melyeket akár kényelmes bőrfotelben is elfogyaszthatnak a vendégek.	3530	Miskolc	Déryné u. 8.	-
Kisgergegy Cukrászda	cukrászda	A Diósgyőri vár közelében található cukrászda rendelkezik a város legnagyobb sütemény és fagyalt kínálatával. Igazi kötelező gasztronómiai célpont.	3535	Miskolc	Nagy Lajos király útja 9.	www.kisgergegy.hu
Mokka Coffee & Panini Bar	kávézó	Az igazi olasz espresszó mellett újhullámos specialty kávék készítésére is lehetőség van, valamint mindennapi alapanyagokból készülő paniniek és változatos süteményekkel is várják a különleges izékre vágyó vendégeket.	3516	Miskolc	Pesti út 52.	www.mokkashouse.hu
Sarokház Kávézó	cukrászda	A bevásárolni szándékosan a kávézó és a kávézó az Erzsébet térre néző hatalmas teraszzal.	3530	Miskolc	Széchenyi u. 2.	-
Téli Fagy Kávézó-Bisztró	kávézó	Prémium minőségű olasz kávé, kakaó, gyümölcs smoothie-k és turmixok, teák, könnyed sajtós ebéd, házilag készített, kázműves termékek, egyedi sütemények és még rengeteg apróság a felfűtődéshez.	3530	Miskolc	Déryné u. 10.	www.telifagy.hu
Tiramisu Cukrászda	cukrászda	Forgalmas cukrászda a bevásárolni szándékosan, széles süteménykínálattal.	3530	Miskolc	Kaciny u. 2.	-
Sándor Zoelt Organikus Szőlőbirtok és Pincészet	pincészet, borászat	Saját termelésű, vegyszermentes, azaz organikus szőlőből készült bort, élőzetes egyeztetés után borkóstolót tart a Kis-Avas Aratói soron lévő pincészetben. Borai: Zweigelt, Kékfrankos, Cseresznye fűszeres, Sürelebarát	3530	Miskolc	Kis-Avas, Aratói sor 115.	www.sandorzoelt.com
Galay Pincészet	pincészet, borászat	A Bükk Borvidék első családi boutique borászata. 11 hektáros birtok Nyékföldhán, Mály és Miskolc legjobban dőlőben található ahol környezeti tudatos, fenntartható gazdálkodás mellett prémium minőségű borok készítését tűzte ki maga elé Borbély Roland, borász. Borai: Zenit, Zweigelt, Pinot blanc, Kékfrankos	3530	Miskolc	Csabi sor 239.	www.galaypince.com
Heteshét Pince	pincészet, borászat	Több pince és borház összekötésével és új rések kialakításával megállmodott pincészet Miskolc-Görbömlyén. A föld mélyében a jó pálinkák, borok, ételek és barátok társaságában megáll az idő múlása, és nem is akar tovább haladni.	3516	Miskolc-Görbömlye	Alsó pincesor 64.	www.heteshetpince.hu
Grif Pince	pincészet, borászat	Egyedülálló, északmagyar motívumokkal díszített, kézzel faragott pincészet a görbömlyei pincészetben. A helyi gyökerei helyszíne Intim hangulatú koncerteknek, kázműves termékek bemutatásának. A borkóstolón kívül ebédet is tudnak biztosítani.	3516	Miskolc-Görbömlye	Görbömlyei pincesor	www.grifpince.hu
Margit Pince	pincészet, borászat	Nagy Béa miskolci borász pincéje a Nagyavason található, ahol nyitvatartás rend szerint termelői borokat lehet kóstolni és vásárolni. A borász Miskolc Város Bora versenyen nyertes is volt. Borai: Pinot Blanc, Zweigelt, Rosé.	3530	Miskolc	Nagyavás, Alsó sor 735.	-
Nagy-Szőgedi Pince	pincészet, borászat	Nagy Zoelt, miskolci borász pincéje a görbömlyei pincészetben található. Fő fajtái a Zenit, a Zengő, a Zweigelt és a Kékfrankos. Nyitvatartás rend szerint borai megköszönhetőek és megvásárolhatóak.	3516	Miskolc-Görbömlye	Görbömlyei pincesor 9.	www.nagyszogedipince.hu
Kovács Pince	pincészet, borászat	A pinceborozás az Avas-hegy nyugati oldalán található, ahonnan panoráma kilátás nyílik Miskolcra és a Bükk hegységre. Egész évben nyitva áll a vendégek előtt pincelátogatással és borkóstolással. Tokaji, egri és bükkői borok gasztro világsztárát kínálja.	3528	Miskolc	Hídger sor 527.	www.borpincemiskolc.hu

Fesztiválok

Helyszín/Vonzó/Attrakció megnevezése /Location /Attraction /Lage / Sehenswürdigkeit	Kategória/category/Kategorie	Leírás (max. 200 karakter) /Description (max. 200 characters) /Beschreibung (max. 200 Zeichen)	Irányítószám / zip code /Postleitzahl	Település/settlement/Siedlung	Utca, házszám/street, street address/Straße, Hausnummer	Weboldal/website/Websseite
Avasi Borangolás	gasztrorendezvény	Európában egyedülálló módon, Miskolc szívében, az Avas hegy északi oldalában több, mint 800 pince és borház helyezkedik el. Itt kerül megrendezésre az Avasi Borangolás. A borokból a helyi gasztról kivül Magyarország jelentős borvidékeiről meghívott borászatok gondoskodnak, finom ételek és hangulatos zene társaságában.	3525	Miskolc	Meggyesfalva u. 4. fsz. 1.	www.borangolas.hu
Miskolci Kocsosyfesztivál	gasztrorendezvény	Az ország egyik legnagyobb és legnépszerűbb téli szabadtéri fesztiválja, ami a miskolci kocsosya legenda köré épült. Rengeteg kézműves és vendéglátóhely fogadja az ingyenes koncertekre érkezőket.	3531	Miskolc	Győri kapu 27/a.	www.kocsosyfesztival.hu
Miskolci Fróccsfesztivál	gasztrorendezvény	Nyár, meleg, hűsítő ital és önfelelt szórakozás ez a Fróccsfesztivál. A minden év júniusában megrendezésre kerülő esemény célja hogy est a hungaricumnak számító italt népszerűsítse az Avas-hegy pincésorain.	3529	Miskolc	Kisavas, Elő sor 2.	www.froccsfesztival.hu
Miskolci Sörfesztivál	gasztrorendezvény	Különleges sörök, finom ételek, magyarsági hangulat, ahol a színpadokon ismert DJ-k, hazai és nemzetközi sztárok szórakoztatják a nagydéműt. Garantált az igazi fesztivál-feeling a sörkedvelők körében.	3530	Miskolc	Népkert	www.miskolcfeszt.com
Kulturális rendezvények						
Bartók Plusz Operafesztivál	Kulturális rendezvény	A Bartók Plusz Kelet-Közép-Európa országainak meghatározó operaszemléje, Magyarország egyetlen operafesztiválja. A rangos operaelőadások mellett népszerűek a város különleges helyszínein rendezett szabadtéri koncertek is.	3525	Miskolc	Déryné utca 1.	www.operafesztival.hu
Középkori Forgatag	Kulturális rendezvény	A régió legnagyobb történelmi játéka a Diósgyőri vár környéke nyüzsgő középkori udvarra változik lovagokkal, vésdri komédiásokkal, mutatványosokkal, zenészekkel, lovagi bemutatókkal és gasztronómiai csomagokkal.	3534	Miskolc	Tapolcarét utca	www.diosgyorivar.hu/programok
Cinefest	Kulturális rendezvény	A Cinefest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál a legnagyobb magyar filmes rendezvény, amely a világ filmművészetének legfrissebb és legszínvonalasabb kínálatát hozza Miskolcra, és számos szórakoztató és kísérőrendezvényt is kínál.	3530	Miskolc	Rákóczi utca 2.	www.cinefest.hu
Fonó	Komoly- és könnyűzenei rendezvény	A Kárpát-medence népművészetét, autentikus népzenei világát, csodaszép táncait, valamint a népzenei alapokon nyugvó világszínvonalú magyar produkcióit mutatja be Fonó a Lovagi tornák terén neves fellépőkkel.	3534	Miskolc	Tapolcarét utca	www.diosgyorivar.hu/programok
Vecsán Pál Egyházei Kórusalkösző	Komoly- és könnyűzenei rendezvény	Az egyházi zenét éneklő kórusok minden év októberében találkoznak Miskolcon a város különböző templomában szervezett koncerteken, ahol egyházi és világi kórusok, templomi énekkarok hangversenyt hallhatják a közönség.	-	Miskolc	több helyszínen	-
Múzeumok éjszakája	Kulturális rendezvény	A Herman Ottó Múzeum kiállítóhelyein és raktárakban színes programok, a közlekedési vállalat telephelyén veteránjármű-kiállítás, a lillafüredi kvaszótón éjszakai vonatolás, a könyvtárakban irodalmi és zenei műsorok vannak.	-	Miskolc	több helyszínen	www.hermuz.hu
Miskolci Nemzetközi Ásványfesztivál	egyéb	A Miskolci Egyetemen rendezik meg Közép-Európa egyik legjelentősebb ásványfesztiválját. A népszerű bórre mellett vannak reprezentatív, tematikus kiállítások, illetve tudományos és népszerűsítő előadások is.	3515	Miskolc	Egyetemi út	www.asvanyfesztival.hu
Fazola Fesztivál	egyéb	Újmassán a Fazola-közházban rendezik minden év szeptemberében a Fazola Fesztivált. A szabadterei rendezvényen interaktív szakmai bemutatók, látványcsapások, múzeumpedagógiai programok várják a vendégeket.	3517	Miskolc-Újmassa	Ómassai út	www.mismk.hu/hu/tagintezmenyek?tid=5
Miskolci régiségvásár	egyéb	Miskolc egyik legkedveltebb vására. A belváros sétálóutcáját minden hónap első vasárnapján antikvitások sokasága lepi el, de helyi termékeket is lehet vásárolni. A hangulatról utcazenészek gondoskodnak.	3525	Miskolc	Széchenyi utca	www.regisegvasar.hu
Mikulásvonat	egyéb	A Diósgyőri Mikulásvonat nem egy hétköznapi utazás a kvaszótón, hanem felejthetetlen élmény a gyerekeknek a Mikulás világában, a féltisztett, este kivilágított vonaton és a lillafüredi "Mesebírodalomban".	3534	Miskolc-Diósgyőr	Dorothyta utca 1.	www.mikulasvonat.hu

